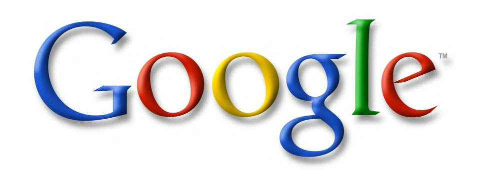
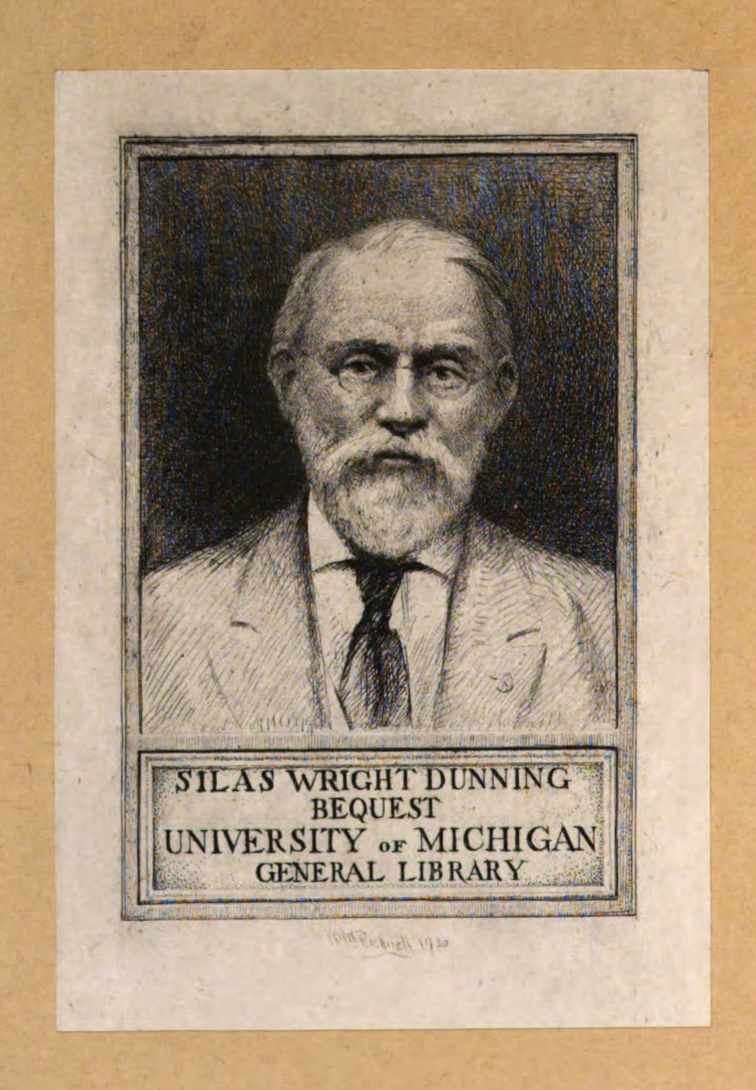

UNIV.
OF
MICH.

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

PUBLICATIONS

DE LA SOCIÉTÉ

HISTORIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE DANS LE LIMBOURG

à MAESTRICHT.

TOME XLIX.

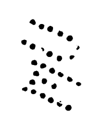
NOUVELLE SÉRIE,

TOME XXIX.

Vis unita major.

1913.

IMP. LEITER-NYPELS, MAESTRICHT.
1913.

LISTE DES MEMBRES

DE LA

SOCIÉTÉ HISTORIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE DANS LE LIMBOURG

à MAESTRICHT.

1913.

Comité.

Dr P. J. H. Cuypers, président.
A. J. A. Flament, vice-président.
Dr P. M. H. Doppler, secrétaire
M. Rutten, conservateur.
S. H. J. Schaepkens van Riempst, trésorier.
V. Schols, bibliothécaire.
P. Albers S. J.
Dr W. Goossens.
H. Pyls.

Membres honoraires.

A. van den Peereboom, Ministre d'Etat, Ypres.
Jhr. Me V. E. L. de Stuers, membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, La Haye.

Membre correspondant.

J. Chansard, professeur à l'université, Nancv.

Membres.

1. Adriaanse, F., secrétaire de la ville, Ruremonde.
2. Aken, Jos. van, vicaire, Maestricht.
3. Aken, Melle M. van, Caberg lez Maestricht.
4. Albers S. J., P., professeur au séminaire des Pères Jésuites, Maestricht.
5. Ansembourg, comte A. d', Amstenrade.
6. Ansembourg, comte I. d', Neubourg près Galoppe.
7. Anrooy, D[r] J F. F. van, professeur au Gymnase, Maestricht.
8. Arnold, C. M. A., notaire, Eysden.
9. Arnoldts, M. J. H. J., curé, Schinveld.
10. Bartelink, F., directeur de l'enregistrement et des domaines, Maestricht.
11 Batta, Ernest, avocat, Maestricht.
12. Beesmans, K., antiquaire, Maestricht.
13. Behr, baronne Ulrique, Maestricht.
14. Beckers, Dr H. J., Beek.
15. Beneden, Léop. van, rentier, Maestricht.
16. Bergers, M[e] Ch. M. A. J., président du tribunal, Maestricht.
17. Bibliothèque du grand-séminaire, Ruremonde.
18. Bibliothèque du petit-séminaire, Rolduc.
19. Bibliothèque de l'Université, Amsterdam.
20. Bibliothèque de l'Université, Liége.
21. Bibliothèque de la ville, Hasselt.
22. Bibliothèque de l'Université, Heidelberg.
23. Bibliothèque de la ville, Maestricht.
24. Bieberstein Rogalla Zawadsky, baron Me P., Ruremonde.
25. Bieberstein, C. de, juge de Paix, Sittard.
26. Bloemen, H., curé, Halen.
27. Bloemen, J., Venlo.
28. Bolsius, Me P. J., membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, Ruremonde.
29. Borman, chevalier C. de, membre de la députation permanente du Limbourg Belge, Schalckhoven.
30. Breidfeldt, F. J., vicaire de St.-Martin, Maestricht.
31. Breuls, P., rentier, Henne-Chênée.
32. Brounts, P., directeur du collège épiscopal, Sittard.

33. Chambille jr, L., Maestricht.
34. Charlier, E. A. J. C., receveur de l'enregistrement et des domaines, Maestricht.
35. Claessens, Mgr., Sittard.
36. Coenegracht, Th., aumônier, Reckheim.
37. Coenegracht, L. D. L. M., capitaine d'infanterie, Maestricht.
38. Crassier, baron L. de, Limmel.
39. Crassier, baron W. de, Liége.
40. Cremers, J., vicaire, Merckelbeek.
41. Les RR. PP. Croisiers, Maeseyck.
42. Cuypers, Dr P. J. H., architecte de l'Etat, Ruremonde.
43. Daniëls, M., professeur, Rolduc.
44. Diepen, J., Fauquemont.
45. Dohmen, P. H., curé, Geulle.
46. Doorninck, P. N. van, huize Duirlaan, Bennebroeck.
47. Doppler, Dr P. M. H., commis-en chef aux archives de l'Etat dans le Limbourg, Maestricht.
48. Dorren, Th., membre du conseil communal, Fauquemont.
49. Driessen, R., recteur du sanatorium, Heel.
50. Dumoulin, Me E. T. L., juge au tribunal, Maestricht.
51. Dulau & Co Ltd, Londen W.
52. Dyserinck, H , capitaine d'infanterie, Maestricht.
53. Escaille, H. de l', Hamont (Limbourg Belge).
54. Eussen, Ferd., Frère Mineur Conventuel, Urmond.
55. Eversen, Jos. M. H., commis aux archives de l'Etat dans le Limbourg, Saint-Pierre lez Maestricht.
56. Everts, W. H., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
57. Flament, A. J. A., archiviste de l'Etat dans le Limbourg, Maestricht.
58. Franssen, C., architecte, Ruremonde.
59. Gadiot, Me Jos., substitut de l'officier de justice, Maestricht.
60. Geelen, J., ancien-commis à la secrétairerie de la ville de Maestricht, Margraten.
61. Geloes, comte R. de, bourgmestre, Eysden.
62 Geradts, J., bourgmestre, Posterholt.
63. Gilissen-Lemaire, N., brasseur, Saint-Pierre lez-Maestricht.
64. Gils, Dr P. J. M. van, professeur au petit-séminaire, Rolduc.
65. Goffin, Melle M., Maestricht.

66. Goossens, Dr W., professeur au petit-séminaire, Rolduc.
67. Grinten, Th. van der, Venlo.
68. Grossier, L., pharmacien, Maestricht.
69. Gusgens, H. C. J., pharmacien, Maestricht.
70. Haeff, H E. H., curé, Blerick.
71. Haex, Me L., avocat, Maestricht.
72. Haffmans, O. M. F., notaire, Helden.
73. Hanssen, H. M. J. E., recteur, Rimbourg.
74. Heemstra, Me baron A. J. A. A. van, bourgmestre, Arnhem.
75. Heyden, Louis van der, Sittard.
76. Hoefer, F. A., archiviste communal, Hattem.
77. Hoens, J. S., instituteur en chef, Oirsbeek.
78. Holvoet, Jhr. Adr., Maestricht.
79. Horsmans, Xav., abbé, Heerlen.
80. Houben, H. F. J., directeur de l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
81. Hustinx, Alph., banquier, Maestricht.
82. Hustinx, Ed., rentier, Maestricht.
83. Hustinx, Dr Ed., médecin-chirurgien, Heerlen.
84. Hustinx, Eug., membre de la commission permanente des Etats Provinciaux du Limbourg, Maestricht.
85. Hustinx G., ancien professeur, Maestricht.
86. Indemans, J. Ad., Gulickshof à Echt.
87. Jacobs, P. J. H., curé de l'église Notre-Dame, Maestricht.
88. Janssen, Alph., rédemptoriste, Wittem.
89. Janssen, M. J. J., curé, Meerloo (L.).
90. Jaspar, W. A. M., doyen, Echt.
91. Jaspar, Me C. J. H., juge de paix, Maestricht.
92. Jelinger, Aug., agent de la banque Néerlandaise, Maestricht.
93. Jelinger, Is. Ch., Maestricht.
94. Les RR. PP. Jésuites, Maestricht.
95. Les RR. PP. Jésuites (collègue St. Pierre Canis), Nimègue.
96. Kayser, J., architecte, Maestricht.
97. Kerckhofs, J. H. H., curé, Amstenrade.
98. Keuller, J. M. L., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
99. Keuller, L. A. J., ingénieur, professeur à l'éole bourgeoise supérieure, Maestricht.

100. Klein, W. C., ingénieur-géologue, Heerlen.
101. Klincksieck, C., libraire, Paris.
102. Knuttel, Dr D., directeur du „Landbouwproefstation", Maestricht.
103 Konijnenburg, E. van, ingénieur du Waterstaat, Maestricht.
104. Kooy, J. J. van der, professeur à l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
105. Kun, Me J. E. J. M. van der, procureur-général à la cour d'appel, Bois-le-duc.
106. Lamberts-Cortenbach, baron R. de, Eygenbilsen.
107. Lamberts Hurrelbrinck, Me P., Maestricht.
108. Lemmens, J., architecte, Beek.
109. Lemmens, architecte, Kerkrade.
110. Leur, J. L. M. van der, instituteur en chef, Maestricht.
111. Loomans, Alb., brasseur, Maestricht.
112. Loomans, P., rentier, Maestricht.
113. Loos, J. C. van der, vicaire, Nieuwerkerk sur l'Yssel.
114. L'Ortye, W., directeur de l'école normale, Echt.
115. Lucas, H. J., ancien-doyen, Ruremonde.
116. Maesen de Sombreff, Jhr Me L. H. L. J. van der, membre de la Première Chambre des Etats-Généraux, Hulsberg.
117. Maessen, H., curé, Slenaken.
118. Magnée, Oct., rentier, Ruremonde.
119. Mannens, Dr P., président du grand-séminaire, Ruremonde.
120. Marres, Cl., membre du conseil communal, Maestricht.
121. Merckelbach, J. M. M. H , notaire, Maestricht.
122. Michiels van Kessenich, Jhr A., membre de la Première Chambre des Etats Généraux, Nuth.
123. Mialaret, J. A. H., ancien-professeur de l'école des beaux-arts de La Haye, Maestricht.
124. Naveau, L., rentier, Bommershoven.
125. Neys, Chr , vicaire, Voerendael.
126. Nicolas, C. A. M., membre du conseil communal, Ruremonde.
127. Nuyts, Jos , bibliothécaire-archiviste de la ville, Maestricht.
128. Nypels, Ed., imprimeur, Maestricht.
129. Nypels, J., imprimeur, Maestricht.
130. Nyst, Dr J., médecin, Maestricht.

131. Nyst, L J. H., vicaire, Bunde.
132. Olterdissen, A., membre du conseil communal, Maestricht.
133. Oliviers, Ch., curé, Cadier.
134 Op de Coul, Ch., recteur des hospices civiles, Maestricht.
135. Oppen, Ferdinand van, échevin, Maestricht.
136. Oppen, Mr Jos. van, bourgmestre, Maestricht.
137. Paulussen, Mr H., échevin, Maestricht.
138. Peters, G. J. H., bourgmestre, Bergen.
139. Peters, P. J. M., Heerlen B45.
140. Pfaff, G. J. H., secrétaire de la ville, Maestricht.
141. Polis, L., rentier, Maestricht.
142. Pyls, H., bourgmestre, Schinnen.
143. Pyls, N., curé, Wynandsrade.
144. Ramakers, J. N. C., curé, Mesch.
145. Raven, W. J., régent, Rolduc.
146. Receveur, K., vicaire, Ruremonde.
147. Les RR. PP. Rédemptoristes, Ruremonde.
148. Regout, G., rentier, Vaeshartelt (Meerssen).
149. Regout, Jules, industriel, Maestricht.
150. Rendorp, Jhr. Mr C. L., ancien-juge de paix, Maestricht.
151. Roebroeck, Dr M. H. H., médecin, Maestricht.
152. Russel, Mr H., notaire, Geleen.
153. Rutten, M. recteur de l'orphelinat catholique, Maestricht.
154. Ruys de Beerenbrouck, Jhr. Me G. L. M. H., Commissaire de la Reine, Maestricht.
155. Ruys de Beerenbrouck, Jhr. Me Ch. J. M., membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, Maestricht.
156. Savelberg, Me H. M. A., membre de la cour de cassation, La Haye.
157. Schaepkens van Riempst, S. H. J., échevin, Maestricht.
158. Schaepkens van Riempst, H. S. M. J., expéditeur, Maestricht.
159. Scheepers, W. J., proviseur, Rolduc.
160. Schmedding, Dr A., médecin, Maestricht.
161. Schmeits, P., curé, Venray.
162. Schmitz, Fr., libraire, Maestricht.
163. Schoenmakers, Dr A., médecin, Sittard.
164. Schols, Dr P., médecin, Maestricht.
165. Schols, V., membre du conseil communal, Maestricht.

166. Schoolmeesters, Mgr. E., vicaire-général de Mgr. l'Evêque de Liége, Liége.
167. Schoth, J. G. H., ingénieur-directeur des travaux publics, Maestricht.
168. Schrynemaekers, H. J. P., vicaire, Maestricht.
169. Schrynen, L. J. A. H., directeur des écoles, Rolduc.
170. Secrétairerie, Maestricht.
171. Selys-Longchamps, baronne R. de, Waremme.
172. Seydlitz, H., membre des Etats-Provinciaux, Maestricht.
173. Simenon, G., professeur au grand-séminaire, Liége.
174. Speet, L. A. J. C., recteur du Heibloem, Amsterdam.
175. Sprenger, W., architecte, Maestricht.
176. Spronck, D., ancien-greffier des Etats-Provinciaux, Maestricht.
177. Stevens, A., rentier, Meerssen.
178. Stuers, chevalier Me A. de, ambassadeur de Sa Majesté la Reine des Pays-Bas, Paris.
179. Systermans, M. W. H., professeur au petit-séminaire, Rolduc.
180. Timmers, J. Théoph. M., pharmacien, Sittard.
181. Uyttenbroeck, H., libraire, Venlo.
182. Veen, Dr J. S. van, commis aux archives de l'Etat, Arnhem.
183. Vencken, C. J. H., bourgmestre, Obbicht-Papenhoven.
184. Venne, A. J. H. M. van de, professeur au petit-séminaire, Rolduc.
185. Venne, J. van de, employé aux archives de l'Etat, Maestricht.
186. Verhaegen, J., Croisier, Hannut.
187. Verheggen, P. Th., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
188. Versmeeten, Dr P., professeur au gymnase, Maestricht.
189. Vreuls, C., rentier, Nieuwenhagen.
190. Vryens, Dr A. M., médecin, Maestricht.
191. Wagemans, H. H. F., curé, Munstergeleen.
192. Wessem, J. L. M. H. van, notaire, Sittard.
193. Wintershoven, Edm. van, curé, Emael.
194. Wit, Me J. J. de, juge au tribunal, Maestricht.
195. Wouters, J. A. H., curé de l'église St.-Servais, Maestricht.
196. Wouters, H. J. H., directeur au collège épiscopal, Weert.

Wijl in de resolutiën der Staten-Generaal dikwijls spraak is van het (oud) hertogdom Limburg en van het land van Daelhem en dat van 's Hertogenrade volge hier eene lijst der plaatsen van de drie landen, vooral wijl de meeste plaatsen buiten het grondgebied der Nederlandsche prov. Limburg liggen (1).

Het hertogdom Limburg bleef bij het partagetractaat tusschen Spanje en de Staten-Generaal van 26 December 1661 geheel aan Spanje.

De 2 andere landen werden verdeeld en wij zullen die plaatsen, welke bij dat tractaat aan Spanje kwamen door een * aanduiden, terwijl, wat het land van Daelhem betreft, die welke door de Staten-Generaal bij het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785 werden afgestaan aan Oostenrijk (dat bij het 3e barrière-tractaat van 15 Nov. 1715 de Spaansche Nederlanden had bekomen) door een × zijn aangeduid.

Het oud Hertogdom Limburg (behoort thans tot de Belgische provincie Luik, behalve de met een × gemerkte plaatsen, die thans tot de Pruissische Rijnprovincie behooren).

Hoofdbank Herve.

Het stadje Herve en

de dorpen Battice, Chaineux, Thimister, Charneux, Clermont, Julémont, Asse, Mortreux, Grand- en Petit-Rechain, Dison, Hodimont, Soiron, Lambermont, Wegnez, Xhendelesse, Cornesse.

De Vrije Heerlijkheid Bolland.

---

(1) Het land van Valkenburg ligt geheel in Nederl. Limburg; het werd bij het tractaat tusschen Spanje en de Staten-Generaal in 1661 verdeeld.

Hoofdbank Baelen.

Baelen, ×Eupen, Henri-Chapelle, Blistein of Bilstain, Goé, Welkenrath.

Hoofdbank Montzen of Monzen.

Monzen, Beusdael, Sippenaeken, Gemenich, Hombourg, Kelmis, Teuven (1), Reimersdal, Moresnet (thans verdeeld in Belgisch-, Pruisisch en Neutraal M.) (2).

Hoofdbank Walhorn.

× Walhorn, × Astenet, × Eynatten, × Hauset, × Hergenrode, × Kettenis, × Meroels, × Nieudorp, × Raeren.

Verder waren er nog negen heerlijkheden, waarvan er zeven, in de nabijheid der Ourthe gelegen, gewoonlijk genoemd waren de heerlijkheden aan gene zijde van het bosch, n.l. Sprimont, ook den titel van „Ban" (bank) dragend; Esneux, (met Hony), Baugnée, la Rimière, la Chapelle, Tavier en Villers-au-Tours.

Verder aan deze zijde van het bosch de heerlijkheid Lonzen bestaande uit het dorp van dien naam en Wodemont.

Heerlijkheid Daelhem.

× Daelhem (stadje).
× Bolsbeek (Bombaye).
× Trembleur bank (bestaande uit Blegni of Blegné en St. André).
× Olne bank.
× Feneur „
} België.

* Richelle.
* Cheratte met een deel van 't dorp Remi.
* Hausse (met la Rochette).
* Mortier.
* Aubin-Neufchâteau.
* Warsage
en de Vlaamsche dorpen.
* Aubel (bank) (met het dorp Saint Jean-Sart).

(1) Hieronder Sinnich, waar de adellijke vrouwenabdij van de orde van St. Augustinus lag, die onder de gehoorzaamheid stond van den Abt van Rolduc.

(2) Met de kalemijn- of zinkmijn de Altenberg of Vieille montagne, die bij de verdeeling van deze streken tusschen Nederland en België in 1815 oorzaak was dat men dit gedeelte van het oud hertogdom neutraal verklaarde.

* M'heer bank.
* Noorbeek „
Cadier (gem. Keer en Cadier).
Oost (gem. Eysden).

} In Ned. Limburg.

* 's Graven-Voeren (Fouron-le-Comte).
* St. Maartens-Voeren (Fouron Saint-Martin).
* Moulingen (Mouland).
* De sterkte Navagne of Elve.

Land van 's Hertogenrade.

* Rolduc of 's Hertogenrade (stad en kasteel, thans deel van Rijn-Pruissen behalve de oude abdij Kloosterrade met omgeving, thans bekend als seminarie *Rolduc*, dat tot Nederl. Limburg behoort).
* Kerkrade bank (Nederl. Limburg).
* Merkstein bank en parochie met Afden (thans Rijn-Pruissen).
* Ubach bank, de parochie is thans aan Rijn-Pruissen; Ubach-over-Worms Ned. Limburg.
* Simpelveld bank met Bocholtz, thans eene afzonderlijke gem. (Ned. Limburg).
* De dorpen Welz en Roerdorf geënclaveerd in het hertogdom Gulick (thans Rijn-Pruissen).
* Rimburg tot 1543 een Rijksheerlijkheid (Nederl. Limburg).

Gulpen bank „ „
Margraten „ „ „
Vaals „ met de dorpen Vaals, Holset en Vijlen (Nederl. Limburg).

Voor het land van Valkenburg en ook over Limburg, Daelhem en Hertogenrade, zie:

De vorming der Heerschappijen op het grondgebied van Limburg, of die zich daarover hebben uitgestrekt, van de Romeinsche Overheersching tot 1814—1817 (ontstaan der prov. Limburg) door A. J. A. FLAMENT EN Mr. J. J. DE WIT, dl. 47 der *Publications* (1911), blz. 36—41, 71—81, 88—90, 94—99.

Dorpen van redemptie (1) *feitelijk Staatsch van 1632 af, terwijl Fallais en Hermal met Argenteau krachtens art. xx van het tractaat van Fontainebleau door de Staten-Generaal aan Oostenrijk werden afgestaan.*

Hermal met Argenteau, Prov.	Luik.
Mopertingen,	Belg. Limburg.
Nederhem (Nedrin),	„ „
Peen (Paive, Paif), „	Luik.
Rutten (Russon),	Belg. Limburg.
Hopertingen,	„ „
Veulen of Voelen (Foulogne),	„ „
Fallais, Prov. Luik.	

Dorpen van St. Servaas onder souvereiniteit der Staten-Generaal feitelijk van 1632 af.

Tweebergen, deel van Maastricht. Mechelen met Grimby (thans in Belg. Limburg).	aan den Proost van St. Servaas.
Vleitingen, Lafelt en Ellicht. Hees. Sluze of Sluis. Koningshem. Groot Loon. Zepperen.	Dorpen van 't kapittel ten Westen der Maas, alle in het tegenw. Belg. Limburg.
Heer en Keer (Keer thans met Cadier één gemeente). Berg (thans deel der gem. Berg-en-Terblijt).	Dorpen van 't kapittel thans in Nederl. Limburg ten Oosten der Maas.

Bernau in Staatsch-Daelhem (thans in de Belg. provincie Luik ten Oosten van de Maas) (2).

---

(1) Aldus genoemd wijl zij het aandeel in de jaarlijksche lasten van hun landerijen, om aan geen verkooping of vermindering daarvan onderhevig te zijn, voor een jaarlijksche rente in geld *geredimeerd*, dat is afgekocht hebben. BACHIENE, *Vaderlandsche Geographie*, Amst. 1791 v. 975—976.

(2) Bernau werd bij art. XXII van het tractaat van Fontainebleau van 1785 aan Oostenrijk afgestaan (wat de souvereiniteit betreft).

KORTE INHOUD VAN DE RESOLUTIËN DER STATEN-GENERAAL
DER VEREENIGDE NEDERLANDEN,
GEZONDEN AAN DE COMMISSARISSEN-INSTRUCTEURS VAN BRABANTSCHE ZIJDE TE MAASTRICHT,

SAMENGESTELD ONDER LEIDING VAN

A. J. A. FLAMENT,

RIJKS-ARCHIVARIS IN LIMBURG.

EEN WOORD VOORAF.

Bijgaande analyse of hoe men het noemen wil van de Resolutiën van de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, in afschrift gezonden aan de Commissarissen-Instructeurs van hunne Hoog-Mogenden, of van Brabantsche zijde, te Maastricht, is onder mijn leiding samengesteld en geredigeerd.

Het belang daarvan zal wel voor ieder duidelijk zijn na het kennisnemen. De kleinste zaken toch te Maastricht, in de dorpen van Redemptie, de banken van St. Servaas en in de landen van Overmaas, (zoover deze laatste van de inname van Maastricht en Limburg in 1632 tot aan het tractaat van partage tusschen Spanje en de Staten-Generaal van 1661 December 26 in hun feitelijk bezit waren en sinds dit tractaat ook staatsrechterlijk) werden door de Staten-Generaal bepaald, geregeld en beslist. De inrichting van het Staatsbestuur; aanstelling van ambtenaren, predikanten, schoolmeesters en kerkdienaars, het finantiewezen, belastingstelsel (beden enz.), nijverheid (zinkmijnen enz.), post-

wagendienst en in het bijzonder ook de maatregelen ten opzichte van de katholieken en het invoeren van den gereformeerden godsdienst en nog veel meer, te veel om op te noemen, passeert hier de revue.

Alles samen geeft het ons een beeld van den toestand dier landen van 1632 tot aan het Fransch bestuur.

AFKORTINGEN:

R. v. S. = Raad van State.

Ged. tot de zaken enz. = Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas.

De overige blijken vanzelf na het lezen der eerste pagina's.

„Resolutiën concernerende de saecken van Limburch ende Maestricht".

1632 December 30. Het rapport van wat voorgevallen is gedurende den tijd, dat hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te velde zijn geweest nopens de steden Venlo, Ruermunde, Maastricht en Limburg (1) op morgen gecontinueerd.

— **December 31.** Rapport van de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. uit het leger wedergekeerd, als boven, gesteld met de bijbehoorende stukken in handen van de heeren van der Cappelle Noortwijck, Vosbergen, Thienhoven, Licklama, Mariënburch en Gockinga om de punten van consideratie daar uit te trekken en rapport te doen.

De heeren Arnhem, Nobel en de tresorier-generaal van Goch zullen deze besoignes bijwonen en van advies dienen aan de Gedeputeerden. De heeren zouden denken op middelen om in de steden, plaatsen en landen, opnieuw gereduceerd, de Christelijke Geref. religie ten beste te handhaven en naar gelegenheid voort te planten.

1633 Januari 3. Bericht van D. Ribet, dat hij van de predikanten te Limburg en Maastricht schrijvens heeft ontvangen over den jammerlijken toestand van de kerken aldaar met aanwijzingen van middelen tot herstel, gesteld in handen van hunne Ho. Mo. Gedeputeerden.

Over het uitoefenen van de Geref. religie te Venlo, waarop de Ged. van Gelderland verklaren, dat hun principalen, daar

---

(1) De inname door Frederik Hendrik.

Venlo in hun provincie was gelegen, dit ter hand hadden genomen.

1633 Januari 5. Over den staat van de Fransche kerken van Maastricht (1) en Limburg, dat het nuttig was, dat hunne Ho. Mo. zorgden voor betaling van predikanten en tot het aanstellen van schoolmeesters en voorlezers. Volgens D. Ribet had de Fransche predikant te Limburg, Godefroy Hotton, groot beletsel ondervonden van de subalterne magistraten tegen de voortplanting van de Geref. religie. 1°. De predikanten der Nederl. en Fransche kerken te Maastricht en Limburg zouden een memorie overzenden van de grieven en beletselen aan hun Ho. Mo. en omzien naar schoolmeesters in de Latijnsche, Fransche en Nederlandsche taal, die te gelijk voorlezers in de kerken zouden zijn; 2°. De Fransche predikant te Maastricht M. de Marets (?) zou blijven genieten 900 L. 's jaars en 200 gulden voor huishuur en daarenboven jaarlijks appart 150 gulden, daar hij professor te Sedan geweest, was mits als professor optredende als er te Maastricht een college in de H. Theologie zou worden opgericht; 3°. dat de predikant Hutton te Limburg 900 gulden jaarlijks zou hebben; 4°. dat de betalingen van deze predikanten en de aan te stellen schoolmeesters zouden gevonden worden bij provisie uit de domeinen van het vorstendom Limburg en de stad Maastricht tot dat een ander fonds zou gevonden zijn; 5°. dat vanwege hunne Ho. Mo. aan de subalterne magistraten in de landen van Overmaas zou geschreven worden, dat zij zich zouden onthouden van beletselen tegen de Gereformeerden maar hun zouden assisteeren in de uitoefening van hun Godsdienst. Wordt goedgekeurd.

— **Januari 6.** 1. Er zal copie gelicht worden van de capitulatiën van Stralen en Orsoy uit de secretarie van Zijne Excellentie (den Prins v. Oranje, Fred. Hendrik).

2. Over de continuatie der magistratuur te Roermond, Venlo en Stralen, deze zal men, als de provincie Gelderland betreffende, voor provinciaal houden.

---

(1) Maastricht en Limburg, waarvan de spelling zóó afwisselt, zijn altijd in de tegenwoordige spelling overgebracht.

3. Insgelijks wat betreft de vraag door welke personen de politieke ambten worden bediend en op welken eed.

4. Men zal den ontvanger Ommers schrijven over te komen om te melden hoe het tegenwoordig staat met de verpachting der middelen van consumptie, zoo binnen als buiten de steden ten platten lande en het heffen en ontvangen der bede.

5. Wordt voorgesteld, dat besloten zal moeten worden, wanneer de serviciën van 't garnizoen binnen de voornoemde steden zullen ingang nemen (hierover geen beslissing).

1633 Januari 7. Men zal trachten te ontdekken copie of dubbel van de commissie, instructie en eed van de twee schouten te Maastricht, van de vier Comm.-decis. en instruct., zoo van Luiksche als Brabantsche officieren en van den pensionnaris, men zal letten op de verandering te doen in de instructie der Comm.-dec. en dat deze voor de ambtenaren, die zij benoemden Gereformeerden moesten prefereeren zoo deze bekwaam waren. Verder zal men van alle commissiën instructiën, eeden en alle andere publieke acten en instrumenten zoo van Maastricht als van de *vier* landen van Overmaas en van het vorstendom Limburg, ieder in een boek afzonderlijk registratuur doen. De Raad Raad van State wordt verzocht den Prins van Oranje te spreken over het voorzien van het kasteel en de stad Limburg van leeftocht en munitie.

— **Januari 10.** Missive van den agent Lus te Luik over het benoemen van een nieuwen pastoor van de heerlijkheid Sprimont in plaats van den overledene.

Missive van den Lieutenant-Colonel Ferents te Limburg, dat de priester van Songne is overleden en de Jezuieten van Luxemburg als heeren van Duwail (?) een ander poogden te benoemen en over het voorzien van de stad Limburg van koren.

— **Januari 14.** Missive van den drossard Caldenborch uit Limburg, dat de commandeur Ferents 90 paar lakens verzocht boven een gelijk getal tevoren met 90 matrassen geleverd, verder dat er koren te Eupen zoude te bekomen zijn zonder naar Aken te moeten gaan voor de stad Limburg; eindelijk verzocht hij, dat de

Geref. godsdienst mocht worden uitgeoefend in de kerk van Gulchen dicht bij Limburg of tenminste in 't stadhuis, ten laatste wordt besloten aan den commandeur te schrijven, dat hij niet zou gedoogen, dat de oefening van de Geref. religie van plaats zou worden veranderd.

Besloten: de burgers en ingezetenen van Maastricht te ontslaan van den eed aan den koning van Spanje gedaan, dat zij het ontslag zullen gehouden zijn aan te nemen en dat de magistraat en al de officieren van Maastricht den koning van Spanje uitdrukkelijk zouden moeten afzweren en zal het formulier van den eed voor den magistraat daarmee worden geamplieerd; dat de magistraat jaarlijks volgens de priviligiën zal worden vernieuwd door de vier Comm.-decis., door den Prins van Luik en hun Ho. Mo. resp. elk twee te stellen, zonder den Gouverneur daarin te kennen, dat door hun Ho. Mo. jaarlijks Comm -decis. worden gecommitteerd.

De acte van de vervanging van Jan Baptista de Grati gezworen in plaats van Gijcks Schribers Za., zal door den griffier van hun Ho. Mo. geteekend worden, daar er nog geen Comm.-decis. waren aangesteld (de Comm.-decis van Luiksche zijde hadden de acte reeds geteekend).

Het proemium van 't nieuwe reglement of perdon zal worden veranderd en gesteld op naam van hun Ho. Mo. in plaats van den Koning van Spanje, de Prins van Luik zal verzocht worden dezelfde verandering te doen.

De pensionaris van Maastricht zal aan hun Ho. Mo. een staat der processen overzenden tusschen den Koning van Spanje, als Hertog van Brabant en den Prins van Luik, die nog niet waren beslist.

Den graaf van Vlodrop zal geschreven worden, buiten 's Lands kosten een predikant te stellen op het huis te Leuth, niet alleen voor 't garnizoen, maar voor die van het platte land en andere omliggende plaatsen.

Den pensionaris te Maastricht zal geschreven worden te informeeren door wien de heerlijkheid Leuth is geconfiskeerd en aan wien zij contribuabel is.

Over de pastorie van Sogne en het vergeven daarvan.

1633 Januari 15. Rapport over de zaken van Maastricht.

1. Over het zenden van Comm.-decis., hun aanstelling en eed.

2. Over de commissie, instructie en eed voor den pensionaris van Maastricht om te zien door wien hij moet worden gecommitteerd

3. Over het passagegeld en het accoord in 1580 en 1583 tusschen de beide Prinsen gemaakt over de rekening en verantwoording daarvan, welke opgenomen en gesloten moet worden door de Comm.-decis. van beide zijden, dat de Bisschop van Luik daar 5000 gulden van profiteert en het overige ter beschikking blijft van de Staten-Generaal.

De questiën over het passagegeld zullen komen voor het laaggerecht te Maastricht.

4. Dat beide Prinsen toegestaan hebben de opheffing van de licenten te land mits betaling van 400 gulden jaarlijks tot afkoopen van den 16den penning.

— **Januari 18.** 1. Over het verzenden van het formulier van den eed, dien de schout van hun Ho. Mo. heeft gedaan, door de magistraat van Maastricht.

2. Over het vervangen van een overleden gezworen Raad te Maastricht en dat gelet zou worden op den vader van den schout, die werd aanbevolen van goeder hand.

3. Dat de munt te Maastricht alleen toekomt aan hun Ho:-Mo: *als heeren en graven van den Vroenhof*, wordt besloten het werken op de munt voorloopig te schorsen alsook de gagie van den waardijn en dat de huizingen door hem bewoond zal worden opgeschreven. De plaats van de munt zal worden ingericht tot magazijn, doch de instrumenten en de materialen van de munt zullen daar worden bewaard, volgens inventaris, welke met den sleutel van het magazijn ten spoedigste aan hun Ho:-Mo: zal worden gezonden. De instrumenten zullen door de Com.-decis., die van jaar tot jaar naar Maastricht kwamen tot vernieuwing van den magistraat, worden nagezien.

4. De Blaeumuysers geslagen te Recheim, worden gelaten bij het plakaat van hun Ho. Mo. daartegen uitgevaardigd.

Ook zal men nog geen lombert oprichten en wat betreft het

surplus der panden genaamd bony zal men daarop letten bij het hooren van de rekening van den lombert. Voortaan zal alleen de stad van deze bony profiteeren, als zich geen eigenaars opdoen om het gezag over den bijzonderen lombert te bevestigen.

5. Daar de Gedeputeerden van hun Ho:-Mo: vóór hun afscheid van Maastricht Lucas Rosmer gelast hebben om te procedeeren tegen den gewezen collecteur Worcum ten tijde des konings, met arrest op zijn goederen om van hem te bekomen voldoening van het slot van zijn rekening bedragende 8 duizend 1 honderd zes en tachtig gulden en daar Rosmer onderwijlen ziek geworden was, zoo zal Johan Groulart convooimeester van hun Ho. Mo. aangeschreven worden het proces voort te zetten enz. Wat betreft het restant, dat de prins van Luik pretendeerde, daar zal te zijner tijd door hun Ho. Mo. op gelet worden.

6. Aan Marchelis Thiens en aan Menso Huninga convooimeester op het kantoor te Limburg of bij absentie aan den collecteur op hetzelfde kantoor, zal worden geschreven, dat zij resp. den drost. te Walhorn uit naam van hun Ho. Mo. zullen zeggen, dat hij goed gedaan heeft met het aanhouden van vreemde Luiksche chalmijn (1) en dat hij zich in 't vervolg voorloopig moest houden aan de plakkaten door den Koning van Spanje uitgevaardigd ten voordeele van den Aldenberch.

1633 Januari 21. Missive van den president en raden van den hoogen Raad over Holland, Zeeland en Friesland met hun advies op de punten rakende de justitie van de landen van Overmaas den voornoemden Raad toegezonden bij missive nevens het advies van den Raad van State enz.

Over den invoer der gemeene middelen tot de serviciën te Maastricht in overeenstemming met den Prins-Bisschop van Luik.

— **Januari 27.** Over Samuel des Marees, Phillipus Ludovicus en Godefridis Hotton resp. predikanten in de Ned. en Fransche taal te Maastricht en Limburg.

— **Januari 29.** Besloten: dat de vier landen van Overmaas (2)

---

(1) Calumine een soort zink.

(2) Hiermede is bedoeld Valkenburg, Daelhem, 's Hertogenrade en Limburg.

zullen betalen in de ordinaris bede ter somme van 72.000 gulden en voor extraordinaris bede 30.000 gulden beginnende 8 September 1632 hen ontheffende van dien tijd af van de belastingen tot dusverre aan dezen Staat betaald en dat zal aangeschreven worden aan de vier hooge officieren en drosten der vier kwartieren van Overmase, die bij gemis van een Gouverneur voorloopig het opperste gezag in de vier vermelde landen hadden, dat zij deze gelden zullen doen innen en betalen in handen van den ontvanger daartoe te stellen en in mindering van deze som bij provisie zullen furneeren aan den ontvanger generaal der Ver. Nederlanden Phillips Doublet de som van 51000 gulden den eersten Maart 1633. Er zullen drie of meer gecommitteerden naar Limburg gezonden worden en de Staten aldaar doen vergaderen tot regeling van een gelijk verdeelde belasting na het hooren der klachten, het inzien van de cohieren van de bede der rentmeesters van de domeinen en der resp. hooge officieren door hen genoemd „les directoires". Verder zullen zij informatie nemen en schriftelijk rapport doen over het aantal dorpen en de gesteldheid der ingezetenen en huisgezinnen. Ook zouden die heeren de Staten doen aannemen de Brab. lijst van de gemeene middelen, lettende bijzonder op die van hoorngelden der beesten en de bezaaide morgentalen alsook de consumptie van zout. Daarna zou men naar bevinding van zaken een quota over de provincie beramen bij vervangen op den voet als met die van Drente tot nu toe is geobserveerd geweest.

1633 Januari 31. Bezwaar van de Hoogschouten, Burgemeesteren, Schepenen en Raad der stad Maastricht over de heffing der licenten door den convooimeester Johan Groulart. Idem van dezelfden een verzoek om soulage in de betaling der serviciën en om 1000 soldaten en 1 compagnie ruiters te betalen in plaats van 1500 soldaten te voet en 2 compagniën paarden.

— **Februari 1.** 1. Men zal trachten te Brussel een dubbel of afschrift te krijgen van de instructie door de Infante van Spanje aan den Gouverneur van Limburg gegeven, terwijl men ondertusschen de delatie van dit Gouvernement in bedenking zou houden.

2. De Staten van Limburg zullen door de Comm. van hun Ho:-Mo: op hun vergadering ontslagen worden van den eed door hen aan den Koning van Spanje gedaan en zullen dit ontslag moeten aannemen en daarna den eed van getrouwheid aan hun Ho. Mo. doen.

3. Hetzelfde zal geschieden met de burgerij binnen de steden *(sic)* Limburg en andere besloten steden van het vorstendom Limburg.

4. Aan de abten van Kloosterraedt en Godtsdael zal worden geschreven om aan hunne Ho. Mo. over te zenden de acte hun door de Infante verleend om op den naam van dezen Staat vernieuwd te worden en zullen zij den eed van getrouwheid daarop moeten doen ingeval die tevoren gebruikelijk is geweest.

5. De voornoemde Commissarissen naar Limburg gaande zullen informeeren uit welk opzicht het kapittel te Aken stem heeft onder de Staten van Limburg, ook zullen zij met „dexteriteyt" zoeken te bekomen den staat van de geestelijke goederen binnen het vorstendom Limburg gelegen.

1633 Februari 2. Over het vorderen van de continuatie van den gewonen „opheef" der bede in de landen van Overmaas door de koningsgezinde ambtenaren.

1. De Gedeputeerden tot de besoignes van Maastricht naar Limburg hebben gerapporteerd, dat het dienstig was met den Prins van Oranje te spreken over de bedoeling van de capitulatie van die van Limburg wat betreft discontinuatie van allerhande officieren.

2. Dat alle hooge en subalterne officieren bij continuatie zouden behooren ontslagen te worden van den eed aan den Koning van Spanje en dat zij zouden gehouden zijn dit ontslag aan te nemen.

3. Dat de schepenen van Limburg op het punt van benoeming en de meier op het punt van keuze zouden moeten letten om de Gereformeerden in de regeering te trekken en te gebruiken.

4. Dat men zou informeeren welke gerichtsbanken in civiele zaken met arrest wijzen.

Op het eerste punt wordt besloten, dat men de requesten zal lezen van allen, die eenige betrekkingen in het vorstendom Limburg pretendeeren en, dat men uit de collatie wel zou kunnen bemerken hoe hun Ho. Mo. de capitulatie op dit punt verstaan.

Het tweede punt wordt aangenomen: in den eed zal worden opgenomen de clausuul, dat de officieren beloven zullen de Christelijke Geref. religie te handhaven en die ze uitoefenen niet te beletten maar te helpen. Die den eed zou weigeren zou dadelijk van zijn ambt ontzet worden.

Wat het derde punt betreft wordt dien overeenkomstig besloten.

Over het vierde punt zullen de heeren Gedeputeerden informeeren.

Resolutie der Staten Generaal waarbij de predikanten Samuel des Marets, Phillipus Ludovicus en Godefridis Hotton, alsmede de kerkeraden van Maastricht en Limburg worden belast, om de Geref. kerken van Eupen, Herle, Dalem, Argento [1], Rechen, Souiroin, Hodimont en Herf van predikanten te voorzien, welke de drie voornoemde predikanten aan de Staten-Generaal zouden voordragen, met aanbeveling van Matheus Ludovici, du Bois en Latour. De gagie der predikanten zou gevonden worden uit een surplus van drie stuivers op iederen gulden van de bede in het vorstendom Limburg, dit surplus zou door de Gedeputeerden in praktijk worden gesteld. De heer Olican zou informeeren bij den kerkeraad te 's Hertogenbosch of D: Rotarius, predikant van de Hoogduitsche gemeente niet naar Maastricht of in het land van Overmaas zou kunnen geplaatst worden, wegens het gering getal toehoorders dezer gemeente in den Bosch.

Over het verzoek van den graaf van Vlodorff om hersteld en erkend te worden in het erfmaarschalkambt in de landen van Valkenburg en Limburg; hem wordt gelast zijn titels te bewijzen.

1633 Februari 4. De Comm., die vanwege den Prins van Luik zouden afgevaardigd worden naar Maastricht wegens „beveylinge" van de Maas, zouden ook handelen over het invoeren en heffen der gemeene middelen van consumptie en anderszins binnen Maastricht tot verval van de „servysgelden", hiervoor wordt de agent Leus te Luik verzocht te zorgen.

2. De stad van Maastricht heeft tot haar last genomen het servicegeld van 2 compagniën ruiters en 1500 man te voet, mits de Staten-Generaal tot hun last nemen de barakken met den last van het onderhoud volgens accoord.

(1) **Argenteau.**

3. Cornelis Alewijn wordt benoemd als serviciënmeester van het garnizoen te Maastricht.

4. De goederen en inkomsten van de fabriek van St. Mathijskerk te Maastricht zullen voor het onderhoud dier kerk dienen.

5. De Staten-Generaal verklaren aan te nemen en aan zich voor te behouden de collatie van den proost van St Servaas te Maastricht, wat de capitularen betreft, zal worden geïnformeerd.

6. Dat op het verzoek van den Hertog van Buillon om commissie (1) zal gelet worden en ook op den eed, daar hij nog geen eed gedaan had aan hun Ho Mo. en door hen nog niet van commissie voorzien was.

7. Tot schout van den Vroenhof wordt benoemd de schout van Maastricht en de secretaris Beltges tot secretaris van den Vroenhof, zij zouden naar den Haag komen, de 7 schepenen en gerechtsboden worden in hun ambt gecontinueerd, het aanstellen van een rentmeester wordt opgehouden, daar in de artikelen gepresenteerd door den magistraat van Maastricht melding wordt gemaakt van concordaten tusschen de beide Prinsen zal aan de Gedeputeerden van Maastricht, die in den Haag zullen komen, wordt geïnformeerd of er meer andere zijn dan het reglement van 1580 en 1615 en zoo ja afschrift.

1633 Februari 16. Missive van Hoogschouten enz. van Maastricht met verscheiden stukken „de gelegenheid" der stad betreffend. In handen gesteld van de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. tot de examinatie van de zaken van Maastricht.

— Februari 17. Ontvangen een missive van Herman Conincx te Maastricht met duplicaat van de specificatie der meubelen en werktuigen dienende tot het muntwerk en den sleutel van de plaats, waar de materialen en instrumenten tot de munt te Maastricht behoorende zijn opgesloten.

— Februari 19. Missive van den agent Lus te Luik en den commandant Ferents te Limburg over de pastorie van Sogne. Gesteld in handen van de Gedeputeerden tot examinatie van zaken betreffende het vorstendom Limburg.

---

(1) Als gouverneur van Maastricht.

— **Februari 22.** De brieven naar Venlo, Ruermunde, Maastricht, Limburg en Weert zullen door de boden, die alle weken tweemaal van den Haag op Luik en op Maastricht gaan bezorgd worden onder ontvangbewijs en tegen redelijke belooning, na eed van getrouwheid.

1633 Februari 24. Wegens wanbetaling der serviciën aan de magistraat en de burgerij te Maastricht wordt besloten, dat men uit de opbrengst van het passagiegeld aldaar 2 maanden serviciën zal betalen.

— **Februari 26.** Missive van den predikant en kerkeraad te Limburg over de zaken der Geref. religie aldaar, remonstrantie van den kerkeraad te Maastricht, alsmede requesten van personen, verzoekende tot bediening van een of ander kerkelijk ambt gebezigd te worden.

Besloten nog 2 Nederlandsche Geref. predikanten te Maastricht te beroepen.

— **Februari 28.** Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg en Hendrick v. Berge, genaamd Trips te 's Hertogenrade, betreffende de ordinaris- en extraordinaris beden over het vorstendom Limburg.

Missive van Marcellus Thiens te Aken over den calmijnberg en de opbrengst daarvan.

— **Maart 1.** Request van de Nederduitsche en Fransche Geref. gemeente te Maastricht en die van Limburg verzoekende tractement voor hun voorlezers.

— **Maart 5.** Remonstrantie geteekend door verschillende personen uit naam der Geref. gemeente te Eupen, waarop gelast wordt, dat Godefridus Hotton, predikant te Limburg, de gemeente te Eupen voorloopig zal blijven bedienen, Hotton en de voorschreven gemeente worden gemachtigd om tot predikant aldaar te beroepen Johannes Luls. Tot schoolmeester wordt aangenomen, op voorstel der Geref. gemeente te Eupen, Pieter Leyendekker.

— **Maart 11.** Verzoek van den keurvorst van Keulen om ontslaging (1) van de calemijn te Limburg aangehaald.

(1) Ontslag van arrest (?).

Verzoek van de inwoners van het land en het hertogdom van Limburg, dat die van Clermont gehandhaafd mochten worden in het houden van eene vrije markt, hun door den Koning van Spanje toegestaan, waarin zij belet werden door de inwoners van de stad Limburg door het opruien van den drossaard Caldenborch.

1633 Maart 12. Request van Jan d'Argenteau, heer van Esseneux, pandheer der bank van Sprimont verzoekende te genieten het recht van patronaatschap, dat hij beweert hem toe te komen over de pastorie van Sogne.

— **Maart 14.** Request van Adriaen de Adriani, tafelhouder te Maastricht, verzoekende te bepalen welke recognitie hij aan de armen moest betalen wegens zijne commissie als tafelhouder.

— **Maart 16.** Request van Lubberts van Dinxlagen, rector te Wijk-bij-Duurstede, om voorzien te worden met het rectoraat der Geref. Latijnsche school te Maastricht, gesteld in handen van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht om te onderzoeken, hoe men buiten kosten van de Generaliteit zulk een school zou kunnen oprichten en onderhouden.

— **Maart 20.** 1. Voorstel der Gedeputeerden tot de zaken van Limburg om de pandbrieven te ontbieden van alle verpande heerlijkheden en ambten, om te onderzoeken of en in hoeverre men gehouden is deze te continueeren of andere in hun plaats te stellen en in hoeverre men verplicht is tot restitutie der pandpenningen, waarbij in consideratie komt, dat geen heerlijkheden, domeinen of ambten mochten verpand worden of bezwaard, dan met toestemming van de drie staten volgens het 3de, 5de, 14de en 24ste artikel der Blijde Inkomst.

2. Dat een lijst van alle verpande banken, dorpen en heerlijkheden zou moeten gemaakt worden met vermelding der sommen waarvoor zij verpand zijn en de voornaamste clausulen der pandbrieven.

Overeenkomstig deze twee voorstellen wordt besloten.

3. Wordt besloten op voorstel der voorn. Ged., dat de stad-

houders van de leenen in het land van Limburg en in de resp. kwartieren van den lande van Overmaze beschrijven zullen de vasallen van hun ressort om hun resp. leenen te komen verheffen „met lediger hand" en den eed van getrouwheid aan den Staat te doen, volgens vast te stellen formulier.

4. Wordt voorgesteld, dat in geval van continuatie der oude officieren deze zouden ontboden worden met hun commissie en hun instructie tegen zekeren dag en ze te restringeeren aan den termijn van drie jaren, waarna zij weder moesten benoemd worden, terwijl zij elken keer den eed moesten doen op een vast te stellen formulier. Besloten wordt de oud-officieren binnen stad en land van Limburg en Overmaze, die van den Koning van Spanje commissie hadden tegen half April eerstkomende te ontbieden om hunne commissie te vernieuwen.

5. Op voorstel wordt besloten om aan de resp. officieren in stad en land van Limburg en in de landen van Overmaze recht hebbende van benoeming of keuze van eenige magistraten, rechters of onderofficieren of smaldiensten ten hoogste en met allen ernst aan te bevelen en te gelasten de voorkeur te geven, caeteris paribus, aan de Gereformeerden.

6. Wordt voorgesteld, dat het drostambt van Valkenburg alvorens is geannexeerd geweest aan het Gouvernement van Limburg en dat de Gouverneur indertijd het heeft vergeven au tour de rolle van de Archiers (?) en dat dit ambt bij vertrek van den gewezen Gouverneur nu vacant is, gelijk ook het rentmeesterschap der domeinen, dat ook Valkenburg appelleert aan het leenhof te Brussel in leenzaken en dat daarop zal moeten gelet worden bij het oprichten van een leenhof en de constitutien daarvan moesten worden nagezien, waarop besloten wordt kapitein Willem van Til te benoemen tot drossaard en stadhouder van Valkenburg en Lambert Rietraedt tot rentmeester der domeinen aldaar, dat deze laatste zou moeten leveren specificatie van de reparatie noodig aan het huis [1] te Valkenburg; bij het oprichten van het leenhof zou gelet worden op het appel naar Brussel.

---

(1) Bedoeld wordt 's landshuis, waar het leenhof enz. vergaderde en de archieven werden bewaard.

7. Op voorstel wordt besloten tot rentmeester over de domeinen van 's Hertogenrade, in plaats van Cortenbach, en tevens tot rentmeester over de domeinen van Dalhem Reynier Verbolt aan te stellen.

8. Op voorstel wordt benoemd tot drossaard en stadhouder van hunner Ho. Mo. huis, stad en landen van Dalhem, Johan Willem van Gulpen, heer van Waldenbourgh, in plaats van Robrecht Draeck zijn schoonbroeder.

1633 Maart 22. Vaststelling van de concepten der commissiën voor Willem van Til en van Johan Willem van Gulpen als drossaard (zie hierboven Maart 20).

— **Maart 23.** Request van de Staten des Hertogdoms Limburg en andere landen der provincie van Overmase verzoekende tot hun bescherming een gouverneur en, dat het gouvernement en stadhouderschap mocht opgedragen worden aan zijne prinselijke Excellentie wordt uitgesteld tot morgen.

— **Maart 26.** Post prandium. Eedsaflegging van Lambert Rietraet als rentmeester van de domeinen van Valkenburg.

— **Maart 30.** De kerkeraad der Nederlandsche kerken te Maastricht gemachtigd om Lambertus Latonius tot ziekentrooster aan te nemen op een tractement van 350 gulden 's jaars en extraordinaris loon als hij bijwijlen preekte.

— **Maart 31.** Over den callemijnberg in Limburg.
Die van Limburg gemachtigd om te Brussel te onderhandelen over de contributie door den vijand geëischt mits bij hun terugkomst verslag gevend aan hunne Ho. Mo.

— **April 2.** Request van de prelaten van Godtsdael en Cloosterraedt om iemand te mogen bevolmachtigen den eed van getrouwheid in hun naam in den Haag te doen, daar zij bevreesd waren voor de bezwaren van den weg enz. Waarop besloten wordt, om de Gedeputeerden tot de zaken van Limburg het formulier van den eed te doen opstellen en door een bekwaam

officier in het land van Overmaze te doen afnemen en daarna uit hun naam in den Haag te komen afleggen.

1633 April 5. Memorie van de aanwezende Gedeputeerden der stad Maastricht verzoekende, dat hun Ho: Mo: eenigen uit hunne vergadering zouden belasten om hen aan te hooren omtrent de zaken, die zij vanwege de stad zouden mededeelen, waarop de Gedeputeerden tot de zaken van Limburg daartoe worden afgevaardigd, bij wie zich uit iedere provincie nog een Gedeputeerde zou mogen bijvoegen.

1. Rapport van de Gedeputeerden tot de zaken van Limburg over het voorstel van de aanwezende gecommitteerden tot de zaken van de landen van Overmaas om kwijtschelding in de contributiën door hen beloofd en vóór den datum dezes vervallen aan den Staat wegens de groote schade hun door de belegering van de steden Maastricht en Limburg aangedaan, daar zij anders de 36000 guldens, zijnde de helft van de orninaris bede aan hun Ho:-Mo: voor een jaar toegestaan niet konden betalen. Waarop de Gedeputeerden adviseeren om de kwartieren van Valkenburg en Dalem elk 10 maanden der voorschreven contributie kwijt te schelden, het kwartier van Limburg 6 en dat van 's Hertogenrade 4 en dat men het restant van de contributie tot den dag van de reductie alsmede de zes maanden van de ordinaris bede voornoemd promptelijk zou betalen.

2. Dat die van de landen van Overmaze op verzoek van de Infante van Spanje (Isabella Clara Eugenia) de ordinaris en extraordinaris bede hadden toegestaan, waarvan 30.000 gulden nog onbetaald was en 1 Mei a.s. te betalen, dat men dit geld niet aan de Infante maar aan hunne Ho:-Mo: zou betalen en dat verboden zou worden aan die van de landen van Overmaze om in 't geheel of ten deele eenige betaling aan de Infante te doen en, dat in geval de vijand die van voornoemde landen zou lastig vallen men op de eerste klacht, bij wijze van retorsie zou optreden tot aan de poorten van Brussel toe, hetwelk men aan de Gedeputeerden van den vijand op het stuk van de handeling „van den Trefves" (1) zou mededeelen.

---

(1) Trèves.

Het eerste punt zou ter advies worden gezonden aan den Raad van State, het tweede wordt goedgekeurd.

1633 April 6. Joan Mignon benoemd tot pastoor van Sognée voorloopig op 600 gulden 's jaars uit de inkomsten der pastorie en verder ter beschikking van hunne Ho:-Mo:.

— **April 7.** Over het stellen van de stad Carpen (Kerpen) op zekere quota in de bede.

Teu Croes benoemd tot commies ter recherche te Maastricht in plaats van Polenburch, die zijn ambt nog niet had bekleed.

Besloten uit de plakkaten van 1588 en 1590 een plakkaat op den naam van hun Ho: Mo: te vormen, dat zoodra mogelijk zal gepubliceerd worden tegen het inbrengen en vervoeren van vreemde calmijn en ook tegen de koperwerken, die niet toegezet zijn met Aldenberger calmijn. Van een biljet voor 't vervoer van zulke koperwerken, die met calmijn zijn toegezet, zullen 2000 exemplaren gedrukt worden; dit biljet zal door den teekenaar te Aken en te Stalberg *(Stolberg)* worden gegeven en door den convooimeester binnen deze landen, waar die koperwerken het eerste aankomen worden geteekend, die er ook een particulier register en aanteekening van zouden houden.

Thomas Schuyl in zijn ambt van gezworen teekenaar bij provisie gecontinueerd en de rentmeester Thiens gelast hem den eed af te nemen. Deze rentmeester zou zorgen, dat de vaten geladen met koperwerken, toegezet met Aldenberger calmijn, die van Aken of Stalberch resp. gezonden werden, geteekend en gebrand werden met een leeuw dragende een bos pijlen in zijn linkerpoot en voerende een zwaard in den rechter.

Johan van Schunen wordt gecommitteerd tot weger op den calmijnberg op 12 stuivers daags als hij zijn bediening waarnam.

De voornoemde rentmeester zou een instructie voor den weger en controleur van den calmijnberg vaststellen ter bekrachtiging door hun Ho:-Mo:. De memorie van voornoemden Schuyl zal aan den voornoemden rentmeester om advies verzonden worden.

— **April 8.** Missive van den kerkeraad der Nederlandsche kerk te Maastricht, dat den 30sten Maart een groot aantal mannen

en vrouwen tot het gehoor van Gods heilig woord naar de kerk van Mathijs *(sic)* waren gekomen te Maastricht en dat de Mispriester van het Luiksche dorp Pruijst *(Breust)*, die personen had doen opteekenen om hun schrik voor gevangen en gespannen te worden aan te jagen. Gesteld in handen van den R. v. S. om advies.

Verzoek van Davidt van den Bosch, burger en inwoner van de stad Limburg om commissie als serviciemeester (opgehouden).

1633 April 9. Remonstrantie van de Gedeputeerden des Hertogdoms Limburg en andere landen der provincie van Overmaze, verzoekende, dat eenige justitie behalve die van Limburg of Herve, gemachtigd mocht worden om de getuigen te hooren wegens hetgeen zij ten laste van Guillaeme *(sic)* Caldenborch, drossaard en stadhouder der stad Limburg hadden aangebracht, wordt opgehouden.

— **April 11.** Het plakkaat betreffende de calmijn door hunner Ho:-Mo: Gedeputeerden tot de besognes van Limburg opgesteld, goedgekeurd.

Jan van Dueren, controleur van den calmijnberg, benoemd tot controleur van de mineralen van den Lanssenberch en Hontem, waar bergwerken van lood, zwavel en koperrood bestonden en in welken eersten berg sinds de reductie van het land van Limburg, Mathijs Coenen burger te Maastricht, uit kracht van een octrooi der Spaansche zijde, zonder daarin dezen Staat te kennen nog bleef arbeiden. Van Dueren moest informeeren welke hoeveelheid dezer metalen sinds voornoemde reductie uit die bergen getrokken was.

Mathijs Coenen zal aangeschreven worden van zijn octrooi over de bergwerken van Lanssenberg en Hontem, van de Infante gekregen een copie over te zenden en een staat van al de voornoemde metalen sinds de reductie uit deze bergen getrokken.

— **April 12.** Goedgekeurd het concept der acte voor Jan Mignon Pastoor van Sognée in de heerlijkheid Sprimont.

De rentmeester Thiens zal laten informeeren door den commandeur Ferents binnen Limburg en door zekeren Philips van Sprémont nopens de inkomsten der pastorie en dat hij wat de inkomsten meer bedragen dan 600 gulden zal aanwenden ten voordeele van hunne Ho:-Mo:.

Aan Bertin Guillaeme *(sic)* van Caldenborch griffier der stad en van het hertogdom Limburg zal commissie verstrekt worden.

1633 April 13. Den Gedeputeerden van het hertogdom Limburg en van de landen van Overmaze gemachtigd, om bij afwezigheid van een Gouverneur de Staten bijeen te roepen om verslag te geven van hun verrichtingen en de middelen te beramen om spoedig de helft van 72.000 gulden te verschaffen, vanwege deze provincie voor een geheel jaar als ordinaris beden ingewilligd. Dit wordt toegestaan voor dezen keer, alleen zonder prejuditie van iemand.

De kwijtschelding van contributiën aan het hertogdom Limburg en de andere landen van Overmaas toegestaan (*zie* 1633 *April* 5).

— **April 15.** Over de rescriptie van Guillaeme *(sic)* van Caldenborch op hetgeen hem ten laste gelegd wordt door de Gedeputeerden van Limburg en zijn verzoek om brieven van commissie als stadhouder.

Op het schrijven van den predikant Hotton uit Limburg over de moeilijkheden bij de voortplanting der ware Geref. Christelijke religie en de invoering van predikanten ten platten lande wordt besloten, dat aan de resp. hoofdofficieren in de landen van Overmaze zal geschreven worden, dat zij de predikanten, die zich aan hen, door last van hun Ho:-Mo: of door order van den kerkeraad binnen Limburg, zullen wenden, stellen zullen, in steden of dorpen waar twee kerken zijn, in een daarvan, doende ééne tot dit doel inruimen en latende de andere voor die van de Roomsche religie en waar maar één kerk is, zullen zij het zoo inrichten, dat deze ééne kerk bij beurten op verschillende uren, zonder verwarring dienen kan voor die van de Geref. en van de Roomsche religie resp. Verder, dat deze officieren zoowel predikanten als die onder hen deze religie belijden zullen handhaven tegen alle geweld, oppressie, vexatie en onbehoorlijke bezwaarnissen. Copie hiervan zal gezonden worden aan den kerkeraad in Limburg en aan den Commandeur aldaar, opdat deze laatste den officieren de sterke hand zal bieden bij het installeeren der predikanten en in alles die van de Geref. religie beschermen.

Op het tweede verzoek van den predikant Hotton om order te stellen op de betaling van de gagie der predikanten ten platte lande wordt besloten aan de rentmeesters der domeinen in de landen van Overmaas te schrijven, dat zij uit de gereedste penningen van hun ontvangst deze tractementen zouden betalen n l. voor tractement 450 gulden en voor huishuur 50 gulden en dit bij provisie tot de aanwijzing van een ander fonds, en daar de èène Duitsche predikant te Maastricht niet voldoende is zal de kerkeraad aldaar worden aangeschreven een tweeden te beroepen.

1633 April 18. Aan Jan van Scharen zal op zijn verzoek commissie worden gezonden als wijnroeier te Maastricht.

— **April 19.** Het verzoek van Herman Bachuys, burgemeester van Maastricht, om in plaats van Nicolaes Olislagers, aangesteld te worden als schepen van den Vroenhove gesteld in handen van hunner Ho.-Mo. Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht.

Toegestaan het verzoek van Hendrick van den Berge genaamd Trips tot uitstel om zijne commissie als drossaard van 's Hertogenrade in den Haag te komen ontvangen en den eed daarop te doen.

-- **April 20.** Aan voornoemden Hendrick van den Berge genaamd Trips zal zijne commissie worden toegezonden waarop hij den eed zal doen.

Op missive en remonstrantie van den kerkeraad der Fransche kerk te Maastricht tot het uitvoeren der Geref. religie ten platte landen van Limburg en onder het ressort van Maastricht, wordt besloten zich te houden aan de resolutie hieromtrent te voren genomen.

— **April 21.** Op request van de regenten van het gasthuis van St. Servaas te Maastricht om 4 of 5 Trichter mudden roggen als aalmoes en belooning voor de groote moeilijkheid en bezwaarnis, die het gasthuis gehad heeft wegens de menigte van zieken uit het leger van hun Ho. Mo. na het beleg, wordt besloten voor iedere soldaat, die daarbinnen gebracht wordt 6

stuivers des daags te betalen volgens de order van het land, waarvan vier door den resp. kapitein, waaronder zulk een soldaat dient in mindering van zijn gagie en twee stuivers ten laste van het land.

Aan Herman Bachusius burgemeester van Maastricht en Gijsbert Bevers aldaar en Catharina van Donroede genaamd Dobbelsteyn zal geschreven worden zich te wenden aan de justitie daar waar het behoort.

1633 April 23. Aan Hendrik van den Hove op zijn verzoek continuatie als schout der hoofdbank van Heerlen en brieven van commissie verleend om daarop den eed te doen.

Willem van Caldenborch heer van Beucq gecontinueerd als drossaard en stadhouder der stad, des lands en hertogdom van Limburg onverminderd de „belasting" (bezwaren) tevoren tegen hem door de gecommitteerden van het vorstendom Limburg overgegeven, die zij tegen hem in justitie zullen vermogen te vervolgen en waartegen hij zich in rechten zou mogen verdedigen en zich naar het vonnis moeten gedragen.

Het verzoek van Willem Wynands geboren te Maastricht, om in admodiatie te mogen hebben, de ontvangst der bede van de landen van Overmaze, afgewezen.

Request van Dirck Heuft cum sociis, kooplieden hier te lande, latende werken in koper op de Akener manier, om zooveel Aldenberger calmijn te mogen hebben tot 30 stuivers de 100 pond als zij noodig zullen hebben, gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de zaken van Limburg.

Request van Gerrard Thiens gesteld op naam van Marcelus Thiens, dat order op den calmijnberg door hun Ho. Mo. mocht worden gesteld. Waarop verzocht wordt het advies der heeren van Holland.

Den drossaard Caldenborch zal aangezegd worden te zorgen, dat in de plaats van zekeren schepen onlangs te Limburg overleden, een ander zal aangesteld worden van de Geref. religie, hetwelk ook aan de schepenbank zal worden geschreven.

— **April 29.** Memorie van de Gedeputeerden der stad Maastricht, met verzoek o. a., dat de dorpen rondom Maastricht moch-

ten gehouden worden tot het doen van corveeën ten behoeve dier stad. R. v. S. om advies.

Gelezen zeker extract uit de missive van Johan Karel van Dobbelstein aan den griffier van den Raad van Brabant over de proceduren in zake betreffende de ingezetenen van Maastricht, het ressort daarvan, alsook van de landen van Overmaze met verzoek daarop orde te stellen. — Men zal de retroacta nazien.

1633 April 30. Hendrick de Bure, vorstmeester van de landen en het hertogdom van Limburg, gecontinueerd bij provisie in zijn ambt. Het request van Jan Maigret, drossaard van Balen, verzoekende, dat die continuatie mocht worden geschorst totdat het proces tusschen de Bure en hem suppliant over hetzelfde ambt zou zijn beslist, gesteld in handen van de Bure om daarop zijn belang te zeggen binnen 8 dagen na de insinuatie.

— **Mei 2.** Missive van Jan van Dueren, controleur van den calmijnberg, dat hij zijn bediening bezwaarlijk zou kunnen waarnemen tenzij met sauveguarde. — De Raad van State zal verzocht worden aan de officieren der licenten van den vijand ten platte lande geen sauvegarde te verleenen tenzij, dat de vijand ze aan van Dueren verleene.

— **Mei 6.** Op missive van den predikant Jean Jacob Dubois over de insolentiën van den pastoor in den ban van Herve tegen de uitoefening van de Geref. religie en die van de papisten aldaar en het werpen met steenen naar den voorschreven predikant gedurende de predikatiën door de vensters van de kerk, wordt besloten den drossaard en stadhouder Caldenborch te schrijven daarnaar te informeeren, de schuldigen te straffen en order te stellen, dat de Geref. predikatiën om 9 uur zouden beginnen, met last aan den pastoor zich daarnaar te regelen met zijn mis, omdat beide de religiën christelijk en vredelijk mogen worden uitgeoefend; voorts zou de drossaard bij alle voorkomende gevallen de behulpzame hand bieden tot handhaving der Geref. religie.

Op de klacht. dat er te Herve twee schepenen zijn, die den eed van getrouwheid aan hun Ho:-Mo: weigeren te doen, wordt voornoemden drossaard bevolen om alle subalterne officieren of

magistraten en vazallen van zijn ressort den eed van getrouwheid af te nemen en die officieren en magistraten, die weigeren mochten door andere te vervangen en daarna rekenschap te geven van zijn verrichtingen aan hun Ho. Mo. De leenen der vazallen, die weigerden, zullen gehouden zijn in commissum vervallen te zijn. Een zelfde last zal verstrekt worden aan den drossaard en stadhouder van Dalhem en aan de drossaarden van Valkenburg en 's Hertogenraede om den eed af te nemen van de officieren en magistraten, maar wat den eed der vazallen in deze twee laatste plaatsen betreft, dit wordt gehouden in bedenking, omdat de stadhouder van de leenen aldaar zelf nog geen eed gedaan heeft of dat anders op deze zaak is voorzien.

Aan de abten van Cloosteraedt en Godsdael zal geschreven worden, dat zij alsnog de acte van commissie komen ontvangen en daarop den behoorlijken eed doen, volgens formulier door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden vast te stellen.

1633 Mei 7. Wordt besloten de commissie te zenden voor den Prins van Oranje als stadhouder en kapitein-generaal van hertogdom en landen van Limburg, Valkenburg, Daelem, 's Hertogenrade en Overmaze. (Bedoeld wordt Frederik Hendrik).

— **Mei 10**. Besloten te laten liggen het verzoek van Coenraedt Ulrich van Hoensbroeck, heer van Geule, stadhouder van de leenen van het land van Valkenberg om prolongatie van tijd tot het doen van den eed en het lichten van commissie.

Op de remonstrantie van de aanwezende Gedeputeerden der stad Maastricht, dat Jan Groulart in handen van de afgezanten van den prins van Luik en van den magistraat te Maastricht schriftelijk en mondeling belofte heeft gedaan van de ontvangsten der middelen hem gelast in te voeren, wordt besloten, dat Groulart zou berichten wat hem bewogen heeft die belofte op eigen gezag te doen en op het verzoek dier afgevaardigden om dimissie wordt besloten de remonstrantie in handen stellen van hun Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht.

— **Mei 12.** Op request van kapitein Willem van Til, drossaard van hunner Ho. Mo. stad en land van Valkenburg om het

pandschap van het stadhouderschap van de leenen en het voogdijschap van de banken in dit ambt te mogen aflossen, dat Coenraet Ulrich van Hoensbroeck, heer tot Geul, bekomen heeft van de Infante van Spanje of van den koning van Spanje voor omtrent 2900 Brab. gulden en de voorschreven staten en officiën diensvolgens bediend, wordt besloten dit verzoek toe te staan. (Uit deze resolutie blijkt nog dat hij, Hoensbroeck, 15 April l.l. tijdelijk beschreven was om voor hun Ho. Mo. te verschijnen doch in gebreke gebleven was en dat voor de zekerheid van den Staat dezer landen er aan gelegen was, dat de pandschappen door Papisten bezet en door geaffectioneerden tot de Spaansche zijde, mits restitutie der uitgelegde pandpenningen gebracht werden in handen van de Geref. of die deze religie ten hoogste zijn toegedaan).

1633 Mei 14. Request van de Gedeputeerden van het hertogdom Limburg en andere landen der provincie van Overmaze om te doen blijken, dat de banken van het land Limburg ten tijde van den Koning van Spanje niet gehouden zijn geweest serviciëngeld aan het garnizoen der stad Limburg te betalen of brand (1) aan de corps de guarde aldaar nog nooit betaald en geleverd hebben. — Ged. tot de zaken van Limb.

— **Mei 19.** Wordt besloten den agent van der Veecken (2) in de vergadering van hunne Ho. Mo. te ontbieden en hem aan te zeggen, dat hunne Ho. Mo. wegens de groote lasten van de fortificatie der stad Maastricht en de bezwaarnissen der ingezetenen wegens de logeering van het groot garnizoen, bedacht hebben een weg om den Prins van Luik te ontlasten van kosten en penningen jaarlijks gevorderd tot deze fortificatie en de ingezetenen te verlichten in de logeering van ruiters en knechten en zulks door verhooging van de tegenwoordige middelen van consumptiën en invoering van nieuwe dergelijke middelen. Van der Vrecken zou verzocht worden den Prins voor te dragen afgevaardigden te zenden om met hun Ho. Mo. of hun Gedeputeerden daarover te onderhandelen, ofwel dat hem zelve volmacht daartoe verstrekt wordt.

(1) Brandhout (?).
(2) Van den Prins-bisschop van Luik.

Herman Bachuys inplaats van Nicolaes Olislagers tot schepen van het graafschap van den Vroenhove binnen Maastricht aangesteld.

De Missive van Marcellis Tins rentmeester van de domeinen van Limburg en memorie wegens de waag op Lansenberg en Honthem gesteld in handen van Gedep. tot de zaken van Limburg (zie hiervoor April 23).

Missive van voornoemden rentmeester, dat het inkomen van den pastoor van Baelen wel 1400 gulden jaarlijks bedraagt, met verzoek of hun Ho. Mo. willen, dat hij dit inkomen aan zich zou trekken alsook van alle andere pastoors, ieder van hen alleen maar 600 gulden latende volgen. — Wordt besloten, dat hij naar het inkomen van den pastoor te Baelen en alle anderen moest informeeren en een staat aan hun Ho. Mo. over sturen en, dat telkens als een nieuwe pastoor inplaats van een overledene zal aangesteld worden over het inkomen van den nieuwen pastoor zal worden beschikt, waarvan den rentmeester kennis zal worden gegeven, zonder dat hun Ho. Mo. kunnen toestaan, dat bij het leven der tegenwoordige pastoors binnen het hertogdom Limburg eenige veranderingen worden gedaan.

Missive van den kerkenraad der Nederlandsche Geref. kerk en van den Franschen kerkeraad te Maastricht, houdende eenige punten van consideratie. — R. v. S. om advies.

Verzoek van den Nederl. kerkeraad voornoemd om geaccomodeerd te worden met de kerk van St. Johan aldaar tot beter uitoefening van de Geref. Religie. — R. v. S. om advies.

1633 Mei 20. Post prandium. Leonard Pelser, inwoner te Eupen in het hertogdom Limburg, ingeborene van het land aldaar en leenman der mankamer van Limburg, geëligeerd tot meier van Limburg, vacant door den dood van Charles Spranquis. Op het vezoek van Nicolaas Moreau licentiaat in de rechten voor hetzelfde ambt wordt afwijzend geschikt.

De kerkeraad van de Nederl. gemeente te Maastricht gemachtigd een derden predikant te beroepen, de gemeente zal met een bekwame gelegenheid van een kerk worden voorzien, de zaak van zekere boeken wordt verwezen naar de justitie waar het behoort.

Op klacht van de Gedeputeerden van den Prins en de stad

van Luik, dat de predikant Hotton zich zou indringen in het bezit van de kerk van Herve en dat de Staten van Limburg en Dalhem beweerden, dat de tienden der geestelijkheid van Luik in het land van Limburg gelegen mede in de gemeene lasten zouden moeten contribueeren, wordt besloten dat de kerk van Herve bij beurten voor de uitoefening der beiden Godsdiensten zou gebruikt worden, volgens voorgaande order van hun Ho. Mo. en dat voor noemde en andere tienden de gemeene lasten zullen helpen dragen.

Op de memorie van wege Phillipus Ludovicus en Samuel Mares, predikanten van de resp. kerken te Maastricht, dat zij nog geen tractement ontvangen hadden, wijl niemand door hun Ho:-Mo: zou gelast en gesteld zijn om hun dat uit te betalen, verzoekende, dat hun dit bij kwartalen werd uitbetaald, wordt besloten dat dit op deze wijze zou worden uitbetaald door Arnoult van Dueveren als ontvanger van het Vroenhof.

1633 Mei 21. Request van Coenraedt Ulrich van Hoensbroeck heer van Geul, stadhouder en voogd van het land van Valkenberg, dat hij twee missiven aan hunne Ho. Mo. heeft gezonden om pro longatie van 6 weken of 2 maanden van den tijd tegen welke hij was bescheiden naar den Haag te komen, wijl zijn huis met „de contagieuse ziekte" was besmet doch, dat hun Ho. Mo. een ander met zijn officie hadden voorzien. Hij klaagt, dat hij deze ambten niet alleen bij leening, maar ook in eigendom en erfdom bezit en dat volgens de capitulatie van Limburg ieder in 't bezit van zijne goederen wordt gehandhaafd en dat de Gedeputeerden in het leger voor Maastricht hem bij handtasting hebben beloofd, dat in zijn zaak niet zou worden gehandeld of tot zijn nadeel beschikt zonder hem te hooren. Hij verzocht derhalve uitstel totdat de 6 weken na de begonnen infectie in zijn huis zullen zijn verstreken en dit schoongemaakt, als wanneer hij de noodige papieren zou kunnen lichten en hij zich voor hunne Ho. Mo. presenteeren. — Wordt besloten, dat de beide ambten reeds aan kapitein Willem van Til verleend, zullen blijven onder hun Ho. Mo. en niet uitgegeven worden voordat de suppliant zal zijn gehoord.

— Mei 23. Sebastiaen Peters, burger van Maastricht, benoemd tot wijnroeier van de Brab. zijde in plaats van den overleden Johan van Scharen.

De ziekentrooster der Geref. gemeente te Maastricht zal betaald worden door den ontvanger van het Vroenhof en er zal gesproken worden met den predikant Philippus Ludovicus of deze ziekentrooster voor dezelfde gagie ook niet het voorlezerschap in de Geref. Nederl. kerk zou moeten bedienen gelijk in meest alle steden van de Unie.

1633 Mei 24. Opgehouden het verzoek van den graaf van den den Berch om betaling van de rente van 140000 gulden kapitaal op de calmijnen en domeinen van Limburg, volgens rentebrief van 11 Mei 1629, van welke 4 jaar zijn verloopen, tegen 8 percent.

— **Mei 25.** Daar het voor den dienst van den lande hoognoodig wordt geacht de contributie van dezen staat over 's vijands landen zoover mogelijk uit te strekken, wordt de hertog van Bouillon, Gouverneur te Maastricht, gelast alle pogingen aan te wenden om het land van Gaesbeek, Esconssmes *(sic)* Telmy en andere dorpen en omliggende landen onder contributie te brengen.

Missive van Mathijs Coenen, pachter van den Lanssenbergh, geschreven te Maastricht houdende eenige punten betreffende deze pacht. — R. v. S. om advies.

Request van de burgers van de stad van Marche in Famine en de opgezetenen ten platte landen van die stad, in 't hertogdom Luxemburg, om continuatie van sauvegarde volgens het accoord door hen voorloopig in het leger voor Maastricht gemaakt. — R. v. S. om advies.

Missive van Emond Pleunis Aphernon (?), geschreven te Dalhem, zich verontschuldigende wegens zijn niet komen naar den Haag om zijn commissie te ontvangen als schout van Eysden en den eed er op te doen. — Wegens zijne ongesteldheid wordt hem tot half Juli uitstel gegeven.

— **Mei 27.** Op missive van den Hertog van Bouillon, dat hij bij een verschil tusschen den schepen Offelt en andere officieren van den Prins van Luik en den convooimeester Groulart, wegens de heffing der convooien en licenten over de waren aldaar te lande inkomend en uitgaand, Groulart geboden had daarmee op te houden onder cautie, wordt den Hertog geschreven, dat hem

bij expresse acte verboden is zich daarmee te bemoeien en dat hij Groulart had moeten steunen.

1633 Mei 30. Besloten: aan die van het vorstendom Limburg te schrijven, dat zij bij het verhandelen van contributie en het verwerven van sauvegarde van de andere zijde voor het geheele land expresselijk zullen moeten bedingen, dat alle officieren van hunne Ho. Mo. zoowel justicieren als rentmeesters en pachters van den calmijnberg Lansenberch, Hontem, controleurs, wegers, werklieden en andere in de voorschreven sauvegarde bepaaldelijk worden begrepen, gelijk hunne Ho. Mo. voor dato van de reductie van Limburg aan de voorschreven officieren, hebben geoctrooieerd. Den controleur van Deuren zal men aanschrijven, dat hoewel hij geen speciaal paspoort van de andere zijde heeft om zijn ambt te bedienen, dat hij dit op de generale sauvegarde zal doen en dat hun Ho. Mo. hem zullen ontheffen van de zwarigheid, die hem hierin zou overkomen.

De schepenen in den Vroenhof zullen voor een tijd aanblijven zonder formeele commissie hun te doen toezenden.

De zaak van den calmijnberg en den pachter daarvan, Jan Stoppaert, wordt opgehouden.

— **Mei 31.** Beide voorgaande zaken gesteld in handen van de Gedep. tot de zaken van Limburg.

Besloten niet te treden in het verzoek van Anthoine de la Tour predikant te Daelhem, gesteund door een „voorschrijven" van den Hertog van Bullion om „getracteerd" te worden gelijk de predikant te Limburg.

Den pensionaris van Maastricht zal men acte van continuatie verleenen als commissaris-instructeur en schepen van het Vroenhof.

Rapport van de Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht, dat zij den pensionaris Meys hebben gehoord op het verzoek van de wed. Pieter Becx, om te mogen aantasten de goederen van haar man zaliger door den Koning van Spanje ter zake van religie en den dienst door hem gedaan als *diminutie*-meester *(sic)* binnen Maastricht *(gesequestreerd?)* en, dat Meys verklaard heeft, dat na ingang van de „trefves" in 1609 vele goederen door den Koning aan de eigenaars zijn teruggegeven maar, dat eenige personen

onder 's Konings gehoorzaamheid wonende dit voorrecht niet hebben genoten en er wel nog goederen kunnen zijn, waarvan geen mainlevée of restitutie is verleend. — R. v. S. om advies.

Op de missive van Adolf van Eynatten, stadhouder van de leenen des lands van 's Hertogenrade, geschreven te Nieuwenborch(1), die den 15den April l.l. niet naar den Haag had kunnen komen, verzoekende bij procuratie den eed te doen of in zijn residentie, wordt afwijzend beschikt; als hij niet binnen drie weken naar den Haag komt om zijn commissie te ontvangen en den eed te doen zullen hun Ho Mo. zijn ambt aan een ander geven.

Op gelijken voet zal geschreven worden aan de abten van Cloosterraedt en Godsdael. Ook den heer van Geul zal geschreven worden binnen drie weken na ontvangst des briefs naar den Haag moet komen en zijn bewijzen overleggen (zie hiervoor Mei 21), terwijl anders de commissie aan kapitein Willem van Til zal gegeven worden als voogd en stadhouder van het land van Valkenburg.

1633 Juni 2. Op request van Hans Stoupart, pachter van den calmijnberg, wordt besloten, dat aan de kooplieden van Antwerpen de hypotheken op den calmijnberch moesten betaald worden, daar van Stakenbroeck dit bij de capitulatie van Limburg had toegestaan; dat het molenwerk zal betaald worden en verder dat de rentmeester Thins zal gelast worden de noodige koolen bij het werk te laten branden.

Hans Stoupaert zal bij provisie voortgaan met zijn werk; bij zijn afwezigheid zal niets ten zijnen nadeele gedaan worden wat de pacht betreft. Hij zal zoowel Geref. als andere werklieden gebruiken en aan de eerstgenoemden de voorkeur geven. Zijn werklieden zal hij geen Heilige dagen laten vieren door de Roomsche kerk ingesteld of andere dan, die door de Geref. worden gevierd. Hij zal aan de pachters van Namen en Bovignes geen calmijn mogen verkoopen minder dan tegen 48 stuivers de 100 ponden en de koopers zullen ten kantore van hun Ho. Mo. nog moeten betalen het recht der uitgaande licenten.

Men zal den ingezetenen bij aanplakking van biljetten in het

(1) Kasteel onder Gulpen. (van Eynatten was heer te Gulpen).

vorstendom Limburg en de andere landen van Overmaas bekend maken, dat ze geen andere Heilige dagen zullen gehouden zijn te vieren dan die door de Gereformeerden onderhouden worden en de resp. officieren zullen bij de biljetten gelast worden, dat zij niemand mogen vervolgen als hij de Heilige dagen door de Roomsche kerk ingesteld niet viert of gevierd heeft.

Wat betreft het oprichten van een Latijnsche school te Maastricht zal men den rentmeester Thins schrijven, dat hij aan de Jesuiten aldaar niet de 1200 gulden zal laten volgen, die zij tot nu toe jaarlijks genoten hebben uit de domeinen van Limburg voor het onderhoud van hun school en insgelijks aan den ontvanger van het passagiegeld, dat hij hun niet zal laten volgen de 300 gulden, die zij tot dit doel uit deze gelden ontvangen hebben.

Nog zal geschreven worden aan den ontvanger of rentmeester van Maastricht of aan den magistraat aldaar, dat zij het jaarlijksch pensioen, dat de Jesuieten tevoren betaald is ter somme van 1200 gulden bij provisie zullen inhouden. De heeren Gedep., die naar Maastricht zullen reizen zouden dit geld ten deele of in 't geheel aanwenden tot onderhoud van een of meer Latijnsche schoolmeesters en ook naar andere middelen tot dit doeleinde omzien.

De voorschreven commissarissen (¹) zullen naar andere middelen omzien tot betaling der predikanten te Maastricht en ten platte lande waartoe voorloopig de inkomsten van het Vroenhof waren aangewezen.

Zonder resolutie blijft het voorstel der Gedep. tot de examinatie van de zaken van Maastricht om een deel of 't geheel van het inkomen der twee prebenden van St. Servaas te Maastricht, waarvan èène 1000 gulden bedraagt, te gebruiken voor het onderhoud van kerken- en schooldienaars, alsmede het voorstel om bij het sterven van kanoniken en vicarissen een derde deel te gebruiken tot dat doel latende het overige tot het oude gebruik.

Er zal te Maastricht en te Limburg een goede Duitsche school onder een bekwamen Geref. schoolmeester worden opgericht en die te Limburg zal Duitsch en Fransch moeten doceeren, maar met de commissie der schoolmeesters zal men wachten totdat men een vast fonds voor hun onderhoud heeft.

(¹) Bedoeld zal zijn: Gedeputeerden.

Den magistraat van Maastricht zal gelast worden de Geref. religie onverhinderd te doen uitoefenen ook wat betreft de brieven te publiceeren omtrent biddagen en den Gouverneur zal gelast worden schout en magistraat daarin bij te staan zonder te kort te doen aan de acte van hun Ho. Mo. van 26 Maart l.l. hem ter hand gesteld om in de keuze van den Brab. magistraat en politieke officieren of 's lands of stads middelen geen bewind te hebben.

In bedenken wordt gehouden het request van Arnoult van Lamargel heer tot Eysden aan den Raad van Brabant om gehandhaafd te worden in zijn tol aldaar.

1633 Juni 3. Jan Baptista de Hildernisse schepen van de graafschap van den Vroenhove wordt gecontinueerd, op zijn request.

Op remonstrantie van den hoogschout van Maastricht en in het graafschap van den Vroenhove, wordt verklaard, dat het huis door den Koning van Spanje gekocht in het midden van de stad en ingericht tot de uitoefening van de munt, het gericht, bureel en archieven van dit graafschap, zal zijn en blijven privative tot de hoogheid en jurisdictie van dit graafschap met uitsluiting van den Bisschop van Luik, zijne officieren en dienaren. Den Gouverneur zal geschreven worden om dit te handhaven.

— **Juni 8.** De instructie voor den controleur en weger op den calmijnberg zal worden onderzocht en vastgesteld; er zal op gelet worden, dat de gezworen weger voortdurend op den calmijnberg moet wezen en het overige bergwerk van Lansenberch en Hontem (daardoor) niet wel kan bedienen.

Over den calmijnberg, werklieden en kolen aldaar.

Over het maken van een nieuw pakhuis op den calmijnberg in plaats van het afgebrande door den pachter op 600 gulden begroot, welke bouw reeds door die van de financiën des Konings besteld was.

Over het weigeren van den verkoop van calmijn door den pachter Hans Stoupaert aan Dirck Heuft te Dordrecht.

Hij had geen calmijn in zijn pakhuis te Aken laten brengen dan nadat het op den berg door den controleur Jan Francken en den waagmeester Jacob Grooteclaes was gecontroleerd en ge-

wogen; sinds 1 April 1632 tot 31 Maart 1633 waren 2470400 pond calmijn geverifieerd en geteekend, bij welke rekening ten laste van den pachter gesteld worden 1076600 pond door hem naar Aken gebracht ten deele om naar Duitschland en Holland verzonden te worden.

Staat van den verkochten calmijn, na aftrek van de pretentiën van den pachter bedragende 3829 gulden 4 penningen.

De staat van den verkochten calmijn zal aan den rentmeester Thins verzonden worden. Den forstmeester de Bure wordt gelast den pachter aan te wijzen vier of vijf wagens eikenhout met een beukeboom en een hagebeukeboom tot onderhoud van het waterwerk.

Den rentmeester Thins zal verzocht worden te berichten over de pretentie van die van Aken tot het benoemen van een teekenaar van den calmijn aldaar.

1633 Juni 9. Het request van de geërfden van den Vroenhof, om twee jaren kwijtslag van des Heeren lasten wegens de jongste belegering van Maastricht gesteld in handen van den rentmeester van den Vroenhof.

Het advies der admiraliteit te Rotterdam gevraagd op het request van Hendrik Snijders tot oprichting van een kantoor der convooien en licenten te Erckelens of Cerpen en dat hij daar licentmeester mocht worden nevens een ervaren controleur, wat over de 25.000 gulden zou opbrengen.

— Juni 10. Op request wordt Adam van Randenraet, gehuwd met de dochtersdochter van Egbertus Leoninus zaliger, in zijn leven kanselier van Gelderland, gecontinueerd en gecommiteerd tot de officiën van Com. instruct. van de Brab. zijde en schepen van den Vroenhof te Maastricht.

— Juni 14. Missive van Marcelus Thins, rentmeester, geschreven te Aken over verschillende onderwerpen.

Missive van den kerkeraad van de Nederl. gemeente te Maastricht, dat de magistraat aldaar den 25sten Mei l.l. van het raadhuis heeft doen publiceeren „den Sacraments dach om des anderen daegs den selven te vieren op groote peenen". — R. v. S. om advies.

1633 Juni 16. Missive van drossaard Caldenborch uit Limburg met een plakkaat van den Koning van Spanje gearresteerd 22 Juli 1631 over de verpande heerlijkheden en domeinen van Brabant. Tevens schrijft hij, dat hunne Ho. Mo. hem 20 April een plakkaat gezonden hebben over den koers van de gouden en zilveren speciën, doch, dat hij dit niet heeft laten afkondigen, omdat hij gelijke plakkaten van Brussel ontvangen ook niet heeft laten afkondigen, wijl de landen van Overmaas ingesloten liggen tusschen die van Luik, Aken, Gulick en Stavelot. — R. v. S. (1e punt) en Generaals v. d. munt (2e punt) om advies.

Rapport van den heer van der Cappelle ingevolge resolutie van 14 Juni l.l. over den brief van den rentmeester Thins.

Er wordt besloten hem te schrijven:

1. Dat hij de ontvangen haver zal verkoopen, dat waar geen haver gezaaid is hij deze zal laten afkoopen met geld door hen, die haver verschuldigd zijn, tegen den hoogsten prijs.

2. Hij zal Jan van Deuren weger op den calmijnberg, die daar maar een dag geweest is en daarna naar Maastricht gegaan, en ook den weger van der Schueren, die nog niet verschenen is, aanschrijven, dat ze hunne bediening moeten waarnemen of dat hun Ho. Mo. anderen in hun plaats zouden stellen.

3. Dat hun Ho. Mo. het plakkaat van de vreemde calmijnen zullen resumeeren en arresteeren om daarna afgekondigd te worden, daar die van Stalburch *(Stolberg)* met Munsterschen calmijn werkten.

4. Het verzoek van de pachters van de tienden in de hoofdbank van Baelen om kwijtslag van pacht wegens het beleg van Limburg zal gesteld wordt in handen van den Raad van State.

Men zal den rentmeester vragen het contract met die van Stalburch over te zenden tot onderzoek. Ook dat met die van Aken over het verwerken van Aldenberger calmijn zullen hun Ho. Mo. onderzoeken.

Men zal beramen een hoeveelheid van calmijn voor de kopermeesters hier te lande en den prijs daarvan.

Op missive van den rentmeester Thins wordt besloten, dat hij Gillis Gabriël, met wien hij versproken had, dat hij jaarlijks voor de pacht van de hop drie honderd gulden zou betalen voor drie jaren, terwijl hij nu minder gaf, naar den Haag zou sturen.

1633 Juni 18. Het plakkaat op den calmijn vastgesteld en besloten, dat het gedrukt zou worden en afgekondigd waar 't behoort.

— **Juni 20.** Het request van de Gedeputeerden, dat het passagie geld mocht gebruikt worden tot betaling der service gelden aldaar en dat de opbrengst voor de Admiraliteit mocht worden geremplaceerd, gesteld in handen van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht.

— **Juni 23.** 1. Bij voortgang van de Trèves tusschen Spanje en de Staten zal gelet werden op den Staat van Luik.

2. De convooien en licenten, die te Maastricht op goederen en koopmanschappen langs de Maas op en afgaande worden geheven zullen gelaten worden bij de order, die overal in de Geüniëerde Provinciën en aanhoorige landen, steden en kwartieren wordt gebruikt, maar de koopmanschappen en manufacturen der ingezetenen van Luik, die te land door Limburg en omliggende kwartieren van Overmaas worden vervoerd, zullen voorloopig voor een half jaar bij 't oude gebruik gelaten worden, zooals 't geweest is vóór de verovering en reductie der voorschreven landen, mits dat de ingezeten telkens zullen vertoonen bewijs van hun magistraat, dat die zaken hun toebehoorende zijn.

3. De uitoefening der Geref. religie kan voorloopig niet uit de kerken van Herve en Eysden geweerd worden, maar als die van Herve een andere bekwame plaats zullen aanwijzen zal op die aanbieding gelet worden.

4. Het verschil over den tol van Eysden zal door de Comm.-decis. te Maastricht worden beslist.

— **Juni 24.** Over de corveeën voor de stad Maastricht door de omliggende plaatsen, welke te verrichten bevolen worden, daar het reeds voor den Prins van Parma in gebruik was steenen aan te voeren voor den opbouw van de fortificatie der stad.

De magistraat zal de burgers blijven billetteeren, mits de gelijkheid betrachtende vooral ten opzichte van de Geref., zonder dat de krijgsraad zich daarmede mag bemoeien.

— **Juni 25.** De Raad van Brabant te 's Gravenhage moet be-

schouwd worden als getreden te zijn in plaats van die te Brussel en zal derhalve de proceduren aannemen in de zaak waarover Nicolaas Breyl heer tot Limborch *(Limbricht)* heeft requestreerd en in 't bijzonder Jan Maes, schout te Born en rentmeester te Sittard dwingen tot vrijlating van Willem Fijen in het request genoemd of anders bij executie doen procedeeren tegen zijn persoon en desnoods zal in deze den Raad van Brabant met 's Lands krijgsvolk de sterke hand wordt geboden.

Er zal, op advies van den Raad van State, aan den magistraat van Maastricht geschreven worden, dat hetgeen het meerendeel van den magistraat aldaar gedaan had door te bevelen den Sacramentsdag te vieren met het sluiten der winkels, streed tegen de hoogheid van hunner Ho. Mo. regeering.

Uit het advies van den Raad van State blijkt, dat volgens hem het niet streed een bede- en vastendag af te kondigen, daar dit in beide de kerken zonder de kwetsing van het geweten kon geschieden; ook hadden hun Ho. Mo. het recht van de souvereiniteit niet met hunlieden (de magistraat) gedeeld maar hun alleen gelaten bij de oefening van hun godsdienst.

Op advies van den Raad van State zal het plakkaat van den Koning van Spanje over de verpande heerlijkheden en andere domeinen van Brabant voor nul verklaard worden en alle personen, die zulke plakkaten invoerden voor goede „prinse"; er zou een tegenplakkaat door hunne Ho. Mo. worden uitgegeven, waarbij aan ieder, die eenige heerlijkheden of domeinen bezat, verboden zal worden ze aan des vijands zijde te verheffen op straffe van felonie, met gebod om zulke heerlijkheden en domeinen in Brabant onder dezen staat gelegen aan dezen staat te verheffen in welk geval de Staten Generaal de eigenaars en bezitters zullen handhaven in hun eigendom, recht en bezit.

De officieren en soldaten te Maastricht zullen niet exempt zijn van de betaling der middelen van consumptie.

Er zal, op request van Lambert Rietraet, rentmeester der domeinen der stad en landen van Valkenburg, aan hem geschreven worden, dat Jan Widdershoven en Frans Caldenborch gecontinueerd zullen worden als boschwachters van het Ravensbosch tegen een waarborgsom van 100 gulden voor hun getrouwheid en tevens, dat hij naar een derden boschwachter zou omzien.

Op request van Hendrick de Bure zullen in zijn vorstmeesterschap van Limburg, Meerten Sijmons, Lenart Maeckel en Claes Gref als vorsters in het bosch van des „Hertogenwalt", in de bank van Baelen gecontinueerd worden.

De Bure wordt geauthoriseerd een plaatsvervanger voor den overleden vorster Jan Mick te zoeken en aan hunne Ho. Mo. voor te stellen.

In het bosch van de groote en kleine Landtweeringe in de bank Walhorn worden als vorsters gecontinueerd Phlippe Haairijs en Pieter Blarijs, in het bosch van de Vorst worden als vorsters gecontinueerd Ansen Carselijs, Mees Thewees en Gillis Lonszbourgh, tot vorster in de bosschen van Grinhout, vacant door den dood van Pieter Beul, wordt de Bure gemachtigd om naar een bekwaam persoon rond te zien; tot vorster van het bosch le Wee bij de stad Limburg wordt gecontinueerd Jacquin Ernould, tot vorster van „de Stoel" of Rixwalt in de bank van Walhorn, wordt gecontinueerd Goert Koch, tot vorsters van de Prensz of Ricxwalt, in de bank van Monsson, Lambert Pelser en Pieter Kerff. Alles op waarborg als boven. Deze vorsters zullen alle betaald worden als tevoren.

Er zal aan den stadhouder Caldenborch gevraagd worden met wat recht hij vroeger in de bosschen van le Wee veel hout heeft doen hakken en daarvan een brug maken te Dalhem over de rivier van Limburg.

De Bure zal aan niemand, burger of militair, hout uit de voorschreven bosschen laten volgen zonder expresse acte van hun Ho. Mo. of den Raad van State hem getoond. En als iemand daartegen handelde zou de Bure hun Ho. Mo. daarvan ten spoedigste kennis geven.

1633 Juni 29. Op request van Johan d'Argenteau, heer van Esseneus (1) en Spremont, dat Christophe de Gernechans als priester de parochiekerk van Songne mocht bedienen, wordt verklaard dat hun Ho. Mo. met kennis van zaken daarover beschikt hadden en dat hij zich daarnaar moest gedragen.

— Juni 30. Missive van den stadhouder Caldenborg te Lim-

(1) Esneux.

burg over de kwestie ontstaan tusschen Johannes Lul, predikant te Eupen en Johannes Vinck, pastoor aldaar, over het gebruik van het huis voor den pastoor gebouwd, het choor, sacrificie (?) en dependentie van dien. — R. v. S. om advies.

Bericht van Hoogschouten, Burgemeesters en Raad van Maastricht, dat de paymeester aan de Jesuiten de 1200 gulden had betaald, die hun Ho. Mo. bij resolutie van 2 Juni l.l. hadden bepaald, dat ingehouden moesten worden.

Missive van den rentmeester Thins uit Aken over verschillende punten. — R. v. S. om advies.

Het request van Conraedt Ulrich Hoen van Hoensbroeck, heer van Geul, Bun(*de*) enz. stadhouder en voogd des lands van Valkenburg op hun Ho. Mo. apostille van 21 Mei l.l. tot den volgenden dag uitgesteld.

1633 Juli 1. Request uit naam der officieren van het land van Limburg door hun Ho. Mo. aangesteld tot verschillende ambten en van buiten daar binnen gekomen, klagende, dat zij in de sauvegarde door den vijand aan dit land verleend niet waren begrepen. — R. v. S. om advies.

Het request van den heer van Geul en de retroacta aan de heeren Essen, Beaumont en Weede ter onderzoek overgegeven.

— Juli 2. Aan den heer van Geul zal bericht worden, dat hij zich binnen drie weken na ontvangst van de missive van hun Ho. Mo. („waervan hij recipisse of attestatie zal moeten blycken") naar den Haag zal moeten begeven om commissie tot bediening van het stadhouderschap te ontvangen en den eed daarop te doen of dat anders de commissie van stadhouder en voogd des lands van Valkenburg aan kapitein Willem van Til zou plaats grijpen.

Op vertoog bij vorm van missive door den Nederl. kerkeraad te Maastricht, dat de scherpe plakkaten onlangs te Luik tegen de Geref. religie uitgevaardigd van de preekstoelen der vier landen van Overmaas met dreigementen van de Mispriesters waren afgelezen, voornamelijk van den Mispaep van Berg onder Valkenburg den vorigen Zondag, die ook hen die den verleden Paaschdag niet hadden willen communiceeren met executie van den vijand had bedreigd, wordt besloten een plakkaat of andere orde

te stellen en dat op het exces van den pastoor van Berg naar behooren zal dienen gelet te worden maar, dat tevoren aan den officier van Valkenburg zal geschreven worden daarover te informeeren.

Op request van de vrouwe van Hologne, dat commissarissen zouden worden afgevaardigd, die met die van Luik zouden kennis nemen of de heerlijkheid Steyn, waarover zij met den heer van Batenburch in rechten moest optreden, afhing van het land van Valkenburg of van het graafschap Loon, volgens besluit in de conferentie van 1615, wordt besloten eerst die conferentie in te zien.

1633 Juli 4. Na resumptie van de resolutie van 2 Juli op de zaak van den heer van Geul, is wegens de ongelijkheid van de adviezen der Provinciën, opgehouden daarin eenige verandering te doen of er eenige andere beschikking op te formeeren.

— **Juli 5.** Request van het brouwersambacht te Maastricht om gelijk octrooi als hun door de aartshertogen 25 Maart 1519 (*lees* 1619) was verleend, dat niemand mocht brouwen buiten de stad een mijl in 't rond op zekere voorwaarde. — R. v. S. om advies.

Op request van Arnout Ramargelle (*lees Lamargelle*) heer van Eysden, dat hij in de ontvangst van zijn tol wordt verhinderd en hem geweld wordt aangedaan, en op request van Guillaume de Haultain burger en koopman te Luik over de usurpatie enz. van den heer van Eysden in het eischen van dien tol, wordt de zaak gesteld in handen van den R. v. S. na bijvoeging van de doleanciën van die van Luik.

— **Juli 8.** Request van Jan Constant en Jean Daeken te Maastricht om een kruitmolen te mogen oprichten met uitsluiting van alle anderen en dat hun mocht aanbevolen worden de „recherche", dat geen salpeter uit het land van Limburg en Maastricht naar vijandelijke of onzijdige landen mocht gevoerd worden volgens voormalig plakkaat van den Koning van Spanje, dat zij wekelijks drie of vier honderd ponden „bospolver" mochten leveren voor het magazijn, op de premie van Delft en een gulden ten honderd minder als men het elders zoude kunnen koopen, om een klein tractement voor het hermaken van het „bospolver" en om een

„stove" te kunnen maken om het kruit te kunnen drogen. — R. v. S. om advies.

1633 Juli 9. Remonstrantie van de aanwezende gecommitteerden van Maastricht met brieven van voorschrijven van den Prins van Oranje, den hertog van Bouillon en den kerkeraad van Maastricht (zie resolutie van 1 Juli) en van den magistraat dier stad, over het heffen van het land-licent en dat de convooimeester Groulart invordert uitgaand licent voor goederen, die binnen deze landen het recht betaald hebbende, gebracht worden naar Maastricht en van daar naar vijandelijke of onzijdige landen. — Gesteld in handen van de heeren Arnhem, Noortwijk, Beaumont en Haersolte, tresorier-generaal en griffier Musch om te visiteeren en rapport te doen.

Missive van den Prins van Oranje uit Arnhem waarbij hij overzendt het request van den heer van Geul met verzoek de moeite te nemen het te hooren lezen en te zorgen, dat hem niets wedervaren moge tegen de capitulatie met het land van Limburg gemaakt. Waarop besloten wordt de zaak te laten bij de resolutie van 2 Juli (zie aldaar).

— Juli 14. Aan Gillis Gabriëls te Noortbeecq (1) vergund de continuatie der pacht van de hop, die passeert over de vier landen van Overmaas voor drie jaren tegen drie honderd gulden, jaarlijks aan den rentmeester Thins te betalen. Over zijn vraag om continuatie der aluinpacht zal later beslist worden na advies van voornoemden rentmeester.

Het verzoek van Hoogschouten, Burgemeesteren en Raad van Maastricht, dat de servysgelden voor de soldaten geassigneerd mochten worden op het passagiegeld, wordt opgehouden.

Het request van de vrouwe van Hologne over de heerlijkheid Steyn zal aan de decisie van de comm.-decis. der beide heeren van Maastricht onderworpen worden.

Over den tol van Eysden. Het proces daarover met die van Luik zal voortgezet worden voor de comm.-decis te Maastricht, de zaak van Guillaume Haultain zal ook in dit proces gebracht

---

(1) Noorbeek (?).

worden en wat de klachten van de ingezetenen van dezen Staat betreft zal de heer van Eysden zijn titel en bezit van den tol aldaar moeten bewijzen.

1633 Juli 19. Schorsing bij provisie van het land licent binnen Maastricht tot eind van Oct. a.s. enz.

— Juli 21. Het octrooi van salpeter aan Jan Constant en Jean d'Aecken te Maastricht vergund voor elf jaren zonder tractement, en zonderdat het land verbonden is zijn pulver bij hem te koopen of te doen vermaken.

Missive van den kerkeraad der Nederl. gemeente te Maastricht, dat een Augustijn zijn klooster verlaten heeft en gaarne restitutie der goederen zou hebben door hem in het klooster ingebracht en dat er goede apparentie is, dat eenige geestelijken uit hun kloosters tot de geref. religie zouden komen als zij de ingebrachte goederen uit de kloosters zouden terugbekomen. — R. v. S. om advies o. a. moest de capitulatie van Maastricht onderzocht worden. (*Zie ook hierna* Oct. 5).

— Juli 22. 1. De zaak van het service geld te Maastricht in bedenking gehouden.

2. Aan de Regeering te Luik zal aangeschreven worden, dat wegens verschillende ongelegenheden er geen Com. decis. van hun Ho. Mo. naar Maastricht zullen gezonden worden tot vernieuwing van den magistraat en de afdoening der zaken staande tot kennis en judicatuur der beide Prinsen, waartoe een betere gelegenheid zou worden afgewacht, waarvan tijdig aan de Luiksche regeering zou worden kennis gegeven. Daar ook nog behalve de vernieuwing van den magistraat en het beslissen van processen order zal worden beraamd, tot uitvoering van verschillende resolutiën op het punt van regeering en politie, invoering van middelen, licenten, kerken en scholen, zoo zullen voor dezen eersten keer behalve de twee Com. decis. nog twee andere Gedep. gezonden worden, die alle vier zullen „besoigneeren" in alle zaken niet betreffende de vernieuwing van den magistraat en het beslissen der processen. Er worden benoemd v. der Cappelle, Noortwijck, Beaumont, Wede, Liclama, Ter Cuylen en Elant om een instructie

te concipiëeren voor de Gedep. met inbegrip der twee Com. decis.

3. De stad Maastricht mag voortgaan met het heffen der belastingen in zekere dorpen zoo in het land van Luik als Brabant, haar in 1590 vergund. Deze belasting zal ontvangen worden door den ontvanger, door hun Ho. Mo. aan te stellen, de drie gehuchten van den Vroenhof (Heuckelom, Montenaken en Wijlré) zullen 30 gulden in plaats van 15 maandelijks betalen, Vuelen in 't Waalsch Tolloigne (lees Folloigne) 21 gulden in plaats van 12 Brabantsch.

Met welke verhooging de maandelijksche som in plaats van 519—543 gulden Brab. zal bedragen, waaruit aan die van Maastricht maandelijks 150 gulden Brab. door den ontvanger zullen worden verstrekt voor brand en licht van de „corps de gardes" aldaar, voor 5 jaar te rekenen van de reductie af.

1633 Juli 23. Over de 1200 gulden te vroeg aan de Jesuieten te Maastricht door den paymeester aldaar betaald zullen de comm.-decis. onderzoeken.

Aan de vier officieren der vier landen van Overmaas zal worden geschreven, dat zij moesten zorgen voor sauvegarde ten behoeve der ontvangers en alle andere officieren in het land van Limburg door hun Ho. Mo. aangesteld, die niet begrepen waren in de sauvegarde door den adeldom en de „jonckers" van dit hertogdom, te Brussel door hun Gedeputeerden van de Infante bekomen, zonder moeite te doen andere sauvegarden voor hen zelven te Brussel te bekomen. Van de zijde van hun Ho Mo. zal aan hen (?) als ook aan de andere ingezetenen van deze landen hunne sauvegarden worden opgezegd op het eind van 6 weken eerstkomende, ingeval zij middeler tijd geen sauvegarde verschaffen voor de ontvangers, enz.

Klachten van die van Luik, dat, tegen de belofte van hun Ho. Mo., boter en kaas en alle andere koopmanschappen komende van of door het land van Limburg naar Luik grootelijks worden bezwaard en dat die van Limburg voor vee naar Luik gevoerd zwaren nieuwen impost eischen, tijdens den Koning nooit betaald, terwijl die van Luik aan die van Limburg en Overmaze onbezwaard laten volgen provisie van koren, bier, houilles, kalk en andere waren; dat verder de officieren van hunner Ho. Mo. garnizoenen en plaatsen hun doen betalen alle soorten van nieuwe

imposten nooit tijdens den Koning betaald, als zij koopmanschappen komende uit neutrale landen naar hun stad doen brengen. — In hoofdzaak wordt besloten te verklaren, dat hun Ho Mo. 7 April l.l. den ingezetenen van Limburg en de landen van Overmaas hebben toegestaan eigen gewas in kleine hoeveelheid naar neutrale en omliggende landen te vervoeren, maar voor uitgaande of inkomende manufacturen, lakens, potten, granen in grootere hoeveelheid dan een zak of andere dergelijke waren, moest het recht des lands betaald worden. Wat de goederen betreft, aankomende „de inwoners der stad en landen van Luik", die te land zullen worden vervoerd door Limburg en Overmaas, hadden hun Ho. Mo. 25 Juni l.l. verklaard, dat men voor een jaar bij het oude gebruik zou blijven.

1633 Juli 26. Aan den ontvanger van het passagie geld te Maastricht zal door den Raad van State order gegeven worden om 10000 gulden te betalen ten behoeve der serviciëen te Maastricht.

— Juli 27. Missive van Anthoine Lion, doctor in de medicijnen, geboren te Luik, geschreven in het leger in 't kwartier van zijne Excellentie (den prins van Oranje) te Boxtel klagende over de harde proceduren tegen de Geref. te Luik verzoekende eenige heilzame remedie; besloten in de instructie voor de Com. decis. gaande naar Maastricht daarop te letten.

Bericht van de predikanten Ludovicus en Maretz te Maastricht wat zij gedaan hebben in het bestellen der predikanten ten platte lande, zoo onder het ressort van Maastricht als in het hertogdom Limburg.

Missive van den kerkeraad van de Nederl. gemeente te Maastricht verzoekende hunne klasse af te scheiden van de Fransche kerk. — Besloten daarop te letten bij de instructie van de Com. decis. gaande naar Maastricht.

Op advies van den Raad van State naar aanleiding van de missive van den kerkeraad te Maastricht, dat, hoewel men hen die uit het Pausdom zich tot de Gereformeerden begeven uit oprechten ijver, voornamelijk priesters of dergelijken alle genegenheid en faveur behoort te betoonen om de anderen des te meerder „te lokken", men „de Monnick" in die missive voormeld (zie hiervoor

Juli 21) of andere geestelijken, die nog zouden mogen volgen, bezwaarlijk direct aan de restitutie van hun goederen, die zij in hun kloosters gebracht hadden zou kunnen helpen, daar de capitulatie van Maastricht aan de kloosters hunne goederen waarborgde, wordt besloten, dat de comm.-decis. van deze zijde daarop bij de Luiksche zullen aandringen opdat de uitkomende kloosterlingen onder dit opzicht eenigszins zouden geholpen worden.

1633 Juli 29. Op rescriptie van den commies-generaal Eck te Arnhem en op request en landkaart van Hendrick Snijders, wordt besloten een kantoor van licenten te Carpen (Kerpen) op te richten met Hendrick Snijders voorn. als convooimeester en Cornelis Stercke als controleur. De convooimeester moest o. a. aan het college ter admiraliteit te Rotterdam een acte van waarborg overleveren van drie duizend gulden en na drie maanden nog een dergelijke acte van vier duizend gulden, alles tot verzekering van 's Lands achterstal, dien hij ter zake van zijn voorgaande administratie schuldig is (hij moest ook zweren geen paspoorten uit te geven dan in tegenwoordigheid van den controleur en deze moest zweren dat hij zich doorgaans zou laten vinden op of omtrent het kantoor om de paspoorten dadelijk te boek te stellen (zie hiervoor Juni 9).

— **Juli 30.** Rescriptie van Hendrik de Bure van 't hertogdom Limburg op brief van den drossaard Caldenborch over het afhakken van eenig hout. — R. v. S. om advies.

De dorpen in de landen van Overmaas, die gerequestreerd hadden betreffende de verdeeling van den kwijtslag der contributiën hun bij voorgaande resolutie van hunne Ho. Mo. gedaan, moeten zich adresseeren aan de Staten der landen van Overmaas of van 't kwartier waaronder zij hooren.

Aan Coenraedt Ulrich Hoen van Hoensbroeck, heer van Geul zal de commissie van stadhouder en voogd des lands van Valkenburg worden gezonden met bevestiging van zijn pandschap daarvan, waarop hij den eed zou doen.

— **Augustus 1.** Missive van den kerkeraad van de Fransche

gemeente te Maastricht en eene andere van den krijgsraad over het garnizoen aldaar, dat zij den magistraat verzocht hadden de helft van de 11 of 12 honderd gulden, die de Lolbroeders (Cellebroeders) te Maastricht jaarlijks trokken uit zekere „gewoonte" van de brouwers, teneinde daarvan twee personen aan te stellen om de soldaten en geref. burgers bij besmettelijke ziekte te troosten en bij te staan, dat de magistraat dit geweigerd had, doch twee honderd gulden jaarlijks had toegekend waarop men toch twee personen tegen honderd gulden in de maand had aangesteld hetwelk door hun Ho. Mo. wordt goedgekeurd voor dit loopende jaar. Hiervoor zullen gebruikt worden behalve de twee honderd gulden van den magistraat duizend gulden uit het passagiegeld. De Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. naar Maastricht zullen trachten de helft van het inkomen der Lolbroeders voor de twee geref. ziekentroosters te verkrijgen of andere middelen der stad.

Gillis Gabriel voor drie jaren aangesteld ook als pachter van de aluin voor vier honderd gulden jaarlijks.

Aan Andries Montellet, „procureur momboire en curateur" over de weeskinderen van Jehan Montellet en Marie Sijmon wordt machtiging verstrekt om goederen te verkoopen hun toekomende in het hertogdom Limburg ter concurrentie van hun schulden. Den ontvanger of rentmeester van hun Ho. Mo. moest het eerst betaald worden voor hetgeen hij ten achter was aan het sterfhuis der ouders.

Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg, dat de Staten van Limburg en der andere drie landen van Overmaas op machtiging van de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. voor die landen door de Gedeputeerden dier Staten waren bijeen geroepen om de helft van 72000 gulden wegens de ordinaris bede te verschaffen, dat die Gedeputeerden der Staten gedurende de afwezigheid van Caldenborch, naar den Haag, met eenigen van de geestelijken en van den adel twee Commissarissen van geestelijken en adel benoemd hadden, terwijl tevoren telken reize maar één benoemd werd, dat een daarvan was Gerrard Draeck, die wettelijk niet gezegd kon worden te zijn van den Staat, en dat deze naar Brussel was gedeputeerd geweest wegens de contributie en na zijn terugkomst de Staten had bijeen geroepen in de stad Limburg om zijn rapport te hooren. Hierop wordt besloten aan de

drossaards van Daelem, Valkenburg en s Hertogenrade te schrijven, dat zij *(drossaards)* direct noch indirect beschrijving der Staten zullen doen nog laten doen, maar dat deze zal moeten geschieden volgens het oud gebruik, ook zou den drossaards aangeschreven worden om bericht over de qualificatie van den voornoemden Draeck.

1633 Augustus 2. Request van Cornelis de Stercke om bij oprichting van een kantoor der convooien en licenten te Maeseyck of Wijnecom tot ontvanger te worden aangesteld. — Col. ter Admiraliteit te Rotterdam om bericht.

Request van burgemeesters en burgers der stad Limburg over de bezwaren van de order op de serviciën aldaar. — R. v. S. om op te disponeeren.

Missive van de gezamenlijke predikanten der Fransche en Nederl. gemeenten in Limburg en Overmaze om vrijstelling voor de Gereformeerden van de betaling der tienden aan de Papistenpriesters en dat aan die van het consistorie mocht toegekend worden de helft van het inkomen der goederen van de fabriek der kerken waarvan zij met en nevens de Papisten in het bezit waren. — R. v. S. om advies.

— Augustus 3. Aan Godefroy Hotton, predikant te Limburg, verzoekende hetzelfde tractement als de predikanten te Maastricht wordt 700 gulden jaarlijks toegestaan vanaf het begin zijner bediening, met aftrek van zijn reeds genoten tractement.

Aan Michiel de Verviers, abt van Godsdael, wordt geweigerd bij procuratie op Steven Groulart zijn eed te doen en hem bevolen naar den Haag te komen binnen den tijd van twee maanden.

— Augustus 4. Het request van de geestelijkheid van Luik, klagende, dat de Staten van Dalhem hun tienden willen bezwaren „jegens" voorgaande sententie, wordt gesteld in handen van den drossaard van Dalhem.

— Augustus 8. Aan Cornelis Halewijn, serviciemeester van Maastricht, verzoekende om een particulier collecteurschap over het land van Valkenburg van de beden, tevoren bediend door Reinier van Heer en laatst door Adriaan de Groot op commis-

sie van den Koning van Spanje, wordt dit toegekend, indien het nog niet vergeven is.

1633 Augustus 11. Aan Johannes Brelius, beroepen, Geref. Nederl. predikant te Maastricht zal acte van convooi worden verleend, zijn reiskosten zullen betaald worden en door den ontvanger-generaal Doublet zullen hem 250 gulden bij provisie verstrekt worden ter verrekening.

Den ontvanger Deuverden zal geschreven worden hem zijn tractement in vier termijnen te betalen, bij gelijke portiën.

— **Augustus 12.** Op request van Hendrick van den Berge genaamd Trips, heer van Ubach, drossaard des lands van 's Hertogenrade, dat het stadhouderschap van dit land vacant is door de „depositie" daarvan door den heer van Nieuwenborch Gulpen, wordt goedgevonden en verstaan, dat men den heer Nieuwenborch houdt voor gedeporteerd en „verlaten", en dat men den rentmeester Thins zal laten berichten of de officiën der voorschreven landen gecombineerd zijn geweest en waarom gescheiden.

— **Augustus 15.** De zaak tusschen den vorstmeester de Bure en den stadhouder Caldenborch zal door de comm.-decis. van hunne Ho. Mo. onderzocht worden; ondertusschen zal ieder in zijn gezag blijven en de ingezetenen tot houthakken gerechtigd bij hun gebruik, den commandeur en commies te Limburg zal gelast worden geen hout tot de fortificatiën of andere benoodigdheden te laten houwen dan met voorkennis van den vorstmeester enz.

— **Augustus 16.** Willem Craick, met voorbijgaan van Johan de Jonchere, die beiden gerequestreerd hadden, benoemd tot serviciemeester te Maastricht, in plaats van Cornelus Halewijn zal. enz.

— **Augustus 19.** Aan Laurens Aquilius, commissaris van de monstering, op zijn verzoek door den Raad van State hetzelfde tractement toegelegd als aan de andere commissarissen, met ordonnantie aan den licentmeester Groulart.

— **Augustus 23.** Er zal te Wijnecom een kantoor der licenten

opgericht en tot convooimeester aangesteld worden Cornelis de Stercke, tot controleur Jan Engelen, tot controleur te Carpen Johan Morra en tot „chercher” aldaar Lobbrecht. Als het kantoor te Wijnecom niet gebracht wordt tot „perfectie” zal het met de officieren weder gebracht worden naar Maeseyck (*zie resolutie Aug.* 2).

Op missive van Guillaeme *(sic)* Caldenborch, dat niet geschreven had moeten worden door hun Ho. Mo. aan die van Valkenburg, Dalhem en 's Hertogenrade, maar alleen aan de geestelijken en den adel van den Staat van Limburg, wordt besloten aldus te doen.

1633 Augustus 25. Op remonstrantie met bijlagen van Jan Ruyssenberch, heer van Rochette, betreffende de heerlijkheid Fléron, wordt de zaak in handen gesteld van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaak van die heerlijkheid.

In plaats van den overleden Philips Bellgens wordt benoemd tot secretaris van het Brab. gerecht te Maastricht en van het Vroenhof, Johan de Joncheere.

De missive van den keurvorst van Keulen, als prins van Luik, met verzoek, dat hem de helft van de opkomst *(opbrengst)* van Maastricht behoorde te volgen, gesteld in handen van den R. v. S.

— **Augustus 26.** Aan Pieter de Bert van Beveren, controleur van de contributiën van Namen en Waalsch Brabant, resideerende te Maastricht, wordt op zijn verzoek en voorstel verlof verleend om eenigen tijd voor zijn particuliere zaken in de provincie Holland te verblijven, terwijl Hieronimus Rotshouck, controleur van de contributiën van Luxemburg tijdelijk in zijn plaats wordt aangesteld, wat den ontvanger Pierlincx zal moeten gedoogen en de Raad van State verzocht hem te hooren over den toestand van verschillende dorpen of kloosters, die in den Haag vermindering van hun contributiën verzochten en den tax wel kunnen dragen.

— **Augustus 27.** Arnoult Verheyden, schout van hun Ho. Mo te Maastricht, wordt gemachtigd den eed af te nemen van Mr.

Johan de Joncheere als secretaris van het Hooggerecht van Brabant en van het graafschap van het Vroenhof te Maastricht.

Er zal aan het collegie ter admiraliteit te Rotterdam geschreven worden het chercherambt te Maastricht, vacant door het vertrek van Jan Morra wegens zijn ambt te Kerpen, onvergeven te laten om de reden aan hun Ho. Mo. door dit collegie medegedeeld.

1633 Augustus 29. Aan de geërfden van den Vroenhof op hun request kwijtschelding verleend van de korenpachten en alle andere heerlijke cijnzen vóór 1632, wat zij volgens bericht van A. van Duverden van Voort, ontvanger van het Vroenhof, ook in 1579 na het overgaan van Maastricht hadden genoten.

De genoemde ontvanger wordt gemachtigd jaarlijks de contributiën te ontvangen van de dorpen gelegen in verschillende kwartieren rondom Maastricht in het land van Luik, met welke de magistraat van die stad in 1590 een verdrag gemaakt heeft om zeker maandgeld voor de militaire wachten enz. in die stad te betalen, volgens zeker tarief 22 Juli l.l. vastgesteld; verder om daaruit aan die van Maastricht te betalen 150 gulden per maand voor de benoodigdheden der stad. De ontvanger had ook nog gevraagd de tractementen der predikanten daaruit te betalen 15 April en 20 Mei l.l. op zijn kantoor aangewezen.

— **Augustus 30.** Missive van Marcellus Thins, rentmeester, geschreven uit Aken, gesteld in handen van den R. v. S. om advies.

Op missive van den kerkeraad der Nederl. gemeente te Maastricht wordt besloten, dat men het avancement van de Geref. in de hoogste recommandatie zal houden en dat daarvan een artikel zal gemaakt worden in de instructie voor hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot het vernieuwen van den magistraat te Maastricht. (De kerkeraad had gevraagd, dat bij overlijden van Geref. in dienst der stad of andere publieke ambten bekleedend, of bij het vacant komen van die, door anderen bekleed, Geref. in hun plaats mochten komen en die niet van de Religie waren mochten worden „gepreteriëerd").

Jan Habets, door Lambert Rietraet, ontvanger van hunner Ho. Mo. domeinen in het land van Valkenburg, voorgesteld als bosch-

wachter van het Ravensbosch in plaats van Jan Frissen, zal van commissie voorzien worden.

Aan Arnoult Verheyden, hoogschout der stad Maastricht geweigerd het verlof om 8 of 14 dagen te Maeseyck te verblijven, waar het leger van den vijand was.

Het request van de brouwers te Maastricht, om verbod tegen het brouwen een mijl rondom de stad, gelijk de aartshertog van Oostenrijk 23 Maart 1619 had vergund, op de clausule daarbij gesteld, zal medegegeven worden aan de commissarissen van hun Ho. Mo. gaande naar Maastricht, om te informeeren en die van het platte land te hooren.

Aan de Staten van het land van Valkenburg, wordt op hun request, dat vrij zouden gehouden worden uit de executie der represaliën aan de wed. Belderbusch cum sociis toegestaan, de goederen toebehoorende aan vele ingeborenen en ingezetenen van het land van Valkenburg, niettegenstaande zij eenige goederen bezaten onder het gebied van den hertog van Nieuburch of in zijn landen eenige ambten bedienden en op de remonstrantie van Voets, afgezant van voornoemden hertog, verzoekende surcheantie van executie tegen die repressaliën, besloten, dat men daarin niet kan treden, doch dat men overeenkomstig de resolutie van 26 Augustus de voornoemde Belderbusch cum sociis nog zal insinueeren om herwaarts te komen ten fine als in deze resolutie en dat men hun scherpelijk zal aanschrijven, dat zij niet hooger executeeren dan de liquidatie, waarvan in de voornoemde resolutie sprake is, zou bedragen en dat zij zich voor alle excessen zouden wachten.

Op verzoek van meier, burgemeesteren, schepenen, bedezetters en principale burgers, inwoners der vrijheid en banken van Herff en Charneulx, in het land van Limburg, wordt bevolen, dat verschillende comptabelen hun rekening zouden afleggen aan den drossaard Caldenborch en den rentmeester Thins, ten overstaan van de justitie dier vrijheid en banken.

Aan George Pastour, erfgrondheer der heerlijkheid Mussenheim in 't hertogdom Limburg, wordt provisie of committimus aan den stadhouder of leenmannen der mankamer te Limburg verleend.

Op request van den magistraat en 't hoofdgerecht van 's Hertogenrade, dat zij tot voldoening van den last van hun Ho. Mo.

van 6 Mei ll. den eed van getrouwheid hebben gedaan in handen van den drossaard en dat deze op eigen gezag eenige schepenen in plaats van de afgestorvenen, had aangesteld, waartoe hij niet bevoegd was volgens hen, verzoekende bij hun oud recht gehandhaafd te worden, wordt besloten dit request met bijgevoegde attestatie in handen van Marcellus Thins te stellen om zich te informeeren over het oude gebruik ook over de personen, die hij heeft aangesteld en of daarbij zijn van de Religie en zoo ja wie en hoe genaamd.

1633 Augustus 31. Op missive zonder datum, autheur en plaats, geadresseerd aan hun Ho. Mo., dat te Maastricht groote benauwdheid is, dat de toevoer derwaarts rondom van alle „huislieden" verboden is wegens de besmettelijke ziekte, die daar zeer heerscht, wordt besloten aan hunner Ho. Mo. Gedep. in het leger afschrift dier missive te zenden om aan Zijne Excellentie (den Prins van Oranje) mede te deelen ten einde order er op te stellen.

Andries Lobbrecht heeft den eed gedaan als chercher te Carpen waartoe hij 23 dezer is benoemd.

Missive van den drossaard van Daelhem op hunner Ho. Mo. brief van 23 Juli l.l. met afschrift van de sauvegarde door de Infante van Spanje gegeven voor de ingezetenen van het platteland van Overmaze, waarin hij meent begrepen te zijn alle de officieren ten platten lande woonachtig. — R. v. S. om te disponeeren.

Missive van den drossaard van Daelhem in zake den drossaard Caldenborch. — Zij zal gezonden worden aan dezen.

De volgende requesten gezonden aan den Raad van State om daarop te beschikken overeenkomstig de order op de nieuwe contributiën, behalve ingeval dat er moeilijkheden gevonden werden, waarover men aan hunne Ho. Mo. zou adviseeren.

Request van de ingezetenen van Waalsch-Brabant om verlenging van sauvegarde voor een jaar, gelijk zij gehad hebben. Blijft zonder resolutie.

Id. van burgemeesters, schepenen en raad van de stad Thienen om vermindering van contributiën.

Id. van gemeene ingezetenen der zeven meiereien van het graafschap Namen met de banmijl dier stad om prolongatie van sauvegarde voor één jaar.

Missive van den drossaard van 's Hertogenrade over hetgeen hij gedaan heeft in zake het beëedigen van alle officieren en schepenen van zijn ressort volgens machtiging op hem verleend 6 Mei l.l.

Op schrijven van den drossaard van 's Hertogenrade, dat eenige schepenen van Gulpen en Margraten in gebreke gebleven zijn den eed aan dezen Staat te doen en dat niemand zich heeft laten vinden in plaats der onwilligen, zal men aan Marcellus Thins schrijven zich te informeeren of er geen Gereformeerden in deze plaatsen zijn om te surrogeeren in hun plaats en zoo neen of dan geen anderen waren, die den eed zouden willen doen.

1633 September 5. Op missive van hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en raad te Maastricht, dat de convooimeester Groulart prompt zou betalen de ordonnanciën op hem door den Raad van State gegeven ter somme van 30.000 gulden, ter betaling der serviciën, wordt besloten bij de hand te nemen de rescriptie van den Raad van State tegen de doleantiën van de collegiën ter admiraliteit over dit onderwerp.

Op missive van dezelfden zullen de punten door hen opgegeven gesteld worden in handen van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot het vormen van de instructie voor den serviciemeester.

— **September 7.** Missive van den krijgsraad te Maastricht en van den kerkeraad der Geref. Nederl. kerk aldaar over de kleine commoditeit van logies, die het garnizoen aldaar heeft en de geringe affectie van de magistraat voor het garnizoen, met verzoek daarin te voorzien tijdens deze pestilentie. Waarop besloten wordt de missive te stellen in handen van den Raad van State met extract der resolutie van 1 Augustus over hetgeen al door hunne Ho. Mo. tot assistentie der gepestifereerde soldaten is bevolen met verklaring, dat doctor van Dam met eenig water tegen de besmetting der pest naar Maastricht door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te velde is gezonden.

Er zal aan den magistraat geschreven worden, dat zij voor soldaten en burgers, die aan de pest lijden, zonder onderscheid van religie zullen zorgen, hoewel hunne Ho Mo. reden van twijfeling zijn voorgekomen, die verhoopt worden, dat zij met contrarie actiën in het toekomende zullen willen „dilueeren".

Missive van Adolff d'Eynatten, Gerard de Draeck en Arnout Schuyl van Walhorn, officieren in de landen van Overmaas, geschreven te Limburg, in antwoord op het schrijven van hunne Ho. Mo. d.d. 23 Juli l.l. over de sauvegarde. — R. v. S. om advies.

1633 September 8. Missive van den commandeur Ferents te Limburg over de serviciën aldaar. — R. v. S. om advies.

— **September 9.** Request van de officieren en ingezetenen van verschillende dorpen in het land van Overmaas, dat de Staten dier landen tot voldoening van de resolutie van hunne Ho. Mo. van 30 Juli l.l. niet kunnen accoord komen over de verdeeling van de kwijtschelding der contributie hun gedaan, met verzoek dat hunne Ho. Mo. die verdeeling zullen maken. Wordt besloten, dat de supplianten zich zullen wenden aan den Raad van State.

— **September 10.** Missive van den krijgsraad te Maastricht, dat de zieke soldaten aan de „Godtsgave" niet zijn voorzien van gast- of andere huizen, waar haardsteden zijn, noch van matrassen en dekens, met verzoek, dat hunne Ho. Mo. daarin zouden voorzien en, dat meester Marcelis van den Bosch door den krijgsraad ontboden mede als postmeester aangenomen mocht worden. — R. v. S. om hierover te disponeeren.

— **September 12.** Missive van Menso Huninga, geschreven te Limburg, verzoekende, dat op verscheidene plaatsen in het hertogdom Limburg commiezen ter recherche zouden aangesteld worden tot vermeerdering der convooien en licenten. — Admiraliteit te Rotterdam om advies.

— **September 14.** M. Cornelis Baccart, ontvanger van de contributiën over Luxemburg op zijn request aangesteld als comm.-instructeur (1) te Maastricht, welk ambt vacant was door het overlijden van N. Graven. Voor het schepenschap te Maastricht door denzelfden Graven bekleed zou hij voor alle andere gerecommandeerd worden en den Gedeputeerden van hun Ho. Mo. ter vernieuwing van de magistraat te Maastricht zou gelast worden hem daartoe te bevorderen.

(1) van Brab. zijde of van wege de Staten-Generaal.

1633 September 16. Advies van den Raad van State op het request van Johan Groulart om het collecteurschap van het contingent in de geheele bede en omslagen in het land van Valkenburg, dat zij niets hebben tegen den persoon van den suppliant, maar dat de begeving van dergelijke bedieningen aan den Raad van State was. — Wordt opgehouden.

Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg over de sauvegarde van de officieren van hunne Ho. Mo. in de landen van Overmaze. — R. v. S. om advies.

Remonstrantie van den Nederl. kerkeraad te Maastricht, verzoekende de kerk van St. Jan en van St. Mathijs te Maastricht voor het uitoefenen van hun godsdienst. — R. v. S. om advies.

Missive van deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, dat Johan Happart, gewezen pastoor van de parochiekerk van St. Jan, die tevens kanonik van St. Servaas was, aldaar overleden is en dat zij uit kracht van hun recht van collatie Andries van Jees, vicaris van St. Servaas, in plaats van Happart tot pastoor van St. Jan benoemd hadden en voorzien met de canonisie van St. Servaas daartoe specteerende, fundeerend hun recht daarop, dat 18 jaar geleden deze canonisie op voorgaand octrooi van de Aartshertogen bij plechtige bulle van het hof van Rome en op open brieven van Placet van den Souvereinen Raad van Brabant, eeuwig geünieerd zijn met de pastorie van St. Jan, alsmede op het bezit en de continuatie daarop gevolgd. — Gesteld in handen van den R. v. S. en anderen. Deken en kapittel voornoemd verzocht om copie van octrooi, bullen en placet, acte possessoir en continuatie van dien.

— **September 17.** Johan Groulart benoemd tot het particulier collecteurschap van het contingent in de geheele beden en omslagen over de ridderschap en de particuliere landen en banken van Valkenburg.

— **September 19.** Request van de gezamenlijke kooplieden van Aken handelende van de eene neutrale plaats op de andere zonder den bodem van dezen Staat of van dien van den vijand te raken, alsmede op 's vijands en dezerzijds landen en die lastig, gevallen worden door de soldaten van Maastricht, verzoekende

dat Marcelus Thins koopman te Aken en hunner Ho. Mo. rentmeester mocht gemachtigd worden hun vrijbrieven te geven voor neutrale landen, en „volger” *(volg?)* brieven voor ’s vijands of dezerzijds landen. — R. v. S. en admiraliteit te Rotterdam om advies.

1633 September 20. Remonstrantie over hetgeen te Maastricht is geschied tot verijdeling van den biddag door hnnne Ho. Mo. tegen den 24 Augustus l.l. uitgeschreven. — R. v. S. om advies.

Na advies van den Raad van State op het request van du Maretz en Hotton, Fransche predikanten te Maastricht en Limburg, met verzoek om retorsie op des vijands geestelijkheid ten platten lande wegens de schade den predikant van Limburg door ’s vijands soldaten aangedaan, wordt besloten, dat deze Raad aan de magistraat van Aken zou schrijven, dat zij de schade van dezen predikant zou herstellen, daar zij, daartoe verzocht, deze soldaten niet had doen aanhouden en dat zij voortaan zorg zou dragen de neutraliteit beter te bewaren, zoo aan den voornoemde magistraat daaraan gelegen was, dat dit van deze zijde ook geschiedt. Over de schending van het paspoort van den predikant van den hertog van Lerma bekomen, zou de Raad aan den commandeur te Maastricht last geven om te schrijven aan den markies d’Aytona om reparatie van de schade den predikant aangedaan, of dat men anders tegen hunne geestelijkheid zou procedeeren bij retorsie. De predikanten mochten verder bij geschrift vertoonen aangaande de kerken in hunne respectieve kwartieren.

— **September 21.** Missive van Ernest van de Wael, dienaar van doctor van Damme, geschreven te Maastricht aan voornoemden doktor, die ze over had gezonden aan den heer Weede, met klacht over de harde en onbehoorlijke handelwijze van de magistraat te Maastricht tegen de soldaten aldaar, die aan de pest leden. — Wordt besloten aan de magistraat aldaar te schrijven, dat zij voor die soldaten zorgen zouden gelijk een christelijke magistraat past en, dat als zij dit niet doen, hun Ho. Mo. genoodzaakt zouden worden daarin bij gezag te voorzien. Te meer, omdat men uit vele handelingen niets anders heeft bespeurd, dan een weerwil en afkeer van het garnizoen, alsook van dezen Staat.

En dat hun Ho. Mo. hun ook wel „desplaisir" zouden kunnen aandoen als hun „Edelen" de macht voor de rede zouden willen uitmeten.

1633 September 24. Request van Walraff Schellart van Obbendorp heer tot Schinnen, Leuwen (1) enz., verzoekende dat Wolter van Meer gehouden mocht worden tot het doen van zijn rekening alsook van die van zijn vader, over de administratie van het collecteeren der beden en, dat een gequalificeerd persoon mocht aangesteld worden om de Staten van Valkenburg te beschrijven in plaats van den Stadhouder en Kapitein-generaal. — R. v. S. om advies.

Memorie van de Marets en Hotton, predikanten te Maastricht en Limburg, houdende verschillende punten. Er wordt eene commissie benoemd om hen te hooren.

De memorie van Doctor van Dam te Utrecht over de soldaten, die te Maastricht aan de pest leden, zal tot vertroosting van hen aan de magistraat aldaar gezonden worden met last zich daarna te regelen of dat anders de commandeur van 't garnizoen het met de sterke hand zou doen· Afschrift dezer memorie met voornoemden last zal aan den commandeur gezonden worden, ook zal afschrift gezonden worden aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden in het leger met verzoek om den Prins van Oranje te bewegen aan de magistraat en den commandeur respectievelijk gelijke aanschrijving te doen en den commandeur te machtigen te handelen als boven.

— September 26. Opgehouden de besoignes gemaakt door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden over de nadere punten en artikelen betreffende de serviciën, boven de order in November 1595 vastgesteld, die tot instructie voor den serviciënmeester Willem Craick te Maastricht zou dienen.

Advies van den Raad van State over de sauvegarde voor de officieren te Maastricht en Luik, en missive van de geestelijkheid en adel van 't hertogdom Limburg (*zie hiervoor Sept.* 7). — R. v. S. om advies.

— September 29. Missive van lieutenant-colonel Ferents commandeerende binnen Limburg:

---

(1) Als erfvoogd van Roermond was hij heer van half-Leuwen onder Maasniel.

1. over de noodzakelijke werken aan de stad en het kasteel aldaar;

2. over het schenden der neutraliteit door de inwoners van Stavelot, behoorende onder den keurvorst van Keulen als abt dier plaats, als zij de soldaten, die door hem *(commandant)* tegen de benden van ordonnanciën van „Lutzenburg" uitgezonden worden, met trommelslag en geweer tegemoet gaande, daardoor en door het schieten den vijand waarschuwen. — 't Eerste punt aan den R. v. S. om advies, op 't tweede punt zal aan de Gedeputeerden nevens Zijne Excellentie te velde worden kennis gegeven om met Zijn Ex. den Prins van Oranje raad te houden.

1633 September 30. Missive van den schout van Maastricht Arnout Verheyden, dat de commandant aldaar op last van den Raad van State, naar een pesthuis voor de soldaten rondziende te vergeefs een kruisheer van het klooster van St. Anthonius had gesommeerd een gedeelte van het klooster daarvoor in te ruimen en dat het klooster was onder de bescherming van den Koning van Frankrijk, volgens afschrift van de schriftelijke sauvegarde en dat de voorschreven religieus op de poorten van het huis de wapenen van dien Koning had doen slaan.

Verder klacht, dat de Prins van Luik of zijn rekenkamer onbehoorlijk gezag gebruiken op het punt van passagiegeld te water enz. — R. v. S. om advies.

Mededeeling van den president over de besmetting te Maastricht en het verbod door de omliggende drossaards en schouten om de stad te bezoeken, waardoor geen eetwaren in de stad komen. — R. v. S. om advies.

— **October 3.** Over den tijdelijken ontvanger van het passagegeld Lucas Rosmer, die weigerde omtrent 7000 gulden over te tellen en den gewezen ontvanger Worcum wegens het slot van zijn rekening te dwingen tot overgave der verschuldigde gelden. — De Raad van State zal den hoogschout Groulart opdragen daarvoor te zorgen desnoods met de sterke hand Het geld zou moeten gebruikt worden voor de militie te Maastricht. (Rosmer weigerde het geld over te geven, bewerende last te hebben van den Kanselier en Geheimen Raad te Luik). Het tweede voorstel om het geheele passagiegeld te gebruiken voor werken en andere noodzakelijkheden te Maastricht wordt aangehouden.

De Raad van State wordt verzocht te adviseeren over de order in het betalen van de soldijen der compagniën, thans in garnizoen te Maastricht, en in andere plaatsen waar de sterfte is, daar deze compagniën hierdoor zijn verzwakt en hoe men het best de sterkte zou kunnen weten dier compagniën.

1633 October 4. Besluit over de wijze van verantwoording van omtrent 50 of 60 duizend gulden opbrengst van den verkoop van gemeente-goederen om de pandschap af te lossen van de vrijheid van Herve, voor welken verkoop de drossaard Caldenborch octrooi had verkregen van die van de finantiën te Brussel, alsmede over de verantwoording van 5 of 6 duizend gulden erfelijke rente, welke landen en renten aan de gemeente Herve waren gelegateerd voor 5 of 6 honderd jaren door Johanna Hertogin van Limburg tot onderhoud van weduwen en weezen en andere miserabele personen en tot welken verkoop de machtiging der gemeente niet was gevraagd.

— **October 5.** Matheus Lodewijck, predikant te Eysden zal declaratie overleveren van zijn reiskosten en voor „reparatiën" van geleden schade.

Op advies van den R. v. S. wordt besloten, dat, daar deze Staat niet behoeft te dulden, dat van buiten af sauvegarde gegeven wordt aan plaatsen gelegen op het gebied van hunne Ho. Mo., het klooster van de Cruisbroeders te Maastricht *(lees Antonieten)* bij gebrek aan een geschikt pesthuis daarvoor gebruikt zal worden, want als de koning van Frankrijk daaraan gelegen was, dat dit klooster met sauvegarde, worde bevrijd, moest hij hun Ho. Mo. verzoeken die sauvegarde te verleenen.

Wat de pretentie van Luik op het passagegeld betreft, dit punt wordt opgehouden en de heeren van Holland hebben aangenomen zich te bedenken op een expediënt.

De volgende toestand van de Geref. kerk binnen Maastricht en de landen van Overmaas wordt bekrachtigd volgens commissie 2 Februari 1633 door hun Ho. Mo. gegeven aan Samuel de Maretz, Philippe Ludovicus en Godefroyd Hotton voor het oprichten der kerken:

In de Nederl. taal een kerk te Eysden, predikant Matheus Ludovicus.

Een voor de drie dorpen in het graafschap van den Vroenhof predikant Lambertus Latonius, die reeds ziekentrooster in de Nederl. kerk te Maastricht was. Beide aanbevolen door de Heeren Staten.

Een derde kerk te Valkenburg predikant Vl. Verkenius.

Als tweede predikant in de Nederl. kerk te Maastricht is beroepen Simon Ruitingius. Hierbij moet gevoegd worden een derde predikant, die reeds op weg is volgens particulier order, die de kerk te Maastricht van hun Ho. Mo. heeft.

In de hoogduitsche taal een kerk te Heupen (*Eupen*?) met twee predikanten, wijl zij zeer talrijk is, n.l. N. Vernerius en Johannes Lullius.

In de Fransche taal een te Herff, bediend door Jean Jacob du Bois.

Een te Dalem en Argenteau, bediend door Antoine de la Tour beiden aanbevolen door de Heeren Staten.

Een te Soison (Soiron) bediend door Pierre Maréchal.

Een te Hodimont voorzien van Jean le Sercq.

Lazare Bajard, aanbevolen per brief van de Staten, is beroepen voor tweeden predikant in de kerk van Limburg, wijl Godefroyd Hotton behalve zijn gewone taak in het Fransch ook in het Duitsch moest preken wegens het garnizoen en dus hulp noodig had. Bajard had nog niet aangenomen.

Wegens gebrek aan arbeiders is verordend, dat de predikanten van de kerk van Heupen (*Eupen*?) ook de parochie van Balen zouden bedienen, die van Eisden de parochie van Voeren, die van Herff de parochie van Charneulx, die van Soiron de parochie van Rechen en Oune (Olne) in de hoop, dat de Staten wegens vermeerdering van 't werk ook eenigszins het salaris zouden vermeerderen.

Daar Samuel de Maretz alleen voor de Fransche kerk te Maastricht stond en de last te groot was, terwijl de Staten voor de Nederl. kerk te Maastricht drie personen hadden toegestaan, was onder hun goedkeuring Anthoine de La Tour, predikant te Dalem, als tweede predikant te Maastricht benoemd, met last alle 14 dagen naar Dalem te gaan, om te trachten er de overblijfselen te bewaren van de kerk, die er zich verzamelde, bestaande uit de geloovigen van Luik, zeer verstrooid door de vervolging.

Daar sedert deze inrichting de kerken in de Fransche taal in

kwartieren aan deze zijde, van de Staten verkregen hadden, dat de onzen in kerktucht en synode zich met haar zouden vereenigen, wat de synode van 's Hertogenbosch onlangs had verricht is de voornoemde toestemming gerekend te zijn vervallen en geëindigd door de afscheiding der Fransche kerken van de Nederl. en Duitsche kerken.

Op verzoek der voornoemde commissie (*zie p.* 58) worden de volgende punten vastgesteld:

1. bovenstaande inrichting der kerken wordt goedgekeurd;

2. daar de la Tour sinds acht of tien dagen aan de besmettelijke ziekte was gestorven wordt de Fransche kerk gemachtigd een andere in zijn plaats te beroepen n.l. Jacques de la Gree tot predikant te Dalem, die ook tweede predikant te Maastricht zou zijn en voor dit laatste 50 gulden extra zou genieten;

3. het uitbetalen der tractementen van een jaar aan den voorlezer en schoolmeester te Maastricht en den voorlezer en schoolmeester te Limburg over het verleden jaar door Duverden, ontvanger van het Vroenhof, wat die van Maastricht betreft en door den ontvanger Thins, wat die van Limburg betreft en die van Hodimont door den rentmeester over het kwartier waar hij staat; ieder zou honderd gulden jaarlijks ontvangen;

4. vergoeding van verhuiskosten en transport voor de predikanten en het tractement van die ten platten lande wat op 500 gulden jaarlijks wordt begroot;

5 de vergoeding der kosten voor de commissie, (*zie p.* 58);

6. aan de weduwe van den predikant de la Tour zal buiten het aan haar man verschuldigd kwartaal nog één kwartaal worden uitgekeerd, verhuiskosten van Sedan naar Maastricht en 50 gulden 's jaars;

7. predikant Hotton zal een jaarlijksch tractement van 900 gulden genieten van den dag van intrede af en 42 gulden over de 14 dagen besteed aan de opbouwing van de kerk te Maastricht; de twee ouderlingen, die hem geholpen hebben zullen ook samen 42 gulden ontvangen;

8. er is een brief geschreven waar het behoort om schadeloosstelling te verzoeken van den magistraat van Aken voor Hotton (men had verzocht aan Goldstein of de Ferents te schrijven);

9. er zal nader beraadslaagd worden over het verzoek om den

magistraat te gelasten voor de Fransche gemeente de kerk van St. Jan te geven, daar die van St. Hillarius te klein was en het billijk was, dat de vier parochiekerken tusschen de twee Godsdiensten verdeeld werden, daar die van St. Jan bijna nutteloos was voor de papisten, die er slechts een Mis per week zongen;

10. Hun Ho. Mo. verklaren, dat aan Samuel de Maretz bij vorige resolutie 900 gulden jaarlijks was toegewezen en des jaars voor zijn huisvrouw 200 gulden, door den ontvanger van het Vroenhof per kwartaal bij gelijke portiën te betalen en dat hem extra ordinarië jaarlijks 150 gulden wordt toegekend, waartoe hij alle jaren speciale ordonnantie van hun Ho. Mo. moet verzoeken alles in Hollandsch loopend geld, ook zal zijn transport van Sedan naar Maastricht worden vergoed.

11. Op het verzoek om den magistraat van Maastricht ten gunste van Isaac des Napes doctor in de geneeskunde te schrijven om hem in de plaats te stellen van hem, die salaris van de stad trok, en aan de besmetting was gestorven, wordt verklaard, dat dit ter beschikking van den magistraat staat, doch dat mits de vernieuwing van deze hunne Ho. Mo. niet twijfelen of hij zal in goede recommandatie worden gehouden.

Memorie voor den voortgang van de ware Religie in de kwartieren van Maastricht, Limburg en Overmaze der drie voornoemde predikanten volgens goedkeuring van hun Ho. Mo.

1. Hunne Ho. Mo. zullen zorgen volgens de order van dezen Staat zooveel doenlijk en bij alle gelegenheid, dat bij magistraats keuze de Geref. boven de Papisten de voorkeur hebben (de predikanten hadden gevraagd, dat slechts Geref. zouden gekozen worden).

2. Op 't verzoek, dat de ondergeschikte magistraten van verschillende dorpen, die uit haat tegen de Religie en de partij, den eed van getrouwheid geweigerd hebben aan de Staten en spitsvondig door den lieutenant-generaal van Limburg zijn verontschuldigd onder voorwendsels van ziekte of anderzins zoo o. a. drie schepenen van Trembleu(r) bij Dalhem, zouden afgezet worden en vervangen door andere, die proffessie van de waarheid deden, wordt bepaald, dat men de rescriptie van de vier hoofdofficieren van Overmaze zou nazien en daarnaar handelen.

3. Er wordt voorgesteld, dat hun Ho. Mo. de Gouverneurs zullen machtigen bij weigering van den magistraat, alsmede den krijgsraad, om kennis te nemen van klachten tegen priesters, pastoors en monnicken der Roomsche kerk, die zoowel in 't publiek of in 't bijzonder de Geref. beleedigen of wel bij plakkaat aan alle geestelijken zoo seculieren als regulieren zullen bevelen het gezag van de gewone magistraat te erkennen, om voor haar te verschijnen zoo in civiele als crimineele zaken, met verbod aan al hun onderdanen de geestelijken in rechten aan te spreken voor andere rechters dan die eed gedaan hadden aan hun Ho. Mo. daar het onbillijk was dat de papiste geestelijkheid exempt was van den wereldlijken arm, terwijl de herders en ouderlingen der geref. kerk daaraan onderworpen waren en, dat men ook niet de onderdanen van hun Ho. Mo. zou trekken in andere souvereiniteiten en voor andere rechters, dat de hunne onder voorwendsel van clericale exemptie, ja zelfs wegens het voorgewend privilegie van een eenvoudige kruinscheering. — Wordt besloten, dat hun Ho. Mo. een generale order hierop zullen beramen en dat de zaak in nadere deliberatie zou worden gelegd.

4. Het zou wenschelijk zijn zoo wordt voorgesteld, dat al de huwelijks- en beneficiale gedingen zoo in het petitoir als in het possessoir in 't vervolg voor den gewonen rechter zouden worden behandeld, wordt besloten als in punt drie.

5. Wijl de geestelijkheid geen hooger gezag erkent, dan dat van den bisschop van Luik zou het noodig zijn, dat men een formulier zou opstellen van een eed van getrouwheid, dien alle geestelijken zoo regulieren als seculieren aan de heeren Staten zouden afleggen, waardoor zij ze hen met name zouden erkennen voor hun wettige heeren, zonder hen begrepen te achten in de algemeene (*ex*)communicaties van de bulle Coena Domini met uitdrukkelijke verklaring, dat niettegenstaande zij gereformeerd zijn, zij ware, wettige en souvereine authoriteit hebben en dat deze op geen manier, nog rechtstreeks nog onrechtstreeks, nog middellijk nog onmiddellijk, afhangt van den Roomschen Bisschop, die hen om welke reden of voorwendsel ook niet kan vervallen verklaren van deze hunne authoriteit of hunne onderdanen ontslaan van de hun verschuldigde gehoorzaamheid en dat voornoemde Geestelijken zich door dezen eed verplichten de volkeren tot

deze zelfde gehoorzaamheid te vermanen en hun openlijk de volgende artikelen te onderwijzen:

1. dat de heeren Staten hoewel niet Roomsch, de ware wettige en souvereine heeren des lands zijn;

2. dat de Roomsche Bisschop geen enkel gezag heeft op het tijdelijke van hun Staten nog rechtstreeks enz. (zie boven);

3. dat men gehoorzamen moet en de trouw bewaren aan de machtige souvereinen van welken Godsdienst zij ook zijn, niet alleen wegens vrees maar ook wegens het geweten;

4. dat het gezag van de souvereine magistraat zich evengoed uitstrekt over de geestelijken als over de leeken, zoodat de eenen zoowel als de anderen gehouden zijn zich aan haar wetten te onderwerpen en dat zij correctieve macht heeft zoo over den eene als over den andere;

5. deze eed en artikelen zouden de waterproef zijn (les eaux de preuve) in 't geheele land en men zou niet kunnen zeggen, dat hierdoor de eischen der capitulaties zouden geschonden zijn, wijl er niets inbegrepen is wat niet gehouden wordt door de Gallikaansche kerk, geloofd en beoefend door de parlementen van Frankijk en dat men niet heeft willen doen doorgaan in Frankrijk voor grondwet van den Staat, ja zelfs wat niet verdedigd wordt door verschillende geleerde papisten, daar Barcelaij in Rome geschreven heeft over dit onderwerp ten gunste van zijn vader tegen kardinaal Bellarminus.

Hierop wordt besloten de heeren Rantwijck en anderen Hunner Ho. Mo. Gedeputeerden een concept te doen maken van een formulier van eed van getrouwheid, dien allen zoo geestelijke als wereldlijke magistraten en officieren gehouden zijn te doen.

De vijf daaropvolgende artikelen uit dit punt voortspruitende worden nog gehouden in bedenking.

6. Voorgesteld wordt dat het noodig zou zijn aan al de geestelijken te verbieden om af te kondigen bullen, data, aflaten of plakkaten van Rome, Luik of anderen Bisschopsstoel zonder voorgaande mededeeling aan de Staten zooals het in Frankrijk geschiedt en eertijds te Maastricht en in het land van Limburg aan de officieren des Konings van Spanje. Bij de priesters en geestelijken, die het nu nalaten onder voorwendsel, dat de heeren Staten

ketters zijn, zijn er sommigen zoover gegaan om van den preekstoel de plakkaten der Luikenaars af te kondigen over de verbanning van die van de Religie en zij ontvangen dagelijks eerroovende en veroordeelende vonnissen tegen de geschriften voor de verdediging der waarheid en het 40 ure gebed, dat bij de Jesuïten op zekere dagen wordt gehouden, is afgekondigd geworden voor de uitroeing der ketterij, inplaats van dat alle geestelijken verplicht zouden zijn openlijk God te bidden voor den voorspoed van de Staten, wijl zij leven en gehandhaafd zijn onder hun bescherming, waartoe men ze moest verplichten, en om onze zeer Doorluchtige en Machtige heeren in den canon der Mis te zetten inplaats van den Koning van Spanje en die de pastoors en andere celebreerende priesters nog niet uit hun memento kunnen nemen.

Hierop wordt besloten, dat onder hunner Ho. Mo. regeering gecontinueerd zal worden, wat dienaangaande onder den Koning van Spanje te Maastricht is gepractiseerd geweest en dat tot dien einde door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden voornoemd eene publicatie zal worden geconcipiëerd.

7. Wordt voorgesteld alle broederschappen, sodaliteiten en congregaties met name die der Jesuiten, die men noemt „La République Mariane", die met gesloten deuren wordt gehouden en waarlijk een Staat in den Staat is, wijl de eerste belofte, die men in zulk congregatie doet is zooveel men kan te werken aan de ruïne van de ketterij, temeer wijl de afschaffing van zulke congregaties de capitulaties niet verlet, omdat zij zelfs in verschillende plaatsen van Italië verboden en veroordeeld zijn door den tegenwoordigen Paus volgens de bulle van 20 December 1631. Hierop wordt besloten, dat deze vergaderingen en conventikelen geheel verboden zullen worden op groote straffen en worden de Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. verzocht concept van een plakkaat te maken.

8. Op het achtste voorstel, dat in elk kapittel en andere verzamelingen van geestelijken er altijd iemand zij vanwege de Staten zooals in de synode van die der Religie om acht te geven, dat niets ten nadeele van hun dienst geschiede en dat men niet onderdrukke de rechten van de Staten, wordt besloten dit punt alsnog in deze conjuncture van tijden voorbij te gaan.

9. Wordt voorgesteld, dat verboden zal worden aan al de regulieren om in hun huizen monniken te ontvangen zonder voorkennis van hen, die moeten waken voor de veiligheid der plaatsen en vooral er geen toe te laten, die uit vijandelijke gewesten komen of daarvan zijn, ja dat men hen zelfs kan verbieden in de plaats der stervenden anderen te stellen, aangezien de capitulaties zich slechts tot de levenden schijnen uit te strekken en hen die woonden in het land, toen deze capitulaties gemaakt werden.

Hierop wordt besloten, dat geen geestelijke personen welke ook komende uit vijandige landen in de kloosters of andere plaatsen te Maastricht zullen aangenomen of gesurrogeerd mogen worden zonder expresse en speciale toestemming van hunne Ho. Mo.

10. Wordt voorgesteld, dat men moest verbieden aan al de dekens, pastoors en anderen, die zielelast hebben, tot de prediking toe te laten vreemde predikanten en die niet van het land zijn en er wonen voor zoover het betreft de monniken en predikers, die van het land van Luik en andere landen niet onder de gehoorzaamheid der Staten komende, het volk tot opstand en haat tegen die van onze Religie aanzetten; want eveneens heeft men in Frankrijk aan de hervormde kerken verboden zich te bedienen van predikanten buiten het koninkrijk geboren. Hierop wordt besloten, dat de predikers te Maastricht komende, ingezetenen van de landen en het ressort moesten zijn van dezen Staat of tenminste geen onderdanen van den koning van Spanje.

11. Wordt voorgesteld, dat, om de Luikenaars te noodzaken, den Geref. in hun land vrijheid van geweten te laten zonder hen te vervolgen, gelijk zij doen wegens bijwonen der uitoefening van devotie op het Statengebied, het noodig zou zijn, dat de Staten aan hunne onderdanen verboden naar den dienst der Roomsche kerk te gaan in het land van Luik op straf van verbanning en confiscatie van goederen.

Dit punt wordt gelaten in zijn waarde zonder vooralsnog daarin te treden.

12. Wordt voorgesteld, dat het noodig is order te stellen op de insolenties der predikers en priesters, die de Geref. voor eeuwig tot het vuur der hel veroordeelden en die hen die de leer des heils omhelsden, dreigden met den terugkeer der Spanjaar-

den, zooals de voorstellers er verschillende voorbeelden van aanhalen in hunne klachten. Het zou ook noodzakelijk zijn de geestelijken te verplichten aan de predikanten veiligheid en vrijheid van de zijde der vijanden te bezorgen, daar zij zulk eene groote genieten onder het gezag der Staten.

Wordt besloten dit ten hoogste en nauwkeurig aan te bevelen waar het behoort.

13. Wordt voorgesteld, dat de Staten-Gen., naar aanleiding van de beleedigingen aan die van de Religie aangedaan zoo in 't openbaar als in 't geheim, bij plakkaat zouden verklaren, dat zij niet goedkeuren dat de ondergeschikte magistraten hunne onderdanen onderdrukken uit haat van den Godsdienst (1), die zij omhelzen, noch, dat het volk hen met daad en woord beleedigde, daar de meening van de Staten integendeel was, dat zij verlicht en zooveel mogelijk begunstigd werden.

De beschikking wordt uitgesteld tot beter gelegenheid.

14. Wordt voorgesteld te Maastricht op het graafschap van den Vroenhof een „Illustre" school op te richten als ook een kleine Latijnsche school te Limburg, met aanstelling van lezers en schoolmeesters in elke kerk volgens belofte der Staten, voor het bestrijden der Luikenaars en die van het land *(sic)* en het publiceeren van verschillende geschriften voor de verdediging der waarheid; wordt verzocht den magistraat van Maastricht te gelasten een drukkerij op te richten en daarvoor 200 gulden per jaar te besteden van de 1200, die de Staten bij brieven van 11 Juni 1633 verboden hebben aan de Jesuiten in 't vervolg uit te keeren, deze som aan 't onderricht der Geref. jeugd toekennend.

De beschikking op dit punt wordt uitgesteld tot beter gelegenheid.

15. Aan de predikanten, die gewoonlijk op meer dan een plaats ten platten lande preeken wordt 50 gulden meer jaarlijks toegekend, volgens het voorstel, wijl zij zich meer boeken moesten aanschaffen dan elders voor de contradicties der tegenpartij en om de predikanten te vrijwaren voor de verachting, die de armoede gewoonlijk veroorzaakt.

16. Worden voorgesteld tot het onderhoud der predikanten, scholen en andere zaken, noodig voor de godsvrucht, waartoe

(1) Hier is de geref. godsdienst bedoeld, gelijk overal waar staat de „Godsdienst".

meer dan de hierboven vermelde 1200 gulden noodig is, de volgende middelen om een fonds te vormen.

1. Dat al de pastoors, priesters, abten, kanoniken en andere beneficianten verplicht werden een nieuw placet te nemen van de Staten zooals zij het vroeger verkregen hadden van den Koning van Spanje en daarvoor het derde of de helft zouden moeten betalen van de inkomsten van één jaar van hun beneficie.

2. Dat van al de benificies vacant door dood, resignatie of anderszins, waarvan de vergeving aan de Staten behoort, als getreden in de rechten van den Koning van Spanje en den Paus, beide niet begrepen in de capitulaties, zij de annaten nemen zooals dit plaats heeft te Rome en in Frankrijk.

3. Dat al de benificianten geen benificie kunnen genieten hetzij door ruil, resignatie of anderszins, dan na het bekomen van het placet der Staten op de voornoemde voorwaarden en, dat allen die thans zulke benificies bezitten de titels moesten vertoonen aan de officieren der Staten om meer bizonder kennis te nemen van de natuur daarvan en de door canons verboden simonie tegen te gaan, als ook de bedriegelijke conventies, die men kon practizeeren tegen de tijdelijke heeren;

4. Dat de goederen van hospitalen, die van bestemming zijn veranderd, door bepaalde commissarissen zouden opgezocht worden en van de inkomsten een jaarlijksche som zou besteed worden voor het onderhoud van 6 arme studenten in de theologie om te dienen in de kerken van de landen van Overmaas en dat iemand der Religie te Maastricht moge aangesteld worden voor het bestuur der armen goederen aldaar.

5. Wordt voorgesteld, dat de Staten uit consideratie van hun groot getal arme onderdanen in de landen van Overmaas en de gewone immuniteiten der geestelijkheid, een tiende opleggen aan de geestelijken, zooals de Koning van Spanje in zijn noodzakelijkheid doet en volgens het gewoon gebruik van Frankrijk, wat geschieden kon zonder het gezag des Pausen te benadeelen, daar de Staten zich

in zijn plaats konden stellen voor deze geldelijke en tijdelijke zaken.

6. Dat daar de kerken, die publiek recht zijn, voortaan verdeeld zijn tusschen die van de Religie en de Papisten, de fabriek dezer kerken ook gehouden zij voor gemeen recht, zoodat een der kerkmeesters van de geref. religie zij en dat de tegenwoordige rekenschap zullen afleggen in handen van zulk een commissaris als de Staten zullen ordonneeren om een zekeren staat te kunnen opmaken en dat niets er aan onttrokken worde.

7. Dat de twee kanonikaten door de Jesuieten van Maastricht naar zich toe gehaald teruggegeven worden en hun fonds toegewezen aan de oprichting van de school, daar over het proces daaromtrent hangende te Rome, de Staten zich rechtens kunnen constitueeren en voor straf van het kapittel, dat deze verbrokkeling heeft toegestaan, de zaken tot hun begin zal terugvoeren, wat zij met des te meer recht konden doen, daar de Koning van Spanje de kerk van St. Servaas zijn kerk noemde, zooals men ziet in den eed door Phillips II bij zijn intocht te Maastricht afgelegd.

8. Men stelt voor dat de kanoniken en andere beneficianten Maastricht gelast worden, hun graan naar Maastricht te brengen, in plaats het te doen voeren naar Visé en andere plaatsen van het land van Luik tot schade zelfs van den Staat en dit op straf van beslaglegging op het tijdelijke van hen, die zoo handelen.

Op het 16de punt en de vier eerste artikelen daaruit voortspruitende, wordt besloten, dat nader zal geïnformeerd worden door gecommiteerden van hun Ho. Mo., het 5de en 6de artikel zal voorbij gegaan worden, op 't 7de zal geïnformeerd worden en wat het 8ste betreft zal order gesteld worden, dat het gewas en gewin van de landerijen der paapsche geestelijkheid, wier corpora te Maastricht resideeren, zooveel mogelijk derwaarts worden overgebracht.

17. Dat de Staten aan die van de Religie mogen toestaan geen tienden meer te betalen aan de priesters met bevel, dat deze worden gesteld in handen van hen, die de Staten daarvoor zullen aanwijzen om tot vrome doeleinden te worden omgezet, volgens

hun Religie en geweten, daar het de standvastige opinie van al de geref. theologanten is, dat, als men hen verplicht de tienden te betalen voor het altaar van den afgod, dit eene verdrukking van het geweten is en zulk voorstel niet tegen de capitulaties is, omdat, wijl bij het eerste artikel daarvan de geref. Religie gesteld is in plaats *(van den bestaanden godsdienst?)*, (estant establies es places qui ont traicté) zij beschouwd wordt daar gesteld te zijn met al haar vrijheden, zonderdat hare belijders verplicht worden te handelen tegen hun geweten door zoo direct bij te dragen tot het onderhoud van hen, die zij niet kunnen erkennen als hun wettige (?) en die echter slechts in die hoedanigheid de tienden ontvangen.

Dit punt wordt voorbij gegaan.

18. Wordt voorgesteld, dat de huwelijken niet mogen gecelebreerd worden door de priesters der Roomsche kerk zonder afkondiging der roepen op drie verschillende Zondagen met order van geen huwelijk in te zegenen dan in de parochie van een der partijen, om een beletsel te stellen aan de geheime huwelijken veelvuldig in de landen van Overmaas en waardoor de leden der geref. kerken kunnen vervreemd worden aan de waarheid.

De Staten-Generaal verklaren zich hiermede te confirmeeren en zal aan de magistraat te Maastricht geschreven worden, dat zij dit doen onderhouden tot voorkoming en wering van alle geheime en onwettige huwelijken.

19. Wordt voorgesteld, dat de Staten bij plechtig plakkaat zouden verklaren, dat de monniken en nonnen, die uit de kloosters zouden gaan, terug zouden nemen wat zij er in gebracht hadden en dat alle beneficianten, kanoniken, priesters en pastoors, beneficiën genietende die ter vergeving staan van hun Ho. Mo., als zij zich van de geref. Religie verklaarden, desniettemin deze levenslang zullen blijven genieten.

Wordt besloten, dat hoewel men hen, die uit het pausdom tot de geref. religie uit oprechten ijver zich begeven, vooral priesters of dergelijken, alle genegenheid en gunst behoort te betoonen om andere des te meer aan te lokken, echter hunne Ho. Mo. niet zien kunnen hoe men dergelijke monniken of andere geestelijken zal kunnen helpen gelijk is voorgesteld, wijl de capitulatie van Maastricht daar niet mede zou overeenkomen, daar

de kloosters bij de goederen, die zij bezaten, volkomen zijn gelaten en de kerken of andere geestelijke plaatsen bij hun beneficiën, doch, dat de Com.-decis. van hunne Ho. Mo. naar Maastricht gaande bij de Luiksche er op aan zullen dringen, dat dergelijke personen eenigszins mogen geholpen worden, hetzij met alimentatie of restitutie der ingebrachte goederen of anderszins.

1633 October 8. Over de exemptie van het hertogdom Limburg van de heffing der convooien en licenten. Request van den drossaard van Dalem als gedeputeerde van wege dit hertogdom — R. v. S. om advies.

Request van denzelfde ambtshalve over uitleg van een artikel van het plakkaat der Ho. Mo. over het uitloopen, logeeren en „foulen" der soldaten in het land van Overmaas. — R. v. S. om advies.

Memorie der Gedeputeerden tot de zaak van Fléron met zeven punten, die volgens de inwoners van Fléron door die van Luik niet voldaan zijn. — Agent van der Veecken om aan die van Luik te berichten.

Request van inwoners der stad Limburg om met meubelen en bagagie naar elders te vertrekken ingevolge artikel twee van de capitulatie.

Op request wordt Joh. Groulart, ontvanger van de convooien en licenten te Maastricht, begiftigd met het collecteurschap in het contingent der beden in 't land van Valkenburg en de kapitein commandeur Goldstein gemachtigd om hem, als collecteur van die bede, den eed af te nemen.

— **October 10.** Op communicatie van brieven uit het leger aan heeren in 't particulier geschreven, dat binnen Maastricht geen kleine desorder is en dat de magistraat aldaar tegen dezen Staat en de soldaten lijdende aan de besmettelijke ziekte niet de verlangde affectie betoond, en op bericht, dat ten platten lande om Maastricht en daaromtrent groote overlast wordt geleden van de militie van dezen Staat, wordt besloten aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden nevens zijne Excellentie (1) te velde te schrijven,

(1) De Prins van Oranje.

dat zij de commissarissen van Luik bij hen in 't leger zullen verzoeken om samen ouder gewoonte de magistraat te helpen vernieuwen, waarbij zij in de Brab. magistraat geen anderen dan die van de geref. religie of die ze ten hoogste toegedaan zijn, hebben te benoemen en hen voor te houden beter voor de zieke soldaten te zorgen of anders zelf daarvoor te zorgen en dat verder alle orders afhangende van de gewone directie van de magistraat goed mogen worden onderhouden en eenige misbruiken, die daarin overblijven zullen de Gedeputeerden zelf rechten. Deze Gedeputeerden zullen ook met den Prins van Oranje order helpen stellen op de afpersingen enz. der soldaten. Dit alles gedaan hebbende zullen zij veel gedaan hebben en zal het beste zijn, dat de beslissing der processen en andere zaken gelaten worden aan de Commissarissen, die bij de eerste gelegenheid zullen afgezonden worden. Was nog in andere zaken disorder, dan zullen de Gedeputeerden daaromtrent informeeren.

Schrijven van Marcillis Thins te Aken in antwoord op schrijven van 12 Augustus over het stadhouderschap van de leenen van 's Hertogenrade.

1633 October 11. Missive van deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht verzoekende, dat de preces primariae door Servatius Happart verkregen van Keizer Ferdinand mogen plaats grijpen. — R. v. S. om advies.

Missive van Marcellus Thins over 1. de rekeningen van Herf. *(Zie October 4).*

2. dat de burgerij van Limburg geheel vertrekt wegens de groote lasten van het garnizoen; 3. dat hij de predikanten heeft betaald en dat de Geref. in het land van Limburg erg „getravailleert" worden door 's vijands soldaten; 4. dat de pachters ook door den vijand worden afgeperst; 5. dat Jan Rotteau, als schepen van klein Rochen, geweigerd heeft den eed van trouw aan hun Ho. Mo. te doen; 6. dat de vijand een goede partij calmijn heeft aangehaald en binnen Gulich prijs verklaard.

Hierop wordt besloten: het eerste punt te laten bij de resoluties door hunne Ho. Mo. daaromtrent genomen, op het 2de, 3de en 4de het advies te nemen van den R. v. S., alsook op het 6de, om tegen de afpersing des vijands middelen bij de hand te

nemen, en dat op het 5de punt aan den stadhouder Caldenborch zal geschreven worden, dat hij Jan Nivel inplaats van Jan Rotteau als schepen zal hebben aan te stellen.

Aan Walraff Schellart van Obbendorp zal geschreven worden, dat hij zich moet wenden aan den Prins van Oranje, wijl hem het bestuur over het land van Valkenburg is opgedragen nevens het hertogdom Limburg en andere landen van Overmaas (zie resolutie van September 24 over het afleggen van rekening door Wolter van Meer aan hem, Schellart, als zijnde voor dezen reeds commissaris van het land van Valkenburg en over het bijeenroepen der Staten van dit land).

1633 October 12. Request van Brant van der Schuer en Juriaen Kleisz als „cherchers" der convooien en licenten te Limburg, dat men de goederen zoo ver van de stad laat passeeren, dat zij hun emolumenten niet verkrijgen. — Collegie ter admir. te Rotterdam, om advies aan welk collegie ook herinnerd wordt te adviseeren op den brief van den convooimeester Huninga.

Wordt besloten op advies van den Raad van State, dat de convocatie der staten in de landen van Overmaas zal geschieden naar oud gebruik en die daartegen handelt zal het gezag van hunne Ho. Mo. ondervinden; 2. de principale sauvegarde mag niet blijven onder den heer van Teuven, maar moest gesteld worden onder den drossaard Caldenborch als hoofdofficier, om te onderzoeken of de aangestelde officieren daarmede genoeg bewaard en daarin begrepen zijn en zoo niet, dat hij den „jonkeren" *(den adel)* zal opleggen, dat zij daarvoor zullen zorgen of, dat hun en ook des vijands officieren hun vrijdom zal worden opgezegd volgens de resolutie van 26 September l.l.

Missive van den vice-deken en capitularen van St. Servaas te Maastricht over de collatie van de pastorie van St. Johan-Baptiste met de geannexeerde „canonicxdie" *(canonisie)* van St. Servaas. — R. v. S. om advies.

— **October 14.** Marcellus Thijns, rentmeester van de domeinen van het hertogdom Limburg, benoemd tot stadhouder van de leenen van 's Hertogenrade.

1633 October 19. De instructie voor den serviciemeester Willem Craick te Maastricht vastgesteld boven de order van November 1595 en besloten ze hem te zenden, waarop hij den eed zal doen.

-- October 21. Op voorstel van den graaf van Culenburch, dat, volgens verzoek door den Ambassadeur van Frankrijk aan hem namens den Koning gedaan, hunne Ho. Mo. zouden aannemen en „placideren" de collatie door Pieter Aloysius Bisschop van Tricarye en Nuncius des Pausen op Jacob Friguellius, van zekere prebende van St. Servaas te Maastricht, vacant door den dood van Valentijn Adriani kanonik aldaar, in de maand van den Paus, wordt besloten, dat daarin de order van het land in verschillende Provinciën gebruikelijk zal gevolgd worden en dat aan het voornoemd kapittel zal geschreven worden, dat zij niemand tot deze prebende hebben toe te laten dan na bekomen collatie en bewijs van hun Ho. Mo. en dat, zoo zij daartegen handelden, hun Ho. Mo. het zouden herdoen en wellicht daaruit occasie scheppen van te doen hetgeen het voornoemde kapittel mede mocht komen te mishagen.

Op 't rapport van den heer Vosbergen, die de predikatie van Cyrus du Moulin zoon van M. Pierre du Moulin den vorigen Zondag namiddag in de Fransche kerk te 's Gravenhage had gehoord, worden Samuel de Maretz en Godefroy Hotton gemachtigd hem te beroepen tot tweeden predikant van de geref. gemeente te Limburg en hem te bevestigen.

Du Moulin zou een tractement genieten van 500 gulden 's jaars en 100 gulden voor huishuur, hem door den rentmeester Thins per kwartaal uit te keeren.

Geschreven aan 't collegie ter admiraliteit te Rotterdam om te wachten met de benoeming van twee personen ten einde daaruit één door hunne Ho. Mo. zou gekozen worden tot controleur van het passagegeld te Maastricht inplaats van meester Johan de Jonckheere, daar deze door hun Ho. Mo. tot secretaris van Maastricht en den Vroenhof benoemd was Hunne Ho. Mo. zullen de dispositie hierop opschorten totdat de heer Wede uit Friesland terug is.

Op advies van den Raad van State op zeker plakkaat van den vijand, waarbij hij de bezitters van de verpande heerlijkheden

en andere domeinen van Brabant alsmede die gelegen zijn in de vier landen van Overmaas doet aanschrijven, dat zij binnen zekeren door hem vastgestelden tijd die heerlijkheden en domeinen zullen moeten verheffen op straffe van felonie en verbeurte dier heerlijkheden en domeinen, wordt besloten, dat daar hunne Ho. Mo. de landen van Brabant en Overmaas met de wapenen onder hun gebied gebracht hebben en waren opgevolgd in het recht van den Koning van Spanje daarover, nauwkeurig zal gelet worden op de gerechtigheden, die hunne Ho. Mo. daardoor toegevallen zijn bizonder op 't acht en twintigste artikel van 's vijands plakkaat. Daar men ziet, dat de vijand de rechten van hunne Ho. Mo. op alle manieren tracht te beletten, zoo zullen deze hetzelfde doen en wordt de Raad van Brabant verzocht een contrarie-plakkaat te concipiëeren, waardoor niet alleen het verheffen der heerlijkheden en andere domeinen in Brabant en de vier landen van Overmaas onder hunner Ho. Mo. gebied binnen zekeren korten tijd, daartoe vast te stellen, wordt geordonneerd, maar ook aan de bezitters wordt verboden aan des vijands plakkaat te gehoorzamen op straffe van felonie en verbeurte der heerlijkheden en domeinen met de verzekering, dat, zoo de gehoorzaamheid aan hunner Ho. Mo. gebod hun eenige vexatie van den vijand zou veroorzaken, zij door hunne Ho. Mo. zouden gehandhaafd worden door retorsie op heerlijkheden en domeinen elders in 's vijands kwartier gelegen.

1633 October 22. Arnout Verheyden hunner Ho. Mo. hoogschout te Maastricht gemachtigd om den eed af te nemen van Aernout van Duverden van Voort, ontvanger van de contributiën der dorpen in verschillende kwartieren van de landen van Luik en Brabant nabij Maastricht gelegen, met welke de magistraat van Maastricht omstreeks 1590 over die contributie heeft onderhandeld.

Op request wordt aan Dirck Schrijver, rentmeester en schout van den huize en heerlijkheid Kerpen en Lommersom het ontvangerschap van de beden over de voorschreven heerlijkheden verleend, wijl hij tijdens den koning van Spanje dit ambt heeft bediend, en dat, volgens artikel 3 van de capitulatie met deze heerlijkheden gemaakt, alle officieren, justicieren en andere per-

sonen gehandhaafd zullen worden in hun officiën. Daar de gelegenheid van den suppliant niet duldt, dat hij naar den Haag overkomt om den eed te doen, zal hij hem afleggen in handen van den agent Bilderbeecq, drossaard dier heerlijkheden.

1633 October 27. Ontvangen het plakkaat van den Raad van Brabant bedoeld in de resolutie van October 21 over het verheffen der heerlijkheden en domeinen in het hertogdom Limburg, de andere landen van Overmaas en de meierij van 's Hertogentogenbosch uit kracht van een plakkaat van de kanselarij van Brussel van 2 Juli 1630, hetwelk wordt vastgesteld; de Raad van State zal verzocht worden voor de observatie daarvan te zorgen.

— **October 29.** Request van Gerard van Gulpen, heer van Mutzhagen en Leonard van Gulpen heer van Lattenhoff en de inwoners van Rosmelle in het land van Limburg, verzoekende, 6 bunders gemeentegrond te verkoopen mits op ieder bunder houdende eene recognitie van 10 stuivers 's jaars om met de opbrengst van den verkoop de pandschap dezer plaats af te lossen. — R. v. S. om advies.

Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg verzoekende, dat Sr de Beusdael mag voortgaan als commissaris der Staten van Limburg ten minste voor den tijd van één jaar, totdat door het geheele lichaam der Staten op den ouden voet, en met tusschenkomst van hem, Caldenborch, wettelijk geproduceerd is tot de keuze van een ander, zooals tot het behoud van den adel van dit hertogdom zal bevonden worden en dat aan den heer van Clairmont verboden mocht worden niet meer als commissaris op te treden, zonder ontvangen en erkend te zijn langs den gewonen weg met tusschenkomst van hem Caldenborch, opdat de ordonnantie van hun Ho. Mo. van 13 April l.l. niet illusoir gemaakt werd. — R. v. S. hierop orde te stellen.

— **October 31.** Missive van de magistraat van Maastricht met excuse over eenige zaken waarmede zij bezwaard zou zijn geweest en zich refereerende tot de kennis van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te velde. — Wordt besloten te wachten tot deze Gedeputeerden zullen zijn weergekeerd.

1633 November 2. Request van den agent van der Veecken met verzoek om mededeeling van de repliek van den heer van Rochette aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden op zijn antwoord betreffende de zaak van Fléron. — Het request van van der Veecken zal gesteld worden in handen van den heer van Rochette „om te verstaen” of hij eenige reden daartegen heeft.

— **November 3.** Request van Philippe Wassoul, dat hij tot voldoening van hunner Ho. Mo. appointement van 5 Augustus l l. de statuten der kerk van St. Servaas getoond had, waaruit bleek, dat hij zijn kanoniksambt zou mogen resigneeren. — R. v. S. om advies.

Rapport van de heeren Huygens en Beaumont, van Keulen weergekeerd, over klachten wegens de wreveligheid en kwade „comportementen” van den pastoor van Lommersum. Wordt besloten, dat de drossaard Bilderbeeck ambtshalve zal informeeren en den pastoor hooren.

— **November 4.** Request van de kooplieden te Amsterdam handelende met koperen ketels en bekkens zoo Ackener als Stalborger, gesecundeerd met voorschrijven van den magistraat aldaar, om te hebben „remedie” in eenige klachten over het branden van tonnen en manden waarin het koper van Acken en Stalberch (*Stolberg*) herwaarts wordt gebracht, alsook over het teekenen van de ketels zelf. — College ter admiraliteit te Rotterdam om advies.

Advies van den Raad van State op brieven aan hun Ho. Mo. geschreven door deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht over de canonisie van den overleden pastoor Jan Happart; het advies zal gesteld worden in handen van den heer Wede ter examinatie.

Missive van de hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raadsverwanten van Maastricht over de gelegenheid dezer stad. — R. v. S. om, de heeren Gedeputeerden te velde geweest zijnde gehoord, te adviseeren.

— **November 7.** Ontvangen de missive van den drossaard Caldenborch houdende, dat in vele banken en particuliere jurisdictiën onder zijn officie eenigen zijn, die te zamen in een en hetzelfde collegie het schepenschap en griffierschap uitoefenen, hetwelk hij

incompatipel oordeelt en dat men hun het een of 't ander officie zal doen verlaten en daarin aanstellen een van de Religie. — Besloten, dat Caldenborch hun Ho. Mo. zoo spoedig mogelijk zal „overschrijven" al de banken en jurisdictiën in 't hertogdom Limburg zoowel van zijn ressort als van dat van andere drossaarden alwaar een persoon schepen en griffier tegelijk is, in een en hetzelfde collegie en daarbij voegen de namen dezer personen en van welke Religie zij zijn.

Wordt besloten den Raad van State te verzoeken te zorgen voor de zaak der contributiën in Waalsch Brabant alsook in andere vijandelijke landen, die de vijand daaruit zou willen exempteeren en tevens bij retorsie en anderszins te bewerken, dat de officieren van hun Ho. Mo. in het hertogdom Limburg en de vier landen van Overmaas en de pachters van de domeinen aldaar het recht van de generale sauvegarde mogen genieten, door den vijand aan die landen verleend.

Missive van den rentmeester Thins, zonder datum of plaats houdende o. a., dat ten tijde des konings van Spanje verschillende stukken gemeentegrond onder de vrijheid van Herve, bank en kwartieren van Herff, Charneux en Clermont verpacht zijn, voor den tijd van 6 jaren, die in den loopenden maand om zullen zijn, met verzoek van de meening van hunne Ho. Mo. daarover te vernemen. Wordt besloten hem te schrijven, dat hij die stukken gemeentegrond in naam en vanwege hun Ho. Mo. zal verpachten op voorgaande voorwaarden mutatis mutandis en voor hetzelfde aantal jaren en dat hij twee schepenen zou nemen van de plaats, die bij de verpachting zullen tegenwoordig zijn.

1633 November 8. Het verzoek van meester Cornelis Baccart om te hebben commissie als rentmeester van de geestelijke goederen te Maastricht zal men laten berusten.

Men zal op advies van den Raad van State serieuselijk een geraisonneerden brief aan den magistraat van Maastricht schrijven, dat zij de geref. gemeente aldaar willen doen voorzien met de kerk van St. Jan neffens die van St. Mathijs.

De heeren Noordwijck en Heemstede (de graaf van Culenburch wegens zijn vertrek, absent) hebben gerapporteerd, dat zij volgens hunner Ho. Mo. resolutie van 18 October l.l. zijn geweest

bij den heer de Beaugy, ambassadeur van Frankrijk in den Haag, en dat deze verzocht heeft bij vorm van intercessie, dat de Paus mocht worden gehandhaafd in het vergeven der canonisiën te Maastricht vacant, gelijk vóór de reductie dier stad gewoonte was, en dat deze ambassdeur verzocht heeft hunner Ho. Mo. verklaring aangaande de zaak van Jan Vrolicq Wordt besloten den heeren van Holland om advies te vragen over deze zaak van Jan Vrolicq.

Op 't rapport van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden ingevolge resolutie van den 5den dezer, na onderzoek van den verbandbrief bij en van wege den koning van Spanje den 12de Mei 1629 te Brussel gepasseert, volgens den vorm van de regeering aldaar in der tijd geobserveerd aan en ten behoeve van graaf Hendrick van den Berch ter somme van 140.000 Carolus gulden kapitaal met interest tegen 8 ten honderd jaarlijks en waarbij voor onderpand o. a. den Calmijnberch in het hertogdom Limburg gesteld was, om uit de opbrengst daarvan afgelost en voldaan te worden, zoowel kapitaal als verloop van interest, wordt besloten, dat de interest aan den graaf zal voldaan worden en daarna ook het kapitaal terug betaald, alles uit het inkomen van den Calmijnberch wat het voornaamste onderpand van den graaf was, zonder dat hun Ho. Mo. zich met eenig verder verband of voldoening inlieten dan de verbandbrief medebracht. Den rentmeester Thins zal geschreven worden de rente te betalen zoodra de kooplieden van Antwerpen zullen zijn gerembourseerd van de 100.000 gulden door hen geleend aan de Infante van Spanje alsmede het verloop der rente, daar dit bij de capitulatie van Limburg „expresse" is bedongen en toegestaan. Maar daar de rente van 8 ten honderd afwijkt van den voet van betalen van interessen in dezen staat zal den rentmeester geschreven worden of hij eene gelijke som van 140000 gulden zou kunnen negotiëeren tegen „den penning 16" en daarvoor verbinden eenige domeinen van Limburg behoorende aan de Generaliteit alsook den Calmijnberch en zoo hij deze som niet kon negotiëeren als voren, dat hij dan een staat zou maken van eenige domeinen, die men zonder schade tot een bedrag van 140000 gulden aldaar zou kunnen verkoopen, welke staat moest worden overgezonden aan hun Ho. Mo. De Gedeputeerden van Friesland verklaarden, dat men eerst eenige rechtsgeleerden zou consul-

teeren of de Generaliteit deze betaling schuldig is, om daarna eene beschikking te nemen.

De Gedeputeerden voornoemd voegden erbij, dat als zoo niet werd gehandeld zij van plan waren van hunne extraordonaris-consenten zóóveel in te houden als de quota der provincie in het voorschreven kapitaal en verloop van rente jegens de Generaliteit zou bedragen.

1633 November 11. Ontvangen eene missive van den rentmeester Thins uit Aken in antwoord op hunner Ho. Mo. brief van 30 Aug. l.l. betreffende de rekening van de verkochte gemeente goederen te Herff en Charneux als ook wat daaromtrent is gepasseerd, waarop besloten is, dat de missive zal gesteld worden in handen van de heeren Beaumont en Marienburch.

Request van Johan Baptista Boddens, rector der Jesuiten te Maastricht, verzoekende, dat zij de betaling van de pensioenen zouden genieten, die zij ten tijde van den koning van Spanje hebben genoten. — R. v. S. om advies.

Missive van de regeering van 't land van Luik met klacht over eenige excessen begaan door den commandeur Ferents. — Ter dispositie van den R. v. S.

— **November 19.** Request van Aert van Deuverden van Voort, ontvanger van de beden over de vier landen van Overmaze, verzoekende om in te trekken de commissie aan Jan Groulart verleend om te collecteeren het contingent dier beden van het kwartier van Valkenburg. — R. v. S. om te disponeeren.

Wordt besloten te schrijven aan het collegie ter admiraliteit te Rotterdam na lezing van haar advies op 't rekwest van de kooplieden te Amsterdam, handelende met koperen ketels en bekkens langs de Maas — die verzocht hadden, dat zekere vaten hun toebehoorende en te Venlo aangehaald, omdat zij niet voorzien waren met het ingebrande merk van hunne Ho. Mo. noch van buiten aangestreken met een kwast volgens plakkaat van 18 Juni l.l., mochten worden ontslagen, wijl zij dit verzuimd hadden om te ontgaan de confiscatiën en vexatiën des vijands; dat dit plakkaat betreffende het nemen van zeker biljet en teekenen van eenige ketels mocht worden veranderd — om restitutie te doen van de

aangehaalde vaten met koperwerk tegen betaling van redelijke kosten over de aanhaling gevallen, maar dat men den inhoud van het plakkaat zal laten zooals 't is, uitgezonderd dat men bij provisie en tot beter gelegenheid het nalaten van het vereischte merken met inbranding en aanstrijking van buiten zal conniveeren, wat het voornoemd collegie aan de officieren der convooien en licenten zal aanschrijven, zooals hun Ho. Mo. aan de commandanten over de garnizoenen langs de Maas en 't hertogdom Limburg zullen doen.

Op advies van het collegie ter admiraliteit te Rotterdam op request van 19 September van de kooplieden van Aken *(zie resolutie van September 19)*, wordt besloten, dat de supplianten aan het land geen recht schuldig zijn, wanneer zij hun waren alleen van neutrale plaatsen naar neutrale plaatsen vervoeren zonder des vijands bodem of dien van den Staat aan te doen en dat zij dan tegen de foulen dezerzijds zullen worden gehandhaafd zonderdat het noodig is, dat de rentmeester Marcellus Thins of iemand anders te Aken tot het verleenen van „volchbrieven" ten laste van het land wordt aangesteld. Ingeval echter dat de supplianten hun goederen langs zulke wegen naar neutrale landen zouden willen vervoeren, dat zij dezen of 's vijands bodem zouden moeten raken, zullen zij van de naastbijgelegene officieren der convooien en licenten dezerzijds paspoorten van betalingen moeten lichten of ten minste „volchbrieven" onder behoorlijke cautie van 's lands gerechtigheid, te betalen op het naaste kantoor waar het hun het best gelegen komt, zooals die al sinds lang in deze streken ten kantore te Maeseyck zijn verleend geweest.

— **November 22.** Besloten op request van de uitgewekenen van Aken, om ingevolge de aanschrijving aan die stad door hun Ho. Mo. gedaan, te hebben restitutie van het huis „den Kluppel" om daarin hun godsdienst uit te oefenen als voorheen om, alvorens hierop te beschikken die aanschrijving te resumeeren en te lezen.

Op een missive van hoogschouten enz. van Maastricht is geen resolutie gevallen.

Missive van den hertog van Bouillon te Luik, dat hij dagelijks zeer wordt aangeloopen door verschillende ingezetenen van dezen Staat, die door die van Luik slecht worden behandeld ter zake van de religie, met verzoek hoe te moeten handelen.

Insgelijks missive van den agent Lus te Luik, dat die van Luik Jan Constant, burger van Maastricht vroeger uit Luik uitgeweken, wegens de religie hebben doen gevangen nemen en in de inquisitie stellen, ook een request van den voornoemden Constant verzoekende bemiddeling om uit de gevangenis ontslagen te worden. — Wordt besloten beide missiven met request te stellen in handen van den Raad van State, om te zorgen, dat Jan Constant ontslagen worde en die van Luik aangemaand om de ingezetenen dezer landen binnen hun jurisdictie komende ter zake van Religie ongemoeid te laten of dat men anders daarin nader zou moeten voorzien. De Raad zou verder copie van dit schrijven aan den hertog *(van Bouillon)* mededeelen om zich daarnaar te regelen.

Missive van den commandeur Ferents te Limburg, 1° dat de Geref. te Petit Rechien en Hodimont in het land van Limburg dagelijks in hun kerkelijke oefeningen werden lastig gevallen en 2° dat de priester der voorschreven plaats den 23 October had toegestaan aan een Recollect uit Verviers een sermoen te houden in hetzelfde uur als die van de Religie hun oefening zouden houden waarin deze zeer schandelijke en seditieuse woorden heeft gesproken ten nadeele van dezen Staat en versmading van hun Ho. Mo. 3° dat die van Luik een soldaat genaamd Blanheham, ingezetene van Limburg, door de justitie van Verviers gevankelijk hebben laten wegvoeren en met executie tegen hem willen procedeeren. — Wordt besloten deze missive met de bijlagen te stellen in handen van den Raad van State om te zorgen, dat de Gereformeerden in de voorschreven plaatsen hun godsdienst gerust konden uitoefenen en dat zij den voorschreven priester zullen afzetten en voor altijd daaruit houden mits toelatende, dat een ander priester in zijne plaats wordt aangesteld. Verder zal de Raad aan die van Luik schrijven, dat zij den voorschreven soldaat kosteloos en schadeloos hebben te ontslaan of dat men anders tegen hen met retorsie zal handelen, gevende hiervan kennis aan Ferents.

1633 November 24. Op communicatie van den Prins van Oranje van een brief uit Luik van den nuntius van den Paus verzoekende, dat de Paus gehandhaafd mocht worden in het recht van

collatie der beneficiën in zijn maand te Maastricht vacant, wordt besloten drie heeren te committeeren om met den Prins daarover te spreken en daarvan rapport te doen.

1633 November 25. Missive van den hertog van Bouillon uit Maastricht, dat de geref. Nederl. gemeente op de resolutiën van hun Ho. Mo. zeer aanhoudt om de St. Janskerk te mogen gebruiken en dat de magistraat daartegen moeielijkheid maakt, verzoekende hierin de meening van hun Ho. Mo. te kennen. Wordt besloten den ontvanger Baccart thans in den Haag, daarover te hooren en daarna, met communicatie van den Prins van Oranje, hierover te beschikken.

Op het rapport, ingevolge de resolutie van 11 November over den brief met bijlagen van Marcelus Thins over eenige bunders gemeentelanden onder „Herbst" en Charneux, die verkocht zijn, wordt besloten, dat de drossaard Caldenborch van de voorschreven administratie, voor zoover hem aangaat, rekenschap aan hun Ho. Mo. zal geven en die zich hierin partij zullen stellen zouden hun beweringen in geschriften aan hun Ho. Mo. overgeven. De proceduren aangevangen door den drossaard tegen eenige ingezeten der voornoemde plaatsen, die over het hooren en sluiten der rekeningen van de particuliere comptabelen der voorschreven administratie ten onrechte gedoleerd hebben, zullen opgeschorst blijven, totdat de drossaard de rekening zal gedaan hebben.

— **November 29.** Op verzoek van Joachim van Goldstein, sergeant-majoor over het garnizoen te Maastricht, dat hij wegens zijne bediening mocht worden bezoldigd zooals de sergeant-majoor in 's Hertogenbosch, wordt besloten advies te vragen van den R. v. S.

— **November 30.** Missive van den Geheimen Raad van den Prins van Luik over de executie, die de convooimeester Groulart deed om van Sr Rosmer restitutie te bekomen van hetgeen hij ontvangen heeft van het passagiegeld na de reductie van Maastricht en den tijd, dat vanwege hun Ho. Mo. geen convooimeester was aangesteld. — Blijft zonder resolutie.

1633 December 1. Besloten een memorie van den Franschen kerkeraad te Maastricht te leggen bij de andere stukken over het gebruik van de St. Janskerk aldaar, om „simul en semel" gelezen te worden.

— December 2. Missive van Marcellus Thins rentmeester-generaal van de domeinen van Limburg, te Aken geschreven, dat hij verzocht wordt voor acht of tien jaren te verpachten de heide in 't hertogdom Limburg, waarmede kleerbezemen (*sic*) gemaakt worden, waarvan hij jaarlijks zou kunnen maken 40 of 50 gulden, ten tweede dat hij hun Ho. Mo. in bedenking geeft om te doen informeeren over de gemeentelanden, die in 't land van 's Hertogenrade ten onrechte en zonder octrooi verkocht zijn. — Wordt besloten op het eerste punt den rentmeester te gelasten en te machtigen die heide voor den tijd van drie jaar te verpachten ten overstaan van twee schepenen van het ressort waaronder de heide is gelegen. Op het tweede punt wordt de rentmeester gemachtigd om het gevraagde onderzoek te doen en daarvan rapport te doen aan hun Ho. Mo.

Wordt besloten bij resumptie van hunner Ho. Mo. resolutie, (*zie November 25*) dat de Geref. der Nederl. kerk te Maastricht zullen gebruiken de St. Janskerk alleen en dat de kerk van St. Mathijs door de Nederl. en Fransche geref. gemeente beurt om beurt zal gebruikt worden, doch dat de Nederl. kerkeraad zal vaststellen de uren waarop door de Nederl. gemeente zal gepreekt worden in de St. Mathijs, waarnaar de Fransche gemeente zich zal moeten schikken, en zal tegen het gebruik van de St. Jans de kerk van St. Hilarius tot behoef van die van de roomsche religie verlaten worden.

— December 3. Request van den baron van Vierset, verzoekende mandement van cassatie en waarbij verklaard zou worden van nul en geener waarde de executie bij die van Luik, uitgesproken wegens zekere papieren, die hij zegt dat buiten zijn kennis onder de gemeente zouden zijn verspreid alsmede de apprehensie van zijn persoon en den aankleve van dien en dat de regeerders van het land en van de stad Luik en allen, die het zou mogen aangaan, zouden worden veroordeeld op groote straffe de executie

en apprehensie enz. kosteloos en schadeloos af te doen en zich verbinden van dergelijke zaken niet meer te doen en tot teruggave van kosten schaden en interesten. — Wordt besloten de stukken en request, als rakende de justitie, te verzenden aan den Raad van Brabant.

1633 December 5. Missive van Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, in antwoord op den brief van 21 October l.l. aangaande de prebende onlangs in de maand van den Paus door den dood van Valentinus Adriani vacant geworden — Zonder resolutie.

Missive van de geestelijkheid en ridderschap van het hertogdom Limburg, in antwoord op den brief van hun Ho. Mo. van 12 October, en verder het verzoek, dat zij in plaats van *jonckeren* mochten betiteld worden *ridderschap* en dat de drossaard Caldenborch vele jaren griffier van de voorschreven ridderschap geweest zijnde, de papieren daarvan terug zou geven, alsook de rekeningen, die hij, als gedurende meer dan 20 jaren hun ontvanger geweest zijnde, zou gedaan hebben, en dat al deze stukken in den koffer mochten bewaard worden met drie sleutelen. — Wordt besloten, dat men voortaan deze heeren Staten zou betitelen geestelijkheid en ridderschap en het woord jonckeren zou nalaten en dat men den drossaard zal schrijven dat hij de papieren en rekeningen in plaats van ze aan de geestelijkheid en ridderschap respectieve te leveren, zou sturen aan hun Ho. Mo. tenzij hij redenen had ter contrarie waarom hij ze niet behoorde te „demanueeren”.

Eene instructie rakende de conferentie over de zaken van Fléron is na deliberatie goedgevonden om gesteld te worden in de handen van de heeren van Noortwijck en Weede hunner Ho. Mo. commissarissen tot deze zaak.

Op request van den raad en agent van den heer van Rochette, voogd van Fléron, wordt besloten de voornoemde commissarissen aan te manen in besoignes te treden wat zij aangenomen hebben te doen des namiddags te drie uren.

— **December 6.** Op request van Steven Groulart, vanwege Johan zijn zoon, hoe en aan wien hij de rekeningen moest afleggen als ontvanger van de convooien en licenten of het passagie-

geld te Maastricht, volgens de orders van de admiraliteit te Rotterdam of aan de Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. en die van den prins van Luik, wordt besloten de retroacta na te zien.

1633 December 7. Het advies van den Raad van State op den brief van Marcelus Thins over de schepenen van Gulpen en Margraten gesteld in handen van Comm.-Decis., die naar Maastricht en die kwartieren zullen gaan tot onderzoek en tot dispositie (*zie ook hiervoor 1633 31 8*).

Missive van Marcelus Thins, geschreven te Aken, houdende 1° dat de banken van Limburg den drossaard Caldenborch hebben verzocht, dat hij te Brussel zou bewerken, dat alle officieren van hunne Ho. Mo. en de predikanten ten platten lande van Overmaze in de generale sauvegarde mochten worden begrepen en te accordeeren over de contributiën van den koning van Spanje met verzoek of hun Ho. Mo. die reis *(naar Brussel)* zouden toestaan, 2° dat die van Aken zeer streng handelden tegen de „religionsverwanten” aldaar en in 't ressort der stad en dat zij door 't gezag van hun Ho. Mo. wat verlossing verhopen

Op het eerste punt wordt besloten den Raad van State om advies te vragen of het aangegeven middel niet dienstig zou zijn, daar de gecommitteerden van de geestelijkheid en de ridderschap van Limburg die sauvegarde nog niet hadden kunnen verkrijgen en of deze weg niet zachter zou zijn dan bij retorsie te handelen. Op het tweede punt wordt de Raad van State verzocht te willen adviseeren wat men in 't vervolg van hunner Ho. Mo. „voorschrijven” aan die van Aken moest doen.

Missive van den drossaard Caldenborch uit Aken om in plaats van den rentmeester Straet een ander aan te stellen tot de ontvangst van de gelden der ridderschap en geestelijkheid van Limburg. — Wordt besloten het advies van den Raad van State te vragen of een ander in plaats van Straet diende aangesteld te worden „naar dien hij reeds van het rentmeesterschap generaal van het land van Limburg is verlaten”.

— December 13. Request van Coenraedt Ulrich van Hoensbroeck, heer tot Geulle, stadhouder en voogd van het land van Valkenburg, verzoekende, dat hij gehandhaafd mocht worden in het

recht en bezit van te beschrijven de Staten van het land op hun kwartiersdagen en dat interdictie mocht gedaan worden aan den drossaard van Til, die hem daarin beletsel beweert te doen om zich daarvan te onthouden. Request daartegen van Walraff Schellard van Obbendorp, heer tot Schin, Leuwen enz., commissaris van de landen van Valkenburg, waarbij hij beweert, dat de heer van Geul niet gerechtigd zoude zijn privatievelijk tot de voorschreven beschrijving en dat hierop moest geïnformeerd worden en onderwijl Hun Ho. Mo. iemand anders zouden machtigen om de noodige convocatie te doen, voor dezen keer, zonder prejuditie van ieders recht. — Wordt besloten te blijven bij de resolutie van 11 October l.l. en de partijen wederzijds te verwijzen naar den prins van Oranje, als gouverneur en stadhouder generaal van het vorstendom Limburg en de *vier* landen van Overmaas *(sic)*.

1633 December 14. Op het request van Philipe Wassoul *(zie November 3 l.l.)* wordt hem toegestaan zijn canonisie in 't kapittel van St. Servaas te resigneeren, omdat dit gebruikelijk is en het hem door zijn kapittel te Maastricht is toegestaan.

— December 21. Op missive van den Raad van Brabant met zekere provisie van mandement van cassasie penaal tot dagement in rechten dienende van hetgeen door die van Luik is besloten tot nadeel van den baron van Vierset, wordt besloten, daar die zaak van groot belang en gevolg is, de stukken te stellen in handen van den heer Beaumont.

Op remonstrantie van Johan Herman en Johan de Boer, vader en zoon resp vruchtgebruiker en eigenaar, heeren tot Franckenberch en erfvoogd tot Borset *(Burtscheid)*, klagende dat het gerecht aldaar hen turbeert in hun staat en bezit, waarin hun Ho. Mo. hen 24 Juni l.l. hebben gesteld en dat het met een ander stadhouder dan zij recht, wet, en justitie administreert. - Wordt besloten het gerecht aan te schrijven de supplianten als hun erfvoogden te erkennen en den gouverneur te Maastricht en den commandeur te Limburg te schrijven hun alle mogelijke en behoorlijke hulp te verleenen.

1633 December 23. Op het request van Steven Groulart betreffende zijn zoon Jan en het passagie geld te Maastricht (*zie December 6*), wordt besloten met den Raad van State te spreken om een middel te vinden, dat het collegie ter admiraliteit te Rotterdam het equipollent van dit geld mochten genieten en die van Luik niet klagen over de diversie daarvan.

— **December 29.** Missive van de geestelijkheid en ridderschap van het hertogdom Limburg houdende, dat de drossaard Caldenborch 21 November de Staten heeft bijeengeroepen, doch daaruit gelaten heeft den heer van Teuwen, die van Remersdal en meer anderen van de ridderschap alsook Lambert Hubsch, griffier der ridderschap, die altijd zijn beschreven geweest en niet behoorden uitgelaten te zijn.

Wordt besloten bij den drossaard te informeeren en hem te schrijven, dat hij intusschen niemand uitlaat, die vroeger beschreven is geweest.

— **December 30.** Op request van die van de parochiekerk van St. Johan te Maastricht verklarende tevreden te zijn de sleutelen dier kerk te leveren aan die van de geref. Nederl. kerk simul et semel als die van St. Hilarius aan de roomsche Religie zal worden overgegeven. Wordt besloten te verklaren, dat de supplianten met hun presentatie mogen volstaan en zal aan die der geref. Religie geschreven worden zich daaraan te houden.

— **December 31.** Missive van Herman de Hauxelaer te Luik over de zaak van den heer van Hardenbroeck, in naam zijner vrouw jegens *(tegen)* voornoemden Hauxelaer zijn schoonvader. — Wordt besloten den heer van Hardenbroeck daarover te schrijven.

Wordt besloten de commissiën voor de vier schouten over de resp. kwartieren der meierei van 's Bosch uit te geven en dat de behoorlijke eed daarop zal gedaan worden in handen van den presideerende ter vergadering en ook uit te geven de resp. acten voor Baldewijn van Horpusch, abt van Cloosterraedt en Michaël de Verviers, abt tot Godtsdael, die den eed van getrouwheid zullen doen in handen van den rentmeester Thins.

1634 Januari 2. Het request van Johan Harmen en Johan van Bour (*zie 1633 December 21*) gesteld in handen van de heeren van Rantwijck en Weede.

De zaak van de baron van Vierset. — R. v. S. om advies.

— **Januari 4.** Wordt besloten in de zaak van Fléron daar deze van groot gewicht is en de bisschop van Luik ook iemand herwaarts heeft afgevaardigd tot handhaving van zijn positie, den advocaat Uden te assumeeren.

— **Januari 5.** Request van den agent van der Veecken klagende over de executie, die de convooimeester Groulart doet, tegen den gewezen ontvanger Rosmer, daar hij uit het passagiegeld 5000 gulden aan den Prins van Luik zou hebben betaald. — R. v. S. om advies.

— **Januari 6.** Op rapport van de heeren Rantwijck en Weede wordt besloten, Bour vader en zoon, te handhaven bij de verklaring van 24 Juni l.l. en diensvolgens den gouverneur te Maastricht en den commandeur te Limburg te bevelen om de tegenpartij der supplianten en hun praetensen stadhouder en alle anderen desnoods met de sterke hand te bedwingen om de proceduren door hun aangevangen tegen de verklaring van 24 Juni voornoemd, als gepleegd onrecht, kosteloos en schadeloos af te doen en te herstellen en hen te dien einde onderwijl in bewaring te stellen tot de zaak is afgedaan.

— **Januari 10.** Request van de katholieke parochie van St. Johan om de papieren dier kerk te behouden hoewel deze door de Geref. gebruikt wordt en een tweede om het kerkhof te gebruiken. — R. v. S. om advies.

Request van den Raad der stad Maastricht, dat hun Ho. Mo. de heffing der convooien en licenten te land, die de convooimeester Groulart poogde te innen, en waarvan 19 Juli l.l. opschorsing was verleend, zouden afschaffen of de opschorsing verlengen. — Wordt besloten deze vier maanden te verlengen.

Besloten, dat hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaak van Fléron ook mr. Pieter van der Linden, advocaat-fiscaal van Brabant zullen assumeeren.

Op advies van den Raad van State genomen op het request van Franchois Winckelmans, om geholpen te worden door hunne Ho. Mo. tegen de proceduren door die van Hasselt ter zake van Religie tegen hem, zijn familie en broeder gedurende zijn verblijf aldaar aangevangen, wordt besloten, den heer van Heemstede te belasten Johan van der Veecken, agent van Luik, bij zich te ontbieden en te maken, dat de suppliant zou geholpen worden, daar hun Ho. Mo. het niet geraden vinden hun gezag met represaliën te engageeren, te meer wijl de suppliant zich eerst in de burgerschap van Montenaken begeven heeft, nadat de proceduren tegen hem waren aangevangen.

1634 Januari 11. Het request van Coenraedt Ulrich van Hoensbroeck, om gehandhaafd te worden in het bijeenroepen der Staten van Valkenburg *(zie 1633 December 3)*, verwezen naar den Prins van Oranje.

Het request van den magistraat van Erckelens, opdat de stad ter beide zijden neutraal mocht worden gesteld en gehouden gesteld in handen van 7 leden der Staten Generaal om met den Prins van Oranje daarover te spreken.

— **Januari 12.** Advies van den Raad van State over de zaak van Rosmer en het passagiegeld (*zie hiervoor Januari 10*) gesteld in handen van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden tot het formeeren van de instructie voor de Com.-Dec., die naar Maastricht zullen reizen, om daarover te spreken met eenigen uit den Raad van State. Onderwijl zal aan den convooimeester Groulart geschreven worden de executie te laten rusten tot de beslissing van genoemde commissarissen.

Rescriptie van den Raad van State op het appointement van 23 December l.l., op het advies van dien Raad van 19 November l.l., dat de rector der Jesuiten te Maastricht gefondeerd is in het bezit van de twee renten ten tijde van den koning van Spanje genoten (*zie 1633 November 11*) en dat dit is overeenkomstig het derde artikel der capitulatie, maar dat zoo er eenig ander *verstand* daaruit kon getrokken worden door de Gedeputeerden die bij die capitulatie geweest waren, dat het dan loffelijk en dienstig zou

zijn, die renten of een gedeelte daarvan te gebruiken tot oprichting van een geref. school te Maastricht, te meer wijl een dier renten door den koning van Spanje ten laste van zijne domeinen aan die Jesuiten is geconstitueerd zonder toestemming van de Staten van het land. De zaak wordt in handen gesteld van de Gedeputeerden tot het formeeren van de instructie voor de Com. Dec. om hierover te spreken met eenigen van den Raad van State.

1634 Januari 14. Request van de ingezetenen van Balen (hert. Limburg) verzoekende, dat de commissie door den Raad van State verstrekt op van Waldenburch en Walhorn tot het hooren van de rekening van Jan Maigret, drossaard van Balen, mocht bevestigd worden, of dat als Hun Ho. Mo. zouden willen handhaven de later door hen gegeven opdracht aan den drossaard van het land van Valkenburg, van Til, en den rentmeester Thins, dat alsdan de twee voornoemde heeren opnieuw mochten gemachtigd worden om met van Til en Tins en de justitie van Balen de rekening te hooren. Wordt toegestaan.

— **Januari 17.** Request van het consistorie der geref. kerk te Limburg, verzoekende de helft van de inkomsten der groote kerk aldaar, zoowel van de fabriek als van de aalmoezen. — R. v. S om advies.

Het advies van den Raad van State in zake een brief van den Raad van Brabant *(zie 1633 December 21)* gesteld in handen van de heeren Beaumont en Weede.

— **Januari 19.** Het verzoek van Johan van der Schuere, waagmeester op den Calmijnberch, om meer tractement is opgehouden.

Missive van Willem van Til drossaard te Valkenburg, dat sedert de bediening van zijn ambt vele pastorieën in dat land zijn vacant geworden, die telkens door de prelaten en anderen zich het recht van collatie aanmatigend weder aan andere pastoors en paapsche priesters zijn toegekend, zonder kennis te geven aan hunne Ho. Mo. of hun hoofdofficieren. — R. v. S. om advies.

Op advies van den Raad van State in zake den baron van

Vierset (*zie 1633 December 21*) wordt besloten, dat het mandement van den Raad van Brabant zal plaats grijpen, doch tevoren zal men den licentiaat Rumoldus van Uden ook namens den baron van Vierset schriftelijk doen beloven daarmede tevreden te zijn en niet op represaliën tegen stad, staat of land van Luik aan te dringen enz.

1634 Januari 20. Missive van Aernout van Deuverden te Maastricht, dat hij bevonden heeft, dat in de landen van Overmaas tijdens den koning van Spanje het gebruik was, dat de ordinaris beden van 72000 gulden en ook de extra ordinaris beden verzocht zijn geweest aan deze landen. In deze missive tevens bericht, dat hij het pachtkoren van de domeinen van den Vroenhof ontvangen heeft en wat hij daar mede moet doen. — 1ste punt. R. v. S. om advies, het pachtkoren zal zoo mogelijk gebruikt worden in 's lands magazijn te Maastricht.

— Januari 25. Missive van de Gedeputeerden van de Staten van het land van Luik, dat hunne Ho. Mo. hun gouverneurs en officieren hebben gelast eenige personen van hun land gevangen te nemen wegens de gevangeneming van Jean Constant en Pierre Blan Jean, welke proceduren zij pogen te rechtvaardigen, vertrouwende, dat hunne Ho. Mo. den loop der justitie niet zullen beletten. De Raad van State wordt verzocht met den Luitenant Colonel Ferents te spreken over de misdaad hen (Blan Jean) ten laste gelegd, wanneer hij daarvoor vervolgd is en dienst als soldaat te Limburg heeft genomen.

Advies van den Raad van State, dat de helft van het inkomen der kerk te Limburg wel aan de Geref. behoorde te volgen, tenzij hun Ho. Mo. verstaan mochten, dat de capitulatie met die van Limburg, waartegen het verzoek schijnt te strijden, anders behoorde te worden uitgelegd. De graaf van Culenborch, presideerende, en van Arnhem zullen met den Prins van Oranje erover spreken.

— Januari 28. Het verzoek van Pieter Straet, gewezen rentmeester van 's Konings domeinen om zich uit Limburg (de stad) naar Aken metterwoon te vestigen, wordt toegestaan.

Aan den Raad van Brabant wordt de beschikking gelaten over het verleenen van executoriën op zekere ordonnantie door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden bij den Prins van Oranje te velde verleend aan de ingezetenen van de dorpen Herff en Eupen.

Ontvangen missive van den drossaard Caldenborch te Limburg met bericht over zijn verrichtingen te Brussel ten opzichte van de sauvegarde voor het land van Overmaas. — Gerenvoyeerd naar den R. v. S.

Verzoek van de magistraat van Maastricht om een collecte te mogen houden door de Geüniëerde provinciën, om aldaar een pesthuis te mogen bouwen of dat hunne Ho. Mo. zouden aanwijzen waaruit de onkosten daarvoor te bestrijden. — R. v. S. om advies.

Op de beide requesten van den pastoor en de parochianen van St. Janskerk te Maastricht (*zie Januari 10 l.l.*), na advies van den Raad van State wordt besloten, dat de goederen voor de fabriek der kerk bestemd de kerken ook zullen volgen behoudens de geestelijke goederen, die aan die van roomsche religie gelaten zijn en daaraan moeten blijven, en dat het begraven der dooden in de St. Janskerk zonder onderscheid van godsdienst wordt toegelaten, bij provisie tot dat de Comm.-Decis. te Maastricht zullen beslist hebben, mits dat de begrafenissen niet gedurende den dienst in de kerk geschieden.

Missive van den kerkeraad der Nederl. geref. kerk te Maastricht, houdende advertentie waarop geen resolutie is gevallen omdat daaraan door de bovenstaande resolutie is voldaan.

Bericht van den Raad van State over de zaak van Blancq Jean en Jean Constant (*zie hiervoor Januari 25*) met verzoek door hunne Ho. Mo. aan den R. v. S. om verder advies.

1634 Januari 30. Request van de officieren, justicieren en andere Gedeputeerden van de vier hoofdbanken van Limburg klagende, dat die van de stad Limburg hen bezwaren met serviciën van het garnizoen dezer stad. — R. v. S. om advies.

— **Februari 1.** Missive van den drossaard Caldenborch, betreffende de administratie van gelden voortkomende van verkochte gemeentelanden onder Herff en Charneux. — R. v. S. om advies.

Missive van hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht over de conservatie van de gouden bullen en de effecten daarvan. — Zal aan den Raad van Brabant tot onderzoek en advies gezonden worden.

Missive van den rentmeester Thins uit Aken in antwoord op brief van hunne Ho. Mo. van 2 December l.l. over verkoop van gemeentegronden door den drossaard Trips, door die van Vielen en door die van Kirckrae en Simpelvelt, over het gebruik dier gelden, het afleggen van rekeningen daarvan, over verdonkerde gemeentegronden onder Valkenburg en Dalhem, tot welker onderzoek en ontdekking Thins niet is gemachtigd. — Wordt besloten, dat Trips de twee bunders boven de zes, die hij aangenomen heeft, zal restitueeren en dat hij die zes bunders zal betalen aan Thins, ingeval bij niet bewijzen kan betaald te hebben vóór de reductie van Limburg, ook moest Trips vergoeden de vruchten van de twee bunders. Het geld van de gemeentelanden van Vijlen zal Thins zoeken in handen te krijgen; over de bezitters der gemeentelanden onder Kerkrade en Simpelvelt zou Thins informeeren en met hen onderhandelen over zekere recognitie. Hij zou ook zijn uiterste best doen om kennis te bekomen omtrent de gemeentelanden onder Valkenburg en Dalhem zonder octrooi verkocht of waarvan het geld nog niet betaald was of niet besteed voor 't bestemde doel.

1634 Februari 2. Request van Jan Voes Panhuis, burger en vroeger burgemeester te Limburg, waarbij hij in bedenking geeft de magistraat geheel van de paapsche Religie zijnde, met twee Geref. te versterken om alleen te zien wat er omgaat, zonder eenig deel in de rechtspraak over de gewone processen in rechten. — R. v. S. om advies.

Request van de burgemeesteren der stad Limburg, dat het groot zegel dier stad altijd, volgens de privilegiën, is bewaard geweest bij de burgemeesters in officie, doch dat het thans bewaard wordt bij de schepenen, zonder de burgemeesters te kennen, met verzoek, dat hun Ho. Mo. zouden gelasten dat de schepenen het terug zouden geven aan de burgemeesters, om te bewaren en te gebruiken als vóór de reductie der stad. Wordt besloten de schepenen aldus te gelasten, tenzij zij merkelijke

redenen voor het tegendeel hadden, wat zij binnen 14 dagen na ontvangst van den brief moesten berichten.

Wordt besloten op advies van den Raad van State van Januari 20 *(zie hiervoor Januari 25)* en rapport van den graaf van Cuijlenburch en Arnhem na consult met den Prins van Oranje om het verzoek van het consistorie te Limburg om te mogen genieten de helft van 500 gulden voor de geref. kerk en de helft van 600 gulden voor de geref. armen onbeslist te laten en dat aan de Comm.-Decis., die naar Maastricht gaan, zal opgedragen worden bij hun instructie om partijen te accordeeren en zoo niet het rapport daarvan te doen. Den rentmeester Thins zal geschreven worden om aan het consistorie 500 gulden te verschaffen voor kerk en armen (uit deze resolutie blijkt dat de helft der kerk aan de Geref. was afgestaan).

1634 Februari 4. Request van de koperwerkers hier te lande woonachtig, verzoekende uit Limburg herwaarts naar deze landen te mogen voeren 1200000 ponden calmijn tegen 30 stuivers de honderd. — Wordt besloten eerst het contract met den pachter van den calmijnberg na te zien.

Advies van den Raad van State op de zaak van Pierre Blan Jean, dat zij met den commandeur Ferens hebben gesproken en dat Blaniean zich meer dan 5 maanden voor zijn gevangeneming heeft geretireerd van Verviers naar Petit Rechain onder Limburg en daarna zich in dienst van de Staten heeft begeven, als soldaat met verlof is gegaan en daarna is gevangen genomen, dat die van den Raad van State den kanonik Hack hadden gehoord, vanwege die van Luik met den agent van der Veecken zijnde en dat deze gezegd hebben, dat Blaniean groote herhaalde blasphemiën, zonder nadere aanduiding, zou gesproken hebben tegen de wetten van 't land van Luik bewerende, dat hij geen oprecht soldaat zou zijn hoewel de leden van den R. v. S. hem op de rol bekend vinden, doch dat zij verzoeken, dat de last van retorsie aan den hertog van Bouillon gegeven voor 14 dagen mag opgeschorst worden om onderwijl te bevorderen, dat Blaniean ontslagen werd, daar genoegzaam te zien is, dat deze en dergelijke harde proceduren die door die van Luik „voorgenomen" worden niet anders voortkomen dan uit de strenge plakkaten of edicten

tegen de Religie gemaakt, waaronder velen zouden kunnen getrokken worden, als men hun (de Luikenaars) zou toelaten deze mede ten scherpste te „werk te stellen" tegen de onderdanen en soldaten van dezen Staat, hetgeen nooit eenige neutrale naburen toegelaten is of eenige rechtspleging over deze te ondernemen. Wordt besloten, dat de last van retorsie op advies van den fiscaal der Generaliteit na communicatie met den Prins van Oranje terecht is gegeven, doch voor 14 dagen zou opgeschorst worden, om onderwijl het ontslag van Blaniean tot stand te brengen, verder wordt de Raad van State verzocht aan die van Luik ernstig te schrijven tot alle moderatie in de strenge plakkaten en goede nabuurlijke correspondentie met dezen Staat en de onderdanen daarvan. En wat betreft de acte welke die van Luik zeggen te hebben van 17 Juli 1630, dat zij soldaten van dezen Staat over misdaden in hun land mogen straffen tegen alle oud gebruik en te zeer nadeelig voor dezen Staat, deze zal ter presentie van den Prins van Oranje en den R. v. S. worden onderzocht om daarna over het intrekken te worden beraadslaagd.

1634 Februari 7. Request van Jan Delheyden, wonende in het land van Limburg om machtiging tot verkoop van huis en erf van zijn onmondige pupillen, gezonden om advies naar den Raad van Brabant.

— **Februari 8.** Op verzoek van Pieter Courmân om benoemd te worden tot schepen van Petit Richen wordt besloten, dat men zal nazien aan wien de vergeving toekomt.

Request van kooplieden te Eupen over verschillende punten.— R. v. S. om advies.

Request van voorstanders, ouderlingen en diaconie der geref. kerk te Eupen met verzoek het tractement van den oudsten predikant Wernerus Lachius te verhoogen, daar hij 7 kinderen heeft en dat het tractement van den schoolmeester, 100 gulden bedragende, welke daarenboven het voorzangers- en voorlezersambt in de kerk bediende, mocht worden verhoogd. Wordt besloten het tractement van den predikant te verhoogen, daar hij belast is met 7 kinderen en dat in de verhooging van den schoolmeester niet kan worden getreden.

Advies van den Raad van State op het request van Jan Vaes Panhuis, dienovereenkomstig wordt besloten, dat het strijdt tegen de capitulatie met de stad Limburg, maar daar in dit request voor verdrukking der Geref. gevreesd wordt zullen de heeren, die het eerst naar Limburg zullen gaan, gemachtigd worden daarnaar te informeeren *(zie Februari 2 l.l.)*.

1634 Februari 11. Missive van Frans van Bronchorst, commandeur te Kerpen, dat hij aldaar heeft aangehouden Jacques van Sameneel, daar hij met een paspoort gekomen is van hun Ho. Mo. door den Raad van State verleend 16 October 1633 en geparapheerd Olphert Barensz, hoewel deze in geruimen tijd tevoren overleden was. — R. v. S. om advies.

— Februari 13. Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg betreffende de afpersingen in Limburg gepleegd door Arnold van Merode, broeder van den heer van Claermont ten opzichte van hen, die zich uit zijn dienst hadden begeven, toen zij zagen, dat zij niet in den dienst van den hertog van Lotharingen maar in dien van Spanje tegen deze landen zouden worden gebruikt. — R. v. S. om hierop order te stellen.

Request van kooplieden in het vorstendom Limburg, dat de officieren der convooien en licenten van hunne Ho. Mo. te Carpen willen heffen recht voor het land op de wol van buiten aldaar gebracht wordende, hetwelk zij beweren niet schuldig te zijn. Besloten te stellen in handen van de aanwezende Raden ter admiraliteit.

Missive van Marcelus Thins, houdende bericht waarop geen resolutie is gevallen.

De heeren van Holland verzocht zijnde, verklaren niet gereed te zijn ten opzichte van het tractement van den hertog van Bouillon als gouverneur van Maastricht, doch dat zij hebben aangenomen hun devoiren te doen bij hun principalen.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, voor verschillende zaken waarop wordt besloten den heer van der Cappelle met het rapport te belasten.

— Februari 14. Op het request van Pieter Courman, ouder-

ling der geref. kerk te Grand Richen om tot schepen te Petit Richen te worden aangesteld, waaronder bij nader bericht is geschreven, dat Henry Nivel door hunne Ho. Mo. aldaar tot schepen is benoemd.

Wordt besloten om, alvorens er over te beschikken, zal onderzocht worden of het stellen der schepenen aldaar den Prins van Oranje niet competeert als Stadhouder van het land van Limburg.

Rekwest van de lakenbereiders en drappiers te Clein Richen verzoekende tot beneficie van hunne nering te mogen werken des Zondagsmorgens tot vier, vijf of uiterlijk zes uren. Wordt toegestaan.

Door den heer van Tienhoven, presideerende, wordt wederom getoond, dat de Prins van Oranje ten hoogste noodig oordeelt, het spoedig opbrengen van de penningen, tenminste tot de som van 100000 gulden, noodig tot voorziening van de steden op de Maas en daaromtrent gelegen met levensmiddelen en ammunitie ter verdediging tegen den vijand. Wordt besloten, dat zoo spoedig mogelijk die som dient verschaft te worden en hebben de Gedeputeerden van alle provinciën zich verbonden te zorgen, dat het aandeel van ieder tegen den vastgestelden dag ten kantore van den ontvanger generaal zal ingebracht zijn — De heeren van Holland worden verzocht bij hun principalen voor hun quote in in die 100000 „ernsteliche devoiren te doen”.

1634 Februari 16. Request van Willem Craick, serviciemeester te Maastricht, om ordonnantie van betaling te hebben ten laste van een van de kantoren te Maastricht. — R. v. S. om advies.

Request van de gezamenlijke ritmeesters onder de troepen van den graaf van den Berge, alsmede een request van de ritmeesters Belsiving en Porten in garnizoen te Wesel, verzoekende betaling van „aenritsgelt”, daggelden en andere van haar achterstallige soldijen. — R. v. S.

Verder werden de heeren van Holland nogmaals verzocht bij hun principalen er op aan te dringen, dat zij haar quote furneeren in de honderd duizend guldens voor levensmiddelen en munitie van oorlog voor de steden langs de Maas *(zie 1634 Februari 14)*.

Request van Petrus Lenpenius om subsidie voor zijn reis naar

's Hertogenraede, waar hij tot predikant beroepen werd. Wordt besloten volgens zijn declaratie te vergoeden.

1634 Februari 17. Brief aan den Prins van Oranje geschreven door den commandeur Ferens uit Limburg, dat de vijand zijn troepen vergadert en dat er eenige aan 't marcheeren zijn volgens sommigen naar Carpen, volgens anderen naar Trier en dat er eene conspiratie tegen Limburg zou worden ondernomen.

De Prins van Oranje wordt bedankt en de 6 provinciën verklaren op tijd te zullen zorgen voor hun quota in de 100000 gulden *(zie hiervoor Februari 14 en 16)* de heeren van Holland, worden verzocht als boven.

Remonstrantie van den agent van der Veecken, dat de commandeur te Limburg gelast mocht worden de gevangenen vrij te laten, die hij bij retorsie wegens Blaniean heeft opgehaald en dat hij zulke repressaliën voortaan niet meer zal doen. — Ter dispositie van den R. v. S. gesteld.

Request van Jean Neuffville, pasteur te Clein Rechein om hersteld te worden in zijn bediening, waaruit hij verstooten is, wijl een zekere monnik, in zijn plaats gepreekt hebbende zeer veel lasteringen en scheldwoorden heeft gesproken tegen de regeering van dezen Staat. Wordt besloten in de gestelde order geen verandering te brengen.

Remonstrantie van den heer van Rochet, erfmaarschalk van Limburg en voogd van Fleron, dat hij en zijn voorouders sedert honderd en meer jaren altijd door de regeering van Brabant en Limburg zijn gehandhaafd in hun prerogatieven, rechten en heerlijke inkomsten der voogdij van Fléron, volgens sententiën van 1600 en 1621 *(waarvan copie wordt overgelegd)* met verzoek, daarom en wegens vele andere redenen aan hunne Ho. Mo. om, als door de reductie der provincie van Limburg opgevolgd in de hoogheid en regeering van Fléron, hem als hun vazal te beschermen tegen de aanslagen van den Prins van Luik Verder dat hun Ho. Mo. zonder prejuditie van de ingestelde conferentie op de zaak ten principale als hem niet aangaande, hem zouden vergunnen en openen den weg van rechten om zijn herstelling te mogen vervolgen uit kracht van de voorschreven sententie, met opheffing van de schorsing 17 Mei l.l. door den Raad van Brabant

verleend en ontvangende hem, met zijne familie, officieren, dienaren en onderzaten in hun bizondere sauvegarde met bevel aan den gouverneur van Maastricht en commandeur te Limburg en alle andere officieren en bevelhebbers van hun Ho. Mo. om hem tegen alle geweld bijstand te verleenen. Wordt besloten de schorsing door den Raad van Brabant verleend te niet te doen en zijn verder verzoek in te willigen.

1634 Februari 18. Memorie der aanwezende commissarissen van Luik, verzoekende het hierboven gegeven appointement in te trekken en de conferentie in de zaak van Fléron ten principale te laten vervolgen. Wordt besloten het appointement in zijn geheel te laten.

Remonstrantie van den geref. kerkeraad te Maastricht verzoekende, dat de predikant Phillipus Ludovicus met een extraordinair tractement mocht worden beloond voor zijne verscheidene goede diensten. Wordt besloten, dat daarin, zooals het verzoek daar ligt, niet kan worden getreden, maar hem te vereeren met 150 gulden eens, wijl hij tijdens de eerste en tweede infectie de geref. pestlijders in hun nood heeft bijgestaan en getroost.

De heeren van Holland nemen op verzoek aan bij hun principalen er op aan te dringen dat het tractement van den hertog van Bouillon worde geregeld. *(De laatste woorden van deze resolutie zich boven aan blad in het register bevindende, zijn bijna geheel verdwenen, daar het bovenste deel van het register geheel is vergaan door vocht).*

— **Februari 20.** De aanwezende Gedeputeerden van den Staat en stad van Luik verschijnen in de vergadering en doen mondeling en schriftelijk het voorstel wegens de zaak van Fléron. Wordt besloten dit voorstel, het request van den heer van Rochette van 17 dezer, met apostille en het nader request te resumeeren en te lezen.

Drie missiven van den drossaard Caldenborch te Limburg over verschillende zaken. — R. v. S. om advies.

Wordt gelezen een plakkaat van de Spaansche zijde van 26 Januari l l., waarbij verboden wordt aan de ingezeten van de landen van Overmaas en die van het Vroenhof eenige provisie

van justitie te lichten van den Raad van Brabant in den Haag, verklarende die landen nog te zijn onder de gehoorzaamheid van den koning van Spanje. Worden gelezen de consideratiën door die van den Raad van Financiën te Brussel geopperd over het verleenen van sauvegarde in het land van Overmaze.

Wordt besloten deze stukken te zenden aan den Raad van State om bij den Prins van Oranje daarover te spreken en zonder verdere ruggespraak te doen naar behooren.

Missive van den agent Bilderbeeck, in antwoord op den brief van hunne Ho. Mo. van 30 Januari l.l., dat in Carpen en Lommersum geen penningen gereed waren te vinden om daaruit te betalen, den wisselbrief van 5000 rijksdaalders. — Wordt besloten de missive te stellen in handen van den R. v. S, met verzoek te zorgen, dat de wisselbrief betaald worde uit de overschietende legerlasten van het vorige jaar.

Missive van denzelfde over de goederen van Godert Giersberch, die hij gaarne van de confiscatie vrij had. — Wordt besloten die goederen te ontslaan.

De heer Rantwijck deelt mede, dat de ordinarisbeden in het land van Valkenburg niet naar behooren zijn uitgezet, met voorstel daarop order te stellen. Wordt besloten om alvorens den heer Walta te verzoeken met den Prins van Oranje hierover te spreken en te vernemen wie hij heeft gemachtigd tot beschrijven van de Staten van Valkenburg, wijl de heeren van Geul en Schin (*Schinnen*) en de drossaard van Til elk hebben beweerd, dat dit hun privatief toekwam.

1634 Februari 22. Missive van Nicolaes van Brederode, commandeur over het garnizoen te Venlo, dat hij de commiezen ter recherche heeft doen gevangen nemen, daar zij volgens den last van de admiraliteit van Rotterdam in gebreke bleven, de vaten calmijn te ontslaan, die daar waren aangehaald, omdat zij niet waren gebrand met het teeken van hun Ho. Mo., noch van buiten aangestreken. Wordt besloten den commandeur te schrijven, dat hij zich met klachten over 's Lands officieren der convooien en licenten niet moest bemoeien, maar dit overlaten aan hunne Ho. Mo. of het collegie ter admiraliteit, tenzij het hem van hooger hand werd verzocht.

Request der gezamentlijke commiezen ter recherche te Maastricht, verzoekende van het logeeren van soldaten in hunne huizen bevrijd te blijven. — Waarop wordt besloten voortaan alle officieren der convooien en licenten in de frontieren dezer landen van zulke logeering of prestatie van servitiën in plaats daarvan, vrij te laten.

1634 Februari 25. Advies van den Raad van State op het request van den servitiemeester van Maastricht Willem Craick van *Februari 16 ll*, dat deze Raad weet, dat naar de komst van genoemden Craick zeer wordt verlangd en bijzonder naar geld voor de serviciën en dat het ook noodig ware, dat het geld kon worden verschaft, maar wijl het passagiegeld te Maastricht zeer was belast, omdat daarop tevoren eenige ordonnantiën tot de servitiën gegeven waren en nog verschillende ordonnantiën van fortificatie werken, wel tot omtrent 15000 gulden, die nog zoo gauw niet betaald kunnen worden, zoo kan men daarop geen servitiën assigneeren. — Wordt besloten den Raad van State te verzoeken in deze en vele andere klagende plaatsen te zorgen, dat aan de resp. provinciën het geld voor de servitiën worde verschaft.

— Februari 27. Het verzoek van Catharina Laurens, wed. van Solomon Spex, koopman te Luik, dat haar zoon voorzien mocht worden met de eerste vacante kanonisie van St. Servaas te Maastricht wordt afgewezen.

— Maart 2. Op request van Johannes Breelius, hervormd predikant te Maastricht, wordt hem 200 gulden toegelegd boven 100 rijksdaalders tevoren door hem genoten, wegens reisgeld, om te gaan van Leyderdorp naar Maastricht en dat wijl hij met zijne geheele familie gedurende vier maanden door verschillende toevallen onderweg is geweest.

Missive van Johan Groulart en Jan de Joncheere te Maastricht wegens de convooien en licenten over goederen gaande van Brabant naar het land van Luik en omgekeerd. — R. v. S. om advies.

— Maart 3. Missive van den rentmeester Marcelus Thins te Aken met verschillende punten van consideratiën. — R. v. S. om advies.

1634 Maart 4. Request van den drossard van Daelhem om remissie van hun contingent in de ordonarisbeden voor verscheidene dorpen in het request genoemd wegens hun onvermogendheid. — R. v. S. om advies.

Request van Cornelus de Stercke, licentmeester te Maeseyck of Wijnegom verzoekende de survivantie van dit ambt voor Jacob zijn zoon. — Wordt afgeslagen.

Request van Peter van Dobbelstein, die vele jaren proces had gehad tegen Dirick en Hendrick van Dobbelstein en consorten over de scheiding en deeling der vaderlijke goederen en die afkomstig van Jacob van Dobbelstein, kanonik te Aken. — Wordt besloten tot voorkoming van groote kosten de heeren, die vanwege dezen Staat zullen gezonden worden tot de zaken van de landen van Overmaze of van de stad Maastricht te machtigen om den suppliant en zijn tegenpartij over en weder sommarie et de plano te hooren om tot accoord te komen ten deele of in 't geheel of anders rapport te doen ten einde te doen naar behooren.

Memorie uit naam en vanwege den Prins van Luik en keurvorst van Keulen, om het getal der Gedeputeerden tot de conferentie over het ressort van de heerlijkheid van Fléron te vermeerderen, omdat bij afwezigheid en belet van een van hen kon worden voortgegaan. Remonstrantie van den heer van Rochette om te weten of de resolutie van 17 Februari l.l. tot het openen van den weg van rechten zal gevolgd worden of niet, teneinde daarnaar te kunnen handelen. — Wordt besloten beide stukken te stellen in handen van den fiscaal van Brabant. (*gedeeltelijk onleesbaar zie hiervoor*).

Op advies van den Raad van State van 1 Februari l.l. op eene missive van de hoogschouten enz. van Maastricht en op de supplicatie daarneffens overgezonden en de remonstrantie vanwege dezelfde stad 28 Januari l.l. gepresenteerd. Wordt besloten: op het eerste punt om het accoord gesloten met de heeren Gedeputeerden van hun Ho. Mo. in het leger over het logeeren van twee compagniën paarden en 1500 man te voet ten laste der stad te laten gelijk het is, daar het genomen is naar het voorbeeld van andere Brab. steden, die nog meer daarin dragen; op het tweede punt wordt verklaard, dat het redelijk is, dat, volgens het verzoek der stad, op de betaling der servitiën prompte order zou worden ge-

steld, zoolang te Maastricht tot deze en dergelijke lasten geen middelen zijn ingevoerd en wordt de Raad van State verzocht om de resp. provinciën daar toe te willen brengen, dat zij om deze en andere klagende steden tevreden te stellen hunne quoten in de petitiën tot de servitiën eens te willen opbrengen; op het derde punt, wat het logeeren der ruiters betreft, wordt verklaard, dat daar nu niet op gelet kan worden als reeds gedaan zijnde; wat het vierde punt betreft om tot wederopbouwing der muren, poorten en andere stadswerken eenige hulp te mogen hebben, hetzij bij belasting van twee stuivers op het bunder in het land van Overmaas, of bij assignatie op de geheele redemptie der omliggende dorpen of op de ontvangst der belasting aldaar, dat men in dit verzoek niet kan treden, daar Maastricht niet minder mocht doen, dan haar stadsmuren, poorten, enz. te maken tegen de groote buitengewone kosten, die het Land nog aan de rest der werken en de conservatie der stad te dragen heeft; op het vijfde punt wordt verklaard, dat men in het houden van eene collecte voor een pesthuis in de steden dezer landen niet kan treden daar dit elke provincie in 't bijzonder aangaat en de besmetting nu geweken was, zoo dat de zaak kon uitgesteld worden en men zou de eerste Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. naar Maastricht met de zaak belasten in overleg met Magistraat en Krijgsraad. Verder verklaren hun Ho. Mo, dat men de stad Maastricht en de inwoners in alle voorvallende zaken in goede recommandatie zal houden om hun te verwekken tot meerdere genegenheid affectie en verbintenis aan dezen Staat.

Op voordracht van den presideerenden Haersolte, dat de hertog van Bouillon, gesteund met ernstige recommandatie van den Prins van Oranje, menigmaal heeft aangehouden om tractement als gouverneur van Maastricht en dat de Raad van State 23 Maart had geadviseerd, dat de hertog geen geringer tractement dan de gouverneur van 's Hertogenbosch diende te hebben, daartusschen de lasten der beide gouvernementen geen onderscheid was en ook wegens de hooge qualiteit van zijn persoon en de moeite, die hij heeft met het uitbreiden der nieuwe belastingen, doch dat de heeren van Holland telkens als deze zaak is voorgebracht verklaard hebben hierop geen last te hebben. — Wordt besloten het tractement op 400 gulden te stellen, even als dat van den

gouverneur van 's Hertogenbosch, zonder consequentie voor zijn eventueelen opvolger en wordt de betaling geassigneerd op de nieuwe contributie des vijands bij Maastricht. De heeren van Holland verklaarden weder ten dezen geen last te hebben van hun principalen en verzochten uitstel met protest als de andere provinciën een besluit namen, met bijvoeging, dat in tractement of andere geldzaken geen overeenstemming valt enz.

1634 Maart 6. Missive van den kerkeraad van de Nederl. hervormde kerk van Maastricht over de collatie van de pastoriën, die vacant vallen in de landen van Overmaze. — R. v. S. om advies.

— **Maart 7.** Op advies van den Raad van State wordt besloten om, daar de deurwaarders ten platten lande onder de contributie zittende, die vanwege den Raad van Brabant exploiten doen, door den vijand worden gevangen genomen, den procureur generaal van voorschreven Raad te gelasten en te machtigen, dat hij met behulp van de naastgelegene garnizoen en van hun Ho. Mo. zal zien „bij den cop te crijgen" of te doen grijpen 5 of 6 dergelijke deurwaarders of andere officieren van den Raad van Brabant van de andere zijde (*te Brussel*), die gelijk de Staatsche, ten platten lande onder de contributie zitten, en ze te behandelen gelijk de Staatsche behandeld worden, totdat deze feitelijkheden kost- en schadeloos gesteld zijn. De Prins van Oranje wordt verzocht om „onbezwaard te willen zijn", de commandanten over deze garnizoenen te gelasten den procureur-generaal te Gulpen te helpen met de sterke hand.

— **Maart 11.** 't Verzoek van de kooplieden hier te lande latende werken in koper op de Akener manier om te hebben 1200000 ponden calmijn voor 30 stuivers de 100, wordt opgehouden.

Request van Willem Pynssen van der Aa, verzoekende een redelijke toelage, daar hij in 1632 voor Maastricht een kwartier gecommandeerd heeft. — R. v. S. om advies.

— **Maart 15.** Missive van den hoogschout, burgemeester, schepenen en raad van Maastricht in antwoord op den brief van

hunne Ho. Mo. van 22 Februari l.l. over de exemptie van de officiers der convooien van logeering van soldaten. — R. v. S. om advies.

1634 Maart 16. Op de missive van den rentmeester Thins *(zie Februari 13 l.l.)* wordt besloten: 1. den rentmeester Thins te gelasten, dat hij de calmijn op den Aldenberg in groote provisie voorhanden en die niet naar beneden wordt gevoerd daar de Luiker calmijn met groote hoeveelheden de Maas wordt afgevoerd en die van den Aldenberg ter oorzake van den oorlog nóch naar Duitschland nóch naar Zweden kan worden verzonden, zal trachten te venten overeenkomstig het contract met den pachter gemaakt, 2° Op het aanwijzen door Thins van 1000000 ponden calmijn door hem te Aken ontdekt en door den gewezen rentmeester Straet verzwegen in den staat aan hunne Ho. Mo overgeleverd en op het 3de punt, namelijk, dat de kooplieden van Antwerpen den 20sten April nog toekwam 33141 : 12 : 4 en dat deze en ook de graaf van den Berge aanhouden om betaling, wordt besloten, dat Thins dien voorraad zal verkoopen zoo hoog hij kan na aftrek van des pachters recht en dat hij de zuivere opbrengst zal betalen aan de kooplieden te Antwerpen tot betaling van hun interesten en mindering van hun kapitaal om het land van de hooge interesten van 9 ten honderd te bevrijden en den graaf van den Berch mede te voldoen overeenkomstig de resolutie van hun Ho. Mo. Wat het 4de punt betreft, dat in het begin van April a. s. een termijn van 12000 gulden zal vervallen ten laste van de kopermeesters te Aken, wordt besloten, dat die som zal betaald worden op het resteerende kapitaal van de kooplieden te Antwerpen. Wat het 5de punt betreft wordt, op voorstel van den heer van der Cappelle, de Raad van State verzocht een concept te maken voor een plakkaat, dat men alle „partijen", die men op de daad van strooperij zal betrappen zal mogen vervolgen, doodschieten of naar gelegenheid aanhouden.

— **Maart 17.** Op request van Johan Wintercamp om benoemd te worden tot controleur der convooien en licenten te Maeseijck wordt besloten, dat de adressant zich zal wenden tot het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam.

Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg over de zaak der sauvegarde van de landen van Overmaas en de zaak van Blanjean. — R. v. S. om te disponeeren.

Het advies van den Raad van State op het request van den heer Odemont *(Hodimont?)* om remissie te hebben van het achterstal van vele dorpen, in het request genoemd, in de ordinarisbeden van Limburg wegens de groote schade in 1633 geleden door de „Sweetsche" (1), in welk advies de remissie van een derde wordt voorgeslagen, wordt opgehouden.

Advies van den Raad van State op request van hun Ho. Mo. vanwege het hertogdom Limburg om vrijdom of moderatie van gewas en goederen zooals zij voor hun eigen nooddruft halen en brengen in en uit de neutrale steden en plaatsen daaromtrent en vervolgens van manufacturen, van lakens en dergelijke, die zij met de ingezetenen der omliggende neutrale steden en plaatsen verhandelen. Wordt beloten dat, wijl de supplianten nu onderdanen zijn van dezen Staat, zij ook als zoodanig moeten behandeld worden en dus geen licenten moeten betalen van hun eigen gewas maar wel van gewas en goederen uit of in de neutrale landen bij koophandel of met de tweede hand gehaald of gebracht, insgelijks van de lakens en dergelijke, die door hen gemaakt of verhandeld worden, doch wijl hun manufacturen slecht en sober zijn en bezwaard wordende met licenten geheel zouden komen te „cesseeren" omdat hun neutrale naburen daarvan vrij zijn en daar de onderzaten van dezen Staat en hun nering „zouden komen te trekken" zoo zullen zij volstaan over hun manufacturen en het halen van hun nooddruft uit neutrale landen met een redelijke redemptie, vast te stellen door de admiraliteit te Rotterdam.

1634 Maart 17. 't Request van de kopermeesters der stad van Aken zal worden geresumeerd en vergeleken met het contract daarin vermeld.

Daar de officieren van hun Ho: Mo: in de vier landen van Overmaas niet in de sauvegarde van den vijand worden begrepen en de Spaanschgezinden daardoor alle directie van zaken deze landen betreffende, aan zich houden tot merkelijken ondienst van dezen Staat, wordt besloten den Raad van State te verzoeken

(1) Zweedsche troepen.

door retorsie of andere krachtige middelen te bewerken, dat deze officieren onder voormelde sauvegarde worden begrepen.

Wordt besloten tot onderzoek van de zaak van Fléron behalve de voorgaande Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. nog af te vaardigen de heeren Rantwijck, Vosbergen, Walta, Ruytenborch en Schaffer, om met de Gedeputeerden van den Prins van Luik in deze zaak ten principale te handelen maar de Gedeputeerden zouden geen superarbiter mogen kiezen tot..... van van meergenoemde zaak van Fleuron *(onleesbaar zie hiervoor)*.

Advies van Raad van State op den brief van den rentmeester Thins den 26sten Februari l.l. aan hunne Ho. Mo. geschreven betreffende de beletselen door den vijand gesteld in het invorderen der domeinen in den lande van Overmaze en aan de officieren van dien *(sic)*, daar zij in de sauvegarde niet begrepen waren, alsmede over den tegenstand van den heer van Alsdorp [1] in het land van 's Hertogenrade in het ontvangen van het leen en den eed van getrouwheid. Wordt besloten, dat, gelijk gebleken is, dat de vijand het punt van justitie in de voorschreven landen door plakkaten aan zich poogt te trekken, hij ook zoo doet ten opzichte van de domeinen volgens zijn verkeerd grondbeginsel, dat het platte land hem zou blijven behooren, al verliest hij de hoofdsteden, dat de Raad van State zal verzocht worden met krachtige retorsiën ook te willen procedeeren in de landen van Luxemburg, Namen, Brabant, Vlaanderen en zoover men reiken kan, gelijk de Raad ook zal doen tegen des vijands officieren, zoolang dat hij aan de onzen vrijdom geeft. Tegen den heer van Alsdorp wordt de fiscaal van den Raad van Brabant gelast te procedeeren daar zijn verzet de justitie raakt.

1634 Maart 21. Aan Jan Willem van Gulpen heer van Odemont (Hodimont) wordt de uitvoer van twee ruinpaarden toegestaan enz.

Het verzoek om remissie in de bede voor de dorpen van het land van Limburg (*zie hiervoor Maart 4*) wordt opgehouden.

Request van den Procureur-Generaal van Brabant, dat al de gouverneurs en commandeurs, in de frontierplaatsen dezer landen gelast mogen worden den officiers van de justitie van den Raad van Brabant in het uitvoeren van hun commissie de sterke hand te bieden. — R. v. S. om advies.

---

(1) **Thans Rijn-Pruisen.**

1634 Maart 22. Missive van den drossaard Caldenborch in antwoord op den brief van hunne Ho. Mo. van 7 November 1633 over het veranderen van personen, die in een en dezelfde bank het schepen- en griffierschap bedienen — R. v. S. om advies.

Propositie van den agent van der Veecken, overgegeven uit naam van de stad Keulen (1) klagende over het opheffen van den bezwaarlijken tol te Mainz over de goederen den Rijn op en af varende, insgelijks over het oprichten van het kantoor der convooien en licenten te Carpen. — 1ste punt zonder resolutie, het 2de collegie ter Admiraliteit te Rotterdam om advies.

Wordt besloten bij aanplakking van biljetten in den lande van Overmaze alle bezitters van heerlijkheden of andere goederen gekomen van den Koning van Spanje in pandschap of admodiatie op te roepen, om hun principale brieven, bescheiden, of authentieke afschriften daarvan, binnen drie maanden ter griffie van hunne Ho. Mo. over te geven en te doen registreeren op straf van vervallen te zijn van hun rechten.

Op advies van den Raad van State wordt besloten aan den drossaard Til van het land van Valkenburg te schrijven om te informeeren of het vergeven van vacante benificiën door de geestelijkheid strijd tegen de capitulatie en wat voor beneficiën het zijn waarvan hij in zijn brief aan hun Ho. Mo. schrijft. Verder wordt besloten aan de hoofd officieren van 'de landen van Overmaas te schrijven, dat zij hunne Ho. Mo. zullen kennis geven welke geestelijke beneficiën in deze landen door den Koning van Spanje of den Paus zijn vergeven en hoeverre zij daarmee zijn bemoeid geweest *(zie resolutie van Januari 19 l.l. niet 29 gelijk in deze resolutie staat).*

— Maart 23. Na nieuwe lezing van het advies van den Raad van State d.d. 15 Maart op het request van den heer van Odomont *(Hodimont)* om remissie van eenige dorpen in dat request genoemd met name Meeren *(Mheer?)*, Noorbeek, Bern, Moulang, Bolsbeek, Kaijen (?) en de bank van Fouron in de ordonnaris bede van Limburg, ten aanzien van de groote schade in 1633 door „Sweetse", wordt besloten volgens het advies aan die dorpen een derde der nog te betalen bede kwijt te schelden.

---

(1) Van der Veecken was agent van den Prins-bisschop van Luik, die ook Aartsbisschop-keurvorst van Keulen was.

Missive van den rentmeester Thins te Aken om order te stellen in de „volger" — en vrijbriefjes over waren en koopmanschappen, die aan 's Lands recht niet onderworpen zijn en over de meenig van hun Ho. Mo. over de betaling van eenige pachters, die haver schuldig zijn, of hij hun in haver of in geld zal doen betalen. Het eerste punt: collegie ter admiraliteit te Rotterdam, het tweede R. v. S. om advies.

Missive van burgemeesters, schepenen en raad van Aken, dat iemand mocht worden gemachtigd om vrij- of volgerbriefjes te geven van goederen niet aan 's Lands recht onderworpen. — Collegie ter admiraliteit te Rotterdam.

Missive van den rentmeester Thins te Aken over verschillende zaken de landen van Overmaas rakende. — R. v. S. om advies.

1634 Maart 24. Request van Nicolaes Martheaux, poorter der stad Maastricht, om te mogen . . . . . (1) varen tegen die van Luik uit kracht aan voorgaand vonnis en executie daarop gevolgd. — Wordt besloten het advies in te winnen van den advocaat fiscaal van der Linden.

— Maart 25. Request van maistre Gil Huppe, klagende, dat die van Luik hem ongelijk zouden doen, verzoekende gehandhaafd en geholpen te worden. — R. v. S. met verzoek om aldus te doen zonder represaliën.

— Maart 27. Request van den commies Conincx verzoekende betaling van 23700 guldens wegens het slaan van een schipbrug te Viset in 1633 over de Maas en leverantie van amunitiën van oorlog en levensmiddelen. — R. v. S. „om den suppliant te verhelpen aan zijne betaling".

Advies van den Raad van State van 14 Februari l.l. op de remonstrantie van eenige geref. kooplieden van Eupen, waarbij zij klagen over de verdrukking door de officieren en magistraten aldaar, die van de paapsche religie zijn en niet alleen over hen en de andere Geref. niet zulk een goed opzicht nemen als over de Paapschgezinden maar, naar geloofd wordt, de verdrukking van de Geref. zoo niet opentlijk, dan toch bij oogluiking door anderen toelaten en weder verder klagen zij over den „precisen" ophef der

(1) Onleesbaar zie boven.

licenten in de voorschreven landen. — Wordt besloten op het eerste punt, dat ernstig zal geschreven worden aan de magistraat te Eupen en eenige officieren van de vier kwartieren van Overmaze om alle spot en dartelheid te weren van de Geref. en, die daartegen handelt te straffen en om geen andere excessen enz. meer tegen hen dan tegen de Paapsch gezinden toe te laten, hetzij in hun handel, bij inkwartiering van troepen of anderszins op straffe van berooving van hun ambt. Ook zal acht genomen worden om de vacante ambten van officieren aan goede lieden van de Religie te verleenen en zal onderzocht worden of men hun niet eenigen zou bijvoegen en in de magistraten, opdat de Geref. tot hen hun toevlucht mogen nemen.

Op het tweede punt wordt verklaard, dat als de supplianten op het punt van de licenten behandeld worden als andere ingezetenen dezer landen daarin niets te veranderen is.

1634 Maart 28. Wordt besloten aan capitein Frans van Bronchorst te Karpen te schrijven, dat hij Jaques van Sameneel moest ontslaan, want dat iemand die een paspoort licht en 's lands recht daarvan betaald, niets anders te doen heeft dan zich naar den inhoud te regelen en dat men niet kan weten of zij die zulk een paspoort hebben geparapheerd nog leven of niet. De secretarissen van de gecommiteerde Raden of Admiraliteiten moesten er op letten geene paspoorten uit te geven na den dood van hen, die ze geparapheerd hebben enz.

— **Maart 29.** Missive van den agent Bilderbeeck te Keulen betreffende het kantoor der convooien en licenten te Carpen. — R. v. S. om advies.

— **Maart 31.** Wordt besloten voor gearresteerd te houden de ordonnantie op het aanbrengen en laten registreeren der goederen en heerlijkheden gelegen in de landen van Overmaas, gekomen van den Koning van Spanje en in admodiatie of pandschap bezeten (*zie Maart 22 l.l.*).

Op advies van den Raad van State, wordt besloten, dat Matthijs en Antonij Treck, kooplieden te Luik, gehouden zijn de licenten te betalen, waarover zij zich bezwaard vinden, die vervallen zijn

zoolang Maastricht nog aan den vijand geweest is, maar, dat na de reductie die licenten zijn opgehouden.

1634 April 3. Remonstrantie van de ingezetenen van het graafschap van de Vroenhove inhoudende verscheidene punten. — R. v. S. om advies.

Request van de voerlieden van Kempen varende met wagens en karren op Maastricht om confirmatie van zeker octrooi. — R. v. S.

— April 4. Memorie van den agent van den Veecke tot afdoening van de repressaliën wegens Jan le Blanck tegen die van Luik en, die nu zou bevrijd zijn en hem vergund als soldaat in het land van Luik te mogen komen. — R. v. S. om advies.

Request van Joos van den Kerchove, voorheen Raad in den Provincialen Raad des Konings van Spanje te Roermond, verzoekende, daar hij op beschrijving van hunne Ho Mo. hier in den Haag gevaceerd heeft sinds October l.l over het verschil tusschen den Prins en den Staat van Luik ter eenre en den heer van Rochette ter andere zijde, aangaande de souvereiniteit van de voogdij van Fléron, hem voor dien tijd en den tijd dat hij nog daaaraan zou vaceeren en Jean Valbrugge zijn dienaar, verklaard mag worden, dat de twee jaren vrijdom, die aan de Roermondenaars bij de capitulatie toegestaan zijn niet geloopen hebben en nog loopen zullen en dat hij om een reis te doen naar Brabant tot bekoming van eenige stukken de zaak van Fléron aangaande door de vloot, voorbij Lillo vrij zou mogen passeeren en repasseeren.— Wordt toegestaan.

— April 6. Request van den graaf van Flodorff om neutraliteit voor het huis Luyt. — R. v. S. om advies na communicatie met den Prins van Oranje.

Request van de gezamenlijke commiezen ter recherche te Venlo om als nog te mogen genieten hun aandeel in de vaten met koper en calmijn door hen aangehaald en naderhand met kennis van zaken ontslagen. — Wordt besloten, dat men hierin niet kan treden.

Memorie van Wespenning, minister van den hertog van Nieu-

borch, verzoekend, dat het kantoor der convooien en licenten te Carpen mocht worden afgesteld en dat hunner Ho. Mo. oorlogschip te Roeroort van daar mocht verwijderd worden en den kapitein verboden in het bosch van den hertog hout te hakken. — R. v. S. om advies.

1634 April 7. Request van die van de geref. Religie te Aken verzoekend, dat hun uit het bosch van de landwering door den rentmeester Thins mochten worden aangewezen eenige eikeboomen, die zij tot den opbouw van een Godshuis te Borset (Burtscheid), waar zij gaarne uitoefening van hun godsdienst openlijk met grooten toeloop en aanwas doen, mochten gebruiken. — Wordt besloten dat alvorens daarop te beschikken (waartoe hunne Ho: Mo: wel genegen zijn) de supplianten de hoeveelheid verzochte eikenboomen zouden opgeven.

Missive van Pieter van der Linden, advocaat fiscaal van den Raad van Brabant in den Haag, waarin hij, op het request van Nicolaus Marteaux, adviseert, dat dezen behoort te worden toegestaan om voort te gaan met de begonnen executie van eene taxatie van schade en interessen gedaan bij de Raden van Brabant te Brussel den 9 Januari 1619 tegen de Staten van Luik. — R.v.S. om advies.

— April 8. Request van de officieren van de recherche te Venlo verzoekende om van de kooplieden of hun factoren wier koper en calmijn is aangehaald geweest restitutie te bekomen, van wat zij in de gevangenis hebben verteerd, waarin zij gezet zijn, omdat zij zich tegen de restitutie hadden verzet. — Wordt besloten, dat niet in het verzoek kan getreden worden, doch dat hun uit medelijden honderd gulden wordt toegelegd.

Wordt besloten op te zoeken de retroacta tevoren gevallen in de zaak van den heer van Rochette en in de zaak van den graaf van den Bergh over de betaling door hem gevorderd tot onderhoud voor de „gadets" van zijn compagnie te paard.

— April 10. Request van den heer van Rochet, erfvoogd van Fleron enz. om te mogen genieten het effect der resolutie van Februari 17 l.l. (*zie aldaar*). Wordt besloten de Gedeputeerden

van hunne Ho. Mo. tot deze zaak te verzoeken hunne besoignes te voltrekken en te letten, dat de suppliant tevreden mag worden gesteld.

1634 April 13. Wordt besloten een ordonnantie van betaling af te zenden aan Pieter Meulemans cum socio, van 250 gulden voor onkosten en interesten door hem gevorderd, wegens een wissel van 25522 gulden door den commies Coninx ten behoeve van het land op hem getrokken en door hunne Ho. Mo. niet op den behoorlijken tijd betaald.

— **April 15.** Missive van de officieren der convooien en licenten te Maastricht, klagende, dat zij het gevolg niet kunnen genieten der resolutie van 2 Februari l.l betreffende de exemptie der logeering van soldaten. — Ter dispositie van den R. v. S.

Advies van den Raad van State op de stukken aan hunne Ho. Mo. gepresenteerd vanwege Nicolaas Marteaux *(zie April 7 l.l.)*. Wordt besloten, dat tevoren tot alle voldoening door den Raad van State — die geadviseerd had, dat aan Marteaux behoorde toegelaten te worden met executie voort te gran, dewijl hij als onderdaan van den Staat sedert de reductie van Maastricht door hunne Ho. Mo. diende beschermd te worden — nog eens aan die van Luik zou worden geschreven, met waarschuwing dezer executie zoo zij langer in gebreke blijven den suppliant te voldoen.

Remonstrantie van die vanwege de banken van Walhorn en Monzen in het land van Limburg, dat die van Herve en Eupen, zonderdat zij gehoord waren, bekomen hadden van den graaf van Noyelles 2 weken na het overgaan van Maastricht en twee of drie dagen voor de reductie van Limburg zekere pretense ordonnantie waarbij den vertoonders gelast werd aan die van Herve en Eupen te betalen 24000 gulden voor de vergoeding van het fourneeren en onderhoud van twee Spaansche regimenten aldaar gelogeerd hebbend en dat die van Herve en Eupen van hunner Ho. Mo. Gecommitteerden nevens Zijne Excellentie (1) te velde 26 October 1632 hebben bekomen eene ordonnantie waarbij aan de vertoonders de betaling gelast is te voldoen binnen

(1) De Prins van Oranje.

een jaar onder conditie van liquidatie en dat die van Herve en Eupen op deze ordonnantie, brieven van executie verzocht hebben van den Raad van Brabant en de vertoonders door een deurwaarder van dien Raad hebben doen sommeeren en hen dreigen met executie, waarom zij verzoeken, dat die van Herve en Eupen gelast mochten worden in liquidatie te komen wegens hunne pretentiën voor eenige Gedeputeerden uit de vergadering van hunne Ho. Mo. en dat ondertusschen de aangevangen proceduren mochten worden geschorst. — Wordt besloten de remonstrantie met de behoorende stukken om advies te stellen in handen van den Raad van State en wordt de aangevangen executie bij provisie geschorst.

1634 April 19. Missive van den agent Bilderbeecq, als drossaard te Carpen, Lommersum, uit Keulen met een hem aangeboden request van wege vijf arme en onnoozele weeskinderen, wier ouders kort voor het innemen van Kerpen door het vuur wegens tooverij zijn geexecuteerd ten einde zij mochten gehandhaafd worden in de goederen van hun ouders, die opgeschreven waren om geconfiskeerd te worden. Wordt besloten den drossaard het request terug te zenden met last aan de supplianten hun goederen te restitueeren uit commiseratie en pure gratie zonder hunner Ho. Mo. recht in deze en dergelijke zaken eenigzins te kort te doen.

— **April 21.** Remonstrantie van den Hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht, dat in deze stad weer zou worden hersteld eene vrije paardenmarkt n.l. van paarden uit neutrale en daarom liggende landen, mits dat geen paarden onder dat voorwendsel van hier aldaar te koop zouden gebracht worden om te vermijden alllerlei „lorrendrayerie". — R. v. S. om advies.

Request van de Gereformeerden te Aken, waarbij, zij ter voldoening van hunne Ho. Mo. appointement van den 7den dezes l.l., zeggen van noode te hebben 30 eikeboomen tot opbouwing en vergrooting van zeker groot concept van een huis, dat de gemeente te Borset gekocht heeft tot uitoefening van hun godsdienst enz. — Wordt besloten dit verzoek toe te staan.

1631 April 22. Request van de predikanten, ouderlingen en diakenen der Geref. kerk van *(de stad)* Limburg en elders in het hertogdom Limburg met klachten over de excessen en „foulen" die hun aangedaan worden. — R. v. S. met verzoek met kracht door alle mogelijke middelen daarin te voorzien.

Wordt besloten den heer Weede af te vaardigen om te onderzoeken de zaak van den presideerende ter vergadering en daaruit te lichten de stukken en papieren rakende de stad Maastricht en het ressort daarvan als ook Limburg en de vier landen van Overmaas en deze te onderzoeken.

— **April 24.** Missive van het college ter admiraliteit te Rotterdam, dat zij Aert de Roij te Gorinchem benoemd hebben alsmede Jan Wintercamp om beiden door hun Ho. Mo. verkozen te worden tot controleur der convooien en licenten te Maaseyck. — Beiden worden verkozen.

— **April 25.** Remonstrantie van den drossaard te 's Hertogenrade, dat de rentmeester Marcellus Thins hem eenige moeilijkheid zou aandoen ter zake van inkoop van eenige bunderen land. — De zaak zal gesteld worden in handen van den fiscaal van Brabant.

Overeenkomstig advies van den Raad van State op eene missive van den convooimeester Groulart en den controleur Jonchere nopens de verhinderingen in de uitoefening van de plakkaten van Hunne Ho. Mo. in hunnen dienst, wordt besloten „onlydelicke" te zijn, dat die van Luik crimineel zouden procedeeren tegen het krijgsvolk van dezen Staat, alsof het niet gesteld was om de bevelen van hunne Ho. Mo. uit te voeren waardoor het beste volk „schouw" zou gemaakt worden het land te dienen en wordt de Raad verzocht na communicatie van den Prins van Oranje te willen adviseeren wat daartegen met kracht behoorde gedaan te worden. Aangaande de licenten van hunne Ho. Mo. te Maastricht geheven volgens aldaar afgekondigd plakkaat, wordt besloten, dat men daarin zal handelen zooals de vijand doet, te meer, omdat die van Luik de licenten aan 's vijands zijde zoo gewillig betalen en daarom deze hun Ho. Mo. niet kunnen geweigerd worden.

1634 April 26. Request van Frambach Schrichens ingezetene van Maastricht om uit deze landen eene goede hoeveelheid paarden te mogen voeren alsook uit neutrale landen ten behoeve van de ruiters van den Staat in garnizoen te Maastricht, Ruremonde en Venloo. — Wordt besloten dat de suppliant zal opgeven hoeveel hij wil uitvoeren.

Missive van burgemeesteren en schepenen der stad Ceulen (in den rand staat Aken, wat wel bedoeld zal zijn) in antwoord op den brief van hunne Ho. Mo. betreffende den predikant Hotton. — R. v. S. om hierover, na den commandeur Ferents daarop gehoord te hebben, te beschikken.

— **April 27.** Wordt besloten aan de stad Maastricht toe te staan verlenging van de „surcheancie" van het heffen der convooien en licenten over de goederen, die uit deze landen daarbinnen zullen gebracht worden alsook van de goederen, waren en koopmanschappen, die daaruit naar de omliggende neutrale en andere plaatsen zullen worden vervoerd, en die van buiten in deze stad uit de voorschreven plaatsen ter markt zullen worden gebracht en dit voor den tijd van 4 maanden van 1 Mei a.s. af en, wat betreft de goederen en koopmanschappen, komende uit neutrale landen en passeerende deze stad om te gaan naar vijandelijke landen of vice versa, deze zullen het licent moeten betalen.

Missive van burgemeesteren, schepenen en Raad van Ruermunde, in antwoord op brief van hunne Ho. Mo. van 31 Maart l.l. in zake van Mathijs en Anthoni Treck, schippers en kooplieden te Luik, dat zij door expresse order van hunne Ho. Mo. tijdens het beleg van Maastricht, 's Konings licenten gelicht en gebruikt hebben tot betaling van de gepreste schippers, schepen, huurvaarders, voerlieden en trekpaarden om het leger van hunne Ho. Mo. naar Maastricht te voeren en dat zij deze lichting der licenten ter goeder trouw gecontinueerd hebben totdat andere ontvangers waren aangesteld, wijl de reden waarom hun dit was toegestaan nog voortduurde. en zij het geld tot de voorschreven buitengewone lasten hadden gebruikt en dat de voorschreven personen ..... (1) kunnen doen. Wordt besloten, dat men de zaak

(1) Onleesbaar.

hierbij zal laten en de gebroeders Treck patiëntie zullen moeten nemen.

1631 April 28. Wordt besloten, overeenkomstig advies van den R. v. S. op request van den graaf van Flodroff, dat hun Ho. Mo. geen zwarigheid zien in de neutraliteit van zijn huis te Leuth en dat zij hem acte van neutraliteit zullen geven mits hij gelijke acte uitbrengt van den vijand.

— **April 29.** Wordt besloten het request van de kopermeesters te Aken te onderzoeken.

Wordt besloten, op het verzoek van Johan Groulard, om gehandhaafd te worden in de commissie van hunne Ho. Mo. als particulier collecteur voor het contingent in de bede der ridderschap en particuliere landen en banken van Valkenburg, de retroacta na te zien.

— **Mei 1.** Na den advocaat fiscaal van Brabant gehoord te hebben wordt besloten, dat in de zaak van Fléron de partijen wederzijds communicatie zullen hebben van de motieven van rechten, die zij aan de Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. in deze zaak, zouden overleveren.

Request van de Geref. te Aken om hunne Ho. Mo. te bedanken voor de dertig boomen voor den bouw van de kerk geschonken, met verzoek, dat hunne Ho. Mo. een Geref. te Aken zouden machtigen in hun naam den eersten steen van dit gebouw te leggen waarop besloten wordt Marcelus Thins daarmede te belasten, met last om 40 of 50 gulden aan de timmerlieden of metselaars te vereeren.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, dat hem door twee personen voorgesteld is om de geheele partij calmijn door hem te Aken ontdekt, groot omtrent 1200000 pond volgens gissing, te koopen voor dertig gulden de honderd pond vrij geld, en dat hij, Thins, onder goedkeuring van hunne Ho. Mo. die partij had verkocht. Deze verkoop wordt goedgekeurd, doch de koopers mochten aan niemand in de kwartieren aldaar een pond verkoopen.

De Gedeputeerden van de resp. provinciën nemen aan ieder te furneeren hun quota in de 100000 gulden tot inkoop van de

levensmiddelen enz. verzocht voor de steden langs de Maas en dit binnen den tijd van 14 dagen, doch de heer Liclama verklaart hiertoe ongelast te zijn.

Wordt besloten den tresorier-generaal van Goch te verzoeken om met de aanwezende Gedeputeerden van wege de stad Luik te spreken wegens de zaak van Fléron enz.

1634 Mei 3. Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg met een plakkaat *(van Spaansche zijde)* tegen hem 23 Juni 1633 gedecreteerd wijl de vazallen van hun Ho. Mo. in zijn handen den eed van getrouwheid hebben gedaan.

Wordt besloten deze stukken te stellen in handen van den R. v. S. om te adviseeren wat tegen dergelijke proceduren van den vijand behoorde gedaan te worden.

— **Mei 9.** Op het request van Matijs en Anthonij Treck, schippers en burgers van Luik zullen de retroacta nagezien worden.

Request van Cornelis de Stercke, ontvanger van de convooien en licenten te Maeseyck, verzoekende dat hunne Ho. Mo. in gunstige consideratie zullen nemen de schade, door hem geleden, zoo in 's Lands penningen als in zijn particuliere meubelen door het verlies van de stad Weerdt. — Ter dispositie van den Raad ter Adm. te Rotterdam.

Request van de bank van Balen, dat zij en die van Herve en Eupen worden gedreigd met executie ter zake van hunne quote in de 24000 gulden wegens de pretense ordonnantie van den graaf van Noyelles en dat zij tevreden zijn met die van Herve en Eupen te liquideeren en verder alles te doen wat bij die van Walhorn en Monsen is gepresenteerd, verzoekende gelijk appointement als deze beide plaatsen. — Wordt besloten de zaak in handen van den R. v. S. te stellen.

— **Mei 11.** Wordt besloten overeenkomstig het advies van den Prins van Oranje en den Raad van State, dat de last vroeger gegeven aan den drossaard van Limburg, als stadhouder van de leenen aldaar, om de vazallen van dat land onder eed aan dezen Staat te brengen door hunne Ho. Mo. zal worden vernieuwd, en dat tegen de nalatigen zal worden geprocedeerd tot verval

van hun leenen en dat om den vijand met zijn kwade proceduren te doen ophouden door den Raad van State gelijk plakkaat, mutatis mutandis, zal worden gemaakt om in de kwartieren van Namen en Antwerpen bij retorsie in het werk gesteld te worden *(zie hiervoor Mei 3)*.

Missive van Guilliaume van Caldenborch, drossaard te Limburg, met copie van eene memorie van het consistorie van de Fransche Geref. kerk te Limburg aan de geestelijkheid, adeldom en hooge banken van Limburg, waarbij verzocht wordt een order, dat den Geref. zou worden teruggegeven het rantsoen door 's vijands soldaten van hen afgeperst en voor het toekomende zekerheid, dat zoo iets niet meer geschieden zal. — Wordt besloten den Raad van State te verzoeken met den Prins van Oranje daarover te spreken en daarna te adviseeren.

Request van den heer van Rochette aandringend op spoed vanwege die van Luik. — Wordt besloten, dat de Gedeputeerden van Luik binnen drie dagen hunne solutiën en nieuwe stukken moesten inbrengen.

Wordt besloten, overeenkomstig de intentie van den Prins van Oranje en het advies van den R. v. S., dat Arnaud delle Haese, kanonik der kathedrale kerk van Luik, wegens die van Luik in den Haag zijnde, door den R. v. S. zal worden aangezegd, dat die van Luik zich van crimineele proceduren tegen het krijgsvolk van dezen Staat zullen hebben te onthouden en met ons volk in alle civiliteit handelen, wegens de vriendschap met dezen Staat en zoo zij iemand bevonden, die excessen en delicten tegen hun onderzaten in hun land zou hebben begaan strafbaar zijnde, dat ze zulke misdrijfplegers met de genomen informatiën moesten zenden naar de naaste garnizoenen van dezen Staat, waar zij zouden terecht staan; dat voornoemde Raad dit alles bij een brief aan de Regeering van Luik zal schrijven. Verder zou de Raad te dien einde ook schrijven aan den keurvorst van Keulen en den vorst van Niewburch en aan de Regeering van Munster en zal aan de gouverneurs en commandeurs der frontieren worden gelast zulke soldaten met den krijgsraad goed recht te doen, welke brieven aan de gouverneurs en commandeurs aan den Prins van Oranje zullen worden medegedeeld met verzoek ze van de zijne *(brieven n.l.)* te willen vergezellen.

1634 Mei 12. Request van Jan Colas onder Herve, klagende, dat hij door den vijand ten onrechte is opgehaald en na lange gevangenis als losprijs 82 rijksdaalders heeft moeten geven met verzoek daarvan gegarandeerd te mogen worden. — R. v. S. om te disponeeren.

— **Mei 13.** De Raad van State verschijnt in de vergadering en vertoont de „bestedinge" der fortificatiën aan de steden Maastricht en Limburg op het rapport volgens de memorie van 9 Januari l.l. beraamd door den Prins van Oranje en gemelden Raad en die 36995 gulden contant geld zouden kosten onder welke „besteding" begrepen zijn eenige reparatiën en dat nog meerdere bestedingen van werken zouden moeten gedaan worden aan het werk tegenover Wijck om daardoor zeer groote schade te voorkomen, ten tweede vertoont de Raad een memorie van de besteding der fortificatiewerken gedaan door de heeren Essen en Pauw aan de forten Nassau, St. Andries en Creveceur te 's Hertogenbosch, het fort van Orten, Isabelle en St. Antoni, item aan Ruermonde en Venlo en, dat deze besteding zou kosten 123828 gulden, ten derde vertoont de Raad een sommieren staat van de nieuwe werken besteed in de kwartieren van Brabant en Vlaanderen, die zouden kosten 59860 gulden, contant geld, behalve de reparatie aan de forten op de Schelde en de kwartieren van Vlaanderen met nog eenige hutten en corps de gardes te Bergen en in de kwartieren van Vlaanderen bedragende, naar gissing, omtrent 15000 gulden. De Raad verzoekt, dat Hun Ho. Mo. voor het geld zouden zorgen, daar zonder contant geld het werk niet zou kunnen uitgevoerd worden en als iemand het werk ten deele of voor 't geheel zou willen aannemen op crediet van 't land zoo zoude een excessive som meer op ieder besteding moeten worden uitgeloofd. — Wordt besloten den Raad te verzoeken met de besteding der noodige werken voort te varen en bij de resp. provinciën te bewerken, dat de gelden voor de vestingwerken in het loopende jaar verzocht, mochten worden verschaft.

De Raad van State deelt verder mede, dat eenige provinciën niet betalen willen aan de 100000 gulden voor de steden en forten langs de Maas, en dat de Prins van Oranje heeft verzocht dat de sloepen en ponten met hun toebehooren uit het magazijn te Dordrecht mochten worden gelicht en gereed gemaakt en naar

Zeeland afgezonden, doch dat het niet kan zonder gereed geld.— Wordt besloten, dat men zal schrijven aan de provinciën die ten achter blijven in de voorschreven 100000 gulden en, wat het tweede punt betreft, dat men zal schrijven aan de provinciën dat zij willen fourneeren hun quote in de helft van het millioen tot de legerlasten verzocht.

De Gedeputeerden der resp provinciën hebben aangenomen deze zaak te behartigen.

1634 Mei 15. Op advies van den advocaat fiscaal van der Linden op de remonstrantie 25 April l.l. overgegeven door den drossaard Trips wordt besloten copie daarvan te geven aan dezen drossaard om zijn belang daarop te zeggen binnen zes weken ondertusschen de begonnen executie opschortende.

— **Mei 19.** Memorie van de Nederl. gemeente te Maastricht met 10 punten deze gemeente rakende. — Ter dispositie van den R. v. S.

Request van de twee eerste leden van de Staten des hertogdoms Limburg verzoekende, dat de contributie, die zij thans van 's vijands zijde moeten betalen verdeeld mocht worden over de leden van het hertogdom op de wijze van de contributiën die vóór de reductie der stad Limburg aan dezen Staat betaald is. — R. v. S. om advies.

Request van de arme ingezetenen van de dorpen Teuwen en Sennich en appendentiën der..... van Beusdal in 't hertogdom Limburg verzoekende om remissie van hun resteerend contingent in de ordinaris bede of van een derde deel gelijk hunne Ho. Mo. 22 Maart l.l. gedaan hebben voor eenige dorpen van Dalem.

Mededeeling door den Prins van Oranje van eene missive door Jean Baptiste Boddens 25 April l.l. hem uit Maastricht geschreven als rector der Jesuïten aldaar, verzoekende om een paspoort om in de Geuniëerde Provinciën te komen, of dat de Prins wilde verklaren, dat hij dit zou kunnen doen zonder paspoort uit kracht der capitulatie van Maastricht. — Wordt besloten den Prins van Oranje te verzoeken om den voorschreven Boddens vermits zijn qualiteit paspoort te verleenen om voor een korten tijd binnen deze Geüniëerde Provinciën te mogen komen tot verrichting van zijne particuliere zaken.

Missive van den Raad van State waarin herinnerd wordt zeker redres van den 26ste Januari l.l. wegens de beden in den lande van Overmaas gemaakt. — Wordt besloten eerst dit redres op te zoeken.

Request van Cornelis de Stercke, ontvanger der convooien en licenten te Maeseyck en tevoren controleur te Weert bij absentie van den ontvanger de ontvangst bediend hebbende, klagende over posten, wegens onkosten te Weert in de jaren 1632 en 1633 door hem gemaakt, door de raden in het collegie ter admiraliteit te Rotterdam geroyeerd. — Wordt gesteld in handen van dit collegie om bericht.

1634 Mei 20. Request van Johan Groulart, ontvanger van de convooien en licenten te Maastricht en een contra request van Aert van Deuveren van Voort over het collecteurschap van de beden van het land van Valkenburg. — Wordt besloten die zaak te laten zooals zij is, tot de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. naar Maastricht zullen gaan, die informatie zullen nemen en rapport doen.

Op 't request van de voerlieden van Kempen (*zie April 3 l.l.*) na advies van den R. v. S. wordt besloten die van het Vroenhof te machtigen tot herstelling van den weg en op elken wagen en elke kar een halven reaal te heffen voor den tijd van 3 jaren.

— **Mei 22.** Vertoog van den kerkeraad te Maastricht vertoonende de goede diensten van den predikant Phillippus Ludovici met verzoek om extra ordinair tractement jaarlijks gelijk gegeven is aan den Franschen predikant aldaar. — Wordt besloten om hem eveneens buiten zijn extra ordinair tractement nog 150 gulden jaarlijks toe te kennen.

— **Mei 27.** Mondelinge en schriftelijke klacht van Jaques Chocquier de Surlet, edelman, afgezonden door den keurvorst van Keulen over de brandschatting, gevangenneming en mishandeling der inwoners van Stavelot door de garnizoenen van Maastricht en Limburg, waarover dikwijls geklaagd was aan de ambassadeurs van hunne Ho. Mo. en aan hunne Ho. Mo. zelf, van welke mishandelingen het gevolg was, dat vele inwoners het land verlieten.

Er werd verzocht om herstel van schade, teruggave van afgeperst geld en bestraffing der schuldigen. — R. v. S. om te examineeren en hierop order te stellen.

1634 Mei 29. Request van den graaf van Reckum, verzoekende ten behoeve zijner onderdanen in 7 dorpen uit deze landen te mogen voeren 35 trekpaarden. Er wordt hem toegestaan 18 merriën uit te mogen voeren mits betalende 's lands gerechtigheid en borgstellende, dat zij nergens anders werden gebracht.

— Mei 31. Remonstrantie van Jacques Cocquier, gecommitteerde van den keurvorst van Keulen, dat aan dezen, als prins van Luik, 5000 gulden uit de licenten te Maastricht zouden worden betaald. — Wordt gesteld in handen van de heeren Arnem, Beaumont en den thesaurier generaal van Goch, tot onderzoek en rapport.

Rescriptie van de Gedeputeerde Staten van Luik op geschrift van Nicolaas Marteaux aan den Raad van Brabant over de executie van een decreet door de Kanselarij te Brussel tegen de gemelde Staten verleend ter somme van 2264 gulden. — R. v. S.

— Juni 1. Remonstrantie van den keurvorst van Nieuwburch en de stad Keulen over de convooien en licenten te Carpen. — Collegie ter admiraliteit ter Rotterdam om advies etc.

Request van Lambert Rietraet, rentmeester van de domeinen in het land van Valkenburg behelzende verscheiden punten. — R. v. S. om advies.

— Juni 2. Missive van den rentmeester Thins te Aken over verschillende punten en wel 1° over de gemeentegronden door den drossaard Trips zonder octrooi of ten onrechte verkocht, 2° over den verkoop van 51 morgen door die van Simpelvelt, 3° over de 45 morgen door die van „Kirchrae" verkocht, 4° over de 16 morgen door die van 's Hertogenrade verkocht zonder recognitie, 5° over het geld van den verkoop van 14 morgen door de bank van Hosselt (Holset) tot het opmaken van „de hal", 6° over het emplooi van Herman Pastoor. — Wordt besloten ad 1 te schrijven aan den voornoemden rentmeester om te vragen wat in de zaak

van den drossaard Trips is gepasseerd; ad 2, 3, 4, 5 aan denzelfden rentmeester te schrijven, dat voor recognitie op ieder morgen een kop haver zal moeten betaald worden, en dat hij dit geld zal trachten te vorderen van zooveel jaren herwaarts hij kan; op het zesde punt zal geschreven worden, dat hij Herman Pastoor vermits de absentie van Jan van der Schueir tot weger op den Calmijnberg zal gebruiken, tegen 12 stuivers als hij in functie is.

1634 Juni 3. Rapport van de heeren benoemd bij resolutie van 31 Mei l.l. in zake Jacques Chocquier. — Wordt besloten bij het invoeren en heffen der gemeene middelen van consumptie te Maastricht te zien wat men nopens de geëischte 5000 gulden zou doen, latende intusschen de zaak op zijn beloop.

Advies van den Raad van State op het request den 19 Mei l.l. door de twee eerste leden der Staten van het herdogdom Limburg gepresenteerd, berichtende, dat, terwijl zij daarop bezig waren te adviseeren een request hun werd gepresenteerd van de tegenpartij dier twee eerste leden der Staten, n.l. van de Gedeputeerden der vier hoofdbanken van Limburg en dat de meening van den Raad zou geweest zijn de partijen in den Haag te doen verschijnen tot een overeenkomst of wel om eene beslissing te nemen. — Wordt besloten den Raad van State te verzoeken aldus te doen.

Request van de inwoners van het dorp Raren (1), verzoekende om de kosten, die het dorp gehad heeft 21 April l.l., toen het gansche convooi n.l. drie honderd paarden en twee honderd man te voet met alle officieren en suite daar met den heer Essen, raad van State, naar Limburg is doorgetrokken, gelogeerd en veel verteerd heeft, mochten worden verdeeld over de vier hoofdbanken en het platte land, daar anders het dorp in den grond zou zijn „bedorven". — Wordt besloten volgens het verzoek en dat alle officieren dier banken zal worden geschreven de onkosten te verdeelen zooals geschied is met het convooi van de heeren Aernem en Nobel in 1632.

---

(1) In het oude hertogdom Limburg, thans Rijn-Pruissen, bekend om de platteelbakkers („grès de Raeren").

Remonstrantie van Johan Harman en Johan van Bour vader en zoon, resp. vruchtgebruiker en eigenaar, heeren tot Franckenberch en erfvoogden tot Borcet (Burtscheid) klagende, dat ondanks de ordonnantiën van hunne Ho. Mo. van 24 Juni en 21 December 1633 en 7 Januari 1634 hun tegenpartij van den Raad van Brabant te Brussel had weten te verkrijgen een besloten missive aan het gerecht van Borset, waarbij het gelast wordt hen niet als erfvoogden te erkennen maar wel hun tegenpartij en met niemand dan hun voorgewenden stadhouder recht te administreeren onder bedreiging met de sterke hand daarin te voorzien daartoe last gevende aan den gouverneur van Gulick, Gelder en den commandant van Stevensweert, verzoekende mitsdien dat hiertegen order mocht worden gesteld — Wordt besloten van nul en geener waarde te verklaren d'interdictie van 's vijands wegen aan het gerecht van Borset gedaan, met verbod zich daarnaar te regelen enz., met machtiging op den gouverneur van Maastricht en den commandeur van Limburg om de overtreders met de sterke hand te bedwingen, door gevangeneming of anderzins.

1634 Juni 8. Over de bijdragen van de provinciën in de versterking van de steden langs de Maas.

— Juni 9. Request van de ingezetenen der heerlijkheid Lith verzoekende bevrijd te blijven van den ophef *(heffen)* der licenten over hun gewas en bestialen aan beide zijden van de Maas gelegen, en dat zij ze over en weer mochten voeren. — R. v. S.

Advies van den Raad van State op 't request van 15 April l.l. van wege de banken van Walhorn en Monsen. Wordt besloten dienovereenkomstig dien Raad te verzoeken eenigen van hen te deputeeren om de partijen wederzijds tot accoord te brengen.

Rapport van de Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. tot de zaken van het leger, die dezen dag met den Prins van Oranje gesproken hadden, wat men zou doen tegen het voornemen des vijands. — Wordt besloten aan de provinciën te schrijven om de meergemelde legerlasten te voldoen.

Over de zaak van het passagie geld wat betreft het aandeel voor den Prins van Luik (*zie Mei 31*).

1634 Juni 10. Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg, dat hij volgens expres bevel van hunne Ho. Mo., David van den Bossche Geref., tot schepen van Limburg heeft aangesteld. Wordt besloten hierop na te zien den last aan Caldenborch gegeven en het rapport nopens de zaken van Limburg.

Overeenkomstig advies van den Raad van State wordt besloten die van Teuwen, Sinnich en de appendentiën der heerlijkheid van Beusdael kwijtschelding te doen van 4 maanden in den achterstal der beden wijl aan andere dergelijke kwijtschelding is verleend *(zie Mei 19 l.l.)*.

— Juni 12. Rekwest van de ingezetenen des lands van Limburg en Overmaas over voor hen nadeeligen uitleg van de resolutie van hunne Ho. Mo. van 17 Maart l.l. wegens vrijdom van hun gewassen door den licentmeester. — Wordt besloten den licentmeester te schrijven daarmede op te houden.

— Juni 13. Wordt besloten den Raad van State te verzoeken voort te gaan met te zorgen, dat de provinciën hunne quota voldoen in de *f* 100000 voor de versterking der steden langs de Maas.

Na den advocaat Mr. Pieter van der Linden, advocaat-fiscaal van den Raad van Brabant, gehoord te hebben over de questie voor hunne Ho. Mo. ter eenre en de Gedeputeerden van den prins van Luik, als Commissaris des Keizers, ter andere zijde betreffende het gezag en grondgebied van het land en de heerlijkheid van Fleròn met de dorpen en de appendentie daarvan, als mede de voogdij, (wijl voornoemde advocaat fiscaal zegt niet volkomen ingelicht te zijn of het territoir Brabantsch of van het Duitsche Rijk is) wordt besloten, dat deze zich met paspoort ter plaatse zal begeven om te informeeren; waarna binnen het jaar over zijn verslag en de stukken van partijen door wederzijdsche commissarissen zal worden beslist en dat onderwijl de heerlijkheid Fleron in den tegenwoordigen staat zal gehouden worden en de inwoners het gewone ressort der justitie zullen moeten volgen. Ook zou de fiscaal informeeren of de drie punten, waarover de heer van Rochette klaagt, voldaan zijn, teneinde de commissarissen zouden beslissen of daaraan nog iets ontbrak en

opdat de fiscaal van 's vijands zijde paspoort zou verkrijgen, zal, als door den vijand voor ambtenaren paspoort zou worden verzocht, bedongen worden, dat dit ook aan den fiscaal zou worden toegestaan.

1634 Juni 15. Op request wordt aan Frambach Schrichens (?) ingezetene van Maastricht en zijn dienaar Abraham Brechtel toegestaan om in het graafschap van Oldenburch en andere neutrale landen 100 paarden te mogen koopen en door de Geüniëerde Provinciën naar Maastricht voeren, mits betalende 's lands gerechtigheid en een borg stellende, die niet anders zal worden „gezuiverd" dan met getuigenis van den hertog van Bouillon en den hoogschout van Maastricht Verheijden, dat deze paarden binnen Maastricht zullen vehandeld zijn.

Missive van den hoogschout Verheijden, dat den 10den Juni François, boekdrukker, te Maastricht aangesproken, wijl hij op naam van den prins van Luik zeker nagemaakt plakkaat had gedrukt, beweerd had, dat hij als militair den krijgsraad was onderworpen. — Wordt besloten te verklaren, dat deze drukker wegens zijne functie niet aan den krijgsraad, maar aan het burgerlijk gezag is onderworpen.

Remonstrantie van de Gedeputeerden van den Keurvorst van Keulen, prins van Luik, dat de griffier van Fleron, Sebastiaan van Norivaux, den 8ste Juni dalende van de rivier de Vesdre met zijn huisvrouw, kinderen en andere bloedverwanten bij het huis van den heer van Rochette doodelijk gekwets is, met een musquetschot door Martijn Pied de Beuff, die daar in hinderlaag met andere dienaren van den heer van Rochette was gelegd, en dat deze griffier en zijn gezelschap zeer vervolgd is, zoodat zij zich in de rivier hebben moeten redden, van welken aanval als oorzaak wordt opgegeven, dat de griffier ambtshalve aan de Gedeputeerden van Luik akten overgegeven en onderteekend had, die men op de conferentie over de zaak van Fleron had gebruikt. De Gedeputeerden verzoeken, dat als de misdadigers zich zouden begeven op plaatsen onder de gehoorzaamheid van hunne Ho. Mo., zij zouden worden gevat en justitie over hen zou gedaan worden. — Wordt besloten den fiscaal van Brabant te machtigen om te informeeren en als de zaak werd bevonden overeenkomstig de

bewering der remonstranten zouden de deliquenten, zoo zij op het gebied van den Staat werden bevonden, worden gevangen genomen en justitie over hen uitgeoefend naar behooren.

1634 Juni 9. Missive van hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en Raad van Maastricht met bericht over de proceduren gehouden tegen Ezechiel Boucher, boekdrukker, omdat hij door den druk verspreid had een mandement op naam van den Prins van Luik met de nagemaakte handteekening van zijn Vicaris-Generaal en van de drukkerij *(typen?)* van zijn gewonen drukker te Luik.

Wordt besloten te verklaren, dat de magistraat juist in deze zaak heeft gehandeld, dat de meening van hunne Ho. Mo. niet is, dat de Geref. Religie met onwaarheid zou worden voortgeplant en wordt de bij de missive gevoegde order op het stuk van de drukkerij te Maastricht gemaakt goedgekeurd en dat als Boucher in zijn drukkerij zou willen voortgaan, hij zich naar de burgerlijke wetten zou hebben te regelen (1).

Remonstrantie van de predikanten van de stad en de landen van Limburg inhoudende verscheidene punten van désorder waarover geklaagd wordt. — R. v. S. om te disponeeren.

Request van Godefroid Hotton, predikant te Limburg en Pierre Maréchal, predikant van Soiron (Limburg), klagende over de foulen en extorsiën van den vijand tegen verschillende ingezetenen der voorschreven landen. — R. v. S. om hierin te voorzien.

Request van Jean Jacob Dubois, predikant in de Waalsche gemeente van Herve en Charneulx (Limburg), dat de magistraat van de stad en den vrijdom van Herve hem heeft toegelegd uit de „communes of der gemeente" *(sic)* landrenten 28 rijksdaalders jaarlijks dien hij reeds eens ontvangen heeft, met verzoek om approbatie en last aan de magistraat om daarmede door te gaan. — Wordt toegestaan.

— Juni 20. Request van heer van Rochette, strekkende om zijne zaak aan te bevelen, en dat niettegenstaande hunner Ho.

(1) Cf. A. M. Ledeboer, Alphab. lijst der boekdrukkers, boekverk. en uitgevers. Utr. J. L. Beijers, pag. 21—22.

Mo. resolutie van 13 Juni door de verordonneerde Gedeputeerden hun besoigne op de verschafte stukken zal worden voortgezet enz. — Wordt besloten de zaak te onderzoeken en te letten, dat het land niet wordt benadeeld.

Op remonstrantie tot rechtvaardiging van de actie door Ezechiel Boucher, boekdrukker te Maastricht, wordt besloten de zaak te laten bij de resolutie van 19 Juni, die ter inzichte van de reden in die remonstrantie vermeld, eenigermate wordt gemodereerd.

1634 Juni 22. Request en memorie van den ontvanger en controleur over de convooien en licenten te Maastricht als ook over de passagie inhoudende verscheidene punten. — R. v. S. om advies.

Op request van den gecommiteerde van den heer van Rochette, zich noemende erfmaarschalk van het hertogdom Limburg, wordt besloten hem acte van sauvegarde te zenden met commandement op den gouverneur van Maastricht en de commandeurs van Limburg en Daelhem om hem tegen alle geweld en overlast te helpen.

Wordt besloten de Gedeputeerden tot de zaak van Fleron te verzoeken de resolutie van 13 Juni te resumeeren en bij interpretatie zoo te stellen, dat het land niet werd benadeeld in zijn gerechtigheid.

— Juni 23. Remonstrantie van den hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht, alsook van de magistraat aldaar, verzoekende de herstelling van de paardenmarkt aldaar. — R. v. S.

Request van Everard van Gulpen, heer van Mutshagen, en Leonard van Gulpen, heer van Lattenhof, gebroeders, en met hen gevoegd de inwoners van Rosmelle (Limburg) verzoekende octrooi om gemeentegronden den inwoners behoorende te verkoopen en de opbrengst te gebruiken tot ontpanding der heerlijkheid van den particulieren heer, die ze beleend heeft ten tijde van den koning van Spanje. — R. v. S. om advies.

— Juni 24. Request van Jan Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht en collecteur van het contingent van het land van Valkenburg in de beden over het hertogdom Limburg. — Wordt besloten, dat hij in zijn commissie van 17 Sept

1633 als collecteur zal worden gehandhaafd en genieten het effect daarvan.

Op de memorie van den keurvorst van Keulen, den vorst van Nieuburch, de stad Aken en andere belanghebbende Rijksvorstelijke steden en plaatsen, dat het kantoor en de heffing der convooien en licenten te Carpen mocht worden afgesteld, wordt besloten af te wachten het advies hierop verzocht van de collegiën van den Raad van State en de Admiraliteit te Rotterdam.

1634 Juni 26. Wordt besloten het concept der Gedeputeerden voor de zaak van Fleron op te houden *(zie Juni 13 en 22)* en intusschen den volgenden morgen Lahaye te ontvangen, die deze zaak „op" naam van den Keizer in den Haag heeft behandeld.

— **Juni 27**. De zaak van Fleron opgehouden.

Memorie uit naam en vanwege de aanwezende keurvorstelijke Keulsche afgezanten, opdat Karpen neutraal zou mogen gemaakt worden. — R. v. S. om advies.

Request van de twee eerste leden van de Staten van het hertogdom Limburg, verzoekende alsnog te mogen voortgaan in de betaling van hun contingent van 's vijands contributiën. — R. v. S. om advies.

Op advies van den Raad van State den 10[den] November 1633 geformeerd op het request van de voogden der kinderen van François Doelmans den jonge te Maastricht, wordt besloten, dat daar dit request een erfenis betreft en dit de gewone justitie aangaat, het zal gesteld worden in handen van den Raad van Brabant.

— **Juni 28.** Wordt besloten, dat de woorden in de resolutie van 13 Juni l.l., „blijvende ondertusschen het lant ende heerlicheit van Fleron in zulken staet ende qualiteit als het iegenwoordich gehouden wordt" niet anders moeten verstaan worden, dan overeenkomstig het reces van de Infanten d.d. 16 October 1629 medebrengende, dat de verzochte conferentie wordt toegestaan onder voorwaarde, dat die van Luik te voren de archieven van de justitie van Fleron zullen terugbrengen in de kerk aldaar en, dat de drie schepenen van wege, die van Luik aangesteld, in de

voogdij aldaar zullen afgesteld worden en de justitie zal worden geadministreerd door de vier overige schepenen, die daar te voren zijn geweest en door Johan Baudinet, te voren door gezag van den Koning van Spanje aangesteld, als vijfden schepen, en dit totdat de conferentie eindigt en anders zal wezen verordend. Welke voorwaarden ook door den Prins van Luik bij acte van 17 Nov. 1629 waren aangenomen, nl., dat hij de archieven naar de kerk zou terugbrengen, zooals hij door dit reces verplicht was, alsmede met de verandering in de schepenbank tevreden zou zijn en dat als vijfde schepen Baudinet door den Koning aangesteld op nominatie van de Infanten zou optreden en dat daarom de fiscaal zal informeeren of aan die punten door den prins van Luik voldaan is of niet en of sinds de conferentie met de Gedeputeerden van de Infanten door den een of den anderen iets is geattenteerd en daarvan rapport zal doen.

2. Missive van Marcelus Thins te Aken, dat hij wegens het vermoeden van belegering ten behoeve van het garnizoen in de stad Limburg aan den commandeur Ferens 500 gulden aan medicamenten heeft gezonden en een wissel van drie duizend gulden, alleen voor het geval van belegering, ten derde dat hij voor een convooi gekomen van Limburg binnen Aken en door den vijand vervolgd wordend 50 gulden heeft verschoten tot herberging van dat convooi. Wordt besloten Thins te bedanken, het zenden van medicamenten en wissel goed te keuren, maar dat die 50 gulden door de kapiteinen moesten teruggeven worden; desniettemin zouden voor dezen keer hunne Ho. Mo. geen zwarigheid maken om dit geld mede te laten passeeren.

Besluit om te zorgen voor het geld benoodigd voor de vestingwerken van de steden en plaatsen langs de Maas, tot behoud der vesting Limburg, ingevolge aandringen daarop door den commandeur van Limburg bij den Raad van State, die melde dat deze commandeur ook bij den Prins van Oranje daarop had aangedrongen.

Advies van den Raad van State op remonstrantie der Gedeputeerden van de Staten van het land van Luik van 31 Mei l.l. aan hunne Ho. Mo. in zake Nicolaes Marteaux. Wordt besloten aan de Gedeputeerden toe te staan in conferentie te komen voor hunner Ho. Mo. Commissarissen, die naar Maastricht zullen gaan

en, dat intusschen alle proceduren van executie opgeschorst zullen blijven.

1634 Juni 29. Het verzoek om Carpen neutraal te maken wordt opgehouden.

Op request van de gezamenlijke werkmeesters van Limburg, Maastricht, Ruermonde en Venloo wordt gelijke appostille gegeven als gisteren op het request van Teunis van Dortmont en Gijsbert Bartels.

Verzoek van den drossaard Trips van 's Hertogenrade, dat hem verlenging van een maand zou worden verleend om zijn belang te zeggen op het advies gevormd door den advocaat fiscaal van den Raad van Brabant op het aanbrengen van den rentmeester Thins betreffende eenige bunderen lands door den drossaard ten onrechte bezeten. -- Wordt toegestaan met opschorsing der proceduren door Thins tegen hem aangevangen.

Memorie uit naam en van wege de afgezanten van den keurvorst van Keulen, verzoekende, dat de pastoor van Lommerssum wegens zijn „schandeleus" leven en „wreveligheden" mocht worden afgesteld. — Wordt besloten de informatiën ten laste van dezen pastoor, door den drossaard Bilderbeeck te voren aan hun Ho. Mo. gezonden, na te zien.

Wordt besloten de heeren van Holland te verzoeken op hun quote in de 100000 gulden voor de versterking der steden langs de Maas eenige verdere penningen te verschaffen.

— **Juni 30.** De heer van Tienhoven, ter vergadering presideerende, geeft in bedenking den Raad van Brabant met twee raadspersonen te vermeerderen en stelt voor David de Wilhelm en Nicolaes Moreau uit van het land van Limburg. — Wordt besloten tevoren op te zoeken de remonstrantie door den Raad van Brabant aan hunne Ho. Mo. overgeleverd, waarbij zij vermeerdering van raadspersonen verzocht hebben en dat men verder zal informeeren hoeveel raadspersonen in de kanselarij van Brussel zijn.

— **Juli 1.** Een missive van den rentmeester Thins uit Aken blijft zonder resolutie.

Wordt besloten aan voornoemden rentmeester te schrijven, dat

zoo hij eenige partij calmijn nog weet te plaatsen (beneficiëeren) hij het doen moet voor den prijs dien hij er voor zal kunnen bekomen, of dat hij tenminste eene groote partij naar Venlo of andere grensplaatsen van dit land zende, om ze daar te bewaren, en dat hij hunne Ho. Mo. kennis geve van wat hij zal gedaan hebben.

Wordt besloten om, op het verzoek van den keurvorst van Keulen, ten einde Carpen en Lommersum neutraal mochten verklaard worden, Carpen van garnizoen te ontblooten en neutraal te houden, doch dat de souvereiniteit daarvan aan dezen Staat zou verblijven mitsdat door den markies d'Aitona of dien het behoort aan de andere zijde eene formeele akte van neutraliteit voor deze plaats worde afgegeven.

De heer van Tienhove brengt ter vergadering voor als president, dat men volgens de resolutie van gisteren den brief van den Raad van Brabant den elfden Maart 1633 in den Haag geschreven heeft nagezien en, dat daarin gezegd wordt, dat hun bezigheden dagelijks toenemen, zoodat het noodig is:

1. dat hun gewoon getal wordt compleet gemaakt, zonder dat nochtans melding gemaakt wordt van vermeerdering van raadspersonen;

2. dat een lijst bekomen is van het getal der raadspersonen in de kanselarij te Brussel alwaar er 17 zijn met inbegrip van den kanselier, waarom hij voorstelt den Raad van Brabant met een of twee raadspersonen te vermeerderen. — Wordt besloten Mr. David de Willem, raad van den Prins van Oranje, tot raad van Brabant te committeeren, ingevolge resolutie van 28 Juni l.l., alsmede Nicolaes Morreau van Limburg, licentiaat in de rechten, mits continueerende in de oefening van de geref. Religie. Zij zullen bij provisie op half tractement dienen totdat een lid van dien Raad zal sterven, daar hun Ho. Mo. willen, dat hierna die Raad zal versterven van 10 personen op 9 en bij provisie daarbij gelaten worden.

1634 Juli 3. Op het request van den heer van Rochet (zie over het schieten op Norivaux en zijn familie den 7den Juni 1634, de resolutie van Juni 15 l.l.), wordt besloten Arnout Verheyden, schout van hun Ho. Mo. te Maastricht te machtigen om informatie te nemen en over te sturen aan den fiscaal van Brabant.

(Het verhaal luidt nu aldus: den 7den Juni hebben *Norivaux* en *Vignette* geschoten op den *sergeant* en *dienaren* van den heer van Rochet, die gekomen waren, om met recht eerstgenoemde in de heerlijkheid Rochet te arresteeren, daar hij den griffier van den heer van Rochet Mr. Adam Hannot te Luik, waar hij om zijn dienst gezonden was, zeer grof had beleedigd, maar de tegenpartij had het zoo weten voor te stellen, alsof de dienaar van den heer van Rochet schuld had en had van hunne Ho. Mo. gedaan gekregen, dat hij crimineel werd vervolgd met decreet van apprehensie, waarom de heer van Rochet onderzoek door een van de drossaarden of officieren in het land van Limburg verzocht.

1634 Juli 4. Den griffier Musch is aangezegd om zich onder de hand te informeeren in wat maand en op wat tijd de Deken van St. Servaas is overleden, hetwelk hij (?) heeft te doen (*onduidelijk door de afbrokkeling van het bovenste gedeelte van het register*).

Advies van den Raad van State op den brief van den ontvanger Duverden den 21ste Juni uit Maastricht geschreven betreffende de vernieuwing der beden van de vier landen van Overmaas en het afsterven van den Deken van St. Servaas te Maastricht.—Wordt besloten, dat de beden van de landen van Overmaas ontvangen zullen worden voor het loopende jaar op den zelfden voet als het vorige jaar is geschied. Volgens het advies was het bedenkelijk, die beden op den naam van *beden* en bij inschrijving te laten innen, en was het beter, dat zij op eene jaarlijksche tax werden gesteld bij manier van redemptie der beden zooals in het landschap Drenthe.

Op het tweede punt wordt besloten in 't geheim te informeeren op welken dag de voornoemde deken gestorven is. Het advies luidde, dat, wijl bij de capitulatie van Maastsicht de verstorvene beneficiën mede besproken zijn ten voordeele van het land, dit beneficie van 's lands wege behoorde aanvaard te worden, in zooverre het in de maand van hun Ho. Mo. zou vervallen zijn, wat men kon vernemen van hen, die bij den deken in zijn uiterste geweest zijn.

— Juli 5. Op het advies van den R. v. S. gevormd op het verzoek van den keurvorst van Keulen om verklaring van dezen

Staat over de neutraliteit van Karpen, wordt besloten te verklaren, dat de vijand Karpen eerst neutraal moet verklaren. — Wordt besloten niet te treden in het verzoek van Gerart de Salive in dienst van den Hertog van Bouillon, (met brieven van aanbeveling van dezen) om repressaliën op de ingezetenen van Antwerpen.

1634 Juli 6. Request van Johan van der Heyden genaamd „Bellerbusch" verzoekende, dat aan den rentmeester der domeinen van het land van Limburg mocht gelast worden aan den suppliant te betalen twee jaren verloop van eene rente van 10 goudgulden en 12 stuivers jaarlijks. — Wordt besloten den rentmeester aan te schrijven dit te doen tenzij er reden voor het tegendeel was.

Wordt besloten op advies van den Raad van State bij provisie voor den tijd van één jaar toe te staan, dat paarden te Maastricht zullen gebracht worden van neutrale landen (d. i. tot verkoop of paardenmarkt) van welke bij hun weder uitgaan betaald zal worden als tijdens den Koning van Spanje (*zie 1634 Juni 23*).

1634 Juli 7. Memorie uit naam en vanwege de aanwezende heeren afgezanten van den keurvorst van Keulen over het afzetten van den pastoor van Lommersum (*zie Juni 29 l.l.*). — Wordt besloten, dat de agent Bilderbeeck, drossaard te Carpen, zal informeeren en als de klachten waar zijn, den pastoor zal afzetten, zoodat een ander kan worden aangesteld.

Wordt besloten op request van Johan Strabach, met verzoek, dat hij een eikeboom uit het Ravensbosch, die hem was toebedeeld bij de verdeeling van eikeboomen aan de burgers van Valkenburg na een brand, die eenige jaren vóór 1632 had plaats gehad, zou mogen halen, hem dit toe te staan.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, houdende o. a., dat in het land van Valkenburg zeer veel verduisterde gemeentegrond is, die hij voor een gedeelte heeft laten opmeten en dat de eigenaars bij hem geweest zijn om te accordeeren maar, dat de drossaard van Valkenburg geadviseerd heeft, dat de heeren van den Raad van State, op renvooi van hunne Ho. Mo., den rentmeester van Valkenburg daartoe gemachtigd hebben enz. — Wordt besloten den Raad van State om bericht te verzoeken en

waarom zij den last aan Marcelus Thins door hunne Ho. Mo. gegeven hebben gealtereerd.

— **Juli 8.** Missive van den rentmeester Marcelis Thins te Aken, blijft zonder resolutie.

Missive van de heeren Herberts en Amerongen, Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. te velde uit Nijmegen (met brief van Herman Conincx hun uit Maastricht gezonden) verzoekende, dat order mocht worden gesteld op het fournissement der legerlasten, terwijl Coninx verzocht, dat hij 19000 ponden uit de kist van den serviciemeester Craick (?) mocht lichten en hem daartegen zouden gegeven worden eenige ordonnantiën op verschillende ontvangers te Maastricht. De Gedeputeerden van de provinciën nemen aan, hun best te doen voor het verschaffen van het geld bij hun principalen en op den brief van Conincx wordt de R. v. S. verzocht den serviciemeester te hooren.

— **Juli 10.** Wordt besloten betreffende de licenten van Carpen af te wachten het advies van het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam.

— **Juli 12.** Missive van Marcelis Thins te Aken houdende, dat de predikanten ten platten lande naar Aken gevlucht zijn en dat zij zich niet buiten de muren durven begeven, voorstellende al de kerken in het land van Overmaas te doen sluiten totdat de Spanjaarden vrijdom aan de predikanten vergunnen; verder dat de substituut van Thins, die het geld te Sprimont collecteert door de Spanjaarden gevangen is genomen, zijn huis geplunderd en hij op groot rantsoen gesteld is, met verzoek om te beramen, dat hij zonder rantsoen ontslagen worde, daar hij in de generale sauvegarde begrepen is. — R. v. S. om advies.

Op den brief van Herman Conincx (*zie hiervoor Juli 8*) wordt verklaard, dat hun Ho. Mo. op dien brief hebben geresolveerd en de resolutie aan den R. v. S. gezonden.

— **Juli 14.** Op advies van den R. v. S. op de remonstrantie van 22 Juli l.l. van den ontvanger en controleur der convoyen enz. te Maastricht, wordt de deliberatie opgehouden.

1634 Juli 15. Op schrijven van den Hertog van Bouillon, volgens resolutie van den Krijgsraad te Maastricht, aan den R. v. S. om verzekeringen te zenden aan kooplieden en anderen, die de compagniën te Maastricht zullen betalen, dat de R. v. S. het geld zal debourseeren, volgens copie van dergelijke akte 22 Juli 1634 door dien Raad gezonden voor hen, die gedurende het beleg van Breda aan de compagniën en de fortificatie geld hadden verstrekt, wordt besloten dergelijke akten aan de Gedeputeerden te velde te zenden, om naar gelegenheid met communicatie van den Prins van Oranje naar Maastricht en andere steden te sturen, die belegerd zouden worden.

— **Juli 19.** Missive van den rentmeester Thins te Aken blijft zonder resolutie.

— **Juli 24.** De graaf van Cuylenborch ter vergadering presideerende geeft in bedenking om, tot meerdere bevordering van het ontzet of verlichting van Maastricht, hetzij door den vijand tegemoet te trekken of bij „diversie" iets belangrijks op hem te ondernemen, de buitengewone ambassadeurs in Frankrijk aan te schrijven om bij den Koning of waar het noodig was te bewerken, dat hij met drie duizend ruiters op zijne kosten te hulp kwam. — Wordt besloten deze ambassadeurs kennis te geven van 's vijands doen omtrent Maastricht en de vrees, die hunne Ho. Mo. hebben uit zijne houding nopens de blokeering dier stad alsook van de voor verhaalde middelen, die men daartegen wil nemen en dat de ambassadeurs door een van de voorgeslagen middelen bij den Koning en elders moeite zouden doen voor de 3000 ruiters zonderdat daardoor de beloofde subsidiën zullen worden verminderd, waarvan zij hun Ho. Mo. kennis moesten geven. En omdat deze zaken en andere, die hunne Ho. Mo. hun nog zouden mogen aanschrijven om aldaar te verrichten, van groote importantie en consequentie zijn, zullen zij niet uit Parijs terugkeeren, zonder specialen last van hunne Ho. Mo.

— **Augustus 3.** Request van Jacob Jansz, aannemer van het opmaken van een bolwerk reeds gefundeerd aan de westzijde van de stad Limburg, verzoekende betaling van 4178 gulden 1

stuiver 8 penningen in voldoening van het tweede en laatste part van zijn aanneming. — Wordt besloten den rentmeester Marcelus Thins te vragen of hij dat zou kunnen betalen.

1634 Augustus 9. Request van Jamijn of Jacob Geursz, maasschipper van Luik, dat de Raad van State hem 20 Juli l.l. ordonnantie verleend heeft van 102 gulden 10 stuivers, ten laste van het kantoor te Venlo voor den dienst en de reis, die hij met zijn „paetschip" ten dienste van het land gedaan had, doch dat de convooimeester van dit kantoor bezwaar maakte te betalen, onder voorwendsel, dat het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam hem verboden had dergelijke ordonnantiën te voldoen. De schipper verzoekt order tot betaling. — Wordt besloten den convooimeester te schrijven, dat hij moest betalen en ook alle andere ordonnantiën door den R. v. S. ten laste van zijn kantoor reeds gegeven of nog te geven wegens reizen of diensten op en langs de Maas geschiedende, zonderdat hij zoodanige betaling zal mogen weigeren onder voorwendsel, dat de Raden ter Admiraliteit te Rotterdam zulke betalingen hebben verboden of nog zouden verbieden en zal hem *(sic)* de betaling ten opzichte van de Generaliteit valideeren, daar de Admiraliteit niet bevoegd is iets te gelasten strijdende tegen de bevelen van hunne Ho. Mo.

Missive van den R. v. S., dat de lieden, die provisiën van levensmiddelen en tot voorziening van de steden op de Maas geleverd hebben, dagelijks betaling daarvan vragen, die de Raad hun niet kan verschaffen, zoolang eenige provinciën hun quota in de 100000 gulden, daartoe geaccordeerd, nalaten te furneeren.

Volgt de opgave der nalatige provinciën of deelen daarvan (het Veluwsche kwartier). — Wordt besloten de provinciën en 't voornoemd kwartier ernstig aan te manen tot betaling.

— **Augustus 11.** Op request van Jacob Jansz verklaren hunne Ho. Mo., dat het antwoord van den rentmeester Thins zal moeten afgewacht worden.

— **Augustus 12.** Request van Jan Engelen, klagende, dat een ander in zijn plaats als controleur te Maeseyck verkozen is op de nominatie van het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam, ver-

zoekende, dat het abuis mocht worden goedgemaakt of hem ten minste zijne gedane kosten mochten worden vergoed. — Wordt besloten voornoemd collegie te schrijven den suppliant te stellen op de nominatie van een controleurschap, dat in de bovenkwartieren zou mogen openkomen.

Op nieuw request van Jacob Jansz *(zie Augustus 11)*, dat hij niet op reis kon gaan zonder eenige middelen bekomen te hebben om te vertrekken, wordt besloten, dat de R. v. S. de solliciteurs van de compagnie, resp. garnizoen houdende te Heusden, 's Hertogenbosch en Grave, waaruit 200 koppen zijn gelicht en gecommandeerd om te gaan binnen Limburg, daartoe houde dat zij promptelijk aan den ontvanger-generaal restitueeren wat den rentmeester Thins van tijd tot tijd tot het onderhoud aan die 200 koppen zal verstrekken en zullen deze te restitureeren penningen verstrekt worden aan Jacob Jansz ter concurentie van het hem nog schuldige geld voor de te Limburg gemaakte werken, zoover het geld zal kunnen strekken.

1634 Augustus 13. Missive van de Gedeputeerden te velde geschreven te Nijmegen, 1° dat de rentmeester Thins heeft geschreven, dat hij wel raad weet om 20000 gulden binnen Maastricht te krijgen en ook eenige provisie van koren, maar dat hij dit niet kon teweeg brengen, tenzij door hunne Ho Mo. een koopman te Amsterdam werd benoemd op wien hij het geld, dat zijn ontvangst niet opleverde bij wissel zou kunnen trekken en vervolgens, 2° dat hunne Ho. Mo. zouden zorgen, dat door de provinciën werd opgebracht de rest van de 100000 gulden voor de steden langs de Maas, 3° dat de commandeur Ferents van den rentmeester Thins betaling vordert voor het garnizoen te Limburg. — Wordt besloten: 1° Mateus Heuft, koopman te Amsterdam te machtigen, dat hij tot 20000 gulden zal mogen accepteeren en de voornoemde wisselbrieven voldoen, welke kosten zouden vergoed worden uit de legerlasten; 2° Wordt verklaard, dat hunne Ho. Mo., op aanmaning van den R. v. S., aan het verzoek reeds voldaan hadden; 3° Wordt de Raad van State verzocht te zorgen, dat de solliciteurs met het verschaffen van het geld voor het garnizoen binnen Limburg zouden voortgaan.

1634 Augustus 14. Missive van de Gedeputeerden te velde geschreven te Nijmegen, dat de hertog van Bouillon zich beklaagt, dat het garnizoen te Maastricht ontmoedigd wordt door brieven van beneden komende, inhoudende, dat men alhier weinig bekommerd is over de stad Maastricht al mocht zij verloren gaan. — Hierop wordt besloten den hertog te verzekeren, dat hunne Ho. Mo. voor het behoud van deze stad en hun vrome en trouwe soldaten, goede zorg zullen dragen wijl daaraan voor den dienst en de reputatie van dezen staat ten hoogste is gelegen, zooals hunne Ho. Mo. reeds door publiek schrijven aan al de provinciën hebben betuigd, wat de Hertog aan de soldaten zal doen verstaan, en dat, wijl hunne Ho. Mo. tegen zulke schadelijke uitstrooisels naar behooren willen voorzien, de hertog ten spoedigste zou informeeren wie deze verdichtsels hebben overgebrieft en dat het het best zou zijn, dat deze brieven in origineel aan hun Ho. Mo. zullen worden toegezonden en de copie van de missive aan den hertog van Bouillon te schrijven, zal aan de Gedeputeerden te velde worden gezonden, met verzoek den brief zelve met de eerste gelegenheid te willen adresseeren.

Op het voorgestelde door den R. v. S. over den voet hier te voren beraamd en aan den Hertog van Bouillon overgezonden tot het onderhoud van het garnizoen te Maastricht en wat de Hertog hierop heeft bericht, alsook wat de Raad heeft voorgedragen omtrent de voldoening van de ordonnantiën over gemaakte fortificatiewerken, is besloten op het eerste punt den R. v. S. te verzoeken op 't papier te brengen een voorslag tot onderhoud van het garnizoen te Maastricht om uitgevoerd te worden door hun Ho. Mo., met communicatie en advies van dezen Raad. Op het tweede punt verzoeken hunne Ho. Mo. denzelfden Raad de provinciën te willen aanmanen, bij provisie binnen zes weken aan dien Raad te willen zenden een pertinenten staat van betaling door hen gedaan zoo in geld als bij gelegenheid op consenten, tot fortificatiën.

— **Augustus 16.** De R. v. S. laat hun Ho. Mo. een brief van den rentmeester Thins meedeelen inhoudende, dat graaf Jan van Nassau, vermits het opvangen van een brief van den hertog van Bouillon aan hem, Thins geschreven, met 600 paarden Aken is

genaderd en den magistraat ontboden en zijn last vertoond heeft, dat de vijand zich wilde verzekeren van den persoon van hem, Thins, of dat de stad garnizoen moest innemen waarvan de secretaris van Aken hem kennis had gegeven. Wordt besloten aan den voornoemden magistraat te schrijven, dat zij Thins en alle andere, van hunne Ho. Mo. last hebbende, op verlies van hunne neutraliteit ongemoeid hunne functiën en commissiën zullen laten uitvoeren, waarvan Thins kennis zal gegeven worden met last om den brief te adresseeren.

Op request van de koperwerkers binnen deze landen om zooveel calmijn te mogen hebben tegen dertig stuivers de 100 pond als zij noodig hebben voor kun werken, of minstens 1200000 pond, wordt besloten eerst de retroacta na te zien.

1634 Augustus 19. Worden goedgekeurd de concepten van den brief aan den magistraat van Aken en aan den rentmeester Thins (*zie hiervoor Augustus 16*).

Rescriptie van den R. v. S. op de resolutie van Augustus 14 inhoudende, dat men, ingevolge het voorstel van den Hertog van Bouillon, zeker koopman te Amsterdam zou kunnen aanwijzen, die de wissels van Luik, die op hem zouden getrokken worden, en waarvan het geld te Maastricht zal geteld zijn, zal accepteeren en betalen, om hetwelk op zich te kunnen doen, zouden de respectievelijke provinciën, die compagniën van hun repartitie te Maastricht hebben, het geld daarvoor door de solliciteurs of anderszins alle maanden aan den ontvanger-generaal verschaffen, om aan den voornoemden koopman te doen tellen of aan den koopman zelf, stipt op tijd moeten opbrengen. En als bij vaste insluiting van Maastricht geen wissel zou kunnen getrokken worden, zou de hertog van Bouillon gemachtigd moeten worden, als hij geen geld te Maastricht kon krijgen, van zilver, koper of ander materiaal geld te doen slaan, met vaste belofte van inwisseling na het ontzet, waartoe het geld door de provincieën voor de compagniën te fourneeren door den ontvanger-generaal vast zou worden gehouden. — Wordt besloten den R. v. S. met de invoering te belasten.

— Augustus 21. Missive van den commandeur Ferens te Limburg, houdende kennisgeving, blijft zonder resolutie.

Missive van den rentmeester Thins te Aken in bedenking gevend om de beden voor dit jaar van het hertogdom Limburg en de vier landen van Overmaas te doen vorderen en order te te stellen tot het innen daarvan, wijl de Spanjaarden het land zeer bederven en van meening zijn daar niets te laten. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken om te zorgen, dat de Staten van dit hertogdom en die landen resp. zoo spoedig mogelijk door den Prins van Oranje als stadhouder of anderszins op voorgaanden voet worden beschreven, om die beden in te willigen, waarna op het innen order zal worden gesteld.

Besluit over het betalen van den wisselbrief groot 6000 gulden, tot inkoop van vivres te Maastricht, door den ontvanger-generaal.

1634 Augustus 23. Missive van de Raden ter admiraliteit te Rotterdam met bijgaande stukken over drie karren met wol die de kapitein Bronchorst, commandeerende te Karpen, door zijn soldaten had doen aanhouden. — Worden gesteld in handen van de heeren van der Cappelle en Nobel tot onderzoek.

— **Augustus 24.** Missive van Arnout Verheyden, hoogschout van wege hunne Ho. Mo. te Maastricht, dat de Luiker officier dier stad nog groote instantiën deed, opdat Verheyden zich ambtshalve partij zou stellen tegen den boekdrukker aldaar over het gefabriceerd plakaat, door hem gedrukt op naam van den Prins van Luik zijn vicaris en gezworen boekdrukker, tegen de intentie van hun Ho. Mo., den magistraat dier stad bij missive van 19 Juni l.l. bekend gemaakt en verklaard bij apostille dienovereenkomstig gesteld op een remonstrantie van het consistorie van de Fransche kerk, waarover de voorschreven hoogschout terecht verstaan had, dat men de zaak zoo kon laten, terwijl de officier van den Prins van Luik en anderen meenden, dat dit alleen verstaan moest worden onder het opzicht van politie en niet van justitie, waarom de voornoemde hoogschout na genomen advies van de schepenen, nadere verklaring verzocht. — Wordt besloten den hoogschout te schrijven, dat hunner Ho. Mo. intentie was in de missive en apostille vervat niet anders was geweest dan dat de zaak zoowel in justitie als politie zou blijven berusten en de boekdrukker ongemoeid gelaten. Wat betreft het stellen van een

schepen in plaats van den overleden oudsten schepen Coenraad Graven, wordt de verkiezing opgehouden tot nader gelegenheid.

Missive van den keurvorst van Keulen, prins van Luik, klagende over eenige soldaten uit 't garnizoen van Maastricht, die niet allen onder beleid van den kapitein cadet, het marktschip van Hoey naar Luik hadden trachten te plunderen maar ook de edellieden, burgers en onderdanen van de landen van voornoemden Prins onwaardig hadden behandeld en beroofd van hetgeen bij hen werd gevonden en met bijzondere vermelding van verdere excessen, waartegen de Prins verzocht, dat door hunne Ho. Mo. order zou worden gesteld, dat de goederen zouden worden teruggegeven en de daders gestraft. — R v. S. om advies.

1634 Augustus 25. Missive van de Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. nevens den Prins van Oranje te velde uit Nijmegen d.d. 22 Augustus, houdende, dat die van Emmerich door Gedeputeerden hadden geremonstreerd, dat in het uittrekken van de compagnie eenige tumulten over de wanbetaling van logiesgelden waren geschied en dat aldoor groote moedwil bedreven was verzoekende, om order te stellen op de betaling, om zulke en dergelijke zwarigheden te voorkomen. Mede advies, dat op goedvinden van den Prins van Oranje, Marcellus Thins was aangeschreven inkoop te doen van 200 lasten rogge, om bij gelegenheid binnen Maastricht gezonden te worden met verzoek om deze heeren en Thins te adviseeren op wien hij het geld daartoe noodig zou kunnen trekken.

Daarenboven wordt ten hoogste aanbevolen het opbrengen van de 120000 gulden om ten spoedigste naar het leger gezonden te kunnen worden. — Wordt besloten voor de betaling der servicegelden te Emmerick het advies van den R. v. S. in te winnen, den inkoop van rogge tot den volgenden dag op te houden; wat betreft het verschaffen van de 120000 gulden aan de Hessische troepen, zal de ontvanger-generaal worden gevraagd of dit geld ten kantore is ingekomen en welke provinciën in gebreke zijn gebleven, opdat door hen alle moeite zou worden gedaaan.

De Gedeputeerden van de provincie Holland verklaren dat de quota dezer provincie in het eerste halve millioen van de legerlasten en in de honderdduizend gulden tot inkoop van vivres voor de steden op de Maas gereed waren, met verzoek te weten

hoe het met de betaling daarvan in de andere provinciën stond. — Wordt besloten, dat de ontvanger zou worden gelast een staat daarvan te leveren ten einde bij de defectueuse provinciën moeite te doen.

1631 Augustus 26. Volgens resolutie wordt door den ontvanger-generaal een staat geleverd van de gedane betalingen op de navolgende consenten van dit jaar. Hieruit blijkt, dat in de 120000 gulden voor de Hessische en Zweedsche ruiterij door geen der Provinciën iets was betaald en dat, betreffende de eerste 500000 gulden tot de legerlasten de provincie Utrecht alleen haar quota had betaald, terwijl de andere Provinciën daarin alle min of meer in gebreke waren gebleven en dat door de provincie Zeeland niets was betaald, gelijk in de 100000 gulden tot de vivres voor de steden op de Maas; dat de provinciën van Overijssel en van Stad en Lande hun resp. quota betaald hadden, terwijl de andere provinciën, de eene in 't geheel en de andere voor een deel, daarin in gebreke waren bevonden. — Wordt besloten de Provinciën ernstig aan te schrijven om voor het geld der Hessische en Zweedsche troepen te zorgen, daar het vertrek van het leger voorhanden was, opdat door wanbetalen geen onheilen zouden gebeuren. Verder zou men ook de Provinciën, die in de tweede en derde post in gebreke waren gebleven, bijzonder Zeeland, aanmanen tot betalen, daar de verontschuldiging van deze laatste provincie, dat zij eenige Staatsche troepen, op haar grenzen liggende, tot haar last had, niet aanneembaar was, wijl zij daarvan met weinig scheepsvrachten en in 't geheel met geen wagen- noch trekpaardendiensten waren bezwaard, gelijk de andere provinciën wel waren en diensvolgens te duchten stond, dat eenige ook van de machtigste provinciën „gebrekig" zouden blijven, waaruit vele zwarigheden voor de Republiek zouden voortkomen, nu de Prins van Oranje besloten is met het leger van den Staat van dag tot dag te marcheeren.

Missive van den Prins van Oranje om op het onderhoud van 't garnizoen te Maastricht vaste order te stellen. — Wordt besloten eerst door den secretaris van den R. v. S. te vernemen, wat door dezen Raad daarin was gedaan, welke verklaarde, dat door dezen Raad de solliciteurs van de resp. compagniën van 't garnizoen te

Maastricht, ontboden geweest zijnde, aangenomen hebben hetzelve te verzorgen, waarvan de thesaurier Goch was verwittigd om dit den Prins mee te deelen, waarbij men het zou laten tot nader bericht uit het leger.

Missive van den rentmeester Thins blijft zonder resolutie.

1634 Augustus 28. Request van Henry Silla, Maasschipper, aan den R. v. S. tot betaling van een ordonnantie op Jan Groulart, licentmeester te Maastricht ten bedrage van 507 gulden 6 stuivers 8 penningen, die hij weigert te betalen. — Wordt besloten de retroacta na te zien van wat in dergelijke zaken is voorgevallen.

— **Augustus 29.** Na onderzoek der retroacta in de vorige resolutie vermeld in zake de transportgelden van Maasschippers in 's lands dienst, wordt besloten Jan Groulart aan te schrijven dit geld te voldoen gelijk mede alle andere ordonnantiën van den R. v. S. ten laste van zijn kantoor gegeven of nog te geven.

— **September 6.** Missive van den rentmeester Thins, zonder vermelding van plaats, inhoudende 1° verzoek hem order te willen geven op wien hij te Amsterdam den wissel zal trekken voor het geld tot inkoop van 200 last rogge hem door de Gedeputeerden nevens den Prins van Oranje te velde gelast; 2° dat de onderdanen van Rosmollen (Rosmelle) in 't vorstendom Limburg van meening waren het pandschap dier plaats aan den pandheer af te doen, met restitutie van de uitgelegde penningen, die de ingezetenen uit hun eigen beurzen bij elkaar wilden brengen en dat hun Ho. Mo. willen gelasten, dat de pandheer het pandschap afstaat en dat hij, Thins, moge gemachtigd worden dit geld te ontvangen en aan den pandheer over te reiken. Wordt besloten op het 1ste punt aan Thins te schrijven een wissel te trekken op Matteus Heuft, koopman te Amsterdam, die zal verzocht worden dezen wissel te accepteeren enz. en dat het geld moest gevonden worden of ten minste geremplaceerd uit de resteerende penningen van de 100000 gulden toegestaan tot versterking van de steden langs en omtrent de Maas. Het tweede punt aan den R. v. S. om advies.

— **September 7.** Missive van den hertog van Bouillon te Maas-

tricht in antwoord op den brief van hunne Ho. Mo. van 14 Augustus. — Zonder resolutie.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, dat hij met verlangen verwacht order waarheen *(sic)* hij de penningen zal trekken voor den inkoop van de twee honderd last rogge *(zie hiervoor September 6)*. — Wordt besloten bij den ontvanger-generaal Doublet te vernemen hoe het staat met de betaling der voorschreven 100000 gulden.

Op bericht van het overlijden van Laurens Aquilius, commissaris van de monstering te Maastricht, en wijl men nog niet weet, hoe het met de belegering dier stad zal afloopen, wordt besloten dit ambt voorloopig vacant te laten, waarvan men den R. v. S. bericht zal geven. De heeren van Gelderland verklaren zich voor te behouden hun soutenue tot een commissarisschap der monstering in het Overkwartier.

1634 September 8. Over den wisselbrief van 20000 Carolusgulden te Maastricht ter betaling aan den hertog van Bouillon.

— **September 11.** Missive van de burgemeesteren en Raad van Keulen, dat Jacob van Ratkirchen te Isenburch, rentmeester dier stad, een jaarlijksche rente heeft op de heerlijkheid Karpen en Lommersum van 725 rijksdaalders en dat de schout en rentmeester dier heerlijkheid hem die rente weigert, onder voorwendsel, dat hun dit door hunne Ho. Mo. zou zijn verboden. — Wordt besloten afschrift dezer missive te zenden aan voornoemden schout en rentmeester om daarop te berichten en zal hem gelast worden ten spoedigste te komen rekenen van zijn administratie voor de Generaliteits-rekenkamer volgens voorgaande resolutie.

Twee missiven van den Prins van Oranje, de eene van 8 Sept. geschreven te Dongen en de tweede van den 9[de] Sept. geschreven op de heide tusschen Dongen en Drunen en missive van de Gedeputeerden te velde van hunne Ho. Mo. geschreven te Drunen den 9[de] Sept., inhoudende, dat de vijand voor Maastricht met zijn leger is opgebroken en naar Breda gemarcheerd alsook met de troepen, dat hij uit Vlaanderen heeft ontboden en dat de

Prins van Oranje geen retranchement heeft kunnen beginnen en dat de circumvallatie zoo wijd hadden moeten vallen, dat daartoe veel tijd vereischt was, dat het verder zonder deze te sluiten niet mogelijk was het secours van volk en vivres aan voornoemde stad te beletten en de Prins daarom had goedgevonden uit het kwartier van Breda te trekken naar de Langstraat, daar de voorgenomen afwering van 's vijand voornemen tegen Maastricht nu bijna geheel was volbracht volgens de resolutie van 28 Augustus l.l. binnen Aernem genomen.—Wordt besloten den Prins van Oranje voor zijn devoiren en zorg ten hoogste te bedanken.

1634 September 13. Op advies van den R. v. S. wordt in zake van het pandschap van Rosmolen *(zie Sept. 6)* besloten, dat het dienstig is dit pandschap af te lossen en voordeelig voor de Domeinen, te meer, daar de inwoners het geld willen bijeen brengen en dat, zooals bij vorige gelegenheden door die van de Spaansche zijde in gelijke zaken geschiedde, het geld daarvoor noodig in handen zal gesteld worden van den rentmeester Thins om daarmee de aflossing te doen en dat hij den pandheer tevoren zou waarschuwen en dezen al de papieren en documenten en bescheiden de heerlijkheid rakende zou doen overleveren.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, dat de 20000 gulden, gelast voor Maastricht te leveren, nu aan den commies Connicx in het bijwezen van den Hertog van Bouillon zijn betaald en dat hij daarenboven 2000 gulden uit zijn middelen heeft voorgeschoten met verzoek, dat hem die in zijn rekening mochten worden gevalideerd mits overbrengende quitantie van den Hertog van Bouillon. — Wordt goedgekeurd en den R. v. S. gelast voor de verrekening te zorgen.

— September 14. Request van de kooplieden handelende en in verschillende Provinciën van dezen Staat in koper latende werken op de Akener manier om voorzien te worden van calmijn voor eenige jaren of anders een partij van 1200000 pond à 30 stuivers, (de honderd pond) „vrij eens geld", hun te vergunnen. — Wordt door de heeren van Holland overgenomen om in hunne Staten breeder gecommuniceerd te worden.

1634 September 15. Op mededeeling door den thesaurier-generaal van Goch van een missive van den Prins van Oranje geschreven te Drunen den 12 Sept. aan den R. v. S., inhoudende, dat bij het vertrek van den vijand van Maastricht Graaf Willem van Nassau den voorraad van vivres uit de magazijnen van Venloo en Ruremunde heeft gelicht en naar Maastricht doen voeren, opdat die stad des te beter mocht voorzien wezen en dat Venloo en Ruremunde derhalve wederom met gelijken voorraad moesten voorzien worden, hetwelk de Prins aan den R. v. S. had verzocht, wordt besloten dit toe te staan, doch wordt de R. v. S. verzocht te adviseeren waaruit de penningen zullen worden gevonden.

Na resumptie van een missive van de Raden des vorstendoms Gelre en graafschaps Zutphen over de benoeming van Johan Hacfurt om bevorderd te worden tot het openstaande commissarisschap van de monstering in 't overkwartier van Gelderland en na gezien te hebben de commissie te voren aan Laurens Aquilius zal. gegeven en de resolutie in 1632 op dit punt, wordt besloten Hacfurt deze commissie te verleenen met verklaring, dat hunne Ho. Mo. zich espresselijk voorbehouden de beschikking over een commissarisschap van monstering over de garnizoenen te Maastricht en Limburg als zij het goed mochten vinden.

— **September 16.** Eene missive van den rentmeester Thins te Aken blijft zonder resolutie.

Request van Francina van den Beecke, weduwe van den commissaris Aquilius verzoekende, dat hunne Ho. Mo. haar broeder Cornelis mochten voorzien met dit commissarisschap over de garnizoenen van Maastricht en Limburg en request van de huisvrouw van den gewezen kapitein Dominicus van Coevorden dit ambt voor haar man verzoekende, onverminderd het vervolg van zijn zaak. — Wordt besloten de beschikking over dit ambt in bedenking te houden.

Missive van den Kerkeraad te Maastricht, dat het hoog noodig was commissarissen derwaarts te zenden „tot veler zaken reformatie". Wordt opgehouden.

Advies van den R. v. S. op de resoltie van den 15de Sept. l.l., dat, wijl de 100000 gulden voor de provisie in de steden langs

de Maas reeds gebruikt zijn volgens staat van den ontvanger-generaal, deze Raad geen ander middel zou weten om de provisiën voor de steden Ruremunde en Venloo te betalen, dan uit de 120000 gulden voor de Zweedsche troepen opgebracht en daaraan niet besteed, met verzoek om spoedige resolutie en toezending daarvan den volgenden dag — Wordt besloten, dat de provisiën voor de 2 steden uit de voornoemde 120000 gulden zouden betaald worden, maar de R. v. S. mocht deze penningen niet aantasten voordat al de provinciën hun quota zouden hebben voldaan in deze som en wordt de Raad verzocht moeite te doen bij de Provinciën, die in gebreke gebleven waren. De heeren van Holland verklaren, dat zij hunne quote hebben gefourneerd, doch dat zij besteed zijn voor de betaling der legerlasten.

De heer Ripperda uit het leger te Druynen teruggekeerd draagt voor.

1. Dat de hertog van Bouillon aan den Prins van Oranje in bedenking heeft gegeven of het niet dienstig zou zijn, dat men die van Luik belette hun handel opwaarts naar Namen, totdat zij hebben bewerkt, dat de handel op Maastricht van daaruit vrij zou zijn, daar het redelijk was, dat beide steden met garnizoen der oorlogvoerende partijen bezet op gelijken voet zouden behandeld worden en de handel op gelijke wijze gemeten en dat hun Ho. Mo. ernstig ook de regeering van Luik zouden schrijven. — Wordt besloten aan de regeering van Luik te schrijven, dat daar de Spaanschen voortgaan den handel van daaraf naar Maastricht te beletten, na het opbreken van het Staatsch leger, de Staten-Generaal niet anders kunnen, dan bij retorsie den handel van Luik te verbieden en de schepen van deze stad derwaarts gaande of van daar komende prijs te geven totdat de magistraat van Luik zal bewerkt hebben, dat de handel van Luik op Maastricht weer vrij zal zijn.

2. Dat de hertog van Bouillon in zijn tweede schrijven van 13 September klaagt, dat de rentmeester Thins de 20000 gulden, die hij aangenomen heeft binnen Maastricht te leveren, niet heeft gepresteerd en dat de hertog verder klaagt over de bejegening door den commies Conincx, met herinnering aan hunne Ho. Mo., dat de hertog door den Prins van Oranje is gemachtigd, volgens resolutie van de gezamenlijke Gedeputeerden te velde, door middel

van Jan Torcx zooveel granen binnen Maastricht te doen komen als maar kan, wat meer kostte dan 10000 gulden van de 20000 waarover hij met den Raad tot het slaan van de munt te Maastricht de beschikking beweerd te hebben. — Wordt besloten aan Thins die klachten mede te deelen met verzoek het geld te leveren volgens zijn brief van 10 September en aan den R. v. S. te vragen, welken last zij aan Coninx over de maniantie *(sic)*, van deze en andere penningen gegeven hebben.

3. Dit betreft het verdiepen der grachten van de stad Breda waartoe de Spaansche gouverneur de dorpen in den omtrek dwong, waartegen retorsie wordt voorgesteld ten opzichte van 's Bosch en Heusden.

4. Dat de R. v. S. aan den Prins van Oranje en de Gedeputeerden heeft geschreven, dat de Gedeputeerden uit hun college de betaling van eenige werken te Orsoy en Rijnberch hebben beloofd uit de legerpenningen doch, dat dit geld daarvoor niet mag aangewend worden daar dit geld schaarsch is, dat de consequentie te schadelijk zou zijn en dat de provinciën als men zoo handelde hunne penningen zelfs niet tot de toegestemde 200000 gulden zouden opbrengen, verzoekende hunne Ho. Mo. op eene andere wijze de werkbazen tevreden te stellen en dat zij zouden zorgen, dat het resteerende van het geheel millioen eerstdaags naar het leger zou gezonden worden. — In dien zin wordt besloten.

1634 September 18. Missive van hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht, dat hun Ho. Mo. hun commissarissen daarheen zouden zenden tot herstel van verschillende zaken. — Wordt besloten deze zaak nader te resumeeren.

— September 20. Missive van graaf Willem van Nassau, geschreven te Venloo 14 September en een brief van den hertog van Bouillon den 12 September aan hem geadresseerd, houdende advertentie, blijft zonder resolutie.

Request van Willem Craick, servitiemeester te Maastricht, om geld tot betaling van een groot deel der servitiegelden aldaar tot verlichting van burgerij en garnizoen. — Wordt besloten, dat hun Ho. Mo. deze betaling in deze tijdsomstandigheden ten hoogste

noodig vinden, maar dat de R. v. S. verzocht zal worden te adviseeren waaruit het geld te vinden zou zijn.

1634 September 21. Missive van Arnout Verheyden, schout te Maastricht, in antwoord op schrijven van 26 Augustus l.l. en verzoek dat Comm. Decis. derwaarts zouden gezonden worden en in plaats van Coenraet Graven zal. een ander schepen zou worden aangesteld. — Wordt besloten aan Matheus Heuft, koopman te Amsterdam, daar de ontvanger-generaal Doublet hem geschreven had, dat hij zijn 20000 gulden nog niet had terugbekomen uit de legerlasten, eene rente tegen den penning 16 te verleenen.

De heer Beaumont stelt voor Maastricht van een commissaris der monstering te voorzien.

— September 23. Rescriptie van den R. v. S. op het appointement van hun Ho. Mo van 20 September l.l. wordt diensvolgens besloten dien Raad te verzoeken om te bewerken, dat de resp. Provinciën op de oude of nieuwe petitie tot betaling der servitiegelden te Maastricht gedaan iets zouden opbrengen.

1. De Staten-Generaal vereenigen zich met het advies van den Prins van Oranje over het uitschrijven der beden in 't hertogdom Limburg en de *vier* landen van Overmaas op den voet van het vorig jaar.

2. Verzoek van den Prins van Oranje uit het leger te Druynen om de R. v. S. in zake het afhooren der rekeningen van particuliere comptabelen door de Rekenkamer te laten bij het oude, zoodat de R. v. S. eerst werd gehoord, zooals bij resolutie van 17 Juli ll. der Staten-Generaal was besloten en welke de R. v. S. den Prins van Oranje had meegedeeld. — Wordt besloten dat onverminderd hun resolutie uit elke provincie een zal worden gecommitteerd om deze zaak nader te onderzoeken en met eenigen uit den R. v. S. te spreken.

3. Op voordracht, dat het onnoodig zou zijn het graan uit Venloo en Ruyrmunde gelicht, om naar Maastricht gebracht te worden, te remplaceeren, omdat het was ontladen en binnen deze steden teruggebracht en dat de majoor Golstein uit Maastricht in het leger aangekomen had gerefereerd, dat er groote hoeveelheid graan aldaar uit de omliggende dorpen was gehaald,

en op voorstel om den rentmeester Thins aan te schrijven het graan door hem opgekocht te verkoopen en met het geld, zooverre strekkende de wissels te betalen begroot op 41000 gulden, wordt besloten het schrijven van Thins af te wachten.

1634 September 25. Wordt besloten aan Petrus Leupenius, predikant te 's Hertogenbosch, voor reis- en teerkosten, ter gelegenheid van zijn beroep daarheen 208 gulden toe te kennen.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, houdende verschillende punten van consideratie. — R. v. S.

Request van Matheus Heuft te Amsterdam, dat Marcelus Thins door order van hun Ho. Mo. een wissel van 30000 gulden op hem getrokken heeft, die zij hem gelast hebben te accepteeren zonder daarbij te stellen waaruit het geld zou betaald worden bij negociatie of anders, met verzoek om de meening te kennen van hun Ho. Mo. — Wordt besloten, dat hij de wissels zal betalen en het geld opnemen tegen den penning 16 en dat het geld zal betaald worden uit dat voor de legerlasten en zoo er boven vermoeden meer mocht noodig zijn uit de Fransche penningen.

Mededeeling van den ontvanger-generaal Doublet, dat de commies Conincx den R. v. S. uit Maastricht heeft geschreven, dat hij ten behoeve dier stad heeft gekocht en laten maken eenige affuiten, 20000 ponden lonten, hout om bruggen af te maken en andere materialen, met verzoek van hun Ho. Mo. te vernemen waar dat het geld tot betaling zou gevonden worden, n.l. 13 à 14000 gulden. — Wordt besloten dat de R. v. S. order zal stellen ter betaling.

— September 26. Request van François Bruiningh, om voorzien te worden met het commissarisschap der monstering, thans te Maastricht open. — Wordt besloten dit request bij dat der andere supplianten te leggen.

Request van Pieter Bart van Beveren, controleur van den ontvanger Pierlinck, verzoekende commissie als edelman van het geschut te Maastricht, daar er maar één persoon te Maastricht is voor deze bediening die in tijd van belegering bezwaarlijk zou zijn te vervullen. — Wordt besloten hem te benoemen.

Request van de koopers handelende en latende werken binnen deze landen in koper op de Akener manier om een partij van 1200000 pond calmijn tegen 30 stuivers, vrij eens geld, zooals de vijand aan zijn inwoners vergund „heeft gehad". — De heeren van Holland zullen het in de vergadering bespreken.

Missive van burgemeesters, schepenen en raad van Aken in antwoord op missive van hun Ho. Mo. van 19 Augustus l.l. en klacht, dat de rentmeester Thins op het stuk van volgbrieven, excessen pleegde. — Wordt besloten extract van deze klacht aan Thins te sturen ter beantwoording.

1634 September 27. Rapport van de heeren Cappelle en Nobel, ingevolge de resolutie van 23 Augustus l.l., op de missive van de Admiraliteit te Rotterdam, rakende de drie karren met wol die kapitein Bronchorst, commandeerende te Karpen door zijn soldaten heeft doen aanhouden — De Raad van State moest letten op de ligging van Karpen in wiens gebied en jurisdictie het zich bevond.

— September 28. Antwoord van Thins uit Aken op brieven van hunne Ho. Mo. van 6 en 12 September, rakende de 2000 gulden boven de 20000, die de hertog van Bouillon na het vertrek van den vijand niet meer noodig had, waarvan hij 20000 aan den commies Conincx heeft doen tellen en 2000 aan Thins zal teruggeven. — R. v. S.

Remonstrantie van den baron de Vierset met recommandatie van den hertog van Bouillon uit Maastricht continueerende klachten over N. van Meyer, ontvanger van Valkenburg. — R. v. S.

Request van Hieronimus van Rotshouck, controleur van de contributie van het land van Luxemburg, naar den Haag gekomen om aan den R. v. S. den stand van de contributiën te vertoonen, verzoekende, dat in zijn afwezigheid zijn ambt mag worden waargenomen door Worcum, commies ter recherche te Maastricht. — R. v. S. om te disponeeren.

De secretaris Huygens vertoond in de vergadering vanwege den R. v. S. een brief van den hertog van Bouillon aan dezen Raad, inhoudende, dat de vijand eenige goederen, als kalk, steen en ijzer van boven komende laat passeeren door de brug

aan hun fort Navange en die de hertog van Bouillon heeft doen aanhouden, daar de vijand andere waren en vivres niet wil laten passeeren. — De heeren van Holland zullen dezen brief aan hun principalen mededeelen.

1634 September 29. Missive van hoogschouten enz. (1) van Maastricht, nogmaals verzoekende om gecommitteerden ten einde den jammerlijken staat van stad en burgers te aanschouwen en daarin te voorzien. — Wordt besloten te antwoorden en hun Ho. Mo. te verontschuldigen, dat zij daartoe te veel bezigheden hebben en dat de schouten enz. intusschen alles ten beste moesten schikken en dat als zij tegen verwachting belangrijke zwarigheden hadden, die geen uitstel gedoogden, zij door brieven of Gedeputeerden aan hun Ho. Mo. daarvan kennis zouden geven opdat deze raad zouden verschaffen.

Advies van den R. v. S., ingevolge resolutie van 23 September over den brief van den rentmeester Thins van 17 September en een inliggenden brief van den commandeur Ferens aangaande eenige fortificatiewerken door den Prins van Oranje te Limburg noodig bevonden, waartoe 5000 gulden noodig waren. — De Raad kon niet adviseeren daar zij van de fortificatiewerken geen kennis droeg en ook niet van den last aan Thins verstrekt, om daartoe geld te doen negotieeren, zooals Ferens schreef, daar de Raad alleen kennis had, dat Thins voor dezen gelast was om naar Limburg 3000 gulden te zenden uit de .... duizend voor de steden langs de Maas en dat daarenboven uit de legerpenningen aan den commandeur of commies te Limburg nog zijn gekomen 4300 gulden en dat uit deze beide sommen bedragende 7300 gulden de voorschreven werken zouden kunnen „vervallen worden" tenzij ze voor een andere zaak waren gebruikt. Er wordt voorgesteld aan den commandeur of commies te schrijven om een staat te zenden van de ontvangen penningen, waaraan ze gebruikt zijn en of de gevraagde penningen nog noodig zijn. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken aan Thins te schrijven om bericht of de 7300 gulden verstrekt zijn en waartoe, en te

(1) Burgemeester, schepenen en raad. Deze opsomming wordt in deze bijdrage steeds door enz. afgekort.

zorgen, dat een volledige staat van de *gelegenheid* en van de gemaakte fortificatiën van den commandeur of commies te Limburg aan den R v. S. overgezonden worde.

Verder verhaalt de R. v. S., dat uit het voorschreven schrijven van Thins blijkt, dat de gouverneur van Maastricht de ingekochte provisie te Aken heeft gereed doen houden om binnen te halen en dat hunne Ho. Mo. zouden willen denken, dat de wissels van dezen inkoop tot omtrent (?) 41000 gulden betaald moesten worden, gelijk mede 13 of 14000 gulden voor affuiten, lonten en andere amunitiën te Maastricht door den commies Conincx doen maken *(zie resolutie van 25 September l.l.)*. De Raad wist niet waaruit dit alles moest betaald worden, tenzij uit de 150000 gulden in de generale propositie verzocht tot inkoop van munitiën, waarom het wel noodig was, dat de provinciën zouden toestemmen. — Blijft zonder resolutie.

1634 September 30. Op request van Adriaen Adriani, tafelhouder te Maastricht, verzoekende te mogen volstaan met eene recognitie van 100 rijksdaalders of uitstel tot de komst van de Gecommittèerden van hunne Ho. Mo., wordt goedgevonden de retroacta na te zien waarop hij is aangenomen.

— **October 2.** Missive van Marcelus Thins uit Aken met twee brieven van den hertog van Bouillon. — Blijft zonder resolutie.

Rapport van den heer van Swarsenburch, dat hij op verzoek van de andere gecommitteerden van hunne Ho. Mo. met graaf Willem van Nassau en zijn troepen naar Venloo gegaan is, waar hij vele klachten gehoord heeft over de wanbetaling van vele zoo gerepartiëerde als ongerepartiëerde compagniën, bijzonder van „die op Zuid-Holland staan" en van de ruiterij van Graaf Hendrick van den Berch en ook van de werkmeesters van de fortificatiewerken te Venloo; dat ook door Nicolaes Brederode, commandeur aldaar, vier à vijfduizend gulden waren voorgeschoten tot het maken van eenige nieuwe buitenwerken aldaar; dat hij, Swarsenburch, door hunne Ho. Mo. aangeschreven met de anderen Gecommiteerden naar den Prins van Oranje gegaan is op de besoignes van de Fransche zaken, alwaar genoegzaam besloten was over deze zaak en ook gedelibereerd was, wat verder met het

leger van den Staat en de troepen van graaf Willem van Nassau te doen zou staan; dat op goedvinden van den Prins van Oranje te Limburg een nieuw ravelijn zou worden gemaakt voor 4000 gulden en dat de kapitein en ingenieur Block, te Maastricht zijnde, gelast was om naar Limburg te gaan en dit ravelijn uit te steken en te doen maken; dat er zooveel koren en andere voorraad te Maastricht was gekomen; dat men voor 16 maanden genoeg had, behalve de provisie, die nog dagelijks daarbinnen werd gebracht; dat de Prins van Oranje nog 9 compagniën te voet met omtrent 1000, uit verschillende compagniën gecommandeerde soldaten, binnen Maastricht zou zenden. — Blijft zonder resolutie, daar reeds order gesteld was op de wanbetaling der compagniën en ruiters.

1634 October 5. Op request van Hendrick Snijders, licentmeester te Karpen, wort besloten de griffier Musch te machtigen om hem te spreken over den borgtocht, die hij voorgeeft te willen stellen.

— **October 6.** Missive van den drossaard Caldenborch, geschreven op Creveceur bij Herff (Limburg) inhoudende, dat hij op last van hunne Ho. Mo. te Clein Richen Hendrick Jean de Nivelle tot schepen heeft aangesteld, doch dat Jean Corneil Moreau, pandheer dier plaats, zich daartegen verhief en Nivelle belette zijn ambt waar te nemen en zijn emolumenten niet liet genieten met verzoek, dat hun Ho. Mo. Nivelle zouden handhaven en request van den pandheer, die beweerd dat hem uit kracht van zijn pandschap het aanstellen van een schepen toekwam. — Wordt besloten na te zien op welken last Caldenborch had gehandeld.

Missive van Theodore Schrijver, schout en rentmeester te Kerpen en Lommersum in antwoord op de resolutie van 11 September l.l. (*zie aldaar*) en tevens op den brief van burgemeester en raad van Keulen, dat hij de rente onbetaald liet op last van den R. v. S., omdat volgens dien Raad het land niet gehouden is die rente te betalen, welke zonder voorgaande toestemming van de Staten van Brabant, door den Koning van Spanje „zijn verleden", verder schrijft hij over het afleggen van zijn rekening. — Wordt besloten de heeren de Bie, Noortwijck en Beaumont te

committeeren om hierover met eenigen uit den R. v. S. te confereeren. Hun Ho. Mo. oordeelen, dat het verbod tot niet betaling terecht is gegeven en dat Schrijver daarvan alsnog niet zal laten blijken aan de rentheffers, opdat zij daardoor buitentijds niet ontmoedigd worden. Wat zijn rekening betreft namen hunne Ho. Mo. zijne verontschuldigingen niet aan en zou hij zelf of door gemachtigden komen rekenen voor de Gecommitteerden in de Generaliteits rekenkamer over het jaar 1633.

1634 October 6. 2 Missive van den drossaard Caldenborch te Limburg, dat hij in plaats van Adolf van Trijs en Hannibal Parandelli, wijl door hen en hun officieren bedankt is, aangesteld heeft de burgemeester Jan Waez en Jan Margret, drossaard van Balen, doch, dat de commandeur Ferens hem heeft aanbevolen den auditeur van het garnizoen te Limburg om tot een der schepenplaatsen te worden benoemd. — Wordt besloten de keuze van den drossaard goed te keuren en Ferens te gelasten, dat hij zich met het aan- of afstellen van politieke officieren niet zou bemoeien.

Rapport van den heer Vosbergen, uit het leger teruggekeerd, dat aldaar het uitstel der beschikking over de verpachting van de pastoreele goederen in de Meierij van 's Bosch door de overleden pastoors bezeten was goedgevonden, gelijk ook der beschikking over de uitvoering der vonnissen die door den Raad van Vlaanderen gewezen worden over ingezetenen ten platte lande liggende onder contributie, waarbij door den heer Vosbergen bijgevoegd werd, dat in het leger bij den Prins van Oranje met de andere Gedeputeerden goed gevonden is, dat het regiment van den colonel Trouillet, liggende, verdeeld te Maastricht, Limburg en Roermunde, respectieve tot betrachten van de „mesnage" van het land als ook uit andere goede consideratiën zal worden gecasseerd, behoudens, dat voor Trouillet zal gelaten worden een compagnie van 150 man uit die welke te Maastricht liggen en voor kapitein Bataille liggende te Limburg eene gelijke compagnie en dat ook order is gesteld, tot cassatie van de compagniën liggende te Maastricht en Limburg, maar dat nog geen order is gesteld op de cassatie van de twee compagniën liggende te Ruermonde. — Wordt besloten genoegen te nemen met het verhandelde en

Dirich van Ommeren, ontvanger en burgemeester van Ruermonde en Willem ten Heller, convooimeester aldaar, te zamen, of bij afwezigheid van den een of ander een van hen om de twee compagniën behoorende onder voornoemd regiment en thans te Ruermonde in garnizoen met kennis van den commandeur aldaar te monsteren en de officieren te licentiëeren en de soldaten te stellen onder die compagniën welke de commandeur zou goedvinden. Verder regeling van de betaling. *(Een deel van den tekst verdwenen).*

1634 October 9. Missive van den rentmeester Thins te Aken met bijlagen in antwoord op brief van hun Ho. Mo. l.l. — Zonder resolutie.

— **October 10.** Wordt besloten de resolutie van 17 December 1633 resp. te zenden aan den ontvanger van de beden van het hertogdom Limburg en de *vier (sic)* landen van Overmaas en aan den ontvanger der contributiën van het graafschap Namen, om zich daarnaar te regelen.

— **October 11.** Request van Henrick van Berge, genaamd Trips, heer te Uwach (Ubach), drossaard van 's Hertogenrade, in antwoord op schrijven van Hunne Ho. Mo. van 15 Mei l.l. betreffende . . . . . (1) voldoening van den prijs der overmaat van bunderen lands door hem tevoren van den Koning van Spanje gekocht. — Wordt besloten te stellen in handen van den Advocaat-fiscaal van Brabant.

Daar de vijand voortgaat allen toevoer en handel naar Maastricht te verbieden zonderdat hij de stad heeft geblokkeerd of belegerd, maar dit alleen schijnt te doen, omdat hij boven en beneden de stad eenige forten in bezit houdt en dat die handeling strijdt tegen alle voorgaand gebruik en orde, wordt besloten op gelijke beginselen te verbieden allen toevoer van vivres, munitie van oorlog en brandstoffen naar de forten op Stevensweert en daaraan gelegen en naar het fort Navagne zoo te water als te land en dit zoolang als de vijand doorgaat met zijn ver-

(1) Een deel van den tekst verdwenen (zie boven).

bod van handel naar Maastricht, doch de handel van andere goederen langs deze forten des vijands passeerende naar neutrale, vijandelijke of dezerzijdsche steden en plaatsen, zou mogen geschieden, mits betaling der Lands rechten en dat onder de bedekking daarvan niets zou geschieden tot nadeel van deze order. Aan de Admiraliteit zou geschreven worden aan de convooimeesters op de kantoren van hun ressort te verbieden, paspoorten te geven van de goederen, in kracht dezes verboden, naar de beide voorschreven forten.

1634 October 14. Missive van den rentmeester Thins te Aken, over verscheidene zaken. — Wordt besloten, dat de griffier de punten van consideratie uit dezen brief zal trekken en daarvan rapport doen.

De heer Bruníncx en de tresorier-generaal van Goch verzoeken hunne Ho. Mo. de consenten op de petitiën van den R. v. S. voor 1634 te openen en ten tweede om order te stellen op de betaling van verschillende behoeften reeds ingekocht voor het magazijn van Maastricht volgens daarvan vertoonden staat. — Wordt besloten op het eerste punt om de provinciën Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht en Overijssel te schrijven om hunne Gedeputeerden ter Staten Generaal te gelasten en te machtigen de consenten van hun provincie op deze petitie ten spoedigste te openen, op 't 2de punt worden de beide heeren verzocht met den Prins van Oranje te spreken, zijn consideratiën te hooren en daarvan rapport te doen.

(Wordt vervolgd.)

Naar aanleiding van de resolutiën dd. 1634 Juni 19 pag. . . . Juni 20 pag. . . . en 24 pag. . . . diene het volgende:

In de raadsnotulen der stad Maastricht leest men op 12 Juni 1634, een besluit genomen op de volgende consideratiën: de raad had op het verzoek van Ezechiel Boucher toegestaan om te Maastricht eene drukkerij op te richten; in alle goed „gepoliceerde" steden was onder de onderdanigheid van beide genadige

Heeren gebruikelijk en was dit altijd geweest, dat eenige personen uit den raad werden afgevaardigd om toe te zien, dat de drukkerij niet werd misbruikt tot ondienst van beide Heeren, de stad en de gemeente of andere particulieren, tot onzedigheid en onbehoorlijkheid en dit zonder prejuditie van de kerkelijke censuur, die in haar geheel werd gelaten, bij hem wien deze aangaat. Ook werd geconsidereerd, dat de schout en andere van Luiksche zijde, „met versche daete" (heeterdaad) had bevonden dat Boucher te Maastricht had gedrukt onder den schijn van te Luik gedrukt te zijn (wat hij in rechten openlijk had bekend) een mandement op naam van den voornoemden Bisschop met nagemaakte onderteekening van den vicaris generaal te Luik en den naam van den gewonen drukker (met terzijde lating van den inhoud de kwestie van religie rakende); dat dit nog meer zou geschieden als daartegen niet in tijd werd voorzien temeer, daar Boucher openlijk volhield, dat hij alles mocht drukken wat hij wilde. Ten gevolge van dit alles beval de raad, dat Boucher geen „voorgeschriften" (kopij) zou mogen drukken of uitgeven, tenzij dat die eerst door de beide hoogschouten of anderen daartoe te deputeeren gezien en „geadvoyeert" zou zijn en dit alles voor zoover betrof de politieke welvaart en de zedelijkheid, latende de voornoemde kerkelijke censuur voor zoover als het geloof aanging en wat daarmee was verbonden aan de kerkelijke personen, van de religie van den auteur, die daartoe waren geordonneerd, hetzij katholiek of gereformeerd, zooals in andere plaatsen en steden waar de vrijheid van religie gewoon was onderhouden te worden, dit alles bij provisie en volgens goeddunken van de beide Heeren. (Vergelijk verder A. M Ledeboer, *Alphab. lijst der boekdrukkers, boekverkoopers en uitgevers in Noord-Nederland sedert de uitvinding van de boekdrukkunst tot den aanvang der negentiende eeuw.* Utr., J. L. Beijers 1876, 4°, bladz. 21—22 en ook nog p. 23 over een libel, van denzelfden Boucher „lasterende de proceduren van den Bisschop van Luik en der justitie aldaar").

REGISTER EN MEMORIEBOEK

VAN HET

DOMINICANESSENKLOOSTER ST. AGNETENBERG

TE SITTARD

UITGEGEVEN DOOR

Dr. J. H. H. SASSEN O. P.

VOORREDE.

't Moet wel heel gewaagd schijnen, thans, op het tijdstip dat Sittard, met een groot deel van Limburg, zulk een geweldige crisis doormaakt, de aandacht te vragen voor zijn verleden; nu, terwijl aller blikken vol spanning en hoopvol de toekomst in zien, die groote dingen belooft aan eene lang misdeelde en haast vergeten provincie, midden in eene ontwikkeling, die als eene revolutie nauw verleden decennia reeds tot eeuwen rekt.

En dan nog wel voor een, minstens oogenschijnlijk, onbelangrijk brokje Sittardsche stadshistorie en leven, dat in zijn vredige onbewogenheid zoo scherp mogelijk contrasteert met den huidigen drang naar vooruitgang en groot-industrie, met zijn bruisende gisting; voor het leven en de lotgevallen van een stille kloostergemeente, die, was er ook heden nog plaats voor haar, wel met innige blijdschap hare geliefde stad zou zien deelen in die gelukkige economische ontwikkeling, maar daarin toch niet anders zou ingrijpen, dan door in haar onafgebroken koorgebed God te bidden en te smeeken dat bij die steeds groeiende welvaart ééne zaak onveranderd moge blijven: Limburgs oprechte godsdienstzin en onverwinnelijke trouw aan de kerk.

Maar misschien mag hier juist, hoe onwaarschijnlijk het menigeen ook voorkome, juist mijn voordeel liggen. Zagen we niet elders reeds, waar in den dadendrang van het moderne leven een oogenblik het juiste begrip en de waardeering voor het afgetrokken en wereldvergeten kloosterbestaan verloren scheen, en men nog alleen aan meer actieve deugden en kloosterorden eene plaats in onze hedendaagsche maatschappij wilde afstaan, als bij tooverslag nieuwe bewondering ontspruiten voor en luide verheer-

lijking weerklinken — als iedere plotselinge reactie misschien hier en daar tot ongewone hoogte en uiterste spanning opgevoerd — van het uitsluitend centemplatieve leven? Ze verraden de vreugde over den wedergevonden schat, wiens gemis eerst weer ons zijn hooge waarde openbaarde.

Wie bovendien Sittard en geheel Limburg kent, in zijn groote gehechtheid aan zijn verleden en eigen volkskarakter — geven al sinds onheugelijke tijden niet de kloosters mede een geheel eigen cachet aan Limburg? — weet hoe dankbaar iedere bijdrage tot zijn geschiedenis aanvaard wordt. De waarlijk imposante reeks van belangrijke historische publicaties in deze provincie is daarvan het meest sprekende bewijs.

Ook de geschiedenis van een nonnenklooster kan zeer gewichtig zijn voor de kennis van het verleden eener stad. Want bij alle afgetrokkenheid van het kloosterleven, bij alle op-zich-zelf-staan van ieder convent te midden eener gewone, bedrijvige stadsbevolking bleven steeds talrijke banden burgerij en religieusen samenbinden in lief en leed 't Was aan de kloosterpoort dat dag in, dag uit, zoo menig behoeftige onderstand gewerd, zoo menig zwaar beproefde, troost en opbeuring in zijn voor de buitenwereld verborgen lijden. 't Was in het Sittardsche Dominicanessenklooster, dat ruim anderhalve eeuw een groot deel der vrouwelijke jeugd van Sittard en omgeving onderwijs — zoo lager als middelbaar — ontving; ook daar, dat zoovele van de edelste telgen van Sittards en Limburgs voornaamste familiën hun leven kwamen wijden aan God en hare gebeden en goede werken offeren voor eigen geestelijk welzijn en dat van die haar dierbaar waren. Van dezen geloofszin en de offervaardigheid van Sittards burgerij en hare groote genegenheid voor het klooster, getuigt zoo menige bladzijde van dit Register.

Schrijver dezes zal ook wel niemand euvel duiden, gaarne de gelegenheid tot het bezorgen dezer uitgave te hebben aangegrepen. Niet dat ik mij vlei daardoor bijzondere wetenschappelijke verdiensten te hebben verzameld: de persoonlijke arbeid eraan besteed, was daartoe al te luttel; maar het gold hier mee te werken aan een: *Desolata Limburgia Dominicana!*

En dan, kon ik niet met recht verwachten, dat bij het herhaald doorbladeren van dat boek, telkens weer mijne gedachten

zouden heen gaan naar blije, zonnige jaren, doorgebracht op Sittards destijds zoo vermaard college, waar ook nog, o, zooveel sprak van de oude Dominicaner Orde. Waar de breede kloostergangen van het claustrum, zware muren met diepe, klimop-omrankte vensternissen, een wondre sprokentaal fluisterden tot de zoo licht in romantiek gevangen jongenszielen. De meer sombere sacristie, met hoog licht en veel donker eikenhout, bleven al die jaren mysterievol. Wie er bij uitzondering eens in mocht komen voelde zich zoo vreemd te moede; er liepen heele verhalen van oude en kostbare dingen die er bewaard werden. Vluchtige blikken, steelsgewijze bij het in lange rijen ter kerke trekken naar binnen geworpen, bevredigden niet en verhoogden slechts hare aantrekkelijke geheimzinnigheid.

In de latere jaren, spraken weer meer het: *Laudare, benedicere et praedicare* in het kunstig stucwerk der plafonds of de tallooze heiligen en zaligen der Orde in de prachtige lambrizeering der ten onrechte gesmaadde St. Michielskerk.

En nog steeds voel ik mij gedrongen, telkenmale als ik te Sittard vertoef, een oogenblik neer te knielen onder de donkere orgeltribune, er mijn geest terug te laten gaan naar die jaren en.... naar nog veel vroeger tijd!

En dikwijls lijkt dan alles zoo veel prozaïscher. Een weemoedige gedachte welt op: hebben alleen de tijd en het leven, die zooveel schoonheid verwoesten, daaraan schuld, of misschien ook menschenhand die door allerhande harde noodzakelijkheid met een klein beetje „verbeteringszucht" gedwongen, de tweeledige kloosterkerk herschiep en blijft misvormen tot een wanstaltige pijpenla?

* * *

Van wat men zou kunnen noemen direct groot-wetenschappelijk belang, is dit Register, gelijk ieder licht begrijpen zal, niet. Toch biedt het veel materiaal en interessante gegevens voor wie zich met wetenschappelijke vragen omtrent het klooster- en godsdienstig leven van de 17de en 18de eeuw bezighoudt. Men zou kunnen nagaan, hierbij geholpen door gegevens van elders, welke de economische verhoudingen van het klooster in verschillende perioden en bij zeer gewijzigde omstandigheden waren, gedurende de anderhalve eeuw van zijn bestaan, wáárdoor deze hoofdzakelijk

beïnvloed werden; en in verband met deze vraag, hoe de hygiënische toestanden er waren, het rijzen en dalen van het sterftecijfer. Men zou met vrucht kunnen nagaan, uit welke milieus de zusters bij voorkeur recruteerden in de verschillende tijdperken, welke invloeden daarbij meewerkten en in hoever men hieruit tot een meer of minder intens godsdienstig leven in de stad en omgeving zou kunnen besluiten. Of en wanneer vreemde, wanneer wederom meer eigenlandsche zusters tot de kloostergemeente toetraden. In hoever de staatkundige geographische ligging van Sittard te midden van een zeer wisselend landencomplex, op de stichting en de lotgevallen van het klooster van invloed was. Wij weten immers dat dit bij het Patersklooster wel degelijk het geval was (1). 't Zijn vragen die we beter ter beantwoording kunnen overlaten aan meer bevoegden in de Limburgsche locale historie.

Hoewel geen eigenlijke kloosterkroniek en daarom onpersoonlijker en kleurloozer dan dat genre historiebronnen, missen toch vele deelen, meer bijzonder telkens het begin van ieder hoofdstuk, van de hand van den aanstonds te noemen auteur, lang niet alle bekoring aan de genoemde instantanés uit den goeden ouden tijd eigen. 't Is mede een reden waarom we alles hier onverkort weergeven, met behoud van de telkens veranderende schrijfwijze, ook in de namen, en de overige eigenaardigheden, die zich in zulk veler-handenwerk plegen voor te doen.

Dat het Register voor de locale geschiedenis van Sittard en omstreken, voor zijn bouwgeschiedenis en topographie, voor de kennis der prijzen van bouwmaterialen, voor vrachten en loonen, verder vooral ook voor de Limburgche genealogie van bijzonder belang is behoeft wel geen verder betoog.

De voornaamste en gewoonlijk meest uitvoerige gedeelten stammen van den aanlegger, pater Raymundus a Campo (van de Velde), gedurende vele jaren ijverig bichtvader der zusters. Zijn groote liefde en bezorgdheid, ook voor de tijdelijke belangen van de kloostergemeente, spreken uit iederen regel. Geen moeite en opofferingen waren hem te veel. En als hij eindelijk door

(1) Vgl. P. B. Moulaert O. P., Chronicon Conv. Sittardiensis O. P., bewerkt door G. A. Meijer O. P., blz. 6 (Publ. d. l. Soc. hist. et archéol. dans le Limbourg, 47, 1911).

ouderdom genoodzaakt heen moet gaan, spreekt hij als zijn innigsten hartewensch uit, dat ook zijn onmiddellijke opvolger, pater Petrus Collet, en allen die na hem zullen komen, dezelfde toewijding aan den dag zullen blijven leggen. Met niet minder aandrang beveelt hij herhaalde malen het bijhouden van het Register aan; ook dit kleine trekje spreekt: men moet den groei en bloei van het klooster kunnen constateeren en bewaren voor het nageslacht. Want naast overwegingen van zakelijken aard, ligt er deze gedachte aan ten gronde.

Zijne vele betrekkingen, — 't blijken bovendien voorname te zijn geweest — stelden hem tot het aanvangen van groote werkzaamheden aan den zich ontwikkelenden kloosterbouw in staat. Zijn eigen bloedverwanten schitteren op de lijst der weldoeners.

Gewoonlijk voert pater Raymundus de zusters sprekend op en schrijft van „ons klooster", van „onzen biechtvader", enz. (1); herhaalde malen echter blijkt dat hij zelf de schrijver is. Hoewel hij den 2 Mei 1679, na gedurende 14 jaar het ambt van biechtvader te hebben bekleed, eervol ontslag vroeg en verkreeg, gaan de aanteekeningen van zijn hand door, tot het einde van het volgende jaar, niettegenstaande hij voorin verklaart tot 22 Juli 1680 het Register te hebben bijgehouden. In December van dat jaar, neemt blijkbaar de nieuwe confessarius deze taak over. Pater a Campo leefde nog vele jaren te Maastricht, droeg met gelatenheid het kruis dat God hem overzond — in zijn hoogen ouderdom werd hij met blindheid geslagen (2) — en stierf den 7 December 1701.

De inhoud van het Register is meer dan uitvoerig omschreven in den titel. Door een latere hand is voorin een compendieuse kroniek geplaatst, niet echter van het klooster; 't is slechts een lijst van enkele merkwaardige gebeurtenissen uit Sittards verleden, waarbij aangaande St. Agnetenberg alleen onder het jaar 1701 vermeld wordt, dat bij een geweldig noodweer „allen de vinsters naer den hoff sijn uijt geslaghen".

* * *

(1) Misschien ook werden hier bestaande aanteekeningen der zusters, door pater Raymundus ingelascht.

(2) Vgl. V. Huntjens O. P., Chronicon abbreviatum Conv. Mosae Traj. O. P., bewerkt door G. A. Meijer O. P., blz. 8 (Publ. d. l. Soc. hist. et archéol. dans le Limb. 46).

Betrekkelijk korten tijd na de komst van de Dominicanen te Sittard, vestigden zich in het jaar 1648 (1) ook de Dominicanessen, van de zoogenaamde tweede Orde (primae regulae), in deze stad. De paters hadden er begrijpelijkerwijze voor geijverd; het hoofdstuk *„Aenvanck, Vervolgh ende Voortganck des cloosters"* geeft daaromtrent nadere bijzonderheden. De zusters betrokken een huis in de Plakstraat, tevoren door de Ursulinen tijdens haar kort verblijf te Sittard bewoond.

De eerste zusters kwamen aan op den 25 Februari, in gezelschap van pater Mag. Thomas Leonardi, professor aan de universiteit van Leuven, pater Kampenhout, biechtvader van het klooster Engelendal te Brugge (waaruit deze zusters stamden) en pater Stephanus Schaep, vicarius van het Dominicanenklooster te Sittard. Op plechtige wijze werden ze door de geestelijke en wereldlijke overheid ontvangen, naar de Paterskerk geleid om met de benedictie van het Allerheiligste naar hunne woonplaats te worden gevoerd, waar ze ondanks hun gering getal, aanstonds de clausuur aannamen.

Het waren de beide stichteressen, Maria, Sibylla Bronckhorst en Ida, Agnes Crockx (2), uit genoemd klooster te Brugge afkomstig en eene postulante, Willemken van Limet uit Waalwijk, die spoedig daarna gekleed en als leekezuster werd opgenomen.

Met heiligen moed en Godsvertrouwen begonnen zij de nieuwe stichting in groote armoede (3), maar nog grooter liefde voor hare zware taak. Bij zooveel opofferingsgezindheid en nauwgezetheid in de kloosterobservantie liet de toekomst zich heerlijk aan-

(1) Of 1649; beide jaartallen worden genoemd. Zie hierover L. v. Miert S. J. in *De Maasgouw* van 15 Sept. 1899, blz. 66.

(2) Deze zeer verdienstelijke en deugdzame zuster stierf in het jaar 1677, na verscheidene ambten in het klooster te hebben bekleed. Ook wordt zij geroemd als de schrijfster van „twee treffelycke choorboecken"; zij handhaafde dus den ouden roem der Dominicanessen in de miniatuurkunst.

(3) P. Moulaert getuigt in zijn *Chronicon* (p. 51): Praeter reliquas religionis virtutes, moniales istae bene ad mentem S. Dominici cantare poterant *Cibi potusque parcitas;* et vesperi: *Fratres sobrii estote* hoc est, vitam ducebant sobriam in cibo et potu" en wijst erop hoe later het Sittardsche armbestuur voor ca. 3200 frs. eigenaar werd van heel het klooster. Er dient echter bij opgemerkt te worden dat hier bijzondere welwillendheid van den prefekt van Aken mede in het spel was; zie J. Russel, Kronijk v. Sittard, blz. 143.

zien, al zou deze dan ook nog een langen en moeilijken kamp medebrengen tegen allerhanden tegenslag. Trouwens, de eerste priorin, zuster Bronckhorst had getoond bij een heilig en jeugdig enthousiasme het noodige doorzettingsvermogen te bezitten zoo noodig voor het verwerkelijken van hooge idealen. Afkomstig uit Kampen was zij later gehuwd met Engelbertus Weijers (1), een voornaam burger te Zwolle. Beide echtgenooten, verlangende hun verder leven aan God te wijden, verlieten de wereld en traden in de Dominicaner orde; de een te Antwerpen, de andere te Brugge.

Zuster Maria Sibylla overleed echter reeds enkele jaren na hare komst te Sittard in 1652. Maar deze korte tijd was haar reeds voldoende geweest zich onschatbare verdiensten te verwerven voor de jeugdige stichting. Hare gedachtenis bleef in zegening niet alleen bij de zusters, welke zij een heerlijk voorbeeld van religieus leven had nagelaten, na in haar een krachtige en vruchtbare geestdrift te hebben gewekt voor het kloosterleven, maar vooral ook bij de Sittardsche burgerij, die haar te vroeg heengaan diep betreurde. Haar portret berust thans in het klooster Koningsbosch van de zusters der Christelijke Liefde te Echterbosch. Waarom dan ten minste niet liever te Sittard?

Ook de eerste biechtvader en groote weldoener van St. Agnetenberg, pater Stephanus Schaep, die behoorde tot een zeer aanzienlijke Geldersche familie, onderhield geregeld betrekkingen met Gelderland en Overijssel. En toen na de overwinning der Munsterschen in 1672 de Dominicanen wederom een gedeelte van hun klooster te Zwolle mochten betrekken, werd pater Schaep aangesteld tot Prior (2).

't Is dan ook niet onwaarschijnlijk dat het herinneringen waren aan den voor religieusen ontoegankelijken geboortegrond die deze ballingen den naam St. Agnetenberg deden kiezen voor het Sittardsche klooster. Want hoewel St. Agnes *van Monte Pulciano*, wier afbeelding heden nog de kleine sacristie siert, tot patrones verkozen werd, biedt de naam toch al te groote gelijkluidendheid

(1) of Wijers, vgl. B. de Jonghe, Desolata Batavia Dominicana, Gandavi 1717, p. 196 en G. A. Meijer, Het Dominicanenklooster te Zwolle, Nijmegen 1901, blz. 44.

(2) Zie G. A. Meijer, Op. Cit., blz. 48.

met het St. Agnietenberg dat eenmaal voor immer Zwolle wereldberoemd had gemaakt, dan dat onze gevolgtrekking gewaagd zou schijnen.

Het Sittardsche zustersklooster behield bovendien vele goede vrienden in deze streken. Zoo ook te Arnhem en Doesburg. 't Was als gevoelden de katholieken in deze landen, die eertijds zoo rijk waren geweest aan vermaarde kloosters, meer dan elders hun gemis, na de heillooze verwoestingen der hervorming. Vooral de Zwollenaren lieten zich niet onbetuigd, waar het gold de Sittardsche Dominicanessen te helpen bij den nieuwen bouw.

Meer bijzonder dient hier genoemd te worden de aanzienlijke familie van Twenhuysen. Van den met hen verwanten Joncker Boetgreven „daer zuster Engelken (1) eertijds bij gewoont heeft", lezen wij het volgende aardige trekje: hij schonk de milde gift van 100 pattacons „ten respecte van haeren getrouwen dienst".

Want, gelijk te begrijpen valt, moest spoedig naar betere huisvesting worden omgezien. De woningen immers die in de eerste jaren door de zusters betrokken waren, voldeden alras niet meer bij de toename van het aantal zusters. De scholen, maar vooral het conventueele leven stelde andere eischen, dan waaraan een gewoon burgerwoonhuis zou hebben kunnen beantwoorden.

En zoo vinden wij dan in het Register uitvoerig opgeteekend hoe in het jaar 1661, op den 28sten April plechtig de eerste steen gelegd werd tot het nieuwe definitieve kloostergebouw; hoe het volgende jaar, toen een gedeelte zijne voltooiing naderde een hevige storm alles tot op de onderste balken omverwierp; hoe daarop de biechtvader en goede vrienden uittogen tot het inzamelen van aalmoezen zoo binnen Sittard en in de omgeving, als in Vlaanderen, Holland en Overijssel. De verschrikkelijke ramp had wel de harten der zusters met diepe droefheid vervuld, doch haar vertrouwen op God niet geschokt: dit laatste bleek dan ook niet ijdel. De milddadigheid die ze overal ondervonden was zóó groot dat de schade betrekkelijk spoedig was hersteld en de zusters op den 21 December 1663 op luisterrijke wijze bezit konden nemen van dit gedeelte van haar nieuwe klooster en met een blij *Te Deum* in de voorloopige kapel, hunne dankbaarheid jegens God mochten uiten.

---

(1) Engelken Arents van Zwolle als leekezuster gekleed 4 September 1650.

Hierna rustte de bouw geruimen tijd. Eerst aan het einde der 17[de] eeuw, in Augustus 1699, begonnen de werkzaamheden voor de kerk en het tweede pand, welke langzaam vorderden, zoodat in 1703 het gewelf der kerk, die versierd was met een torentje en een dubbel koor, boven en beneden, bevatte, kon gelegd worden. Een paar jaren later, in 1706, kwam het derde pand, met spreekkamer en woning voor den biechtvader aan de beurt, terwijl het volgende jaar de bouw van het vierde pand, het klooster voltooide.

Dankbaar wordt hierbij melding gemaakt van de hulp, verleend door de broeders timmerlieden, Peter van Zele en Louwijs Barbisson en andere uit het patersklooster. Onnoodig hierbij te voegen dat ook thans weer de weldadigheid van de vrienden des kloosters moest worden ingeroepen.

Ondertusschen waren het klooster de beproevingen niet gespaard geworden. Oorlogsgeweld was daarvan wel de voornaamste oorzaak. Gelijk alle resultaten der stijgende menschelijke beschaving, hebben al de eeuwen door de kloosters en wel op de eerste plaats, als de werken des vredes bij uitnemendheid, de barbaarschheid van oorlog en revolutie te verduren gehad. Men leze voor het onderhavige geval het hoofdstuk: *Wtplunderinge, brandt* enz., waar uitvoerig de wandaden der fransche soldaten in het jaar 1677 in het klooster bedreven, verhaald worden. Gelukkig werden de zusters persoonlijk gespaard, hoewel de biechtvader door de woestelingen werd aangerand. Gevolg echter van alles was dat de zusters het klooster verlieten om rustiger en veiliger tijden af te wachten. Her- en derwaarts trokken ze om een schuilplaats te zoeken en mochten een keer te meer de groote toegenegenheid en milddadigheid harer vrienden en weldoeners ondervinden. Met groote dankbaarheid worden deze beschermers dan ook in het Register vermeld.

Uitvoerig echter wordt ons bij deze gelegenheid verhaald, de wonderbare bescherming die de in angst en nood verkeerende religieuzen bij die gelegenheid mochten ondervinden van de H. Maagd. Ook hiervoor verwijzen wij naar het origineel zelf; de naïeve bekoring van het verhaal mocht door omzetting al te zeer geschaad worden. Slechts willen wij hier even wijzen op de geschiedenis van het wonderdadige Mariabeeldje, het kostbaarste

kleinood door de zusters uit Brugge naar haar nieuwe woonplaats meegevoerd. Het werd er hoog in eere gehouden, terwijl van alle zijden de pelgrims in grooten getale naar Sittard stroomden. Ook het Register vermeldt dienaangaande bijzonderheden, n.l. stichtingen en geschenken door de weldoeners ter eere van het wonderbeeldje.

De Dominicanessen werden uit Sittard verjaagd; geruimen tijd stond het beeldje verlaten, doch werd dan in eere hersteld en wordt ook heden nog vereerd in de Sittardsche parochiekerk. Met de maandelijksche rozenkransprocessie in de gangen van het paterskIooster, bleef dit beeldje als sprekende getuige van de groote vereering van Maria door St. Dominicusorde binnen Sittard (1).

Hoewel de zusters een comtemplatief leven leidden, waren toch aan het klooster scholen en een pensionaat verbonden (2). De meisjes hadden in de kerk haar eigen koortje. Natuurlijk waren er ook onder deze pensionairen die later als zuster aldaar in het klooster traden; de eerste was Maria Sibylla Moes, dochter van Johan Moes, scholtis en vorstelijk rentmeester te Born. Doch ook van elders, zelfs van verre, komen de postulanten, waaronder uit alle standen der maatschappij. Onder de koorzusters echter treffen wij vele namen van zeer voorname familiën. Ook de Sittardsche burgerij is er sterk vertegenwoordigd met leden uit hare aanzienlijkste en meest geëerde geslachten.

Met bijzonder veel dankbaarheid werden de weldoeners van het klooster herdacht. Het desbetreffende hoofdstuk is zoo duidelijk en gedétaileerd mogelijk, zoodat we met een hernieuwde opsomming der namen nutteloos werk verrichten zouden. Het meest op den voorgrond treden, na de paters Dominicanen en

---

(1) Men zie over dit wonderdadige beeldje ook het 7de deel van pater Kronenburg's *Maria's heerlijkheid in Nederland* (Amsterdam 1911) blz. 373 vv., waar ook de overige listeratuur is vermeld. Pater L. v. Miert wees in *De Maasgouw* van 5 Sept. 1899 op verschillende passages uit dit Register, betrekking hebbende op het wonderbeeldje.

(2) B. de Jonghe, *Belgium Dominicanum*, Bruxellis 1714, p. 374: „Moniales nostrae, quae puellas *linguam gallicam docent*, monasterium ibidem (Sittardiae) habent".

(3) Bijzonder wordt melding gemaakt (1791, 4 September) van zuster Victoria Godtlieb van Israëlitische afkomst, die ook na de verdrijving der zusters, trouw bleef aan haar nieuwen godsdienst en professie.

inzonderheid de biechtvaders, de leden van het adelijke huis van Limbricht (vrouwe Marie van Eynatten, de van Beyls, van Bentincks), verscheidene geestelijken en leeken en ook de paters missionnarissen ([1]) voornamelijk in Holland.

Deze lijsten zijn niet van belang ontbloot en menig beoefenaar van locale historie zal er interessante gegevens kunnen verzamelen. Doch wij vragen er tevens de belangstelling voor als een daad van piëteit. De zorg en nauwkeurigheid waarmede al deze namen zijn opgeteekend wijzen er op hoezeer de schrijvers verlangden dat ook bij het nageslacht de namen dezer mannen en vrouwen in zegening zouden blijven. Ze zouden — aldus luidde het voorschrift — op geregelde tijden voor de zusters worden voorgelezen, opdat deze hunne zielen in hare gebeden gedachtig zouden zijn; een plicht die zij met liefde zullen hebben vervuld. Dat gebed is sinds meer dan een eeuw verstomd. Is dat niet een reden te meer ze op deze wijze aan de vergetelheid te ontrukken?

Ten jare 1802 werd het Sittardsche Dominicanessenklooster opgeheven. Nog lange jaren bleven in Sittard en omgeving zusters vereenzaamd wonen, met weemoed gedenkend de gelukkige dagen van weleer; en al stierven vele eerst hoog bedaagd, haar vurige hartewensch, nog eenmaal weer het klooster hersteld te zien, is niet meer in vervulling gegaan. Evenals het patersklooster is ook dat der zusters in andere handen overgegaan ([2]). Het werd aan het Sittardsche armbestuur overgedaan, waardoor de prefect van Aken zijne welwillendheid jegens de Sittardenaren wilde toonen.

In 1857 vestigden er zich de zusters van den H. Vincentius à Paulo, die sindsdien den naam aannamen van Zusters der Christelijke liefde en Dochters van het A. H. Bloed en er thans een bloeiende inrichting van onderwijs bezitten.

Er liggen ook thans nog over St. Agnetenberg een vrede en rust die weldadig aandoen. Zoo menig stemmig hoekje, verscheidene kleine herinneringen roepen er ons de oude bewoonsters weer voor den geest. Bijzonder aantrekkelijk is het kleine, maar zoo „heimeliche” achttiende-eeuwsche kerkje, grootendeels nog

([1]) Hieronder ook een niet Dominicaan, nl. pater v. d. Velde S. J., te Groningen, neef van P. Raymundus.

([2]) In October 1803 werd het orgel van het klooster naar Limbricht overgebracht.

ongeschonden. Het heeft den gevaarlijken tijd der alléén en streng heerschende neogothiek zonder veel oorspronkelijks te verliezen (1), doorgemaakt; en al mag een enkel stukje in andere handen gekomen zijn en vervangen door een nummer van een of anderen catalogus van kerkelijke kunst, de fijne smaak, en zaakkundige waardebeoordeeling die ik bij gelegenheid van een bezoek ter plaatse, bij mijne vriendelijke begeleidster — een der Eerw. Zusters — mocht constateeren, blijven er ons borg voor dat verder alles, zooveel mogelijk natuurlijk, intact zal worden gelaten. Ook het kleine pleintje ten Zuiden der kerk is eenig mooi. Liefhebbers van oud stedenschoon kunnen er hun hart ophalen en zich verbeelden — wat mag en vermag al niet onze subjectieve stemming bij alle schoonheidsgenot — een oogenblik te staan binnen de poort van het St. Jans-hospitaal te Brugge.

Van dit Register (2), waarvan het origineel in het genoemde klooster te Echterbosch berust, bestaat eene copie van pater Hoogland O. P. in het provinciaal archief der Dominicanen. Ze werd door mij gebruikt tot het aanbrengen van enkele kleine correcties. Tot grondslag van deze uitgave diende de keurige en acurate copie uit het Rijksarchief te Maastricht welwillend door den heer Flament, Rijksarchivaris, daartoe afgestaan; gaarne breng ik daarvoor mijnen oprechten dank. Evenzoo aan de redactie van de *Publications de la Société historique et archéologique dans le Limbourg*, die zich welwillend bereid verklaarde haar op te nemen.

Aanvankelijk zou P. Meijer de uitgave op zich genomen hebben: 't was natuurlijk de aangewezen persoon geweest, om zijn welbekende uitgebreide kennis van het verleden onzer orde in in Nederland. Overladen met anderen wetenschappelijken arbeid, verzocht hij mij deze taak over te nemen, een dienst, dien ik hem niet mocht weigeren en waarvan hij mij de uitvoering zeer

(1) Het altaar is van omstreeks 1780. Pater Jacobus Linden, biechtvader en bijzonder weldoener der zusters, wordt er de „principalsten auteur" van genoemd.

(2) Aan het einde van het Register bevinden zich enkele copiën van pauselijke bullen, welke betrekking hebben op de privilegiën der mendicanten; er bestaat geen enkele reden waarom wij ze mede zouden laten afdrukken.

vergemakkelijkte door mij tal van gewenschte inlichtingen te verschaffen. Ook aan hem dus mijnen welgemeenden dank. Moge de uitgave, door in andere handen te zijn overgegaan, niet al te zeer in waarde zijn gedaald.

Onnoodig zal het wel zijn steeds te verwijzen naar het *Chronicon conventus Sittardiensis Ordinis Praedicatorum* van pater Moulaert en bewerkt door G. A. Meijer, in den 47sten jaargang der *Publications* (1911) verschenen. Het vormt als het ware een doorloopende aanvulling van dit Register, voornamelijk wat de biechtvaders betreft. Deze algemeene verwijzing moge daartoe volstaan.

Zwolle. Dr. J. H. H. SASSEN, O. P.

REGISTER (1) ENDE MEMORIE-BOECK

INHOUDENDE

DEN OIRSPRONCK, VERVOLGH ENDE VORTGANCK VAN HET KLOOSTER DER SUSTERS VAN S. DOMINICUS ORDEN

GHENOEMPT

S. AGNETENBERGH

BINNEN SITTART,

item de namen van de Bichtvaders, Priorinnen, Suppriorinnen, ende Moeders van den raedt.

Daer beneffens der Susters, met aenteeckeninge van dagh en Jaer haerder inkleydinge ende professie, oock der overledene namen.

Item de obligatien van Jaergetyden, ende andere dergelycke Fondatien.

Mede oock de Principaelste Weldoenders des selve Cloosters (2).

\+ Bidt (3) voor fr. Raymundus a Campo vierthieniaerighen bicht-

---

(1) Voorin is een bidprentje geplakt van de E. Zuster Susanna, Joh. Maria L'Ortije van het Sittardsche Dominicanessenklooster. Ze stierf te Nuth, den 23 Maart 1846, in haar 91ste jaar en het 67ste van hare religieuse professie.

Op de klep van binnen staat: „Wordt aan alle Priorinnen gerecommandeert sorge te dragen dat voirtaen in correcte aenteeckeninghe gelyck hier begonst is, sonder fauten magh woorden gecontinueert 1680 22 July.

fr. R. A. C. (= Raymundus a Campo)".

In de copie door Pater Hoogland, gedateerd: Maart 1875 Rotterdam, staat de aanteekening: „Het origineel berust bij de Zusters v. Liefde te Sittard, die daarin de namen der leden hunner Congregatie aanteekenen".

Thans bevindt het zich in het Moederhuis te Echterbosch.

(2) Met potlood staat er bijgeschreven: Transscriptum anno 1850. Is misschien hiermede bedoeld de copie van het Staatsarchief te Dusseldorf?

(3) Uiteraard hebben verschillende schrijvers aan het Register gewerkt. De eerste hand, die wij door het teeken + zullen kenbaar maken is uit de 17de eeuw, en wel van den aanlegger van het Register. Verdere handen uit de 18de eeuw zullen door O worden aangewezen.

vader, die desen Register geprocureert en eygenhandelyck geschreven heeft tot op desen 22 July 1680.

En dat toch alle Priorinnen niet en laeten te continueeren in het aen-teeckenen oft doen aenteeckenen gelyck nu begonst en tot desen dach tou geschiet is.

O Hoo dat Sittard opkomen is — ende die ongelucken, die haer overgecomen zijn.

1248—18 April. Walramus graeff de Monçeau heft van Sittart synde een dorp tot stadt gemackt, ende dat met bewillinge van syn Moder, ende Henricus Hertogh van Limborgh.

1300 - Sittardt is verdestrueert geworden door den Hortoghe van Limborcht.

1398—is gestorven in Alsatien Simon den jonghsten graef van Salm Neve ende erfgenaem van Renaldus hertogh van Valckenborgh. Voors. Simon jonckman stervende heft gelaeten eenen broder met name Joannes, ende een suster met naeme Odilia, graeve ende gravinne van Salm syne Erfgenamen, ende is begraven in de collegiale kerck van St. Peter tot Sittardt, synde heer van Puytlingen, Born, Sittardt, Kerpen ende Ravensteyn. Deze twee erfgenamen, te weeten, Joannes, ende Odilia hebben vercocht aen Guilielmus hertogh van Gulick ende Gelder het goet Born, Sittardt, ende Susteren, voor een somme van seventigh duysent Reynse godtguldens, segge 70.000 guld.

1430—Sittardt is wederom opgebouwt door den hertogh van Guylich.

1540—Sittardt is verbrant en verdestrueert door Carolus quintus Keyser.

1582—Sittardt is herbouwt worden door Joannes Wilhelmus hertogh van Gulich.

1976—20 April heft Calvo gouverneur tot Mastricht in dienste van Vranckerigh poorten en wallen van Sittardt gedemolieert.

1677—14 Jan. het water is in sulcke abundantie ingekomen in de stadt Sittardt door de oopeninghe door de Fransen gemackt, dat de menschen hun moesten salveren op de solders.

1677—22 Aug. is Sittardt door de Fransen geplundert ende gebrandt

1677—2 7bris is Sittardt wederom door de selve Fransen geplundert ende voorts verbrandt, als wanneer de Hooghkerck, het stadthuys, ende het voorhuys der Paters Predicheeren met de rest van de stadt in de asschen geleyt is.

1677—22 7ber is Sittardt gefortificeert door colonell d'Avila.

1678—30 Jun. is Sittardt door graeff Schillart gedemolieert, ende het garnison met alle krygsprovianden gelicht uyt vrese van de Fransen.

1678—20 Jul. hebben 7000 Fransen gestaen tot Urmont ende ons volck, sterck 20000 man onder 3 generals, te weeten Spaem, Schavet, ende Schillart en hebben niet derven aanbyten.

1678—11 8bris is Frans garnison gekomen binnen Sittardt Susteren, etc.

1701—19 7ber naer middagh ontrent een ure is sulck onweer opgestaen met sulcken blixem en donder dat de werelt scheen te vergaen met hagell, dicker als duyven eyeren, oock met grouwelycken wint, die oock de dickste bomen heft over hoop geworpen, soo wanneer alhier allen de vinsters naer den hoff syn uytgeslaghen.

+ Aenvanck, Vervolgh, ende Vortganck des cloosters S. Agnetenbergh binnen Zittart.

Aengaende de plaetsche daer, binnen de stadt Zittardt, lande van Gulick, staet ende gesticht is het besloten clooster der Susters van den eersten regel des h. Dominici orden genaemt Sint Agnetenbergh, dese plaetsche is te voor tyden de voogdye gewest, toubehoorende syne voorstelycke Durchluchte den hertoch van Gulick, dienende voor woonplaetsche van de tydelycke vooghten der stadt ende hooftbanck van Zittardt, doen ter tyt bestaende in huys ende stallinghe met een middel-maetighen moeshof — ende met eenen vyver gelegen meerendeels ter plaetsche daer nu staet den grooten dormter, ende staensal een deel van den panthof, syn water ontfangende wt de beke door buysen ende canalen geleydt wt den inloop der selve beke recht boven de volmeulen: de voorschreven vooghdye, de vorstelycke gerechticheyt hier tou hebbende, ende van outs ab immemorabili altyts onverhinderlyck gehadt hebbende den lesten vooght die er gewoont heft is gewest Bado van Huckelhoven, gesuccedeert in plaetsche van den

heer vooght Georgivs ab Haackh die aldaer gestorven is; en voor dezen, den heer vooght Quirinarius naer aflyvicheyt des voorgenoemden vooghts Huckelhoven, heft den wel edelen gestrengen heer Philip Henrick von Bentinck vörstelycken hoffmeester de voorsch. vooghdye becommen: ende t'samen oock den oorlof um

Ursulinnen te Sittard. (1)

in de stadt Zittardt in te brengen het Orden der Ursullinnen: en also syne dochter Petronella kanonikesse des vry-adelycken stifs binnen Susteren oock tot dit orden van Godt beroepen was, ende alhier soude woonen: heft voorgemelden heer Hoofmeester dese vooghdye ende behuysinghe tot eene provisioneele woonplaetse deser religieusen laeten bereyden en accomoderen en haerlieden ingeruymt.

Hun vertrek.

De Ursullinnen eenigen corten tyt hier gerecideert hebbende syn vertrocken en aengenomen binnen de stadt van Rurmonde. Naer welcker vertreck ons orden heft aengehouden by syne vorstelycke Durchluchte um den oorlof dat — er onse nonnekens souden meugen succederen; de menrebroeders solliciteerden sterck voor de nonnekens van huu orde, penitenten genoemt: Ende beydesydts sterck gesolliciteert hebbende, hebben wy door het medewercken van den heer Ulner doonmaels geheym secretaris het iaewoordt voor onse nonnekens becommen. Nu desen oorlof hebbende, beneffens den verlof van syne Hoogheyt den prince ende bisschop van Luyck ende vooral onses ordens overicheyt: ende daerby de goede genegentheyt van den achtbaren Magistraet ende der goede gemeynte: Item de Ursullinnen vertrocken synde ende wy dese haere gewesene woonplaetsse den meer gemelden heer Bentinck voor de somme van 2000 pattacons en met obligatie van een eeuwich jaergetydt afgekocht ende in possessie genommen hebbende, heft men besorght gewest mette naesten eenige bequaeme religieusen te verkiesen, om se hier in te bringen ende dese nieuwe voorgenommene fundatie te beginnen; en om die te vinden heft men de oogh geworpen op het out, treffelyck, ende vermaert clooster onser nonnekens binnen Bruggen in Vlaenderen, Vallis Angelorum, oft Engelendael genaemt. Alwaer doon der tyt by deses cloosters treffelycke religieusen, twee onder andere gevonden wierden, wtstekende in yver ende liefde tot Godt en

---

(1) **Deze en volgende toevoegingen in margine zijn van lateren datum.**

tot rechte cloosterlycke observantie, ende vervoorderinghe van de h. Religie, daerby heel bequaem om sodanich seer goet en verdienstlich maar oock seer swaer en difficyl werck aen te verden ende te vervoorderen; te weten de Eerw. Moeder Suster *Maria Sibilla van Bronckhorst* geboren binnen Campen, lande van Over-yssel en de Eerw. Moeder Suster *Ida Agnes Crockx*, geboren binnen Antwerpen, maar beyde geprofest binnen Bruggen, aan de welcke als onse Oversten sulx voorgestelt hadden, hebben sich datelyck gebuycht onder de gehoorsaamheydt ende sich gheresolveert wt dit gemackelyck wel gefondeert clooster, en wt hun ruste ende gemack te trecken nae dit vremde landt en vergelegen plaetsche: daerse voor eersten groote sorge, armoede, en ongemack te verwachten hadden en oock inder daet gevonden hebben.

Eersten intrede in Zittart.

Aankomst van twee Eerw.Moeders den 25 Februari 1648.

So dàn int jaar ons Heeren 1648 den 25 February syn de twee bove gemelde Eerw. Moeders tot fondatressen deser plaetsche te Zittart gearriveert, vergeselschapt met den seer Eerw. Meester Pater Thomas Leonardi doctoor inde h. Godtheyt ende professeur in de Universiteyt van Leuven als commissarius van onsen Eerweerdichsten Meester generael ende in name van onsen seer Eerw. Pater Licentiaet Kampenhout bichtvader van Engelen-dael. Oock den Eerw Pater Stephanus Schaep vicarius der paters Predikheeren binnen Zittart ende eersten bichtvader deses voorgenommene cloosters: hier beneffens oock mede brengende een wereltlycke dochter genaemt Willemken van Limet hebbende te Brugge het iae-woordt becommen om in het nieuwe clooster het h. habyt te ontfangen ende tot werck suster aengenommen te sullen woorden. Dese dan aenkommende op dach en dato als boven, syn van onse Eerw. Paters Predickheeren processionaliter ingehaelt: dewelcke beneffens den seer Eerw. hoochgeleerden heer Adolphus Fredericus Ruter doctor in de gheestelycke rechten als lantdeken ende pastoor alhier: mede den wel edelen gestrengen heer Philips Henrich von Bentinck Vorstelycke Durchl. Palts-Nieuwborchs hoofmeester in name van Haere Durchluchte: Daerby oock den samentlycke achtbare Magistraet ende borgerye deser

Zij worden *processionaliter* ingehaald.

stadt, de nieuw=aengekommene goede religieusen eenstemmelyck den blyden willecom gevende, hebben se geconvoyeert tot inde kercke der P.P. Predickheeren: ende van daer met de benedictie van het hoogw. h. Sacrament vergeselschapt tot aen de poorte van het nieuwe clooster, daer sy daetelyck intredende hebben den selven dagh aengenommen de stricte clausure: ende van dien dach aengevangen ende altyt gecontinueert (: oock nog sy twee alleen synde :) 's nachts de metten ende 's daghs de andere getyden te doen. Den boven-gemelden meester P. Leonardi in name en wt commissie van den eerweerdichsten meester Generael heft voor eerste priorinne ingestelt de bovegemelde Eerw. Moeder Suster Mariam Sibillam van Bronckhorst ende voor eerste supriorinne bovegemelde Eerw. Moeder Suster Idam Agneten Crocx. Ende voor *patronesse* des convents heft men verkosen de h. Agnes de monte politiano: ende aen het clooster den naem gegeven Sint Agnetenbergh.

Instelling van een eerste *Priorinne* en van een eerste *Supriorinne.*

Alles moet wesen tot Godts eere en glorie, tot vervoorderinghe van de h. Religie, tot salicheyt derghene die de plaetsch immermeer sullen bewoonen, tot segeninghe deser stadt, ende tot gesticheyt van de goede borgerye ende van ieder-een.

Aancoopinghe van andere erven.

Also nu dese bove-gemelde voochdye plaetsch wat te kleen in haer begryp was, om mettertyt een volkommen clooster te stellen, heft men eenighe luttele iaeren daer naer mede aengekocht seeckere plaetsche lanx de plackstraete gelegen waer op eertyts gestaen heft een fraey huys genaemt Dobbelsteyns porte, hebbende toubehoort de jonckers van dyen naeme: in welck huys onze paters hare eerste 6 iaeren, te weten van het iaer 1626 tot het 1632 gewoont ende gedoceert hebben tot datse van daer nae hun tegenwoordich clooster verhuyst syn, welck huys daer naer door de keyserlycke geingequartierde soldaten beneffens mennich ander schoon borgers huys gans afgebroken ende gedemolieert is, dese plaetsche is meerendeels betaelt wt seeckere penningen ons gegeven van suster Elizabeth van Beul geestelycke dochter van Maestricht met last en obligatie van eenighe iaergetyden.

Item also daer noodich was eenich byzonder quartier voor de

schoolkinderen en hare meesterssen binnen de clausure, ende voor den tydelycken confessarius en buyte-susterkens ende dienstboden des cloosters buyten de clausure; heft men oock corts hiernaer aengekocht de behuysinghe aende straete, ten deel binnen, ten deel buyten de clausure geincorporeert ons tot dien eynde dienende, welcke plaetsche is betaelt geworden wt de penningen der gheestelycke dote van eenige religieusen.

Eenigen tyt naer incorporatie deser plaetschen heeft R. P. Schaep als bichtvader en tydelicken directeur in den hof van binnen laeten kareelen backen ende daer van laeten den grooten muyr leggen lanx den wal, ende den muyr lanx de plackstraete, ende de tusschen onsen tegenwoordighen binnewyer en het Rosmeulen straetiën.

Ros-molenstraat.

Als wanneer om de goede naburen niet te ontrecken het water dat sy voorhenen uit den wyer plachten te haelen, men heft laeten maecken tot hun gerief twee porren: d'eene neffens onse porte; de andere in het rosmeulen-straetien, haer water ontfangende wt de selve canalen die onsen tegenwoordigen binne-wyer spysen wt de voorgemelde oude vorstelycke maer nu onse aengekochte gerechticheyt.

Die twee „purren" of putten bestaan nog.

Aenwerck tot den nieuwen Bouw.

Voorders also de bouwagie der gewesene vooghdye ons tot noch tou dienende tot onse wooninghe niet alleen seer engh en nauw van begryp was en onbequaem om er fatsoenelyck cloosters ghewys te woonen; maar oock so out en bouwvallich, dat-er de arme religieusen sich niet langer en konden onderhouden, is men genootsaeckt gewest hier-inne te voorsien en eenighe middelen te soecken de arme benaude en benoochdichde kinderen te helpen. Maer also daer ten alderminsten gheenen voorraedt en was van noodich gelt om te timmeren, maer ter contrarie wel groote armoet; ende daerby de geringe erven des cloosters seer belast ende verschult, heft men sich moeten keeren tot Godt den trooster en hulper in alle noodt ende daerby oock versoecken de hulpe en assistentie der goede menschen.

So dan den Eerw. bichtvader R. P. Raymundus a Campo, met de moeder priorinne en heele gemeynte den noodt aen Godt

geklaeght en door haere gebedekens gerecommandeert hebbende, is den voorschreven pater vergeselschapt met den Eerw. pater Schaep, prior der p p. Predickheeren tot Zittart int iaer 1661 den 5 Aprilis nae Dusseldorp getrocken, ende sich met goede vrinden wel beraeden hebbende, hebben by Syne Vörstelycke Durchluchte Philips Wilhelm sich aengegeven, den grooten noodt geklaeght, ende ootmoedelyck gesupplicseert om de genade van door hem den eersten steen geleght te möghen woorden en dit van eenen bauw die wy genootsaeckt waeren te timmeren, met gheen andere middelen als de ghene die den goeden Godt ende goede herten van liberale menschen ons in onsen noodt souden toustueren. Syne Durchluchte heft ons deemoedich versoeck niet afgeslagen, maer genadelyck tougestaen, ende een bevellich laeten verveerdighen aen den gestrenghen heer Ambtman Hans Wilhelm von Bentinck desen eersten steen op synen tyt in synen naeme te leggen, laetende oock aen synen rentmeester van Born den her Hans Dederich Maes belasten, ons tot eene vereeringhe te tellen eenen penninck hiernaer aengeteekent op dit register ter plaetsche daer andere almoessen ende donaria aengeteekent staen die men tot optimmeringhe deser plaetsche binnen en buyte landts gesoecht heft ende gecollecteert.

Legginghe van den eersten steen.

Om nu dit swaer werck te beginnen heft men den penninck van syn Vörstelycke Durchluchte datelyck geimployeert, ende met consent van onsen Eerw. meester provinciaal, wt de dote van suster Maria Magdalena Maez getrocken 300 ryxdalers. Daerby nog 300 guldens uit de dote van Suster Mechtil Brouwers, met dese penningen heft R. P. Raymundus in den voorsomer in onsen hof laeten kareelen backen tot 3 hovens tou, die altemael so wel geluckt syn, dat Godt den Heere dit ons werck scheen te sullen gebenedyden. Hebbende nu een deel van dese kareelen ofte bricken, eenighe mergel-blocken, sant, kalck, hout (: beneffens een deel van eenen hovenbricken staende van binnen in onsen hof van outs, ende daerby een goet deel timmerhout, welcke den Eerw. p. Thomas ab Heer besocht hadde ter wyle dat hy bichtvader was:) en andersints bereydt gemackt om het

werck te beginnen, heft men den eersten steen geleght op deser wyse:

Tegen den 28 Aprilis 1661 heft R p. confessarius voorschreven tot dit solemneel act genoodt den seer eerw. pater Henricus Hechtermans, doctoor in de h. Godtheyt, prior tot Maestricht, den Eerw. pater Stephanus Schaep, prior tot Sittardt met syne gemeynte, den wel-edelen gestrengen heer ambtman Bentinck, den heer Ulner voght tot Sittart, den heer Haeckh gerichtschryver onsen gheestelycken vader, den heer Hans Dederich Maez vorstelycken rentmeester tot Born, den heer Adam Deusz scholtis tot Grevebichte, den regerenden heer borgemeester Claessen met den geheelen achtbaren magistraat; de welcke al t' samen met een groot deel der voornaemste borgers, oock syn gecompareert. Op den bestemden dagh den Eerw. pater prior van Sittart de misse solemnelyck gesongen hebbende, en onder dese den seer Eerw. pater Magister Hechtermans treffelyck gepredickt hebbende, heft men den eersten steen gewiedt, ende men is met de benedictie van 't Hoochw. H sacrament processionaliter gegaen ter plaetsche daer den eersten steen geleght soude woorden, den steen fraey wtgesteken met dagh en iaere daerin gegraveert, gewiet en fraey geschildert wierde gedraghen door twee wel gepaleerde bruytiens, ter plaetsche gekommen synde heft den meergemelden vorstelycke Durchlucht met alle ghewoonlycke ceremonyen den eersten steen geleght, op den selven leggende een stuck gouts ende een stuck silvers voor den meester van de metselaers, waerover de nonnekens datelyck met blyder stemmen den Te Deum Laudamus gesongen en Godt wt = er herten gedanckt hebben over dit goet beginsel, ende aengeropen om syne goddelycke hulpe tot eenen geluckighen vortganck, waer naer de bovengenoemde heeren ende vrinden hebben 's middachs in 't voorquartier een blyde maeltyt t' samen gehouden. Ende men heft dit aengevangene werck met sulcken yver voorgenommen, dat men der noch binnen iaers het dack heft opgebracht.

Caeremonietz bij gelegenheid der steenlegging.

Omval ende weder-op-timmeringe van den Bouw.

Anno 1662 den lesten dagh februarii omtrent ten 11 uren 's middachs isser sulcken storm-wint opgestaen dat = er niemant

en was die sulx beleeft hadde = door den welcken ons het ongeluck ervaren is, dat het geheele pannen dack van desen nieuwen bouw, met de muren tot de onderste balcken tou omgesmeten is, tot groot misbaer van de arme nonnekens ende tot groot medelijken van iedereen. So dat = er mennich goed herte bewecht wierde, nae syn vermeughen de milde handt mede wt te steken, ende den geleden schade te helpen redresseren. Over = sulx de wonde noch versch synde, heft R. p. Raymundus geassisteert van goede vrinden ende met goede recommandatien, gegaen den noodt klagen ende de handt wtsteken, niet alleen binnen Sittart ende omliggende plaetschen, maar oock in Vlaenderen ende verscheydene quartieren van Hollandt, van Overyssel, Zutphen en elders, ende heft gecollecteert, gelyck als correctelyck aengeteeckent staet op het register ter plaetsche daer de weldoenders van ons clooster geschreven staen ende men heft den bouw so verre gebrocht met den bystandt Godts ende der goede vrinden, dat = er de nonnekens (: die Godt den Heere door dit werck beproeft hadde gelyck eertyts synen grooten vrindt Job :) den 21 decembris des iaers 1663 haeren eersten blyden intrede hebben gedaen, op dese maniere;

blyden intrede int nieuwe clooster.

Tot dese solemniteyt is verkosen ende bestemt den weerdighen feestdagh der praesentatie van de alderh. moeder Godts Maria, om also ons ende alle onse naekommelingen met Maria in dese nieuwe woonplaetsche ende nieuwe Godts-huys tot een eeuwighe offerande op te dragen ende te presenteren ende om onder haere moederlycke protectie altyt te meugen schuylen. So dan int iaer ons Heeren 1663, op desen feestdagh voorgenomt, synde den 21 decembris; den heer vooght, heer gerichtsschryver onsen gheestelycken vader, den regerenden borgemeester ende geheele magistraet, mede de voornaemste borgers daertoe genoydt synde, heft den Eerw. pater Schaep bichtvader deser plaetsche de misse gesongen, ende heft de heele gemeynte onder dese devotelyck gecommuniceert: naer de misse heeft R. p. Raymundus doonmaals prior te Zittart, het sermoen gedaen ende hiernaer de bededictie van 't hoochw. h. Sacrament gegeven hebbende, heft

men also wt de oude capelle (:gestaen hebbende daer nu noch staet ende altyt in eeren moet onderhouden woorden den ouden kerckhof, alwaer de eerste priorinne met eenighe religieusen begraven liggen:) processionaliter gegaen nae de capelle ofte provisionele kercke van den nieuwen bouw. men nemt den wech door de gemeene cloosters porte duer de Plackstrate: naer des cloosters vane volgen de nonnekens singende de litanie van de h. moeder Godts: naer dese volgen een deel van onse eerw. paters predickheeren, ende dan eenighe flambeauwen; ende naer dese den Eerw. pater officians met het hoochw. h. Sacrament; den welcken syn gevolght den magistraet ende borgerye: ende men is also gegaen door de voornoemde straete en ingegaen de porte dewelcke neffens Vonckelers-huys staat aen den wal, en also inde nieuwe capelle, daer de blyde nonnekens intredende den nieuwen choor, en opheffende wt een danckbaer herte haere stemmen hebben blydelyck den blyden lofsanck Te Deum Laudamus gesongen: sich also aen Godt almachtich, door syne alderweerdichste moeder, en door andere des cloosters en ordens patroonen ende patronessen ootmoedelyck presenteerende ende aen syne hooghe Maiesteyt de plaetsche met de inwoonders tegenwoordich ende toucommende, en met alle hunne gheestelycke oeffeningen devotelyck opdragende.

Denselven dagh is moeder priorinne suster Alexia van Beul aen de blyde nonnekens gegaen elck-een syn nieuw celleken aanwysen, daer sy met ongelooffelycker vreugde Godt danckende ingetreden zijn.

Wt-plunderinge, brandt, verwoestinge van Zittart ons clooster oock hel treffende.

Naer dat int iaer 1677 den heer Calvo, naederhandt francen gouverneur van Maestricht tot twee reysen de stadt Zittardt hadde commen demanteleren ende de geheele stadtsvesten omverwerpen en de porten doen springhen (: onses cloosters grooten muyr langhs de vesten oock in groot perikel synde, maer is door ootmoedigh smeecken verbeden woorden:) so syn daer naer den 22 Augusti des selve iaers de voorseyde francen wt Maestricht wat naer middernacht de stadt commen over-rompelen, een goet

deel derselve wtplunderende en in brandt stekende: maer syn dit mael ons clooster voorby gegaen.

Den naevolgenden 2[en] Septemb. op eenen Donderdach 's morgens omtrent 3 uren synse voor de tweede mael kommen plunneren en branden; dit mael het alder eerste op ons clooster aenvallende, omdat verspyet waeren als soude onses vorsten, rentmeester ende eenighe naburige heeren hun gelt en costelyckste meubelen by ons gevlucht hebben. Sy hebben dan met gewelt opgeslagen de porte neffens Vonckelers huys, syn oock door eene opgeslagene vinster ingeraekt in het voor-quartier, ende hebben dit voor eersten teenemaal uitgeplundert, oock de eygene persoone van den pater niet verschöonende, maer sonder eenich respect mishandelende, syn daer naer furieuselyck op het clooster aengevallen, hebben voor eersten in stucken geslaghen de middelste glaesvinster van den pandt en syn daerdoor ingeklommen: hebben daer naer met swaere yseren hamers ende met bylen van buyten opgeslagen alle porten, deuren ende vinsters; ende van binnen de deure van den refter, keuken, ende kelders, item van alle kisten, koffers, ende schappraeyen alles wtplunderende ende wech nemmende niet alleen het gevluchde goet, maar oock des cloosters lynwaet, tinnewerck, etensware, en alle meubelen die sy bebben gevonden en kunnen verdraghen. De benauwde religieusen hadden zich op den choor geretireert, ende bleven knielen voor het h. Sacrament en voor het weerdich bildeken van de h. moeder Godts het roose-cransken lesende, ende sich aen Godt en aen syne h. moeder bevelende; en is also gebeurt dat-er niet eenen soldaet op den dormter gerackt en is: want gelyck = er eenen van de selve gecommen was tot op 't midden van den trap, begonst men de trompetten te blaesen om te marcheren, en heft sich also daetelyck van daer gheretireert, so dat Godt int midden deser perikelen syne dienst maeghden schynbaerlyck heft bewaert, daerentusschen de heele stadt geset hebbende in vier en vlamme (: ons oock verslindende 2 huysen op de Peerdts-straete en het derden in de Helle straet gelegen daernaer afbrekende:) syn also met den voors. ende groote buyten weder wt Sittart vertrocken.

Dit heft de goede kinderen so ontstelt ende sulcken anghst aengeiaecht, dat se den selven dagh, naer dat den Eerw. pater

gecelebreert en haerlieden de benedictie vant' hoochw. h. Sacrament gegeven hadde, al t' samen de vluchte ghenommen hebben, niet dervende sodanighe perikelen langer afwachten. hebben sich geretireert ten deele op 't huys Limmericht ten deele nae verscheyde cloosters van ons orden, ten deele nae haere vrinden. De nieuwgekosene priorinne suster Maria Magdalena Maes met een goet deel der religieusen hebben sich geretireert tot haere swaeger den heer Scholtis Wustenraedt in gen Hoensbroeke, etc. geleyk breyder geannoteert is op dit register by de weldoenders van het clooster. So dat het convent eenighen tyd gestaen heft sonder eenighe religieusen, ende den pater genootsaeckt gewest is eenighe getrouwe wereltlycke manspersoonen te besorghen, die = er 's nachts bleven waken ende de plaetsche bewaren.

Eenige leeck-susterckens quaemen der over dach binnen, maer vertrocken tegen den avondt nae de pastorye van Munstergeleen, daer den h. pastoor haer een quartierken hadde verleent om-er te logeren. Sy en derfden 's nachts niet binnen blyven, omdat-er van de borgerye 's avonts nouwelix thien menschen bleven.

Naer dat den heer coronel d'Avila met een groot getal van de Duytsche geallieerde volcker gearriveert waren de stadt aenvangende met grooten yver wedrom te fortificeren, is moeder priorinne met haer geselschappe wt gen Hoensbroeck wederom 'thuys commen, ende de andere religieusen alleenskens synder gevolght, het herte haer treckende nae het gheestelyck moeders huys, so dat binne iaers het meeste deel wederom int clooster by malkanderen gewest is.

Maer de aldergrootste armoet isser gevolcht, also de geallieerde mennighen tyt ronts om de stadt gecampeert hebben, over sulx dat alle vruchten hier in 't rondt teenemaal geruineert syn geworden, en van alle onse erven ende landeryen en renten dat iaer niet de weerde van eenen stuyver hebben genoten: en wonder is hoe men het leven heft kunnen onderhouden.

Niet langh hiernaer, te weten in Junio 1678 den heer Avila die ons arm clooster wel geaffectioneert was, als oock madame la comtesse de Coupigny syn huysvrouwe die ons gelyck een geestelycke moeder was, vertrocken synde, ende corts daernaer order gecommen synde de fortificatie wederom te demolieren, item alle het Duytsch garnisoen den 2 Augusti de stadt gans

verlaten hebbende, isser wederom een nieuwe aldergrootste benautheyt gevolght, want wy waeren sonder vestinghe, sonder stadts-poorten, sonder garnisoen en in so gevaerlycken tyt.

Den 12 Octobris syn de francen binnen gecommen; te Sittart, te Susteren, te Urmondt, en in andere Gulickse plaetsen het winter quartier nemmende, ende hebben allen het landt so wtgeschadt en so wtgemergelt, ende in alle manieren ons so overvallen; ende ons in sulcke armoedt en miserie ghebrocht dat dit met gheene penne en kan beschreven woorden. En dit heft geduert tot dat den langh-gewenschden peys tusschen de croonen besloten ende gevolght is; ende de francen vertrocken syn.

Vier goddelycke straffinghen, bysonderlyck over Zittardt, door de 4 elementen.

Is remarcquabel ende dient ter memorie aengeteeckent te wesen tot schrick en afstandt van sonden en tot sorchvuldicheyt om in Godts rechtveerdighe handen niet te vallen; hetghene ons de lestledene iaeren (: sonder twyffel tot verdiende straffe onser misdaden:) overcommen is over de stadt Zittart; als Godt den Heere de 4 elementen, te weten de Aerde, het Water, de Lochte, ende het Vier schynt gewapent ende gebruyckt te hebben te tot castydinghe der misdaden. 1°. de Aerde, als wy gesien hebben dat in het iaer 1677 de francen ende corts daernaer de geallieerde Duytsche volcker syn commen aen de stadts vesten en andere aenpalende plaetschen het onderste boven ende het bovenste onder werpen, alle omliggende plaetschen ende hoven bedorven, een vierdel uren int ronde alle hagen wtwerpen, alle grachten vullen, alle hout en boomen afkappen, en alles ruineren. 2°. Het Water: als-er enckelyck te voren, te weten den 15 Aprilis, des selve iaers sulcken watervloet ons overcommen is, dat het water in sommighe huysen bynae tot aen de onderste solderinghe, by onse Eerw. paters tot op den hooghen autaer, ende inde camer ende benedenste plaetschen van ons voorhuys en schoole over de 4 voeten hooch gestaen heft: en alle straeten waeren als sterck-loopende rivieren, daer men oock balcken en ander swaer opgenommen hout sach dryven en anderssins, niet sonder grooten schade, maer het water is in twee daghen wederom

gevallen. 3°. De Lochte als-er niet lang te voren sulcke infectie was ende de disenterye so regneerde dat-er in de geheele stadt nauwelix 5 off 6 huysen onbesmet syn gebleven, en als-er in ons clooster oock luttel religieusen syn teenemaal geeschappeert: maer niemandt gestorven. Niet langh daer naer is opgestaen een vremde sorte van cortsen de stadt oock heel infecterende ende mennich mensch wech nemmende; als wanneer het meeste deel van onse religieusen oock van de selve langh kranck gelegen hebben, maer niemande gestorven als suster Catharyn Botty alleen. niet langh van te voren hadder sulcke duerte ghewest, dat men voor den vat roggen 13 en 14 schellinghen moeste betalen en mennich mensch van honger en gebreck te cort gegaan is. 4°. Het Vier: als er int voorgenoemde iaer 1677 den 22 Augusti ende daer naer den 2 Septembris het vier niet wt den hemmel gevallen, maer wt Maestricht door de francen gebrocht is, vernielende niet alleen de meeste part van de borgers huysen, maer oock de collegiale kercke met den schoonen costelycken seer hooghen torn ende het stadthuys met den nieuwen byghebaude torn ende treffelyck urewerck met een costelyck voorspel, hetwelcke maer over corte iaeren gemaeckt was. Onse cloosters stonden oock in perikel, bysonderlyck het clooster van onse Eerw. paters, alwaer het dack van 't spreeckhuys afbrande en den torn op de kercke tot verscheyde reysen in brandt gherackte, maer wierde door vlyt en arbeydt van de religieusen geblust. Corts hier naer was-er wederom en dit voor de derdemael een partye gecommandeert ende tot inde water-sley 's nachts gearriveert met ordre de reste van de stadt vorts heel af te branden en niemande te verschoonen; maer syn dit mael door Godts beschickinghe verhindert gewoorden. Dit stel ick hier ter memorie voor ons om so wel te leven dat de gebeden, de deuchden, ende het goet leven der religieusen möghen als eenen beweechelycken regenboghe syn om den rechtveerdighen Godt tot bermherticheyt te bewegen als hy naemaels de roede sal aennemen om dese stadt of omliggende plaetsche over hunne misdaden te castyden.

O **Opbouwinge**

van onse kerck in 't iaer 1699, het meesten deel door caritaten onder directie van den Eerw. p. Guilielmus Schap als bichtvader aengewackert synde door geaffectioneerde vrinden, principalyck nochtans door den Eerw. heer Carolus Damen, pastoor tot Limbricht.

Voorseyden confessarius dan, aldus aengewackert synde heft het voorighe jaer, te weeten 1698 eenen carcelhoven van hondert vyftigh duysent bricken laeten maecken ende oprichten int midden van de toekomende kerck, ende syn ten uytersten wel geluckt— het selven jaer heft hy opgedaen van omtrent Namen 60 oberlansse mudden calck — volgende jaer 1699, den 18 Augusti is gekomen die genadighe vrouw Elizabetha Cicilia van Breille baronesse van Limbricht jonghe dochter vergeselschapt met haere twee nichten, te weten de vrulen Dina Horrion ende Francisca Eynatten in een carosse met vier peerden, ende heft met groote solemniteyt onder het singen van Te Deum Laudamus den eersten steyn gelaght aen de nieuw kerck aen den altaer naer de syde van den epistell leggende daer op een dobbel ducaet in golt voor broder Adrianus van Calcar, meester metzelaer ende voor elcken operknecht eenen halven rixdaler, dit alsoo geschiet synde, hebben begonst te arbeyden met vrughde maer met groot achterdencken ende sorgh, dit jaer 1699, leggende alleen de fundamenten van de nieuwe kerck ende den aenclevenden tweeden pandt.

Maer het naestvolgende jaer 1700 hebben de kerck met den pandt met Godts gratie onder dack gebrocht—

Anno 1702 naer dat de muren wel gedrooght waren heft den voorseyden Eerw. pater Guilielmus Schap bichtvader door onsen generael geconfirmeert synde het sware steyne wulfsell op de kercke doen

leggen met groote macht van yser, te weeten vyfthien duysent twee hondert 20 ll ysers.

dese kercke soo verre voltrocken synde met den tweeden pandt, boven, ende onder-choor, sacristie ende thooreken soo hebben wy de kercke belaght met achthien hondert pavee steenen —

	R.	alb.
soo dat dese kercke aldus opgebouwen met den pandt kompt te kosten volgens de by liggende goede rekeninge ende specificatie van alles ses duysent een hondert derthien R — $14^1/_2$ albus segge —	6113	$14^1/_2$

Specificatie der hiertoe ontfangene penninghen.

In den eersten stelle hetgene dat het arm convent heeft konnen contribueren tot desen gemelden bouw —

	R.	alb.
Anno 1700, den tweeden februari van de verkochde huyskens tot Ste. Winoxbergen, komende van de Eerw. moder Catharina Beatrix Simpoll jubilaria 680 guld. Mastrichter cours, waeruyt betaelt syn aen den heer Theodorus Paumen coopman alhier 236 guld. species van vruchten ende andersins, die de weerdige moder priorinne Maria Joseph Soutzen genooten had. ergo soo syn tot den bouw alleen ontfangen 111 R. species, maeckende in loopende geldt —	133	16
1700— 6 April des selve jaer het novitiaet geldt van suster Margareta. In den bos: 30. R. species courant	36	0
30 April des selve jaers vyt de dote van suster Maria In den bos ontfangen $470^1/_2$ R. species in courant	564	48
18 Juny des selve jaer ontfangen vyt de dote van suster Christina Ceulen 201 R. species courant	240	0

Sum. Pag — 973 R. 64 alb.

	den selven 18 Juny 1700, uyt selve dote van suster Ceulen noch ontfangen — 300 R. courant waer van datter pensioen uytgestelt syn op sr. helgers op den Mert, soo dat tot den bouw alleen ontfangen syn —	100	00
	29 Novembris uyt selve dotte noch —	100	0
1702—	2 Mey uyt het convents deposito — 40 R. species	48	0
1704—	16 februarii van seker capitael van 500 R. species staende ten laste van den heer canonicus Eysen syn	R.	alb.
	geimployeert tot den bouw 144 R. $5^1/_2$ schill. specie	172	$70^3/_4$
	van dit capitael heft moder priorin j Soutzen in waren ontfangen 230 R. $74^1/_2$ st. spec.		
	ergo blyft van voors. capitael — 100 ducatons		
	Summa pag. 420. R. — $70^3/_4$ alb. —		
	Summarum heft het convent gecontribueert tot desen bouw. 1394 R. — $54^3/_4$ albus.		
	Nu volgen de almoesen oft caritaten dewelcke godvruchtighe menschen hebben willen liberalyck contribueren tot optimmeringhe tot dit Godtshuys, die wel gerecommandeert moeten blyven in de gebeden van de tegenwoordighe ende naervolgende religieusen in teecken van danckbaerheydt.		
	de genadighe baronnesse van Limbricht in het leggen van den eersten steyn anno 1699 den 18 Aug. gelyck pag. 1^a voorseyt is, heft gecontribueert — 100 R. species	120	0
	den 21 ditto haer gaende bedancken van dese almoes heft sy wederom gegeven in stilte, verbidende aen iemant kenbaer te maecken, noch 100 R. spec. —	120	0
	den heer Theodorus Paumen coopman alhier en banquier geestelycken vader der paters predicheeren		

gecontribueert om holt te coopen van den baron Schaesberg 100 R. spec. —	120	0
onsen cousin Ruth, oppertman van Manderscheyt	50	0
madame van Limbricht wederom	180	0
onse genadighe cheurvorstyn, door mynheer Weiler	10	0
Summa pag. — 600 R.		
deselve cheurfurstinne hoorende door hoogher vrinden dat het een arm clooster was, ende enichsten van ons orden onder alles haer gebiet heft begonst ons meer affectie toe dragen ende vereert	120	0
item heft ons noch doen geven assignatie op eenen heer vooght van 360 R. maer hebben ons laeten contenteeren (mits dat selven voght meer als een jaer ons opgehalden hadt) met	300	0
baron Hoen goeden prelaet van Ziborg ende singulieren vrindt ende patroen gecontribueert	50	0
den broeder van voornoemden heer prelaet ende propst van Hirsnach gecontribueert	100	0
den selven propst van Hirsnach liggende op syn sterven heft doen geven voor dese kerck	100	0
eenen halfwin ter oorsaecken van eenen getrouwen dienst van den confessarius ontfangen, heft vereert	20	0
Summa Pag. — 640 R.		
Heer Joannes Libertus Fremont, greffier van Hackcourt	40	0
Heer Paumen wederom	50	0

Heer canonicus Eysen, 50 R. spec.	60	0
Heer canonicus Maes tot een vinster in de kerck	60	0
Heer canonicus de Bruyn voor een vinster	32	0
Heer Pleumakers canonicus tot Maestricht — 15 R. spec.	18	0
Suster Maria Schellen, geestelycke dochter alhier met laste van een jaargetydt	200	0
Heer Paumen wederom	60	0
Suster Maria Schellen voor een almoes	20	0
een Mevrouw weduwe soeckende niet bekent te syn	96	0
den hoogweerdighen Heer Cools bischop tot Antwerpen van ons orden	120	0

Summa Pag. — 756 R.

7 April: smorgens naer de Misse is gekomen eenen dinaer in 't roodt gekleyt hebbende een kastien oft coffer ontrent eenen voet lanck ende seggende dat syn heer hem bevolen had dat selve cofferken in bewarnisse te stellen, uytrekende het slutelken geslooten in eenen toegezegelden brief, seggende daer by dat den wille van syn heer was, dat by aldien in tyt van 6 maanden niemant soude komen te vragen naer het cofferken met eenen tweeden slutel van coper gemackt, dat alsdan men den brief vryelyck mochte opbreken, ende met den daer in gevonden slutel het cofferken opendoen, ende die daer in beslootene penningen soude imployeeren tot de nieuw kercke; den brief dan naer 7 maenden niemant sigh aenmeldende, geopent synde,

en heft men niet daer in geschreven vonden maer in het cofferken heft men gevonden 50 pistolen in golt ende 100 rixdalers in silver maeckende in species 287½ R. in courant (1) gelt	345	0
7 Aug. hebben met pater confessarius door de stadt voor een almoes omgegaen den heer Joannes Wieler, cheurforstelycken rentmeester des ampts Born, ende den heer Theodorus Paumen coopman ende bancquier geestelycken vader der paters Predickheeren ende ontfangen	88	47½
Suster Agnes uyt den alden bouw gecontribueert	15	70
Moder Bitters heft gecontribueert 5 R. spec. courant	6	0
Summa Pag. — 455 R. 37½ alb.		
10 Juli 1699. Van een vrouw persoon	7	14
van mater jubilaria Dominica Pesch.	7	2
van mater Teresia Duren	3	48
van haeren broder voght van Munstereyffeli	24	0
van Jan Suysters, scholtis van Grevenbicht	12	0
caritaten uyt Hollant op diverse reysen door recommandatie van goede vrinden	340	0
van suster Agnes uyt den alden bouw	20	0

(1) We stellen ons onwilleurig dezen onbekenden weldoener voor als een edelman van hoofsche manieren en — zooals blijkt — goedgeefsch, maar die zich daarbij nu eens het genot niet wilde ontzeggen het geduld en de nieuwsgierigheid der nonnekens op een harde proef te stellen. Wat al gissingen zullen er in die lange maanden gemaakt zijn; de romantische inkleeding van het geval bood ruimschoots gelegenheid tot phantaseeren.

van een matrone van Ruremonde weegens een schult, die sy verloren gaf hangende tot Dusseldorff die geluckelyck door vrinden uytgevoert is	120	0
uyt de stadt Luyck van verscheyde vrinden	60	48
van eenen vrindt van Aken	28	70
van de genadighe vrouw van Limbricht wederom	240	0
van eenen halfwin, die ick had vrinschap gedaen	2	32
van den hooghw. prelaet van Zyborg, Hoen van Carteyls een half jaer voor syn dodt noch belooft hebbende den eersten steyn te leggen van ons parloir	125	0
van eenen missionarius uyt Hollandt 25 R. species	30	0
Sum pag. duysent, twientych R. 54 alb. dico — 1020 R. — 54 albus.		
van een begyn uyt het groot begynhof tot Antwerpen	32	16
heer Eysen en de Paumen wederom	100	0
heer Damen pastoor te Limbricht	12	0
heer Baggen pastoor tot Guttechoven	12	0
heer choordeecken van Maeseyck	30	0
eenen canonicus om dat ick hem de prebend besorght had	360	0
van 5 heeren pastoors omgehaelt in hare parochien	62	30
4 heeren capellanen elck 8 R. species	38	30

van een arm vrouken	0	34
van de baroness Hompesch abdissine tot Susteren	50	0
van 't hooghw. capittel van Hinsbergh	25	0
van het hooghw. capittel van St. Paulus tot Luyck 60 R. spec.	72	0
van het doorluchtigh capittel van St. Servaes $22^{1}/_{2}$ R.	27	0
van missen door my gelesen	54	0
Summa pag. 874 R. 30 alb.		

Van missen, die goede heeren voor my hebben gelesen 64—40
Van 3 manden verkochde bricken ad 18 R. spec. 64—64
Noch ontfangen van calck, holt ende bricken 73—0
Item door myn industrie voor ende naer 170—0
Sum pag. 372 R. 20 alb.

Soo blyckt dat aan dese kerck uytgegeven syn 6113 R. $18^{1}/_{2}$ alb.
waer toe ons arm convent gecontribueert: 1394 R. $54^{3}/_{4}$ alb.
ende de goede menschen door een besonder beweeginge van Godt ende de H. Maghet Maria ende groote sorghvuldighe neerstícheyt van pater confessarius hebben gecontribueerd 4718 R. $61^{1}/_{2}$.

Glorie syn in der Euwicheyt aen de Heylighe Dryvuldicheyt, Heylighe, ende altyt glorieuse Maghet Maria.

Heylighen vader Dominicus, ende Agnes a Monte Politiano. dese voorschrevene weldoeners en moeten nu, noch nimmermeer vergeeten worden in de gebeden der religieusen.

Anno 1706 hebben opgebouwen den derden pandt, parloir ende het patersquartier ende daer aen uytgegeven als volght:	R.	
het voorleden jaer 1705 in den Mey hebben opgedaen 50 oberlanse mudden calck: elck mud los en		

vry tot Urmont geleevert ad 3 R. species facit 150 R. species — in courant gelt gereekent facit	183	60
aen toll verteerde kosten der voorlidens tot Urmont	2	36
item voorleden jaer opgericht eenen careelhoven van 16 monden, elcken mont inhoudende 10000, kost 16 R. species facit 256 R. species in courant	318	50
d'aerde van elcken mont kost 1 R. facit	16	0
item voorleden jaer gekocht 12 populieren, ende daeruyt laten snyden thien duysent, negen hondert 50 voeten, elck hondert kompt ad 9 schill. species dooreen met holt en al facit 122 R. species 6 st. courant	152	45
1706— 17 Meert eerste gebrouwsel voor de wercklieden kost aen gerst, ende hop	23	17
20 Meert ontfangen door heer Eysen 250 Ste Peters blocken tot de fundamanten, elck 100 ad — 18 gld. spcies op de plaets, voor het inschepen 2 R. facit 13½ R.	16	32
aen tol, vraghten en onkosten betaelt	10	20
6 April door heer Eysen ontfangen 50000 leyen ad 10 guld. species op de plaets facit 125 R. spec.	153	40
aen schippers vraght, tollen ende andersins betaelt	15	18
Sum. pag. — 891 R. 78 alb.		
1706— 10 Mey hebben wy met Godt de fundamenten beginnen te leggen van desen grooten bouw eodem dato betaelt voor ledderen ende andere kleyne materialen nodigh tot den bauw	1	62

8 Juni tot den incoop der materialen tot het tweede brouwzel voor de wercklieden	19	$24^1/_2$
voor 4 dagen sant varens	3	0
2 vat haver voor de santvaerders ad 25 st.	0	50
12 Jul. voor 5 schone eycken uyt Scherpenzeelerbosch, het stuck ad $6^1/_2$ R. spec. facit 39 R. spec. courant	47	55
aen tol ende verteerde kosten der voorliedens	3	42
3 Aug. komende te cort met bricken syn genodtsaeckt het dierste te koopen 3 $/_2$ mont van den h. lantdeeeken ende doctor Suysters ad 22 R. spec. facit 77 R. spec.	84	36
voor het invaren der voors. bricken betaelt	3	44
26 Aug. ontfangen door den heer Eysen 2 manden soo latnagels, als stopnagels ende leynagels, wagende 400 pont, met vraght ende quaet gelt betaelt 25 R. species facit in courant gelt.	30	50
28 Aug. voor de groote steyne port met eenen lyst ende 2 kleyne ramen daarboven 15 R. spec.	18	40
voor de groote steyne kelder doore met keldervinster betaelt 7 R. species facit in courant	8	40
voor 9 steyne cruysramen elck een ad 32 guld. spec. facit 72 R. species in courant gelt	88	40
Sum pag. — 310 R. $3^1{}_2$ alb.		
1706— voor 18 paer ysere tullers, ende 17 ll. lood om de tullers vast te gieten in de ramen betaelt	4	64

voor het inscheepen van alle voorseyde steenen, voor vraght, tollen ende andersins	25	40
1 7bris ontfangen door heer Eysen 127 sichenaren altemael dobbel blocken, betaelt 36 R. spec. courant	42	6
aen schipvraght tollen ende andersins	8	72
voor 6000 soldernagels het 1000 ad 4 guld. spec. facit	7	54
4 7bris voor 7 groote eycken het stuk ad 8 1/2 R. species aen vraght elck eyck 2 R. species, idem aen toll 2 R. facit in toto 77 /2 spec. in courant	84	75
volgens quittancie noteert litt. B van vrouw Crena betaelt — 1450 pont yser ad 12 bouchen facit	54	30
aen de selve betaelt 1717 pont traillie yser het 100 ad 20 guld. facit	85	68
den smit Floracq betaelt smeyloon van 2450 pont elck pont 6 bouchen facit	45	75
betaelt voor een groot vuyr yser gemackt door den smit Floracq door order van eenen goeden vrindt wagend 279 pont	24	0
10 7bris 1706 hebben de metzers den bouw met Godts gratie, ende bijstandt der weldoenders voleynt ende den mey naer gebruyck verteert, daer aen betaelt	2	45
de metzers hebben daer aen gewerckt van den 10 Mey 1706 tot den 10 7bris, ende verdient de somme van	145	58
Sum pag. — 532 R. — 27 alb.		
1706— 12 9ber aen meester Willem Essers timmerman		

betaelt volgens contract int generael voor hem, ende alle syne knechten 160 R. species facit in courant .	192	0
item noch betaelt 2 haen balcken ad 65 guld. spec.	20	46
tot Brounshem gecocht ende betaelt twee duysent vyf hondert voet eycke treeven ad $2^1/_2$ R. species het hondert facit — $62^1/_2$ R. species in courant	76	42
aen den leyendecker betaelt volgens contract voor deckloon	50	0
voor 466 pont loot ad 4 st. spec. het pont gekocht tot Mastricht facit 93 gulden 4 st. spec. in courant	28	24
noch gehadt 954 pont loot van Blommars van Maaseyck ad 14 oort, spec. facit 165 guld. $7^1/_2$ spec.	50	10
voor het beleggen van de kamer boven 't parloir ende van paters kamer betaelt	12	42
voor 2000 voet eycke plancken van Munstereyffelt het 1000 ad $12^1/_2$ guld. facit	25	0
daghuyren om de twee paters kamers te laeten pleisteren ende nagels en andere nodige materialen	8	31
voor maeckloon van 2 trappen in den bouw betaelt	9	15
voor het wulven van den grooten kelder 28 voeten lanck ende 21 voeten breyt met noch twee andere eenen van buyten voor den pater, den anderen van binnen voor de keucken onder den pandt	30	0
Sum. pag. — 502 R. 30 albus.		
tot het wulven van deze 3 kelders syn gekocht ende betaelt 2 monden bricken, den mont ad 17 R. facit 34 R. species in courant	41	0

het solderken van den kerck tooren hebben moeten beleggen met loot 274 pont ad 4 st. spec. facit 13 R. 16 st. species in courant	15	48
hebben gecocht een weyde van erfg. Kampen in onse weyde geleegen met de brandende keirs aen haldende 215 royen ad 59 st. species, belopt 6 vat roggen erfpacht — ter somme van 130 R. 22 alb. courant, hier op betaelt	106	0
item eenen nieuwen kelck tot Aken laten maecken van eenen alden kelck, daer by gevooght in silver ende maeckloon voor	19	40
om den selven kelck te laten overgulden	15	48
Anno 1707 hebben met Godt opgebouwt den vierden pandt, daer aen in alles uytgegeven mits dat er noch eenige materialen in voorraadt waren	368	65
Sum. pag. — 566 R. — 41 ab.		
Summarum heft desen grooten bouw gekost in alles 2803 R. 19$^{1}/_{2}$ alb.		
Hiertoe het het convent gecontribueert 723 R. ende de religieusen in 't besonder 34 R. 21 — de reste, te weeten 2045 R. 78$^{1}/_{2}$ st. syn ons uyt den Hemel gesonden. Deo gratias.		
Hiertot ontfangen ende geimployeert van t convents middelen, als volght:		
1706— 30 May ontfangen uyt den alden bouw 25 R. spec.	30	0
item 100 ducatons resterende capitael van de dote van masoeur Eysen facit in courant	150	0
11 8bris uyt den alden bouw ontfangen	15	0
14 8bris levavi ad censum 200 R. species apud Anton Schellen dando 3 per centum quam pensio		

nem solvi ego 4 jaren, als het clooster dit capitael uyt de dote van soeur Hofslegers afgelacht heeft ergo	240	0
1708— 18 April, uyt het convents deposito ontfangen	100	0
ditto ontfangen 80 R. species facit in courant	96	0
1709— 2 Jan. uyt den alden bouw	12	0
noch uyt den alden bouw	14	0
15 Jan. uyt het offertorie professionis sororis Baggen ontfangen 12 R. species facit in courant	14	32
29 Jan. uyt het offert in Alas Beckers professie ontfangen — 12 R. species facit in courant	14	32
Summa 685 R. 64 albus.		
N.B. Ontfangen van den heer Paumen 100 R. toebehoorende aen suster Maria Schellen saligher, dewelcke moeten gerestitueert worden aen onse eerw. paters, bij soo verre als soeur Sophie haer suster sal komen te stechten (1) eene weeckelycke deensdaghse Misse in de kercke de voors. eerw. paters ende soo dese vermeynde fundatie van suster Sophie niet en geschiet soo sullen dese 100 R. dienen tot fundatie van een jaergetyt in de kerck van Ste Agnetenberg; aldus is den uytdruckelycken geweest van suster Schellen saligher.		
Hier volgen de caritaten van eenige particuliere religieusen.	R.	
1707— 3 April ontfangen van moder Jub. Scholstica	2	32

(1) Achter dit woord is met eene latere hand geschreven de volgende post: jam cessit hic ultimus quia reddidi Renero Schellen.

	a sorore Cath. Mons tertiaria 24 R. spec. in courant	29	0
1709—	iterum van maj. Scholastica	1	32
	18 Aug. uyt het convent deposito ontfangen	30	0
	van soeur Agnes Weelen ontfangen	8	0
	van mater Jub. Indersittart	1	0
	van maseur Eysens, 3 schill. species facit in courant	0	37
	van maseur Indenbosch 3 schill. spec. in courant	0	37
	van maseur Keulen 3 schill. species in courant	0	37
	mater jubi. Dominica Pesch 8 schill. spec. in courant	1	18

Summarum

uytgegeven aen desen bouw 2803 R. $19^{1}/_{2}$,
hier van heft het convent betaelt 723 R.,
door de religieusen gecontribueert 34 R. 21,
de reste, te weeten twee duysent 45 R. $78^{1}/_{2}$ alb.
heb ick vergadert uyt caritaten der weldoenders,
Godt wilt het hen loonen. Amen.

Eyndelyck blyckt dat vytgegeven is generalyck in het opbouwen van onse nieuwe kerck, choor, sacristie, dry panden, parloir ende paters quartier — Rixd. Acht duysent negen hondert sesthien, 35 stuyver loopende gelt.

Hiertoe heft ons arm convent gecontribueert twee duysent, een hondert seventhien R. $54^{3}/_{4}$ st.

Dico 2117 R. $54^{3}/_{4}$ st.

De religieusen 34 R. 21 st.

Ergo soo blyckt dat de almoesen hier toe vergadert sigh er-

strecken ad ses duysent, seven hondert sestygh dry R. $61^1/_2$ st., dico 6763 R. $61^1/_2$ st.

De religieusen moeten indachtigh syn te bidden voor voorschrevene gespecificeerde weldoeners, ende den 22 7ber ten eeuwighen daghen sullen singen naer de Misse die men gewoon is te singhen op dien dagh voor syn cheurvurstelycke doorlucht „Libera me Domine" etc. tot lavenisse hunder sielen ende sullen de selve namen publyckelyck te lesen in den reefter, ende dat door strengelycke obligatie, ende door beveell van onse wettelycke oversten; datum Sittardt den 14 Juny 1712.

+ De Bicht-vaders van S. Agnetenbergh.

Anno 1648 den 25 February is tot eersten bichtvader des nieuw aengevangene cloosters door den seer eerw. meester P. Thomas als commissario van onsen eerw. meester generael ingestelt den eerw. pater Stephanus Schaep, predicator generalis van Calker ende vicarius tot Sittart.

Anno 1655, op S. Dominicus avondt is R. P. Schaep prior van Kalker gekozen ende in sijne plaetsche is gesuccedeert R. P. Thomas Ab Heer, praedicator generalis van Maestricht ende doonmaals bichtvader van ons clooster te Marie Wee binnen Rurmonde, en is in syne residentie gecommen des Sondachs voor S.S. Simonis en Juden dagh.

Anno 1659, den 5 July is van den seer eerw. P. Magister Veriviis provinciael tot bichtvader in den voorgenoemden plaetsche ingestelt R. P. Raymundus a Campo van 't clooster van Maestricht, vicarius van Tongeren, is in residentie gecommen ende syne patente afgelesen op S. Annen dach, den 26 July.

Anno 1662 op den selven dach van S. Anna, is den selven R. P. Raymundus a Campo van den seer eerw. P. Mgr. Jacobus van den Heede als provinciael in dit officie gecontinueert.

Anno 1663 den 3 Septembris den eerw. P. Raymundus a

Campo tot prior alhier tot Zittardt gekozen ende geconfirmeert synde is tot bichtvader gesuccedeert R. P. Stephanus Schaep, ingestelt door Exim P. Mgr. van den Heede provinciael.

Anno 1666 den 7 Octob. is R. P. Raymundus a Campo door R. P. Bonaventura de Marivorde als provinciael tot bichtvader wederom ingestelt. Int eynde gecontinueert.

Anno 1669 in November den eerw. P. Raymundus a Campo tot prior van Tongeren gekosen ende geconfirmeert synde, is door Exim P. Mgrm. Marcquys als provinciaal in syne plaetsche tot bichtvader ingestelt R. P. Reginaldus van der Borch, vant convent van Maestricht ende is op den feestdagh van S. Thomas Apostel in residentie gecommen.

Anno 1673 den 23 January op S. Raymundus dagh 's morgens ten 8 uren is wederom ende voor de vierde mael door Exim P. Mgrm Remond als provinciael tot bichtvader inghestelt R. P. Raymundus a Campo, predicator generalis van Tongeren, syne patente gedateert synde den 27 December 1672.

Anno 1676 den 23 January, is door R. P. Antonium Hocquet den voorgenomden R. P. Raymundus a Campo wederom op nieuws, en dit nu voor den 5 mael ingestelt.

Anno 1679 den 2 Mey is door den eerw. p. Antonius Hocquet als provinciael tot bicht-vader ingestelt R. P. Petro Collet vant convent van Maestricht, succederende naer R. P. Raymundus a Campo, dewelcke nu over de 14 iaeren bichtvader geweest hebbende, van den selven last te syn der groote instantie door den voorschreven p. provinciael ontslagen is geworden.

O Anno 1681 den 1 December is door den eerw. pater magister Harney als provinciael tot biechtvader ingestelt den eerw. pater Johannes Queix vant convent van Maestricht.

Anno 1682 den 20 January den eerw. pater Queix tot prior van Maestricht gekoosen ende geconfirmirt synde is weder voor

syne successeur gefolght den voorschreeven R. Pat. Petrus Collet vant convent van Maestricht beginnende den 2 May.

Anno 1685 den 3 May is door den eerwerdigen meester Franciscus Jansens als provinciael tot confessarius ingestelt den eerweerdighen pater Hubertus Coomans vant convent van Sittardt den welcken naer de eerste dry jaren, noch andere dry jaren is gecontinueert.

Anno 1691 den 5 Mey is wederom ingestelt ende voor confessarius gegeven den eerw. pater Joannes Quix van het convent van Mastricht.

Anno 1694 den 10 Mey is alhier ingestelt confessarius door den eerw. p. Mgr. Jansens vicarius van de provincie in de afweesentheyt van den eerw. p. Mgr. Harney provinciael die naer Romen gereyst was, den eerw. pater Guilielmus Sckafs geprofessyt in t convent alhier tot Sittardt naer dat hy sigh geexcuseert hadde het prioraetschap van syn convent te accepteren.

Anno 1696 den 15 October is voors. eerw. pater Guilielmus Sckafs geconfirmeert prior der paters predicheeren tot Sittardt, niettegenstaande dat syne confirmatie van Romen gecomen was, om alhier syne dry jaren geeindicht synde, noch andere 2 jaren confessarius te blyven, nochtans soo heft den eerw. mr. Jansens doenmaels provincial geordoneert dat hy beseffens het prioraetschap oock soude blyven houden den last van het confessarionaetschap, ende dat ter instantie van de religieusen.

Den 10 Mey 1699 is den voors. pater fr. Guilielmus Sckafs wederom gecontinueert door den eerweerdighsten meester Anton Cloche van ons H. Orden, in dit confessionariaetschap voor eenen nieuwen termyn van dry jaeren beginnende als boven 10 Mey 1699.

Den 10 Mey 1702 heft den voors. eerw. pater Guilielmus Sckafs wederom begonst eenen nieuwen termyn van 3 jaren in dit selve bichtvaderschap door besondere dispensatie geobtineert van onsen eerw. mr. generall. Antonii Clocheter instantie der geheele ge-

meynte doenmaels provinciall synde den eerw. pater Hiacinthus Grosseau vyt het convent van Namen, ende alhier priorinne synde sr. Anna Theresia Duren.

17 Jan. 1703 is den eerw. voors. pater Gielielmus Sckafs geconfirmeert geweest prior der eerw. paters alhier ende het selve ampt geaccepteert — ende is gevolght in syn plaets, als confessarius der religieusen den eerw. pater Ludovicus de Bois predicator generalis van syn convent van Sittardt ende gewesenen prior alhier tot Sittart onder den provinciall den eerw. pater Hiacynthus Grosseau.

10 Febrii 1706 is den eerw. pater Guil. Sckafs prior alhier tot Sittardt afgegaen synde, wederom, niet alleen door den provinciall de Bode maar oock door onsen Mgr. Generall Ant. Cloche ingestelt tot confessarius van dit clooster, ende dat voor het vyfde mael onder de weerdighe moder priorinne Anna Maria de Bovie.

7 9bris 1708 is wederom van den eerw. Mgr. generaal Cloche gekomen de confirmatie oft continuatie in het confessionaschap onder de eerw. moder Anna Theresia Duren, doenmaels priorinne voor den eerw. pater Guil. Sckafs, te beginnen van den 10 Februari toekomende 1709; ende dat niet voor eenen termyn van dry jaren gelyck ordinario geschiet maer usque ad revocationem.

Den 13 Juli 1713 is den eerw. pater Arnoldus Geusen alhier confessarius ingestelt door den eerw. pater Hiacinthus du Mont, provincial in syne visitatie, als wanneer onsen pater Guilielmus Sckafs gerackt synde van een beslagh in de tonge, geresigneert hadde in handen van den provincial, daer hy nochtans wederom syn institutie hadde ontfangen van den generall.

Anno 1716 den 18 van januarius is door den seer eerw. pater magister Hieronymus t-Seraerts provinciael tot confessarius hier ingestelt den eerwerdighen pater Antoninus van Overloop vant convent van Gendt.

Den 19 January 1719 ontrent den 12 uren op middagh syn

afgelesen de patenten ofte brieven van confirmatie gegeven door den eerweerdighsten Meester Generael Antoninus Cloche voor dry jaeren wederom instellende tot confesarius van dit clooster St. Agnetenbergh den eerw. pater Antoninus van Overloop van het clooster van Gendt. Anno 1720 den 5 Meert is den eerweerdigen pater van Overloop alhier in den heer ontslapen.

Den 18 Meert 1720 hebben wy voor bichtvader vercosen den seer eerweerdigen pater Joannes Baptista Geeten, ende is door den provinciael Thomas du Jardin ingesteld; syne patenten syn afgelesen smorgens den 18 Meert synde priorin mater Anna Theresia Deuren.

Anno 1723 op St. Maria Magdalena dagh hebben wy tot confessarius van ons clooster gekregen den eerw. pater Joannis Beckers, is ingestelt door magister Geraerts, in naeme van den meester provinciael Hiacintus du Mont doenmaels sieck, inde visitatie synde in Hollant overleden doen synde priorinne Sr. Maria Christina Keulen.

Anno 1726 den 26 July hebben wy tot confessarius van ons klooster verkosen den seer eerw. pater magister Hamelaer, is door den meester provinciael van Bilsen ingestelt, syne patenten syn afgelesen als boven den 26 July onder de weerde moeder priorinne Anna Marie de Bouviee.

Anno 1729 den 7 October hebben wy met allen de stemmen der ouderlingen tot confessarius verkosen voor ons clooster, den seer eerweerdigen pater Jacobus Maquo van het convent van Mastricht, hy is door den meester provinciael Poelman ingestelt; syne patenten syn afgelesen den 7 dagh van 8bris des avonts laet, synde doen moeder priorinne de eerweerde moeder Anna Theresia van Deuren.

Nota dat wy naer den tydt van 3 achtervolgende jaeren, bedient synde so in tydelyck als in het geestelyck — weder eenpaerlyck de continuatie voor noch drye jaeren hebben van Romen versocht, ende genadelyck verkregen, beginnende voor de twede mael den 21 8bris 1732, synde moeder priorin Anna Agnes van Huekelhoven, ende provinciael meester Martinus Brassoeur.

Anno 1735 den 3 9bris is aen ons clooster tot confessarius ingestelt voor eenen termyn van 3 jaeren, den eerweerdigen pater Antoninus Bellen, synde daertoe verkosen volgens de gewoonte van dit clooster door de moeders van den raet geconfirmeert door meester van Bilsen, provinciael synde priorinne mater Marie Joseph Stootbanck.

Nota dat den termyn van onsen eerw. pater confessarius Antoninus Bellen prolongiert is tot noch twee volle termynen van noch 6 volgende jaeren, yder keer van Romen verkregen.

1744 den 8 9ber hebben wy met alle stemmen tot confessarius voor ons clooster verkoosen den seer eerweerdighen pater Hubertus Schafs, vleschlyken neve van onsen grooten weldoeners den eerwd. pater Guylhelmus Schafs, den welcken ingestelt is van onsen tegentegenwoordighen pater provinciael te weeten, den seer eerweerdighen p. Mgr. Martinus Brasseur ende syne patenten syn afgelesen den 19 9ber des morgens omtrent ten halver 10 synde priorinne Mater Maria Joseph Stootbanck.

1747 den 16 9ber is voor de tweede reyse geconfirmeert onse seer eerweerdig pater Hubertus Schafs, ende syne confirmatie van Romen, door ons versoeck, afgesonden met toesteminghe van onsen seer eerweerdighen pater provinciael Josephus van Pettigem, synde priorinne sr. Joanna Constantia de Villeneufve.

1750 is voor de deerde reyse geconfirmeert tot onsen confessarius den voorgemelden eerweerdighen pater Hubertus Schafs door ons versoeck van Romen afgesonden ende toestemminghe van den eerwerden pater provinciael Josepheus van Pettigem, synde als doen priorinne sr. Maria Joseph Stoodtbanck.

1757 den 3 Januarius hebben wy met alle stemmen tot confessarius voor ons clooster gekossen den seer eerweerdighen pater Hyacinthus Corten, den welcken ingestelt is van onsen tegenwoordighen pater provincial te weeten den seer eerweerdighen D. Mgr Dominicus Eurard ende syne patenten syn algelesen den 1 Februar des morgens naer de gemeene Miss synde priorinne mater Anna Catharina Penris.

1759 den 2 Juny hebben wy met alle stemmen tot confessarius voor ons clooster gekossen den seer eerweerdighen pater Josephus Lux, den welcken ingestelt is van onsen eerweerdighen p. mag Dominicus Eurard ende syne patenten syn afgelesen den 1 February des morgens naer de misse synde priorinne mater Maria Joseph Stootbanck.

1762 den 2 Juny is gecontinueert den eerweerdighen pater Lux den welcken de patenten ontfangen heeft van den eerw. pater provincial de Meester.

1765 den 12 Junius hebben wy met alle stemmen tot confessarius verkosen den seer eerw. pater prior Franciscus Dolmans van het convent van Sittardt, hy is door den eerw. pater provincial de Meester ingestelt, syne patenten syn afgelesen den 24 Junius des morgen omtrent ten thien uyren synde priorinne sr. Anna Theresia Herffs.

1768 den 24 Junius hebben wy tot confessarius verkosen den seer eerwd. pater jubelarius Josevis Lus van het convent van Sittardt, hy is door den eerwd. pater provincial Augustinus Poul ingestelt, syne patenten syn afgelesen den 3 July des morgens onttert ten elf uyren, synde priorinne sr. M. S. Kerckhoff.

1771 den 23 7ber is gecontinueert den eerweerdighen pater Josevis Lux den welcken de patenten ontfangen heeft voor een jaer van den eerweerdigsten pater mar. provinciael Ceslaus Alofs siende voor den tyt priorinne sr. Mare Judicht Kerckhoffs.

1772 den 3 October hebben wy met alle stemme tot confessarius gekosen den seer eerweerdighen pater Jacobus Linden van het convent alhier van Sittart: den 4 heeft onsen seer eerw. pater provincial Ceslaus Alofs selver de patent afgelesen siende priorinne de eerweerdighe mater Dominica de Messina.

1776 den 29 Julius is gecontinueert den eerweerd. pater Jacobus Linden den welcken de patenten ontfangen heeft van den eerweerd pater provincial Antoninus de Meester synde priorinne sr. Anna Rosa Peters.

1779 29 Juny is gecontinueert den eerweerd. pater Jacobus Linden den welcken de patenten ontfangen heeft voor een jaer van den eerw. pater provincial Dominicus Huberts sinde priorinne Dominica de Messina.

1780 den 2 Xber is afgeleesen woorden de prolongatien van Rome voor een jaer, op ons instantelick versoeck omdat wy in het werck waeren van den nieuwen autaer, waer van onsen eerw. pater confessarius Jacobus Linden den principalsten auteur is, en versoeckt van ons alle dat wy hem voor altyt in onse gebeden souden gedaechtig syn, en hebben hem met de prolongatie van den eerw. pater provintial Dominicus Huberts soolang confessarius gehouden als wy mar gekost hebben tot het jaer 1782 den 4 Augusty; en het is goet gevonden met de maters van den raet dat wy den voorgeseyden confessarius tot danckbarheyt voor alle het gheene hey aan ons clooster gedaen heeft in de obyt sal steellen als w. pater Linden sal doodt syn en dat wy jaerlicks het offitiom defunctorum voor de siel houden sullen.

1782 den 6 Augusti is den eerw. pater Kerckhofs tot confessarius van ons clooster gekosen en oock confirmert; de patenten syn afgelesen ontren ten halver vier naer middag onder den seer eerw. pater vicarius general Crous.

1785 den 6 Augusty is den eerw. pater Gilhlmus Kerckhofs tot confessarius gecontinueert en oock confireert; de patenten syn afgeleesen onder den seer eerw. pater vicarius general Crous.

1788 den 10 Augustus is den eerwerdigen pater Jacobus Linden tot confessarius van ons clooster gekosen en oock confirmert; de patenten syn afgeleesen ontrent halver 2 naer middag onder den seer eerwerdigen pater vicarius Vincentius Hunjens.

1791 den 21 October is den eerwerdigen pater Pyus Kölers tot confessarius confirmert; de patenten syn afgelesen ontren naer midag 2 uren onder den eerwerdigen vicarius Crous.

aangaende het kostgelt van onsen confessarius gesloten den 22 September 1780.

In het jaer 1780 den 22 September op weelck dag onsen seer erw. pater provintial Dominicus Hubert in ons clooster de visitatie gehouden heeft, hebben wy religieusen den selven voorgedragen hoe dat wy aengande het kostgelt van onsen pater confessarius met onse medebroeders de eerw. pat. predickheeren altoes eenige moyelyckheden gehaet hebben, om weelck voor te comen, wy onsen eerw. pater provincial ootmoedig versoeckt hebben de eerw. predicheeren voor te stellen van sych met 35 patacon jaerlyck te willen contenteren en dat het geene hetweelck de selve meer begeerden als 35 patacons wy sulx voor een almoes vraegden, waer voor wy oock voor hun souden bidden, hetgeene onsen eerw. pater provintiael gedaen heeft, den weelcken daer naer tot ons gekomen is en geseyt heeft dat hy dit aen de paters van den raet voorgestellet haede en dat sy altemael eenen uytgenomen honne stemmen met bonen gegeven hadden dat wy voor altydt jaerlycks 35 patacons souden betalen en dat het geene sy meer gepretendeert hadden ons voor een almois gegeven was, waer tegen sy sich in onse gebeden altoos recommanderen; dit dient maer tot memorie om dat wy 2 jaeren hebben moeten voor het kostgelt van pater confessarius hebben moeten betaelen 40 croonen.

den 23 April 1793 hebben wy maters van den raeth schrijvens ingedient in het generael capittel en ootmoedelick versoeckt wegens het kostgeld van pater confessarius te willen versoeten en dat wy niet in staet en waeren van soo schwaer kostgelt te komen geven, soo is het dann in den raeth van de eerw. paters vastelyck besloeten ten respect van den eerw. pater magister Heerffs den 3 May 1793 te betaelen voor het kostgelt van den confes 35 patacon edicktum en dat dit accort soo lang sal syn cracht offt deuren soo lang als de eerw. paters hier van Sittaert ons sullen bedienen, en in vrontschaep met malkanderen te leven. Het kostgelt verfalt te betaelen den 24 December.

1795 den 28 Julius is den eerwerdigen pater Jacobus Linden

tot confessarius van ons closter gekosen en oick confirmert, de patenten syn afgeleesen ontrent halver 2 naer midag, onder den seer eerwerdigen pater provinciael Coppens.

+ De Moeders Priorinnen, Suppriorinnen, ende Oudelingen, oft Moeders van den raedt.

Anno 1648 den 25 February is door den seer eerw. meester P. Thomas Leonardi als commissaris van den seer eerw. meester p. Joannes Ryderus provinciael, ende met order van onsen eerweerdichsten meester generael tot eerste priorinne van het nieuwe aengevangene clooster S. Agnetenbergh ingestelt de eerweerdighe moeder suster Maria Sibilla van Bronckhorst. Op den selven dach is door den selven commissaris tot eerste suppriorinne des selve clooster ingestelt de eerw. moeder suster Ida Agnes Crocx, beyde geprofest in ons clooster van Engelen-dael binnen Bruggen.

Anno 1652 den 29 July is door den seer eerw. meester p. Jacobus van den Heede als provinciael in plaetsche van moeder Bronckhorst, die Godt den Heer wt dit leven beroepen hadde tot priorinne ingestelt de eerweerdighe moeder sr. Agnes Crocx.

Item op den selven dach syn van Bruggen gearriveert de eerw. moeder sr. Theresia van Dichteren, met de eerw. moeder sr. Maria Bernarda Bruarts ende is de eene, te weten moeder Maria Theresia tot suppriorinne en meestersse van de novitien ende de andere tot collerige (?) (1) door den bovegemelde p. provinciael ingestelt.

Anno 1655. Int capittel van Bruggen, welcke ditmael om beletsel van den oorloogh tot in Augusto was wt gestelt, is door den seer eerw. meester P. de Loix als provinciael tot priorinne ingetelt de eerw. moeder sr. Maria Theresia van Dichteren ende is den 10 Septemb. haere institutie afgelesen.

---

(1) In de volgende lijst: „Namen der Religieusen etc." wordt zij genoemd: suster Maria Bernarda Bovarts, „tot hulperesse... mede gecommen".

Item is op den selven dach tot suppriorinne ingestelt de eerw. moeder sr. Maria Bernarda Bouarts.

Anno 1659 den 23 Mey is met dispensatie in minderiaericheyt van professie, door den seer eerw. meester P. Thomas Leonardi als commissaris van onsen eerw. m. generael, ende met order van den seer eerw. meester P. Joannes Baptista Verivys als provinciael ingestelt tot priorinne de eerw. moeder suster Caecilia Alexia van Buel, die te voren door dito provinciael den 17 Mert tot suppriorinne hadde gewest.

Op den selven dach in haere plaetsche is door den voorgenoemden p. commissarius tot suppriorinne ingestelt de eerw. moeder sr. Ida Agnes Crocx.

Den 28 dach Mey int selve iaer syn de eerw. moeders zuster Theresia ende suster Bernarda wederom nae Bruggen van hier vertrocken.

Anno 1661 den 24 Mey is de eerw. moeder Ida Agnes Crocx door den voul-genoemden p. m. provinciael op nieuw tot suppriorinne wederom ingestelt ende gecontinueert.

Anno 1662 den 5 Juny is door den seer eerw. meester P. Jacob van den Heede als provinciael de eerw. moeder suster Caecilia Alexia van Buel tot priorinne wederom inghestelt ende gecontinueert.

Anno 1663 den 24 Mey is de eerw. moeder suster Ida Agnes door den bovengenoemde p. m. provinciael wederom gecontinueert.

Anno 1665 den 13 Juny is suster Catharina Beatrix van Simpol gekosene priorinne, door den seer eerw. p. Bonaventura de Marivorde als provinciael gecontinueert

Ten selve tyde was moeder Agnes Crocx oock wederomme gecontinueert.

Anno 1668 den 1 July is van den seer eerw. meester P. Thomas

Leonardi als provinciael suster Adriana Sibella de Porcq wettelyck gekosene priorinne geconfirmeert.

Anno 1671 den 12 July tusschen de vesperen ende complete is afgelesen de confirmatie van de wettelyck gekosene priorinne moeder Catharina Beatrix van Simpol, gegeven door den seer eerw. meester Godefridus Marcquys provinciael.

Anno 1673 den 11 October is door R. p. Remond provinciael wederom tot suppriorinne gecontinueert moeder Agnes.

Anno 1673 den 6 Septemb. syn van den seer eerw. meester p. Gregorius Remond provinciael tot ouderlingen ende moeders van raedt ingestelt suster Catharyn Francoise Bouhomme ende sr. Marie Catharyn Inder Sittart, twee de eerste die in ons clooster tot choorsusters gekleedt syn.

Anno 1674 den 25 July is van den seer eerw. meester p. Gregorius Remond provinciael geconfirmeert de wettigh gekosene priorinne moeder Adriaen Sibile de Porcq.

Anno 1675 den 27 Octob. 's morgens ten 8 uren is door den voorgenoemden p. provinciael de eerw. moeder sr. Agnes Crocx wederom suppriorinne ingestelt en dit nu voor den negendemael.

Anno 1677 den 22 February is tot suppriorinne gekosen ende ingestelt de eerw. moeder sr. Marie Catharine Inder Sittert.

Anno 1677 den 5 Septemb. ten 2 uren naer middach heft r. p. Raymundus a Campo confessarius aen sr. Maria Magdalena Maes wettelyck-gekosene priorinne voor-ende afgelesen haere confirmatie gegeven door den seer eerw. pater Antonius Hocquet als provinciael, ende dit In gen Hoensbroeck ten huyse van haeren swaeger den heer Scholtis Wustenraedt = de welcke haer met een goet deel der gemeynte hadde ingenommen ende eenen ruymen tyt gelogeert, naer dat de francen voor den tweede mael de stadt Sittart hadden gebrant ende geplundert, ende ons convent dit mael oock niet en hadden gespaert maar furieuselyck

alle parten opgeslagen en wtgeplundert; de goede religieusen sich retirerende op den choor daer de francen niet en syn gekommen. Waernaer de religieusen des anderen daghs hebben moeten verloopen ende vluchte nemen, de eene herwarts, d'andere derwarts.

Anno 1679 den 27 Aprilis is door den seer eerw. pater Antonius Hocquet als provinciael de eerw. moeder suster Adriaen Sibille de Porcq tot suppriorinne ingestelt.

Anno 1680 den 6 dagh Septemb. is de eerw. moeder suster Adriaen Sibille de Porcq tot priorinne gekosen; ende den 15 dito, wesende den feestdagh van S. Dominicus de Soriano, is door den eerw. pater Joannes Quicx prior van Sittart 's avonts ten 6 uren afgelesen ende gepubliceert haere confirmatie, gegeven van den seer eerw. meester P. f. Martinus Harney als provinciael.

O Anno 1680 den 4 Decemb. is tot suppriorinne ingestelt de eerw. moeder sr. Maria Joseph Soutzen heft 6 jaer gecontinuiert.

Anno 1683 den 16 7bris is de eerw. moeder Maria Mag. Maes tot priorinne gekosen; ende den 5. 8bris door den eerw. pater Koymans prior van Sittardt des morgens ontrint de nege uyren affgelesen de confirmatie welcke sinde gegeven door den seer eerwst. magister Wynand vicarius ende commissarius generael sinde in de visitatie der Nederlantsche provintie in naeme van onsen eerwerdigsten meester generael.

Anno 1684 den 23 Xbris ontrint ten 7 uyren des avonts is tot suppriorinne ingestelt de eerw. moeder sr. Maria Scholastica de Standart.

Anno 1685 den 26 Junius sin van den seer eerw. meester p. Franciscus Janssen de Elinga provinciale tot ouderlinge ende moders van den raedt ingestelt sur Catharine Terese Hackeschro en met sr. Marie Domica Pesch en sr. Marie Joseph Soutzen den welcke sin gewest de 6 ende 7 ende 8 gekleedt sin tot choorsuster.

Anno 1686 den 7 dagh Januarius is de eerw. moeder suster Johanna Marguerita Otten tot priorinne gekosen; ende den 17 dito wesende den feestdagh van S. Antonius Ermite is door den provintiale F. Françiscus Janssens tusschen 4 en 5 uren door pater Kempener prior van Sittart affgelesen den confirmaty.

Anno 1686 den 26 Desembre ontrent 6 uyren des avont is tot suppriorin in gestelt de eerw. moder sr. Catharina Beatrix van Simpol als har twee jayren gefinert waren is sy int selve offitie gecontinewert.

Int iaer 1691 is de eerwerdige moeder sr. Maria Catharina in der Sittart ingestelt int officie vant supriorinschap den 8 Februari.

Anno 1689 den 22 January is sr. Adriana Sibilla de Porck voor het vierdemael gecosen tot priorinne, ende den 30. ditto is haere confirmatie gegeven van den eerw. p. Mgr. Philippus Durand alsdoen provincial, gelesen.

Anno 1692, den 2 februari is de eerw. moeder Christina Agatha de Moor gekosen tot priorinne, ende den 10. ditto is sy geconfirmeert geweest.

Anno 1693 den 9 febru. is mater Maria Dominica Pesch, subpriorinne ingestelt.

Anno 1695 den 11 febru. is moeder Adriana Sibilla de Porck voor het vyfdemael gecoosen tot priorinne ende is den 21 febr. desselfs jaers door den eerw. pater Mgr. Harney alsdoen provincial geconfirmeert omtrent de 10 uren voor middagh.

Anno 1695 den 17 feb. is mater Maria Cath. Indersittart subpriorinne ingestelt door den eerw. p. confessarius Guilielmus Sckafs vyt commissie van den eerw. p. Mag. provinciall.

Anno 1697 den 18 febr. is moder Scholastica Standart aengestelt subpriorinne.

Anno 1698 den 24 febru. is masoeur Agatha Christina de

Moor tot priorinne gecosen, maer met ootmodicheyt haer excuseerende by den eerw. p. Mgr. Jansens doenmals provinciall is verhoort geweest ende van dit pack bermhertelyck ontslagen.

Anno 1699 15 Marty is moder Adriana Sib. de Porcq priorin aengestelt.

Anno 1698 den 11 Marty is tot priorinne gekosen de eerw. mater Maria Joseph Soutzen met alle stemmen behalve een, ende is den 20 Meert door my fr. Guil. Sckafs prior alhier te Sittart ende confessarius deses convents Ste Agnetenberg viva voce geconfirmeert naer dat ick de selve ter keur gestelt hadde aen onse paters a consilio, volgens commissie ende authoriteyt my vergunt van onsen eerw. p. M. provincial Jansens.

Anno 1699 1ª Xber is sr. Agnes Weelen aengestelt om den alden bouw te regeren.

Anno 1701 den 15 Meert is moder Adriana Sibilla Porck subpriorinne afgegaen, ende des anderen daeghs synde den 16 Meert is door my fr. Guil. Sckafs confess. wederom aengestelt voor eenen termyn van twee iaeren, door macht my gegeven van onsen eerw. pater provinciall smorgens omtrent de 9 uren.

Anno 1701 den 22 Meert is gecosen tot priorinne de weerdighe moder Anna Tereze Duven, haere confimatie van den eerw. pater Hiacinthus Grossau synde provincial, is gekomen den 2 Aprilis, ende den selven dagh savonts tussen 6 ende 7 uren voor de gemeynte gelesen.

Anno 1702 den 24 July naer het afsterven van onse subprio rinne mater Adriana Sibilla de Porcq is door moder priorinne Duren ende allen de maters van den raedt tot subpriorinne ge cosen moder Maria Joseph Soutzen, ende den volgenden dagh, te weeten 25 July ontrent de 9 uren voor middagh in volle gemeynte aengestelt als subpriorinne.

1703 den 2 July synde den feestdagh van onse Lieve Vrouwen

Visitatie hebben publyckelyck ende solemnelyck den act van Jubilee gedaen in handen van den eerw. pater Guilielmus Sckafs doenmals prior synde, de volgende maters — sr. Catharina Francisca Bonhomme — sr. Maria Catharina Indersittart — sr. Maria Dominica Pesch — sr. Maria Josepha Soutzens — sr. Maria Scolastica Standart — sr. Agatha Christiena de Moor — synde 6 choorsusters — item sr. Aleidis Smeetz — ende sr. Lisbeth Smeetz — twee leecke susterkens, aldus synde 8 in getall in sulcken kleen kloosterken tot verwonderinghe van alle menschen — noch souden ter 10 geweest hebben, ten waere dat men deze solemniteyt niet en hadde moeten soo langen tyt vytstellen ter oorsaecken van den oorlogh, ter wylen datter twee syn komen te sterven, te weeten moder Adriana Sibilla de Porck, in haer leven vyfmael priorinne, ende moder Catharina Beatrix Simpol, die oock de 50 jaren van haere professie hadden, dese selzame solemniteyt is geschiet onder moder Anna Teresia Durens als priorinne den eerw. pater Petrus Collet oock Jubilarius de musicale solemnelle hooghmisse singende met assistentie van den eerw. pater Ambrosius Isenbroock ook jubilarius, als diaken, ende den eerw. p. du Bois, doenmals ingestelt bichtvader, als subdiaken; dit hebben wy schriftelyck willen achterlaten aen de naerkomelingen, omdat het noyt meer gesien, oft gehoort en is geweest, datter in sulck een kleyn convent soo veel in 't getall, op den selven tyt, tsamentlyck syn gekomen tot sulcken ouderdom van jaeren. Godt geve dat de naerkomelingen met al sulck contentement haeren Bruydegom moghen dienen, dat hy tot dergelycken ouderdom mogen geraken.

4 April 1704 moeder Anna Teresia Duren voleyndt hebbende haer
1704—prioraetschap is moeder jubilaria Maria Joseph Soutzen subpriorinne synde tot priorinne gecosen met alle stemmen; stierf den 3 Aug. 1705.

1705— den 11 Aug. 1705 voormiddagh is gekoosen tot priorinne de weerdighe suster Anna Maria de Bovye ende naer middagh des selve daeghs geconfirmeert door den eerw. pater Guil Schafs alsdoen synde prior alhier der eerw. paters Predickheeren ende vicaris provincialis door ter tyt synde provincial den eerw. pater de Bode van het convent van Brusselt ontrent te 4 uren naer middagh doen ter tyt synde confessarius den eerw. pater Ludovicus de Bois.

1707— den 17 Aug. 1707 is tot subpriorinne gekoosen door de maters van den raedt, ende ingestelt door den eerw. pater Guil. Sckafs als confessarius de weerdige moder jubilaria Dominica Pesch.

1708— 21 Aug. 1708 is de weerdige mr. Anna Teresia Duren voor het tweedemael gekoosen tot priorinne ende dat met alle stemmen, ende van den eerw. Bernardus de Keyser doenmal provinciall geconfirmeert synde is den 30 Aug. op Sinte Rosa daegh ingestelt ontrent 2 uren naer middagh is afgeleesen haar confirmatie.

1708— den 8 7ber 1708 is de weerdighe mr. Maria Scholastica Standart tot subpriorinne gecosen, ende ingestelt door den eerw. pater Guili. Sckafs als confessarius.

1711— 5 9bris is tot priorinne gekoosen, en de door den eerw. pater du Mont doenmals provinciall in syne eerste visitatie geconfirmeert ende aangestelt de weerdighe suster Rosa Eysens den eerw. pater Guil. Sckafs confessarius synde.

7 9bris 1711 is Sibilla Catharina Bitters door den eerw. pater mgr. provincial aengestelt subpriorinne. Naer masoeur Bitters is gevolght masoeur Scholastica.

1714— Anno 1714 den 23 7bris is moeder Bouviée voor de tweede mael tot priorinne geconfirmeert snaermiddaghs ontrent 3 uren synde patenten afgelesen synde provinciael den eerw. magister Hyacinthus du Mont.

Anno 1717 is de weerde moeder Anna Theresia Deuren voor de derde mael tot priorinne verkosen, en is ingestelt door den meester provinciael Geraerts den....

Anno 1719. Alderheyligen avont is tot supprieuse ingestelt mater in den Bosch, is gebleven 4 jaeren.

Anno 1720 is tot priorinne gekozen de weerde moeder Maria Christina Keulen; haere patenten syn afgelesen den 21 8bris wesende provinciael magister du Jardin.

1723— Anno 1723 den 7 9bris is voor de 3 mael tot priorinne gekosen de eerweerdige moeder Anna Maria De Bouviée, is ingestelt door den eerw. meester provinciael van Bilsen.

Anno 1723 den 12 9bris is tot supprieuse gestelt voor 2 volgende jaeren moeder Maria Christina Keulen.

1726— Anno 1726 den 14. 9bris is voor de vierde mael tot moeder priorinne gekosen de eerweerde moeder Anna Theresia van Deuren; hare patenten syn afgelesen den 20 9bris wesende provin. meester van Bissen den selven tydt heeft de weerde mater Joanna Constancia het supprieusschap, voor den termyn van 6 jaren.

Anno 1729 den 4 Xbris is tot moeder priorin verkosen de eerweerde moeder Anna Agnes van Huckelhoven is ingestelt door den meester provin. Poulman, haere patenten syn afgelesen, synde conf. den eerw. pater Jacobus Maquo.

Anno 1732 den 18 Xbris is tot moeder priorinne verkosen de eerweerde moeder Maria Joseph Stoodtbanck, is ingesteld door meester Martinus Brassoeur provin. Hare patenten syn afgelesen, wesende onsen conf. den eerw. pater Jacobus Maquo.

Anno 1736 den 12 January is tot moeder priorinne verkosen, de eerweerde mater Anna Agnes Huckelhoven is door den eerw. meester provin. van Bilsen geconfirmeert, haere patenten syn afgelesen, synde doenmaels conf. den eerweerdigen pater Antoninus Bellen.

Anno 1739 in January is de weerde moeder Maria Josepha Stootbanck voor de tweede keer tot moeder priorinne gekosen ende is geconfirmeert door den meester provinciael Poulman, synde conf. den eerw. pater Antoninus Bellen. — Nota dat den termijn van drye jaeren voleyndt synde oorloff van Romen versocht synde, ende oock verkregen om voor drye ander jaeren te mogen kiesen de boven gemelde moeder sr. Marie Joseph Stootbanck, hetgene ons vergunt is ergo so loopt den tweeden termyn.

Anno 1745 is de eerw. moeder Joanna Constantia Villeneufve tot moeder priorinne verkoesen, ende haere patenten van confirmatie, gegeven door den seer eerw. pater Mgr. Brasseur provinciael, syn afgelesen 7 Meert 's morgens.

1745 den 20 Mey is tot subpriorinne ingestelt masoeur Catharina Barbara de Gavarell, ende 1747 wederom voor 2 volgende jaeren gecontinueert.

1748 den 29 Mertz is de weerde moeder Maria Joseph Stootbanck voor de 4de keer tot priorinne gekosen, ende is geconfirmeert door den seer eerweerdighen meester provinciael Josephus van Petighem ende 1751 wederom geconfirmeert voor de 3 volgende jaeren door den selven eerweerdig meester provinciael myts wy sulckx van Romen versoeckt ende verkregen hebben.

1749 is tot subpriorinne ingestelt soeur Maria Magdalena De pree, ende 1751 op den selven dagh wederom voor 2 volgende jaeren gecontinueert, noch gecontinueert voor 2 jaere int jaer 1753 den 21 Mey is mater Anna Catharina Penris tot suppriorinne gekoosen.

Den 18 January 1754, is onsen eerw. pater confessarii, Hubertus Schafs, wederom geconfirmeert voor de vierde reyse door Antoninus de Meester provinciael. 1754 is tot priorinne gekosen de eerweerd. moeder suppriorinne mater Anna Catharina Penris den 2 Mey, ende geconfirmeert door den ewrd. pater Antoninus de Meester provinc.

1754 is gekosen tot suppriorinne de eerweerd. mater Maria Josepha Stootbanck den 3 Mey.

1757 den 13 Mey is tot priorinne gekoosen voor de 6 keer de waerde mater Maria Joseph Stootbanck ende is geconfirmeert door den seer eerweerdighen pater provinciael Dominicus Eurard ende haere pattenten syn afgelessen den 15 dagh Mey des morgens.

1758 den 3 Mey is noch geconueert voor 2 jaeren voor supriorinne mater Maria Magdalena Depre.

1760 den 3 Mey is noch gecontunueert voor 2 jaeren van supriorinne mater Maria Magdalena Depré.

1762 den 3 Mey is noch gecontunueert voor 2 jaeren, voor supriorinne mater Maria Magdalena Depré.

1760 den 28 Mey, is tot priorinne gekose de eer. mater Elisabeht in der Sittart en is geconfirmeert door den eerwrd. pater provincial Meusen; de pattenten syn afgelesen den selven dagh savons den 7 uren.

Anno 1766 den 17 Juny is tot moeder priorinne verkoosen de eerweerdighe maeter Maria Judicht Kerckhoffs is door den eerw. meester provinciael Augustinus Poul geconfirmeert; haere pattenten syn afgelesen voor middagh ten 9 uren, siende voor den tyt conf. Fransciscus p. Dolmans prior.

Anno 1766 den 7 July is voor den tweeden keer geconueert voor supriorinne mater Dominica de Messina

1768 den 8 July hebben wy voor supriorinne gecosen de eerw. mater Anna Theresia Herffs synde priorinne sr. M. J. Kerckhoffs.

Anno 1769 den 22 Juny is de eerwerde moeder Maria Judicht Kerckhoffs voor den tweeden ker voor priorinne verkoosen en is door den eerw. meester provinciael Augustinus Poul geconfirmeert; haere pattenten syn afgelesen voor middagh ten halver then uren siende voor den tyt conf pater Jubulans Josephus Lux.

1772 den 9 Julius is de eerweerdighe mater Dominica Constantia de Messina, tot moeder priorinne gekoosen, ende haere patenten van confirmatie gegeven van den eerw. pater M-gister Alefs provinciael en syn afgelesen om negen uren

1773 den 22 Meert hebben wy voor supriorinne gekosen de eerw. mater in der Sittardt.

1775 den 23 Meert hebben wy voor supriorinne gekosen de eerw. mater Anna Rosa Peters.

1775 den 14 Julius is tot mater priorinne verkoesen sr. Anna Rosa Peters en is ingestelt door den eerwee. meester provincial Antoninus de Meester; haere patenten syn afgeleesen ontrent 10 uren den selven dagh.

1775 den 15 Julius hebben wy voor suppriorinne gekoesen de eerw. mater Marie Christina Bursgens, 1777 is sy weederom voor de twede mael gekoesen.

1778 den 30 Julyus is tot priorinne verkosen sr. Dominica Constantia de Messina voor de twede reys, en confirmert door den seer ew. pater provintial Dominicus Huberts; de patenten syn afgeleesen ontrent halver elf.

1779 den 20 Julius hebben wy voor suppriorinne gekosen de ew. mater Barbara Hellinx.

1781 den 20 Julius hebben wye moeder supperiorinne Barbara Hellinx voor de twede mael gekosen.

1781 den 6 Agustus is de eerwerdighe mater Dominica de Messina voor de derde mal tot priorinne gekose, en confirmert door den seer ew. pater Huberts, provincial; de patenten syn afgelesen den 30 Agustus ontrent t'en 10 uren.

1783 den 23 Julius hebben wy tot moeder supperiorinne gekosen mater Francisca Heerffs.

1784 den 16 September hebben wy tot priorinne gekosen de ew. mater Francisca Heerffs en oock den selven dag geconfirmert door den ew. pater vicarius Crous ontren ten halver 11.

1784 den 21 September hebben wy tot suppriorinne gekosen sr. Dominica Constantia de Messina.

Dese bladzijde was abusievelijk in het oorspronkelijk geschreven achter het hoofdstuk beginnende „Principaelste weldoeners van ons clooster".

1787 den 21 September hebben wy tot priorinne gekosen de ew. mater Francisca Heerffs en oock den selven dagh confirmeert door den eerw. pater Vinsentius Huntjens, vicarius general en oock de rehabilitasie van Romen ontfangen voor de de teeuwemal.

1788 den 21 September hebben wy wederom de suppriorinn confirmert sr. Dominica de Messina.

1790 den 5 October hebben wy tot priorinne gekosen voor de 4 mael mater Dominica de Messina en oock den selven dagh geconfirmert door den ew. pater Thomas Crous, vicarius general.

1790 den 6 October hebben wy tot suppriorinne confirmert mater Francisca Heerffs.

1792 den 8 October hebben wy mater Francisca Heerffs wederom confirmert.

1796 den 25 October hebben wy voor priorin gekosen voor de vyfde keer sr. Dominica de Messina, ende confirmatie voor haer is den 2 November gekomen.

1799 den 31 October seyde p. Broeren jubilarius denw. niet deporteert was met de andere patres, dat hy gehoort hadde, dat alle overste in hun officie bleven, totdat dien troubelen tydt soude veranderen, vervolgens dat de priorin en suppriorin oock blyven moesten, maer naederhand gehoort hebbende, dat dit de supprimeerde kloosters maer aenginch, soo heeft men geschreven aen den vicarius provincialis, die men eerst oock niet wiste waer hy was, om eene wettige overste te mogen hebben; alsoo heeft den vicarius te weten Pius van de Perre den 1 Mey 1801 ons gestelt eene vicaria in capite te weten sr. Dominica de Messina, welck patent ons voorgelesen is worden den 10 Mey smorgens ontrent 10 uren door Ludovicus Gabriel Opgen Haeffen Roomschen priester, die ons klooster in desen troublen tydt bediende.

1801 den 5 November hebben wy sr. Isabella Hartmans tot suppriorin gekosen.

+ Namen der Religieusen met iaer en dach wanneersse bij ons gecommen, gekleedt ende geprofessiet syn.

1. sr. Bronckhorst. Anno 1648 den 25 feb. is uit het klooster van Engelendael gekommen um te fonderen, de eerw. moeder sr. Maria Sebilla van Bronckhorst: eerste priorinne.

2. sr. Crocx. Met deselve is mede gecommen de eerw. moeder suster Ida Agnes Crocx mede fondatersse ende eerste suppriorinne.

3. sr. Dichteren. De eerw. moeder sr. Maria Theresia van Dichteren is naer de doodt van voorgenoemde priorinne tot vervoorderinghe van de nieuwe fundatie, van Bruggen den 29 July 1652 oock by ons gecommen.

4. Met haer is oock tot hulperesse van sodanighe vervoorderinghe
sr. Bovarts. van Bruggen mede gecommen de eerw. moeder suster Maria Bernarda Bovarts.

Met potlood staat bijgeschreven: ? 48.

Anno 1649 den 25 February is suster Willemken van Limet wettige dochter van Peter van Limet ende van Cornelia Kleynen tot Waelwyck inde Mayerye, noch wereltlycke dochter, out synde 22 jaeren, met de twee fondaterssen van Bruggen alhier mede gearriveert; is ontrent 14 dagen buyten 't slot gebleven,
5. en daer naer in 't slot ingenommen. Den 6 Juny des selvige
sr. Willemken. iaers heft sy in bywesen ende met de benedictie van den eerw. pater Stephanus Schaep als bichtvader, wt handen van de eerw. moeder Bronckhorst als priorinne het h. habyt ontfangen, ende is tot wercksuster gekleedt wesende de eerste die in dit nieuwaengevangene clooster ontfangen is. Godt geve haer en alle andere die — er volgen den rechten gheest van yver ende volmacktheyt. Deselve heft int iaer 1650 den 28 Augusti, in bywesen ende met benedictie als boven, in handen van bovegemelde priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

6. Anno 1650 den 10 Aprilis is int slot ingenommen suster Ca-
sr. Bonhomme. tharina Bonhomme, wettige dochter van Bartolomeus Bonhomme en Jenne Barlo tot Oupey landt van Luyck, out synde 17 iaeren. Heft den 19 Juny des selve iaers, in bywesen ende met benedictie van R. p. Schaep als bichtvader, wt handen van moeder Bronckhorst als priorinne het h. habyt ontfangen en is tot choor = suster gekleedt, de eerste synde die tot choor suster in de nieuwe fondatie ontfangen is.

De selve is den 9 July des volgende iaers 1651, in bywesen en met de bededictie als boven, in handen van de voornoemde priorinne publykelyck en solemnelyck geprofessiet; ende genaemt sr. Catharyn Francoyse.

7. Anno 1650 den 4 Septemb. is tot wercksuster ontfangen, ende
sr. Engelken. gekleedt suster Engelken Arents, wettige dochter van Arent Heysen ende Henrica Voncken tot Zwol, out synde 30 iaeren; het h. habyt heft sy in bywesen ende met benedictie van R. p. Schaep, wt handen van de eerw. moeder Bronckhorst als priorinne

ontfangen. Dese heft den 8 Septembris des volgende iaers 1651, in bywesen ende met benedictie als boven, in handen van de voorgenoemde priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

8. sr. Maria Catharina Indersittart.

Anno 1651 den 7 Martij op den feestdagh van S. Thomas van Aquinen is int slot ontfangen suster Maria Catharina Inder-Sittert, wettighe dochter des Edelen hoochgeleerden Heeren Arnoldts Inder Sittert, beyde der rechten licentiaet, gerichteschryver tot Sittardt; ende van Joff. Sibilla Huckelhoven; out synde omtrent 17 iaeren.

Sy heft den 11 naevolghenden Aprilis, in bywesen van R. p. Schaep als bichtvader wt handen van moeder Bronckhorst als priorinne het h. habyt ontfangen; synde de eerste die wt der stadt sich in dit ons clooster begheven heft. Deselve heft int volghende iaer 1652 den 20 Aprilis in bywesen ende met benedictie als boven in de handen van voorgenoemde priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

9. sr. Peternelle de Morenay.

Anno 1651 den 10 Mert int slot gecommen sr. Petronella de Morenay wettige dochter van Adriaan de Morenay ende Joanna de Wandele, tot Schindelbeeck buyten Geerdtsbergen in Vlaenderen, out synde 23 iaeren. Den 12 Aprilis int selve iaer heft sy in bywesen ende met benedictie van R. p. Schaep als bichtvader, wt handen van moeder Bronckhorst als priorinne het h. habyt ontfangen. Den 5 May des volgende iaers 1652 op den feestdagh van S. Catharina van Senen heft sy in bywesen ende met benedictie als boven, in handen van voornoemde priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen; aennemende den naem sr. Petronel Hyacinta.

10. **sr. Adriana de Porcq.**

Anno 1651 den ersten donderdach in de vasten is int slot ingetreden sr. Adriana de Porcq wettige dochter van Laurents de Porcq ende Joanne Ghyselinghs tot Leeden bij Audenarde in Vlaenderen, out synde 24 iaeren. Den 12 Aprilis daer naer heft sy t' samen met sr. Morenay in bywesen ende met benedictie van R. p. Schaep wt handen van moeder Bronckhorst het h. habyt ontfangen. De selve heeft den 21 Aprilis des volgende

iaers 1652, met benedictie ende in handen als boven publycke-
lyck haere solemnele professie gedaen, aennemende den naem
sr. Adriaen Sibille.

11. Anno 1651 den 12 Mert is int slot ontfangen tot choor = suster
sr. Maria sr. Maria Chrysella de Schepper, wettighe dochter van Jacobus
de Sepper. de Schepper ende Maria van Holsbeke te Sulte by Cortryck.
Den 12 Aprilis des selve iaers heft met de 2 voorgenoemde wt
handen van moeder Bronckhorst in bywesen ende met bene-
dictie van R. p. Schaep het h. habyt ontfangen, out synde 24
iaeren, heft aengenommen den naem suster Maria Agnes. Den 21
Aprilis des naevolgende iaers 1652 heft sy t' samen met de 2
voorgenoemde met de benedictie, ende in handen als boven opent-
lyck haere solemnele professie gedaen.

12. Anno 1651 den 2 february is int slot tot choorsuster ontfangen
sr. Cathari- suster Catheryn Hackeschroy wettige dochter van meester Ber-
na Hac- nard Hackeschroy chirurgyn ende Mechtil Leurs tot Zittardt.
kescroy. Den 16 Aprilis des selve iaers heft sy in bywesen ende met
de benedictie van R. p. Schaep wt handen van moeder Bronck-
horst het h. habyt ontfangen. Ende heft den 28 Aprilis des vol-
gende iaers 1652 opentlyck haere solemnele professie gedaen, out
synde 23 iaeren; heft aengenommen den naem sr. Catharyn
Theresie.

13. Int selve iaer 1651 op den selven dach is met de selve oock
sr. Maria tot choorsuster aengenommen ende int slot gecommen suster
Dominica Marie Pesch wettighe dochter van meester Celis Pesch school-
Pesch. meester ende Anna Leurs tot Sittart, out synde 17 iaeren. Den
16 Aprilis heft sy met de voorgaende met de benedictie en wt
handen als boven het h. habyt ontfangen. Den 28 Aprilis 1652
heft sy met met de voorgenoemde met de benedictie ende in
handen als boven publyckelyck haere solemnele professie gedaen;
aennemende den naem suster Maria Dominica.

14. Anno 1651 den 14 April is tot choorsuster ontfangen en in
sr. Maria het slot gecommen suster Marie Soutzen, wettige dochter van
Soutzen. Peter Soutzen ende Catharina Suysters, out synde 23 iaeren

geboren tot Sittart. Den 14 Mey daernaer heft sy met de bene dictie van R. P. Schaep wt handen van moeder Bronckhorst het h. habyt ontfangen. Ende heft den 26 Mey 1652 synde den feest-dagh SS. Trinitatis in bywesen ende met benedictie ende in handen als boven publyckelyck haere professie gedaen; aennemende den naem sr. Maria Joseph.

15. sr. Aleyda Smets.

Anno 1651 den 18 Mey is in het slot ingenommen ende is tot werck = suster ontfangen suster Aledt Smets, wettige dochter van Jooris Smets ende Aledt Schutgens tot Sittart; out synde 34 iaeren. Heff denselven dagh, in bywesen en wt handen als boven het h. habyt ontfangen. Ende heft den 26 Mey des naevolgende iaers t' samen met de voorgenoemde, in bywezen en in handen als boven publyckelyck haere professie gedaen.

16. sr. Beatrix Simpoll.

Anno 1652 den 5 January is int slot ingegaen ende tot choor-suster ontfangen (hebbende van te voren eenighen corten tyt buyten het slot de kinderkens inde schoole onderwesen) suster Catharyn Beatrix van Simpol wettige dochter van Matthaeus Simpol ende Maria Guerard, tot Winox = berghen, out synde 25 iaeren. Heft den 2 february in bywesen van R. p. Schaep wt handen van moeder Bronckhorst het h. habyt ontfangen. Ende den 9 february 1653 in bywesen van R. f. Schaep in handen van moeder Agnes Crocx priorinne haere solemn. professie gedaen.

17. sr. Lisbet Smeetz.

Anno 1652 den 7 Mey is tot werksuster ontfangen ende int slot gecommen suster Lysbet Smets wettige dochter van Willem Smets ende Anne Prysers, tot Maestricht, out synde 18 iaeren. Den 9 Juny heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Schaep wt handen van moeder Bronckhorst priorinne het h. habyt ontfangen. Den 24 Juny 1653 heft sy in bywesen van R. p. Schaep, in handen van moeder Agnes Crocx priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

18. sr. Caecilia van Beull.

Anno 1652 den 3 Augusti is tot choor suster ontfangen ende int slot gecommen suster Caecilia Buel, wettige dochter van Jan van Buel peymeester der stadt Maestricht ende Maria Vaes, out synde 32 iaeren.

Den 15 Septemb. des selve iaers heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Schaep wt handen van moeder Agnes Crocx priorinne het h. habyt ontfangen. Ende heft den 21 Sept. 1653 in bywesen ende in handen als boven publyckelyck haere professie gedaen, aennemende den naem suster Caecilia Alexia.

19. sr. Petronilla Scheppere. Anno 1652 den 3 Augusti is met de voorgenoemde suster van Buel oock t' samen tot choorsuster ontfangen ende in het slot gecommen suster Petronelle Anne de Schepper begynken int groot begynhof tot Gendt, wettige dochter van Jacobus de Schepper ende Maria van Holsbeke te Sulte by Cortryck out synde 22 iaeren. Den 15 Septemb. heft sy in bywesen van R. p. Schaep wt handen van moeder Agnes Crocx t' samen met de voorgenoemde het h. habyt ontfangen. Den 28 Septemb. 1653 heft sy in bywesen ende in handen als boven publyckelyck haere solemnele professie gedaen, aennemende den naam sr. Maria Ludovica.

20. sr. Maria Francisca Standart. Anno 1653 den 24 february is tot choorsuster aengenommen ende int slot gecommen suster Maria Francisca Standert, wettige dochter van joncker Bernard Standert capiteyn in dienst van syne konincklycke Maiesteyt van Spagnien, doen mael int garnisoen tot Stevensweert, ende van Joff Mechtil to Bokop, out synde 17 iaeren. Den 25 Mert heft sy in bywesen van R. p. Schaep wt handen van moeder Agnes Crocx priorinne het h. habyt ontfangen. Ende den 10 Mey 1654 heft sy in bywesen ende in handen als boven publyckelyck haere solemnele professie gedaen; aennemende den naem sr. Maria Scholastica.

21. sr. Anna Helgers. Anno 1653 den 20 Aprilis is tot choor = suster aengenommen ende int slot gecommen suster Anna Helgers, wettige dochter van Jan Helgers ende Anna Gielen tot Sittart, out synde 15 jaeren. Den 22 Mey heft sy in bywesen van R. p. Schaep wt handen van moeder Agnes Crocx het h. habyt ontfangen. Den 31 Mey 1654 heft sy in bywesen ende in handen als boven publyckelyck haere professie gedaen, aennemende den naem suster Benedicta.

22. sr. Joanna Margareta Otten. Anno 1654 den 6 Aprilis is tot choor = suster ontfangen ende int slot gecommen suster Jenne Margriete Otten wettige dochter van Hermen Otten ende van Jenne Maix alias Hendrix, voortyts borgers van Sittart, nu van Berghen in Hennegouwe; out synde 18 jaeren. Den 12 April heft sy in bywesen van R. p. Schaep wt handen van moeder Agnes Crocx het h. habyt ontfangen. Ende den 25 Aprilis 1655 heft sy in bywesen ende benedictie in handen als voren publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

23. sr. Christina de Moor. Anno 1654 den 6 Aprilis is tot choorsuster ontfangen ende int slot ingenommen suster Christina de Moor wettighe dochter van Arnold de Moor, alias van den Bosch, ende van Gertruidt van Hickerom tot Doesburgh, graefschap van Sutphen, out synde 23 iaeren, hebbende van te voren bij de 3 iaeren buyten het slot int ophouden van schoole gewoont. Den 10 Mey heft sy in bywesen ende met benedictie van R. p. Schaep wt handen van Agnes Crocx het h. habyt ontfangen. Ende heft den 20 Juny des volgende iaers 1655, in bywesen ende in handen als voren publyckelyck haere solemnele professie gedaen, aennemende den naem sr. Agatha Christina a S. Thoma.

24. sr. Martina de Brocke. Anno 1659 den 14 Augusti is tot wercksuster ontfangen ende in het slot ingenommen suster Martyntien de Brocke wettighe dochter van Gysbert de Brocke ende Godefrida van Es, tot Moor = Gestel in de Meyereye, out synde 18 iaeren. Den 11 July des volgende iaers 1660, in bywesen ende met de benedictie van R. p. Raymundus a Campo als bichtvader heft sy wt handen van moeder Alexia van Buel als priorinne het h. habyt ontfangen. Den 9 Octob. 1661 heft sy in bywesen ende met de benedictie als voren in handen van moeder Alexia publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

25. sr. Maria Sibilla Maes. Anno 1660 den 8 Augusti is tot choorsuster ontfangen ende int slot ingenommen suster Maria Sibilla Maez, wettige dochter van heer Johannes Maez Scholtis tot Born ende vorstelycken rentmeester des ambts Born ende van Joff. Anna Konincx tot Sittardt. Den 14 Sept. heft sy in bywesen ende met de benedictie

van R. p. Raymundus wt handen van moeder Alexia van Buel het h. habyt ontfangen out synde 18 iaeren. Den 11 Octobris des volgende iaers 1661 heft sy met de benedictie ende in bywesen van R. p. Raymundus in handen van moeder Alexia publyckelyck haere solemnele professie gedaen, ende den naem sr. Maria Magdalena Maez aengenommen. Wesende de eerste die wt onse schoole tot het h. Orden gecommen is.

26. sr. Brouwers. Anno 1661 den 22 february is suster Mechtel Brouwers wettige dochter van Lambert Brouwers ende van Catharyn Verhoeven tot Kalker, out synde 22 iaeren van de gemeynte ontfangen om binnen het slot te meugen kommen ende de h. religie te proeven; ende syn haere dese conditie voorgestelt gewest: te weten, dat sy eenighen tyt int wereltlyck habyt soude gaen ende tot dienst wesen so van de schoole als anderssins waer in de oversten haer sullen willen gebruycken, en dit so lang de oversten believen sal. En ist dat haer daernaer de gratie gebeurt van het h. habyt te meugen ontfangen tot wercksuster, dat sy dan sal bereydt syn binne = suster oft buyte = suster te wesen, haer in alles stellende in den wille ende discretie der overste ende der goede gemeynte. Den 14 Mert int selve iaer is suster Mechtil in het slot ingenommen [hebbende van te voren het iaer int buyte = quartier gewoont]. Den 17 July heft de gemeynte haer ontfangen ende is haer den doeck gegeven. En op S. Dominicus = dagh heft, in bywesen ende met de benedictie van R. p. Raymundus moeder Alexia haer het h. habyt aengedaen. Den 10 Augustus 1662 heft sy in bywesen ende met de benedictie als vooren, in handen van moeder Alexia publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

27. sr. Walsenius. Anno 1662 den 25 Juny is tot conversinne ontfangen ende in het slot ingenommen Gertruidt Walsenius, wettighe dochter van Lenerdt Walsenius ende van Eva Marès, tot Maestricht; maer en is tot haere formele inkleydinghe niet gerackt, omdat onsen L. Heere met een heete cortse 's anderen daghs besoeckt heft, waer af sy den 9 July gestorven is en in het volle habyt begraven is.

28. sr. d'Enghien. Anno 1663 den 2 Mert is tot choorsuster aengenommen en in het slot gecommen suster Maria Theresia D'Enghien, wettige dochter van wylen myn heer Guiliaum D'Enghien ridder heer

van Castergat, ende van Vrouw Beatrix Therese de Boisschot suster van den H. Graef van Erps etc., out synde 15 iaeren. Den 11 Mert heft in bywesen ende met benedictie van R. p. Raymundus haer moeder Alexia het h. habyt gegeven. Den 3 Aprilis heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Raym. in handen van moeder Alexia publyckelyck haere solemnele professie gedaen.

29. Anno 1664 den 2 Mert is tot wercksuster ontfangen ende in
sr. Lisbeth de clausure ingelaten suster Lysbet Cryns wettige dochter van
nu Hermen Cryns ende van Mechtel Boes tot Vaesraedt, out synde
sr. Clara. .... iaeren. Den 9 September heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Schaep wt handen van moeder Alexia het h. habyt ontfangen. Den 11 Octob. 1665 heft sy in bywesen ende met de benedictie als voren in handen van moeder Cath. Beatrix priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen, den naem van sr. Clara aennemmende.

30. Anno 1665 den 22 July is by ons int voor quartier kommen
sr. Botti. woonen suster Catharyn Botti wettighe dochter van Johan Botti ende Eva Lois van Wonck lande van Luyck, out synde omtrent de 40 iaeren. Ende den 26 Decembris des selve iaers heft in bywesen ende met de benedictie van R. p. Schaep wt handen van moeder Catharyn Beatrix het h. habyt ontfangen om sich tot buyte = suster te proeven. Den 18 January 1667 heft sy in bywesen van R. p. Raymundus bichtvader, in handen van moeder Catharyn Beatrix publyckelyck haere professie gedaen onder clausels ende conditien als beschreven staen in een instrument daer over uutgeveerdicht.

31. Anno 1667 den 29 Septemb. wesende St. Michielsavont is in
sr. Wyzer. bywesen ende met de benedictie van R p. Raymundus a Campo tot choorsuster door handen van moeder Catharine Beatrix gekleedt suster Margarita Wyser wettighe dochter van meester Alexander Valentyn Wyser ende van Maria van Sichen borgers ende inwoonders der stadt Maestricht out synde .... iaeren hebbende eenighe dagen te voren inde gemeynte ontfangen en inde clausure ingelaten gewest. Heft den 21 Sept. 1668, in bywesen

ende met de benedictie v. R. p. Raymundus in handen van moeder Adriaen Sibille de Porcq als priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen, aennemmende den naem van sr. Margarita Augustina.

32. sr. Longine Anno 1670 den 1 Augusti is tot choorsuster ontfangen en in het slot ingelaten suster Maria Philippina de Longine, wettige dochter van den wel = edelen heer Alexander de Longine heer van Budingen alias Bungen by Leeuw, ende van de wel = edele mevrouwe Isabella van Dommelbergh, out synde omtrent 17 iaeren. Den 6 Septemb. desselve iaers heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Reginaldus van der Bosch als bichtvader, wt handen van moeder Adriaen Sibille het h. habyt ontfangen. Den 20 Septemb. des volgende jaers 1671 heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Reginaldus voorss. in handen van moeder Catharyn Beatrix als priorinne publyckelyck haere professie hedaen, aennemende den naeme sr. Maria Rosa

33. sr. Suysters. Anno 1670 den 15 Septemb. is tot choor = suster ontfangen ende in het slot ingelaten suster Gertruidt Suysters wettighe dochter van Adam Suysters, borgemeester ende schepen der stadt ende hooftbanck Zittardt, en de vorstelycken rentmeester des ambts Born, ende van Catharina Camps, out synde 17 iaeren. Den eersten dach Octob. heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Reginaldus van der Borch wt handen van moeder Catharyn Beatrix priorinne het h. habyt ontfangen.

Den 7 Octob. 1671 heft sy in bywesen van p. van der Borch in handen van moeder Catharyn Beatrix priorinne publyckelyck haere solemnele professie gedaen, aennemmende den naem sr. Anna Gertruidt.

34. sr. Botti de jonge. Anno 1675 den 15 Octob. is met oorlof van den eerw. meester provinciael van de gemeyte ontfangen tot buyte suster ende heft also in bywesen ende met de benedictie van R. p. Raymundus wt handen van moeder Adriaen Sibille het h. habyt ontfangen sr. Eva Botti, wettige dochter van wylen Arnoldt Botti ende

Lysbeth Masson borgers ende inwoonders der stadt Maestricht, gaende in haer negenthienste iaer hebbende van te voren eenighe iaeren by haere matante, suster Catharyn Botti int voor quartier gewoont; sy hadde eenighe maenden te vooren het iaewoort van gemeente gehadt, maer is om de quaede tyden haere inkleydinghe uitgestelt; den eerw. meester provinciael hadde haer den oorlof vergunt daetelyk naer haere inkleydinghe haer novitiaet ende proef = iaer te möghen beginnen Den 27 decembris op S. Jan-Evangelisten dagh 1676 heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Raymundus publyckelyck haere professie gedaen onder clausels ende conditien die vermelt staen in het instrument daerboven beschreven; heft aengenommen den naem suster Agnes.

35. sr. Penris. Anno 1677 den 28 Aprilis, eenighe daghen te voren van de gemeynte ontfangen en in het slot ingelaten synde heft in bywesen van R. p Raymundus ende met syne benedictie wt handen van moeder Adriaen Sibille het h. habyt ontfangen van choorsuster, suster Lysbet Penris, wettige dochter van Reyner Penris schepen der vrye = heerlyckheyt Geleen ende van Meyken Nierbeeck, out synde 20 iaeren Den 17 July 1678 heft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Raymundus in handen van moeder Maria Magdalena Maez als priorinne publyckelyk haere solemnele professie gedaen, aennemmende den naem suster Elisabeth Agnes Haere professie is uitgestelt geworden om den seer troubbelen tyt, de stadt Zittart doon ter tyt in eenen seer allendighen staet gestelt synde.

O

36. sr. Beckers. Anno 1682 den 2 Aprilis is met oorloff van den eerw. meester provinciael, is in de gemeente ingetreden Jenne Gertrude Beckers ende den 28 May tot coorsuster ontfangen ende heft den 16 Juny met de benedictie ende in presentie van R. p. Petrus Collet confessarius wt handen van de moeder Adriana Sibilla de Pourcq het heiligh habeyt ontfangen, naergelaetene wettige dochter van den eersamen Gerardt Beckers saliger memory ende Catharina Helgers saliger.

Den 5 7brs 1684 heft sy in bywesen ende met de benedictie van den eerw. pater Collet in handen van moeder Maria Magd. Maes als priorinne publyckelyck haere solemniele professie gedaen,

aennehmende den naem sr. Jenne Benedicta; haere professie is wtgestelt, omdat men met haer vrinden om haer goedt heft moeten procedieren, out synde 20 iaeren.

37. sr. Duren. Anno 1682 den 30 Augusti is tot coorsuster ontfangen ende in het sloot ingelaten sr. Anna Theresia Durens wettigh dochter van mynheer Henricus Durens voght van Munster Eiffel gelegen int landt van Gulick, ende van Joffr. Heleena Elisabeth van Väelckeren out sinde omtrent 14 jaeren 3 maent. Ende den 22 9bris desselven jaers heft sy in bywesen en met benedictie van van R. p. Petrus Collet als bichtvader, wt handen van de eerw. moeder priorinne sr. Adriane Sibille het heilig habeyt ontfangen. Den 12 8bris 1684 heft sy in bywesen ende met de benedictie van den eerw. p. Collet in handen van moeder Maria Magd. Maes als priorinne publyckelyck haere solemniele professie gedaen, oudt sinde 16 jaeren 4 maenden, dese professie is uitgestelt om haere jonckheyts wille.

38. sr. Bitters. Anno 1685 den 8 July enighe tyt van te vooren van de gemeente ontfangen en in het slot ingelaeten synde heft in bywesen van R. p. Hubertus Coomans ende met syne benedictie wt handen van moeder Maria Magd. Maes als priorinne het h. habyt ontfangen van coorsuster sr. Sibilla Catharina Bitters, wettighe dochter van Richardus Bitters, in syn leven besiener van den Ryn toll tot Emmerick, ende Gertrude Knöp, out synde 17 jaeren; geprofesse den 8 7bris 1686 in de handen van moder Johanna Margarita Otten.

39. sr. Bovie. Anno 1686 den 12 Junius is tot coorsuster ontfangen ende inde gemeinten angenomen sr. Anna Marie Madeleina Bouvye wettigh dochter van mynheer Jacobus Bouvye maior van Stevenswert gelegen int landt van Gelders, ende van Jouffw. Marie de Evillaruelle, out sinde ontrent 21 iaeren ende den 23 heft sy in bywesen van R. p. Hubertus Comans ende met syne benedictie uyt de handen van moeder Johanna Margerita Otten als priorinne het h. habyt ontfangen; ende den 25 geprofesse Anno 1687.

40. sr. Can. Anno 1686 den 28 Julius is tot coorsuster ontfanghen ende in het sloot ingelaeten sr. Maria Madeleina van Can wettigh dochter

van mynheer Baltasar van Can borger van Amsterdaem ende juffrau Catharina Emerix out sinde ontrente 22 jaer en op Rosarye dagh in het jaer 1687 isse geprofesse onder en in het bywesen van de r[d]. p. H. Comans in de handen van moder J. M. Otten.

41. suster Agnes Weelen. Anno 1688 den 27 January is tot wercksuster ontfangen en in de clausure ingelaeten suster Agnes Wellen wettighe dochter van Linart Wellen en Anna Kerstens borgers van dese stadt Sittart; den 25 fabruarius heeft sy in bywesen ende met de benedictie van R. p. Comans vyt handen van moder Johanna Marguarita Otten het h. habyt ontfangen. Suster Agnes Weelen heeft publyckelyck haere solemnele professie gedaen onder mater Adriana Sibilla de Porck priorinne, confessarius R. p. Hubertus Coomans, synde d eerste die den witten wyle dragen moet.

42. suster Helena Damen. Anno 1688 den 10 meert tot werck suster ontfangen en inde clausure ingelaeten suster Helena Damen — ende den 11 Mey 1688 out synde 27 jaeren heft sy het heyligh habyt ontvangen vyt handen van de eerw. moeder priorinne Joanna Otten, onder den eerw. p. confessarius Comans ende den 13 Mey 1691 heft sy in handen van de eerw. mr. Adriana Sibilla de Porck alsdoen priorinne haere solemnele professie gedaen, onder den eerw. p. confess. Comans.

43. massoeur Maria Mecchel Coninx. Anno 1690 den 16 february is tot choor suster aengenomen ende vyt onse schoel in het slot gecomen suster Mechtildis Coninx wettige dochter van Peter Coninx in synen tyt schipper tot Urmond ende Sibilla Klaiskens.

Den 2 April des selve jaer heft sy uyt handen van de eerw. mr. Adriana Sibilla de Porck als doen priorinne het h. habyt ontfangen, onder den eerw. p. Comans confess., out synde 17 jaeren.

Den 30 April 1691 heft sy in het byweesen van den eerw. pater confessarius Comans ende in handen van de eerweerdighe moeder Adriana Sibilla de Porck haere solemnele professie gedaen.

44. suster Gertruyt Grimbosch. Anno 1690 den 26 febr. is in de clausure gekomen sr. Gertruyt Grimbosch ende ontfangen tot werck suster, wettighe dochter van Laurens Grimbosch ende Anna Beckers van Ercke-

lens; den 9 April 1690 heft voorseyde sr. Gertruyt in het byweesen van den eerw. p. Comans confessarius uyt handen van de eerweerdighe moeder Adriana Sibilla de Porck alsdoen priorinne het heyligh habyt ontvangen, out synde 30 jaeren.

Anno 1693 den 6 Augustus heft sy voorseyde sr. Gertruyt haere solemnelle professie gesproecken, in handen van de eerw. moeder Christina Agatha de Moor priorinne, den eerw. p. Quix confess. synde.

45. Masoeur Anna Rosa Eyssens.

Anno 1693 den 10 November uyt onse school is gekomen tot onse clausure om choorsuster te worden ms. Anna Eyssens wettighe dochter van Dirck Eyssens ende Mechtildis Evens; ende heft onder de benedictie van den eerw. pater Guix alsdoen confessarius ontfangen uyt handen van de eerw. moeder priorinne Christina Aagatha de Moor het heyligh habyt. 7 Xber 1692 out synde 17 jaeren.

Anno 1694 den 3 Januarij heft voorseyde Anna Eyssens haere solemnele professie gedaen onder p. confessarius Guix in handen van voorseyde eerw. mr. Christina Agatha de Moor als priorinne ende den naem van Rosa is haer gegeven.

46. sr. Maria Habetz.

Anno 1695 den 24 July heft Maria Habetz wettighe dochter van den eers. Severen Habetz het habyt van ons orden ontfangen publyckelyck uyt handen van de eerw. moder Adriana Sibilla de Porck priorinne onder benedictie van den eerw. pater Guilielmus Sckafs confessarius tot leeke suster; is geprofessyt den 22 7ber 1697 onder de selve.

47. sr. Cornelia Ramakers.

Anno 1696 den 28 februarij heft ons h. habyt ontfangen tot leeke suster uyt handen van de eerw. moder Adriana Sibilla de Porck als priorinne onder de benedictie van den eerw. pater Guilielmus Sckafs als confessarius d. eerbare dochter Cornelia Ramaeckers ende geprofessyt den 28 Juny 1698; onder de weerdighe moder priorinne Maria Josepha Zoutzen, ende den eerw. pater Guil. Sckafs. prior der pp. Predickheeren ende confess.

48. Flemall.

Anno 1697 den 14 July heft ons h. habyt ontfangen tot choor suster de eerb. dochter Cath. Fleemall uyt handen van de eerw.

moder Adriana Sibil. de Porck priorinne onder de benedictie van den eerw. p. Guil. Sckafs als prior ende confessarius; maer mits dat sy onderworpen wiert met de vallende sieckte, soo is sy den 19 Octobris 1697 vytgegaan.

49. Maria Margareta Inden-bosch. Anno 1699 den 17 Febru is publyckelyck gekleyt de eerw. dochter Maria Indenbosch wettighe dochter van Tossaint Inden bosch borger tot Mastricht ende Maria Schepers, tot choorsuster; aan haer is gegeven den bijnaem Margareta, Maria Joseph Soutzen synde priorinne ende den eerw. pater Guil Sckafs synde confessarius ende is geprofessyt den 18 febr. 1700 onder de selvie...

50. sr. Keulen. Anno 1699. 14 Julius heft ons h. habyt tot choorsuster publyckelyck ontfangen vyt handen van de weerdighe moder priorinne Maria Josepha Soutzen onder de benedictie van den eerw. pater confessarius Guilielmus Sckafs de seer eerbare dochter Maria Christina Keulen.

Anno 1700 den 17 July is voors. suster Christina Keulen wettighe dochter van den heer borgemeester Keulen ende Jouffrauw Linden geprofessyt van de weerdighe moder Maria Josepha Soutzen onder de benedictie van den eerw. pater Guilielmus Sckafs doenmaels confessarius, inbrengende voor haer dote 500 R. species ende 500 R. courant.

51. sr. Bruggen. Anno 1705 den 12 Juny heft jouffrouw Anna Maria Bruggen publyckelyck ontfangen ons h. habyt vyt handen van de weerdighe moder Maria Joseph Soutzen, alsdoen priorinne onder de benedictie van den eerw. pater Guil: Sckafs doenmaels prior, ende p. Ludovicus de Bois confessarius synde, inbrengende eens voor all: seven hondert rixdalers, loopende gelt, beneffens alle nodtsakelycheyt, gelyck oock de kosten der maeltyden; dese is vytgegaen.

52. sr. Stock-mans. Anno 1705 den 24 Mey is tot leecke suster alhier publyckelyck gekleet de eerbare dochter Maria Helena Stockmans, ende den 20 Juny geprofessyt van de weerdighe moeder Anna Maria de Bovie priorinne onder benedictie van den eerw. pater frater Guilielmus Sckafs als confessarius.

53. sr. Joanna. Anno 1706 den 2 febru. is tot coorsuster alhier publyckelyck gekleet de eersame jouffrouw Joanna Constantia Villeneufoe; den 8 fr. geprofessyt van de weerdighe moeder Anna Maria Bouvyee priorinne onder benedictie van den eerw. pater frater Guilielmus Sckafs als confessarius.

54. sr. Gertruyt Donders. 10 May 1707 heft de eerbare dochter Gertrudis Donders gebortigh van de stadt Sittart uyt een wettelyck houwelyck van Joannes Donders ende Catharina Geten, ons h. habyt ontfangen vyt handen van de weerdighe moder priorinne Anna Maria de Bovie onder benedictie van den eerwpater Guilielmus Sckafs doen ter tyt confessarius; ende 17 May 1708 geprofessyt.

55. sr. Maria Hofslegers Op denselven dagh, ende te gelyck is gekleyt d'eerbare dochter Maria Hofslegers wettighe dochter van Joannes Hofslegers ende Maria Gilen van Schinnen; ende heft hare solemnele professie gedaen t samen met sr. Gertruyt Donders 17 May 1708 in Ascensione Domini.

56. sr. Catharina Moens. 18 7bris 1707 heft suster Catharina Moens geestelycke dochter van ons Orden, ontfangen synde met alle stemmen van de gemeynte vytgenomen een stemme om voor haer leven buyten suster te syn als een litmaet van het clooster, in onse kercke publyckelyck haere derde belofte gedaen, te weeten van gehoorsamheyt aen de tydelycke priorinne deses cloosters Ste Agnetenberg, sonder dat sy sal konnen of mooghen haer elders retireeren noch ook van het clooster sal moghen oft konnen wegh gesonden worden.

57. sr. Maria Magdalena Baggen. 10 Jan. 1708 heft de eerbare dochter Maria Magdalena Baggen ontfangen ons h. habyt tot choorsuster onder de weerd. moder Anna Maria Bovie als priorinne ende p. Guil. Sckafs als confessarius, ende is geproffyt den 15 Jan. 1709 onder de weerd. m. priorinne van Duren onder benedictie van den eerw. p. Sckafs confess.

58. sr. Agnes Joseph Beckers. 24 Jan. 1708 heft de eerbare dochter Maria Beckers wettighe dochter van Joannes Beckers borgemeester ende schepen der stadt Sittart ende Mechtildis Suysters ons heyligh habyt ont-

fangen uyt handen van de weerdighe moder Anna Maria de Bovye doenmals weesende priorinne onder de benedictie van den eerw. pater Guil. Sckafs confessarius; ende is geprofessyt onder de weerdighe moder Anna Teresia Duren doenmals priorinne den 29 Janu. 1709, onder de benedictie van den eerw. pater Guil. Sckafs, confessarius.

59.
sr. Aucke-loven(!).
1710. 22 Juny is jouffrauw Agnes Huckeloven gekleedt onder weerdighe moder Anna Teresia Duren alsdoen synde priorinne onder de benedictie van den eerw. pater Guil. Sckafs als confessarius.

60.
sr. Agnes Choor.
Den 24 Aug. 1710 is tot ons h. habyt gekomen jouffrauw Agnes Choor van Aken onder de weerdighe moeder Anna Teresia Duren als priorinne, ende benedictie van den eerw. pater Guil. Sckafs als confessarius; dese is geprofessyt den 26 Aug. 1711 onder de selve priorinne.

61.
sr. Clara Heynen.
1710 den 30 Meert is tot ons h. habyt gekomen Cornelia Heynen, nu Clara ende is in den 14 Juny geprofessyt het jaer 1712.

62.
sr. Marg. Meys.
Den 28 Octobris 1710 is tot ons h. habyt gekomen de eerbare dochter Margareta Meis onder de weerdighe moeder Anna Teresia Duren als priorinne met benedictie van den eerw. pater Guil. Sckafs als confessarius ende is geprofesyt den 3. 9bris 1711 onder de selve weerdighe moder Anna Duren.

63.
sr. Anna Catharina Penris.
Den 6 Janu. 1713. is ontfangen tot ons heyligh habyt onder de eerweerdighe moder S. Anna Rosa alsdan priorinne ende onder de benedictie van den eerw. pater Arnoldus Geusen doenmals confessarius de eerbare dochter Anna Catharina Penris, ende onder deselve oock geprofessyt 16 Jan. 1714.

64.
sr. Maria Joseph Stoot-banck.
Den 6 Jan. is ontfangen tot ons h. habyt de eerbare dochter onder de moeder sr. Anna Rosa Eysen ende den eerw. pater Arnoldus Geusen, Maria Joseph Stootbanck ende onder deselve ook geprofessyt den 23 Jan. 1714.

65. sr. Christina. Den ..... 1714 is gecomen tot ons h. habyt onder s. Anna Rosa Eysens ende den eerw. pater Arnoldus Geusen de eerbare dochter Christina; ende is gestorven voor hare professie.

66. sr. Barbara Heytman. Anno 1713 is gecomen tot ons ende heeft hare inkleydinghe gedaen onder moder Anna Rosa Eyssen ende met benedictie van den eerw. pater Geusen als confessarius, de eerbare jouffrouw Joanna Barbara Heytman en is geprofessit anno 1714 den 25 9bris onder de eerweerdige moeder Anna Rosa Eyssen als priorinne ende benedictie van den eerweerdigen pater Arnoldus Geusen als confessarius.

67. sr. Bonnecoeur. Anno 1714 is tot ons h. habyt opgenomen jofvrouw Maria Bonnecoeur wettige dochter van mynheer Bonnecoeur, geboren tot Maestricht, gekleydt onder d. eerweerdighe moeder Anna Rosa Eyssens en heeft haer h. professie gedaen 1715 den 8 Augusty onder moeder de Bouviee wesende in het 18 jaer van ouderdom, onder de benedictie van den eerw. pater Geusen.

68. sr. Joanna Klintiens. Anno 1715 is tot ons h. habyt opgenomen Joanna Klinttiens als leecke suster, sie is gekleydt onder d. eerweerde moeder Anna Maria de Bouviee en heeft haer professie gedaen anno 1718 den 5 Julius in het 32 jaer van haeren ouderdom, synde priorinne d. eerweerde moeder Anna Theresia Deuren onder de benedictie van den eerw. pater Overloop synde doen confessarius.

69. sr. Gaverel. Anno 1716 is tot ons h. habyt opgenomen jufvrouw Gaverel wettige dochter, synde priorinne d eerweerdige moeder Anna Maria de Bouviee en is geprofessit onder deselve priorinne anno 1716 den 8 7bris in het 23 jaer van ouderdom synde doen confessarius den eerw. pater van Overloop.

70. mer. Paes. Anno 1718 is tot ons h. habyt opgenomen de eerbare dochter Anna Elisabeth Paes, wettige dochter, synde doen priorinne de eerweerdige moeder Anna Theresia en is oock onder deselve geprofessit anno 1719 den 22 January synde in het 23 jaer van ouderdom onder de benedictie van den eerw. pater van Overloop.

71. Suster Maria Anna. Anno 1719 in den maent 7bris is d eerbaere wettige dochter Maria Anna Vlögels naer den loop van 3 jaeren geprofessit synde priorinne d. eerw. moeder Anna Theresia Deuren onder de benedictie van den eerw. pater Antoninus van Overloop.

72. sr. Kock. Anno 1719 is tot ons h. habyt op enomen jofvrouw Dominica Clara Koch, synde priorinne d. eerw moeder Anna Theresia en heeft hare profes gedaen, onder de selve oversten. anno 1720 den 28 July synde confessarius den eerw. pater Geeten.

73. Suster Cordula leecke. De eerbare wettige dochter Cordula Weyts is tot ons h. habyt opgenomen, en heeft vervolgens haere h. professie gedaen anno 1722 den 28 October synde priorinne de eerweerdighe moeder Maria Christina Keulen ende confessarius den eerw. pater Joannis Geeten

74. Massoeur Frissen. Anno 1721 is tot ons h. habyt opgenomen d eerbare ende wettige dochter Barbara Frissen, heeft ontrent 6 maenden over haer profes tydt moeten gaan, om voorvallende swarigheydt wegens haere goederen, mits sie wese was, hebbende eenen jongeren broeder hunne meeste erve hebbende op het hollants; sy is naer goede wtkomste geprofessit den 7 february 1723 synde priorinne d. eerw moeder Maria Christina Keulen, ende confess. den eerw. pater Joannis Geeten.

75. Suster Maria Hamers leecke. Anno 1721 is tot ons h. habyt voor leecke suster opgenomen d eerbare ende wettige dochter Maria Hamers, synde priorinne d. eerw moeder Maria Christina Keulen en heeff haere h. professie gedaen anno 1724 den 23 January synde priorinne de eerweerdige moeder Anna de Bouviee ende confessarius den eerw. pater Joannis Beckers.

76. Masoeur Theresia Schwarz. Anno 1724 is tot ons h. habyt opgenomen de eersaeme jouffrouw Theresia Schwarz wettige dochter van monsieur Casparius Schwarz ende van Angela Frundt van Acken, synde in d'en ouderdom van 19 jaeren wesende priorinne de eerweerdighe moeder Anna Maria de Bouvye en heeft haere professie gedaen onder

de selve oversten Anna 1725 den 8 Jullius, synde confessarius den eerw pater Joannes Beckers.

77. Massoeur Maria Francisca Deltour.
Anno 1725 den 3 9bris is tot ons h. habydt voor choor suster incomen d'eerbare ende wettige dochter van den heer Franz Gabriel Deltour syndece van de stadt Aaken genaemt Maria Francisca, synde doenmael priorinne mater Anna de Bouviee ende conf. den eerw pater Joannis Beckers; item is dese dochter geprofessit den 24 9bris anno 1726 onder d'eerweerde moeder Anna Theresia Deuren sinde conf. pater magister Hamelaers.

78. sr. M. M. du Prez choorsuster.
Anno 1727 den 14 7bris is tot ons h. habydt opgenomen de eerbare ende wettige dochter Maria Magdalena de Prez van Luyck, synde priorinne de eerweerdige moeder Anna Theresia Deuren ende conf. den eerw magister Hamelaers; sie is onder de selve oversten ende confes. geprofest anno 1728 den 21 7bris.

79. sr. M. Rosa Schellen.
Anno 1730 den 10 8bris is tot ons h. oorden tot choorsuster opgenomen de eerbare ende wettige dochter, Maria Rosa Schellen, heeft ons h. habydt ontf. van de eerw. moeder Anna Agnes Huckelhoven priorinne en onder de benedictie van den eerw. pater Jacobus Maquo confess.; item is dese dochter geprofessiet anno 1731 den 16 8bris onder de selve moeder priorinne ende pater conf.

80. sr. Maria Sibilla Indersittert.
Anno 1735 den 19 Juny is tot onse h. oorden opgenomen tot choorsuster de wettige dochter van den heer Schepen Indersittert genoemt Sibilla Elisabetha, synde priorinne de eerw. moeder Maria Joseph Stootbanck ende conf. den eerw pater Jacobus Maquo. Anno 1736 den 24 Juny is sie geprofesst onder d. eweer. moeder priorin A Agnes Huckelhoven ende conf. den eerw. pater A. Bellen.

81 en 82. Messina choorsusters.
Anno 1738 den 28 8bris hebben het h. habydt ontf. twee dochters van den heer cornet N. de Messina joffer Angelina ende joffer Dominica Constantia beyde wettige dochter van mynheer N. de Messina haeren vader ende joffrouw N. Stootbanck hare moeder, wesende moeder priorinne mater Anna Agnes Huckel-

hoven, ende conf. den eerw. pater Antoninus Bellen; item naer het verloop van een jaer des novitiaets, syn dese twee dochterkens geprofessit, wesende alsdoen oversten ofte moeder priorinne haer matant, d' eerweerde moeder Maria Joseph Stootbanck, ende conf. den eerw. pater Antoninus Bellen.

83. Hellinx choorsuster.

Anno 1742 den 28 October heeft de wettige dochter van mynheer Wilhelmus Hellinx borger tot Mastricht coopman, ons h. habydt ontfangen wt handen van d'eer. moeder priorinne Maria Joseph Stootbanck, onder de benedictie van onsen eerw. pater Bellen doenmaels confessarius en naer den tydt des proef jaer ofte novitiaets heeft haere h. professe gedaen, in handen van de selve moeder priorinne, onder de benedictie van den gemelden eerw. pater conf. Bellen.

84. Herfs choorsuster.

Anno 1743 den 26. 9bris is de wettige dochter van den eersamen Herffs van Millen ingekleydt, door de handen van de eerweerdige moeder priorinne Maria Joseph Stootbanck onder de benedictie van onsen eer. pater conf. Antoninus Bellen ende heeft haere professie gedaan den 8 Xber in het jaer 1744.

85. sr. Maria Francisca Herfs.

1745 den 25 Jullius is tot ons oorden tot choor suster opgenomen, de tweede wettige dochter, van den eersaemen h. Herfs van Millen ende heeft het h. habydt ontfangen van moeder Johanna Constantia Devilleneufve, priorinne onder de benedictie van den eerwerd. pater Hubertus Schafs confessarius, ende heeft haere professie gedaen den 31 Jullius 1746.

86. sr. Anna Rosa Peters.

1745 den 24 Augusti is tot ons h. oorden voor choorsuster opgenomen, de wettige dochter van den eersaemen schepen Peters, van Bergh, ende heeft het h. habydt ontfangen van moeder Joanna Constantia de Villeneufve priorinne, onder de benedictie van den eerweerdighen pater Schafs confessarius, ende heeft haere professie gedaen, den 18 October in het jaer 1746.

87. sr. Maria Christina Burgens.

1747 den 24 7ber is tot ons oorden voor choor suster opgenomen de wettige dochter van den eersamen Daniell Brurgens ende heeft het h. habydt ontfangen van moeder Joanna Constantia

Villeneufve priorinne onder de benedictie van den eerweerdighen pater Schafs confessarius ende heeft haere professie gedaen in hande van mater Maria Joseph Stootbanck alsdoen priorinne synde den 24 7ber 1748.

88. sr. Maria Theresia Walry. 1748 is tot ons oorden voor choorsuster opgenomen de wettige dochter van mynheer Henricus Walry coopman van de stadt Maastricht ende heeft het h. habydt ontfangen van d'eerweerdighe moeder Maria Joseph Stootbanck, priorinne onder de benedictie van den seer eerweerdig pater Schafs confessarius ende heeft haere professie gedaen den 19 October 1749.

89. sr. Maria Judhit Kerckhoof. 1750 den 26 April is tot ons oorden tot choorsuster opgenomen de wettige dochter van den eersaemen Joannes Kerckhoofs saliger van Beeck, ende heeft het h. habydt ontfangen van d'eerweerdige moeder Maria Joseph Stootbanck priorinne onder de benedictien van den eerwd. pater Schafs confessarius ende heeft haere professie gedaen den 27 April 1755.

90. sr. Joanna Benedicta Melchers. 1751 den 16 Augusti is tot ons oorden tot choor suster opgenomen de wettige dochter van den eersaemen Joannes Melchers, van Maubegh; ende heeft het h. habydt ontfangen van d' werde moeder Maria Joseph Stootbanck onder de benedictien van den eerweerdighen pater Hubertus Sckafs, confessarius ende heeft haere professie den 21 August 1752.

---

91. suster Elisabeth Smits. Hier wordt aangeteekent de leeke susters, de welcke vergeeten syn, aen te schryven op hunnen tydt ende plaets, ten eersten suster Elisabeth Smits; de welcke haer professie heeft gedaen in het jaer 1728 den 5 7ber, ende het h. habyt ontfangen van d'eerweerdighe moeder Anna Theresia van Deuren.

92. suster Cornelia Kleyntiens Suster Cornelia Kleyntiens de welcke haer professie heeft gedaen in het jaer 1744 den 9 februarius, ende het h. habydt ontfangen van de selve voorgenomde eerweerde moeder Maria Joseph Stootbanck.

93.
suster
Marie Anna Mertens

Suster Marianna Mertens heeft haere professie gedaen in het jaer 1744 den 14 Juny ende het h. habyt ontfangen van de voorgeschrevene weerde moeder Maria Joseph Stootban.

94.
suster
Catharina
Bloem.

suster Catharina Bloem heeft haere professie gedaen in het jaer 1747 den . . 7ber ende heeft het h. habydt ontfangen van moeder Joanna Constantia de Villeneufve onder de benedictie van den eerweerdighen pater Hubertus Schafs.

95.
suster
Mechdildis
Grouls.

1751 is tot ons orden opgenomen tot leeke suster de eersaeme dochter van Reniris Grouls, van Herzigenraedt, ende heeft haere professie gedaen den 30 Juny 1754 ende het h. habit ontfangen van d'eerweerdigh moeder priorinne Anna Catharina Penris, onder de. benedictie van den eerweerdighen pater Hubertus Schafs.

96.
Catharina
Angelina
Kams.

Anno 1754 is tot ons H. oorden tot choor suster opgenomen de eerbaere ende wettighe dochter Catharina Angelina Kams; heeft ons h. habydt ontfangen van de eerw moeder Maria Joseph Stootbanck priorinne onder de benedictie van den eerweerdighen pater Schafs confessarius ende heeft haere professie gedaen in hande van mater Anna Catharina Penris als doen priorinne, synde den 20 Januarius 1755.

97.
suster
Maria
Agnes op
den Kamp.

1757 is tot ons orden opgenomen tot lecke suster de eersaeme dochter Maria Agnes op den Kamp; heeft ons h. habydt ontfangen van de eerw. moeder Anna Catharina Penris onder de benedictie van den eerweerdighen pater Corten confessarius ende heeft haere professie gedaen in hande van mater Maria Joseph Stootbanck priorinne synde den 20 Januarius 1760.

98.
sr. Rupsadt
coorsuster.

Anno 1760 is tot ons h. habydt opgenomen de eersame dochter van mr Joannes Rupsadt van Brouck Sittart, siende priorinne de eerweerdighe moeder Sibilla Indersittardt en is geprofessit onder de selve priorinne 1761 onder de benedictie van den eerw. pater confessarius Lux.

99. Anno 1760 is tot ons h. habydt opgenomen jouffrouw Corten
sr. Corten wettige dochter van den heer droosert Corten siende priorinne
coorsuster. de eerwerdighe moeder Sibilla in der Sittardt en is geprofessit onder de selve priorinne 1761 onder de benedictie van den eerw. pater confessarius Lux.

100. 1760 is tot ons h. Orden opgenomen tot leeke suster de eer-
suster saeme dochter Maria Elisabeth Pepels van Stein; heeft ons h.
Maria habydt ontfanghen van de eerw. moeder Maria Sibilla in der
Elisabeth Sittardt onder de benedictie van den eerwd. pater Lux confessa-
Pepels. rius ende heeft haere professie gedaen in handen van mater Anna Theresia Herffs priorinne den 14 9ber 1763.

101. 1760 is tot ons h. orden opgenomen tot leeke suster de eer-
suster saeme dochter Dominica Krekels van Lutteraedt, heeft ons h.
Dominica habydt ontfanghen van de eerw. moeder Maria Sibilla in der Sit-
Krekels. taerdt onder de benedictie van den eerw. pater Lux confessarius ende heeft hare professie gedaen in handen van mater Anna Theresia Herffs priorinne den 14 9ber 1763.

102. 1763 den 17 julius is tot ons h. Orden opgenomen tot coor
suster suster de eersaeme dochter Colomba Krins van Frilebergh, ende
Colomba heeft ons h. habyt ontfanghen den 11 7ber van mater Anna
Krins. Theresia Herffs priorinne onder de benedictie van den eerwd. pater Lux confessarius, ende heeft haere professie gedaen onder de voor genoemde priorinne den 16 7ber 1764.

103. 1763 den 19 julius is tot ons h. orden opgenomen tot coor
suster suster de eersaeme dochter Anna Francisca Werden dochter van
Anna den heer borgemeester Werden van Sittaerdt ende heeft ons h.
Francisca habyt ontvangen den 18 7ber van mater Anna Theresia Herffs
Werden. priorinne onder de benedictie van den eerwd pater Lux confessarius ende heeft haere professie gedaen onder de voorgenoemde priorinne den 24 7ber 1764.

104. 1763 den 21 julius is tot ons h. Orden opgenomen tot coor
suster suster de eersaeme dochter Anna Catharina Breuwers van Ob-
Anna beycht ende heeft ons h. habyt ontfangen den 25 September van
Catharina mater Anna Theresia Herffs priorinne onder de benedictie van
Breuwers.

den eerwd. pater Lux confessarius ende heeft haere professie gedaen onder de voorgenoemde priorinne den 21 October 1764.

105. suster Luysa Krekels. 1763 den 26 julius is tot ons h. orden opgenomen tot coor suster de eersaeme dochter Maria Luysa Krekels van Lutteraeht ende heeft ons h. habyt ontfanghen den 25 September van mater Anna Theresia Herffs priorinne onder de benedictie van den eerwd. pater Lux confessarius ende heeft hare professie gedaen onder de voorgenoemde priorinne den 21 October 1764

106. suster Catharina Mols. 1763 den 1ten Mey is tot ons h. orden opgenomen tot leecke suster de eersaeme dochter Catharina Mols van Doenderen ende heeft ons h. habydt ontfanghen den 11 7ber van mater Anna Theresia Herffs priorinne onder de benedictie van den eerw. patter Franciscus Dolmans prior en confessarius, ende heeft haere professie gedaen onder de voorgenoemde priorinne den 11 Mei 1766.

107. suster Isabel Hardtmaes. 1766 is tot ons h. orden opgenomen tot coor suster de eersaeme dochter Maria Isabella Hardtmaes van de Wentrack ende heeft het h. habyt ontfangen den 10 Mey van mater Anna Theresia Herffs priorinne onder de benedictie van den eerw. patter Franciscus Dolmans prior en confessarius ende heeft haere professie gedaen onder mater Maria Judicht Kerckhoffs priorinne den 31 Mey 1767.

108. suster Agata Rademaeckers. 1763 is tot ons h. Orden opgenomen tot leeke suster de eersaeme dochter Agata Rademaeckers van de Wendtraek; heeft ons h. habydt ontfanghen van onse eerw. moeder mater Anna Tresehsia (!) Herffs priorinne onder de benedictie van den eerwd. pater Lux confessarius ende heeft haere professie gedaen onder de eerw. moeder mater Marie Judicht Kerckhoffs priorinne den 31 Mey 1767.

109. suster Marie Albertin Penris. Anno 1767 den 10 febrij is tot ons h. oorden opgenomen tot choorsuster de wettige dochter van den eers. Joansis Penris en Sibilla Kerckhoffs beide haere ouders van Geverieck, sinde priorinne de eerw. moeder Marie Judicht Kerckhoffs ende conf. den

eerw. pater Dolmans prior en conf. Anno 1768 den 10 febrij heeft sy haere professie gedaen onder de selve moeder priorin ende pater prior en conf.

110. sr. Agenes Kamps. 1772 is tot ons h. Order opgenomen tot coor suster de wettighe dochter van den eersamen Matyns Kamps, en de moeder Maria Jansen, siende priorinne de eerwerdighe moeder Dominica de Missina ende haer proffesie gedaen onder de benedictie van den eerwerdighen pater confesarus Jacobus Linden.

111. suster Barbara Lahay. 1772 is tot ons h. orden opgenomen worden tot leeke suster de eersaeme dochter Barbara de Lahay; heeft het habyt ontfangen onder de eerw. mater priorinne Kerckhofs en heeft haere professie gedaen onder de priorinne Dominica de Messina 1774 den 27 December.

112. sr. Maria Osana Corty (!) 1778 den 31 May is tot ons h. orden opgenomen tot coor suster de eersaeme dochter Maria Osana Lorty van Wynantsradt en heeft het h. habyt ontfangen den 31 May van mater Anna Rosa Peters priorinne onder de benedictie van den eeweerd. pater Linden confessarius ende heeft haer professeie gedaen onder de priorinne sr. Dominica de Messina 1779 den 14 Juny.

113. suster Anna Gertrudis Custers. 1789 den 27 May is tot ons h. orden opgenomen tot leeke suster de eersaeme dochter Anna Gertrudis Custers van Honsbrock heeft ons h. habyt ontfangen van onse eerwer. mater Maria Francisca Heerffs priorinne; heeft haere professe gedaen in het jaer 1792 den 22 apriel onder de benedictie van den eerw. pater Koelers confessarius, synde priorinne Dominica de Messina.

114. sr. Maria Clomba Wallen. 1789 den 9 July is tot ons h. orden opgenomen tot coor suster de wettige dochter van den eersaemen Wilhelmus Wallen, gehorrende onder Beeck, sinde priorinne mater Maria Francisca Heerffs onder de benedictie van den eerwerdigen pater confessarius Linden en heeft hare professie gedaen onder de priorinne mater Francisca Heerffs 1790 den 18 July.

Met potlood staat

achter geschreven: „1857. 20 Maji adhuc vivebat".

115. sr. Victoria Godt Lieb. 1791 den 4 september is tot ons h. orden opgenomen als coor suster de eer. dochter Aloyse Josoeph Godt Lieb geboren uyt Sittard, synde priorinne mater Dominica de Messina, onder de benedictie van den ew. pater Wilmes confessarius; heeft hare professe gedaen in het jaer 1792 den 16 September onder de benedictie van den ew. pater Koelers confessarius. (Sr. Victoria was een bekeerde jodin, die ook na de suppressie aan haare beloftens is getrouw gebleven en ontrent 1807 christelyk overleden is) (1).

116. Maria Catharina Brands leeke suster. 1791 den 6 Augustus is tot ons h. orden opgenomen tot leecke suster, de eersaeme dochter Maria Cathrina Brants gebortig van Eulen Straten synde priorinne sr. Dominica de Messina; heeft het h. habyt ontfangen in het jaer 1792 den 22 april; heft haere professe gedaen in het jaer 1795 den 1 febij onder de benedictie van den ew. pater Linden confessarius, sinde priorinne mater Francisca Herffs.

117. sr. Antonia Baggen. 1793 den 8 Xber is tot ons h. orden opgenomen de wettige dochter van den eersaemen Mattias Baggen tot coor seuster maseur Antonia Baggen, gebooren uyt Sittard, sinde priorinne mater Herffs, onder de benediktie, van den eerwerdigen pater Koelers confessarius.

+ Principaelste weldoenders van ons cloester, en daer wy insonderheyt schuldich syn voor te bidden, en onser goeder wercken deelachtich te maken.

De eerste plaetsche onder onse weldoenders meriteert het convent van onse eerw. paters alhier tot Sittardt; hebbende niet

(1) Aldus volgens aanteekening van den Eerw. H. Pastoor.

alleen int beginsel onser fondatie kloeckelyck ende met grooten yver gearbeydt um dese fondatie tot goeden effect te brengen ende te helpen vervoorderen, alsser van andere kanten sterck tegen gearbeydt wierde; maer oock ten tyde van de optimmeringhe des nieuwe cloosters, getrouwelyck bygestaen; ons leenende hunne broeders, namentlyck broeder peter van Zele ende broeder Louwys Barbisson beyde timmermans en andere om karweyen te helpen besorghen, en anderssins ons groote gedienSticheyt bewysende; oock daer beneffens merckelycken tyt onse bichtvaders onderhoudende, ende met een broederlycke affectie gratis logerende.

Verdienen neffens dese genoemt te worden onse eerw. biechtvaders, die wy tot noch tou gehadt hebben; dewelcke sich niet alleen geimployeert en hebben ghelyck die van andere cloosters van 't orden, te weten int gheestelyck ende in regeringhe der confrientien, maar oock daar by sich hebben laeten gebruycken in directie en besorginghe van het tydelyck en wtwendich ende in besorghen van caritaten en anderssins, noyt ander recompens versoecht noch verwacht hebbende als der religieusen goede ghebedekens. Namentlyck den eerw. pater Schaep eersten bichtvader, die int beginsel der fondatie gheenen arbeydt gespaert en heft in gheestelycke en tydelycke vervoorderinghe der selve. Item de eerw. pater Thomas ab Heer, die den voorgenoemden in dit ambt gevolcht is; ende het convent in grooten armoet gevonden hebbende, sich oock gheens arbeydts en heft laeten verdrieten in gheestelycke en tydelycke directie deser plaetsche en int besorghen van caritaten; daarby oock besorcht heft een goet deel van timmerhout voor de aenstaende optimmeringhe des nieuwe cloosters; en oock naer 't eynde van dit syn officie, niet en heft afgeleght syne oude vaderlycke goede genegentheyt ende miltheyt tot de arme kinderen. Item den eerw. pater Raymundus a Campo, onsen derden bichtvader, die dit pack vierthien iaeren lanck gedragen, en op deselve veel sorgen, moeyten, en arbeydt wtgestaen heft; namentlyck in 't optimmeren van het nieuwe clooster, hebbende het meestendeel van de middelen hier tou beloopen ende by goede vrinden besorcht ende heft tot dien eynde verscheyden reysen Hollandt en andere quartieren doorloopen; heft syne kinderen oock niet verlaten maer getrouwelyck bygestaen in alle

den swaeren tydt van brandt, plunderinghe, verwoestinghe en mennigerhande perikelen. Item den eerw. pater Reginaldus van der Borch die dese plaetsch oock seer wel gedient ende so in't gheestelyck als in't tydelyck heft soecken te vervoorderen; heft ook in synen tyt met den oorlof van syne oversten aen het convent besorght een iaerlixe rente van 100 patacons capitael. Wy betrouwen dat oock den tegenwoordighen bichtvader die wy in dit tegenwoordich iaer 1680 hebben, te weten den eerw. pater Petrus Collet sal vortgaen in het spoore synder voorsäeten, ende continueren ons arm clooster getrouwelyck nae syn vermöghen te helpen; en te laeten een goet exempel deghene die hem in dit officie sullen volghen.

Onder de eerste van onse weldoenders mach oock geteld woorden ons eerw. clooster van Engelendael tot Bruggen; welck niet alleen de goetheyt gehadt heft van int beginsel onser fondatie te voorsien van de eerste fondatricen wel gemeubeleert ende voorsien van een lyfrente van 100 patacons; maer oock daerenboven gecontinueert hebben in dickwylige caritaten, bysonderlyck ten tyde onser desolatie, op nemmende twee onser verstroyde schaepkens, en die met de selve liefde coesterende als oft sy convents geprofesde kinderen hadden gewest.

Item in't getal onsere bysondere weldoenders moet oock wel onder de eerste gerekent syn het hoochadelyck huys van Limbericht ende des selfs hoochadelycke familie; alwaer van den eersten dach af dat wy onse fondatie inde rechte Evangelische armoet aengevangen hebben, de goede weerdighe matroone vrouw Marie van Eynatten vrouwe tot Limbericht heft aengevangen sich tot ons arme kinderen te dragen als een oprechte moeder, en heft tot haeren sterfdach tou sonder ophouden altyt gecontinueert. Ende continueeren noch tot desen dagh ten haere hooch = adele naer = gelatene kinderen, so dat aen dese hooch = adelycke familie schynt aengeboren te syn eene bysondere, goede, liberale genegenheyt tot dit ons clooster. — Dit heft in haer leven dagelix bewesen mevrouw Marie van Breyl ambt vrouwe ende gemaelinne van den heer ambtman Bentinck. — Item mevrouwe Helena van Breyl, vrouw-abdisse van Susteren. Mynheer Hermannus van Breyl, heere tot Limbericht saliger, die onser in syn wterste bysonderlyck indachtig is gewest, ende een seer

milde caritaet heft beset. Onder dese is wtstekende de hooch = edel = geborene goede vreulen, vreulen Elisabeth van Breyl dochter van Limbericht, kanonikesse des vryadelycken stift St. Salvatoris in Susteren, ende des selven capittels weerdighe decanisse, met redene den naem voerende van onses cloosters waerachtighe ende getrouw = hertighe gheestelycke moeder; hebbende naer de aflyvicheyt van haere vrouw moeder zaliger, ende van haere suster de ambt = vrouwe noyt afgelaeten aen ons haere moederlycke liberaelheyt ende goethertícheyt te laeten blycken, en ons met dagelixe caritaten te assisteeren; bysonderlyck ten tyde onser desolatie, als wanneer sy ons in onsen wtersten noodt getroost ende de moederlycke handt dagelix wtgesteken heft, als oft wy haere lyffelycke kinderen hadde gewest; heft haere liberaelheyt oock betoont aen onse kercke en aen het bildeken van de h. moeder Godts het welcke sy dickwils is gewoon te commen besoeken; heft aen den hooghen autaer gegeven een wit satynen gebloemt antependium, aen den autaer van de h. moeder Godts een schoon root antipendium van armoisyn; aen den selven autaer twee paer schoone copere candelaers; ende zedert de aflyvicheyt van haere ma soeure en goede dame, de ambt vrouw heft sy onse kercke van misse = wyn altyt voorsien.

En noch oock niet vergeten syn de vreulen Alexandrina van Bocholtz ende haere familie daer wy dukwylighe goede caritaten af hebben ontfangen ende al noch ontfangen.

Item onzen gheestelycken vader den heer Haeckh vorstelycken raets = heer, die ons veel iaeren met raet en daet in alle voorvallende swaricheden van processen en andersins vaderlyck gedient ende voorgestaen heft. Ende mevrouw Haeckh onse gheestelycke moeder die onder andere effecten van moederlycke affectie veel iaeren de lampe voor het bildt van de h. moeder Godts met olie onderhouden heft, en verscheydene treffelycke schinckagien gedaen heft aen onse kerck ten respect van het weerdich bildeken van h. moeder Godts, daer sy bysondere devotie tou was dragende, ende in alle voorvallende swaericheyt tot het selve haeren touvluchte was nemmende, en dit niet sonder troost en groote verlichtinghe. Sy heft ons vereert een silveren kelck, een paer kopere candelaers voor onse L. Vrouwen autaer en voor den selven autaer een schoon wit = gebloemt

syden antependium; oock eenen effe flauweelen swarte casuffel. Ons eerw. clooster van Auderghem heft oock tot noch tou bysondere affectie tot ons laeten blycken; oock de eerw. bichtvaders des selve cloosters, namentlyck den seer eerw. pater magister Schelliers ende den seer eerw. pater licentiaet Soons; daer wy verscheydemael goede caritaten af hebben ontfangen.

Onse weldoenders ten tyde van het optimmeren des nieuwe cloosters.

Anno 1661 den 28 Aprilis heft onsen doorluchtichsten prince den eersten steen doen leggen door onsen heer ambtman Bentinck; en op den selven dagh door synen rentmeester den heer Maes doen tellen. 30 Ryxd — 123 —

Op den selven tyt heft heer rentmeester van Hensbergh ons getelt wt commissie van seeckeren weldoender de somme van 70 ryxd — 287.

den eersten steen geleght synde isser in de capelle door de goede vrienden geoffert 97 — $10^1/_2$.

door broeder Dominicus van Kalker omgehaelt voor ons in eenighe quartieren van Hollant wt last van den seer eerw. meester provinciael 16 ducaten — 131 — 4 —

den Eerw. heer Andries van Beul canonick van S. Servaes broeder van moeder priorinne heft ons getelt 300 guld. Maestrichter cours; doet hier 307 — 10 —

ontfangen in 5 verscheyde reysen van mynen neef den eerw. p. Joannes van de Velde der Societeyt Jesu missionarius tot Groeningen, met oorlof synder oversten de somme van 40 ryxdalers; en dit met last van eenighe missen die ick door my ende door myne goede vrinden hebbe besorcht te lesen — 164 —

den seer eerw pater magister Hechtermans prior van Maestricht het sermoen gedaen hebbende als den eersten steen geleght wierde, heeft tot den bauw vereert $1^1/_2$ pattacon; ende int afgaen van syn officie noch eens tot den bauw gegeven 5 pattacons — 25 — 13.

heer graaf d'Aubergh graef tot Elslo heft ons op den h. pastoor van Born in brouwgoet geassigneert de weerde van 100 dalers — 150 —

Anno 1660 in Septemb heft my den seer eerw. meester provinciael van Heede gezonden nae de quartieren van Hollandt met recommandatie aen onse pp. missionariis en hebbe gecollecteert als volght, ende de penningen in handen gedepositeert van R. p. Servatius Haghen tot dat den bouw soude begonst syn.

ten eersten van den eerw. pater Servatius Haghen missionarius tot Amsterdam 35 patacons — 143 — 10.

van den eerw. pater Petrus Jacobi missionarius tot Utricht voor syne persoone 2 pattacons; ende voor syne nichte Aeltien Jacobsen eenen ducaton ende eenen pattacon met last van eenighe missen door my bestelt te lesen — - — 17—8—1/2.

van den eerw. pater Robertus Collemour missionarius tot Leiden 2 ducatons ——— 10—4—1/2.

van den eerw. pater Johannes Buchelius missionarius tot Harlem 9 patacons met last van eenighe missen, die ick bestelt hebbe te lesen ——— 36—18

van den eerw. pater Baets missionarius tot Alckmaer ontfangen eenen ducaton ——— 5-2—1/2.

van den eerw. pater van der Stock missionarius tot Harlem, eenen patacon ——— 4—2—.

van joff. Elisabeth van Arras tot Amsterdam ontfangen een pistolet ——— 14—7—.

van joff Versteghen tot Amsterdam weduwe ende myne bysondere weldoendersse in andere voor dit mael ontfangen een ducaet ——— 8-4.

van 4 verscheydene gheestelycke dochters tot Amsterdam t' samen 3 ducatons ——— 15—7.

van seecker vrouwken tot Amsterdam 6 schel— ——3—1—1/2.

Arnhem.

van heer doctor Temminck in de commanderye van S. Jan ontfangen eenen pattacon ende van syne suster eenen halven ducaton ——— 6—13 - $^{1}/_{2}$.

van heer doctor Steenhouwer 1 ducaton ——— 5—2— $/_{2}$.

van heer doctor Rickwyn $^{1}{}_{2}$ ducaton ——— 2—11—$^{1}/_{4}$.

van den eerw. heer Westrenen pastoor tot Arnhem twee Embder dalers ——— 4—4.

van seeckeren borger $^{1}/_{2}$ ducaton ——— 2—11—$^{1}/_{2}$.

van seeckere weduwe 4 schellingen ——— 2—1--.

van Seig^{r} Rolof Schaep. coopman tot Doesborgh broeder van R. p. Schaep 1 ducaton ——— 5—2—$^{1}/_{2}$.

Verscheyde plaetschen.

mevrouw Henriette de Linden, gravinne van Rekem, abdisse van Munsterbilsen 3 patacons ——— 12—6—.

mevrouw van Gnoels = elderen weduwe van heer drossart van Bilsen 3 luykerdalers ——— 6—3—.

de vreulen Alexandrina de Bocholtz kanonikesse van Munsterbilsen heft in verscheydene reysen gegeven 10 pattacons ——— 41—0.

de vreulen van Suys oock kanonikesse tot Munsterbilsen eenen pattacon ——— 4—2—.

van seer. eerw. heer Carolus Jacobus le Ruytte pastoor tot Bilsen, naederhandt lantdeken vant consilie van Tongeren een ducate ——— 8--4—.

suster Merie Berden begynken van Tongeren eenen pattacon ——— 4—2.

suster Anneken Rosmeer begynken, naederhandt meestersse van het Begynhof te Tongeren heft gegeven in verscheydene reysen $3^{1}/_{2}$ pattacons ——— 14—7—.

Suster Marie Beaumonts oock begyncken aldaer heft gegeven eenen pattacon ——— 4—2.

Jenneken Stockx tot Maestricht 1/2 pattacon = ——— 2—1—.

Anno 1661 in septembri heb ik gewest te Zwol, Doesburgh en Deutecom, ende my geimployeert om vinsters te besorghen in den nieuwen bauw, ende hebbe gecollecteert als volght:

van den heer Johan Schaep borgemeester der stadt Doesburg ende gecommitteerden raedt in 't collegie van haere Ed. Mog. ter amiraliteyt tot Amsterdam, van wegen de provincie van Gelderlandt, broeder van R. p. Schaep ontfanghen om een vinster te stellen in den pandt oft eenighe eerlycke plaetsche 10 specie = ducatons ——— 51—5—.

seigr. Rolof Schaep coopman tot Doesborgh broeder van den voorgenoemden 1/2 souvereyn ——— 12—6—.

Gerard Wyer ambtman der vörstelycke abdisse en 't graeffelycke capittels Essens domainen in Sallandt, aenghehouse den neef van onse eerste priorinne, woonachtich tot Zwol, om te stellen een vinster ter memorie van syne eerw. en lieve moeye, heft getelt twee goude souvereynen ——— 50—8.

joff. Mechtildis Maria Reygers, relicte van wylen Wilhelm van Holt der rechten doctoor, heft vereert tot een vinster 5 ducatons ——— 25—12—1/2.

verscheydene dochters in Zwol hebben by een geleght en tot eene vrye caritaet vereert, de valeur van 5 pattacons sich recommanderende in gebeden ——— 20—10.

joff. Weenichmans en haere dochters tot Zwol, tot eene vrye caritaet een ducaete ——— 8—4—.

joff. Vaes tot Maestricht, matante van m. priorinne om een vinster te stellen 3 pattacons ——— 12—6—.

den eerw. heer Nicolaus a Campo pastor tot Gemmenich mynen

broeder heft my vereert 3 pattacons om in myne (1) studier = kamer een vinster te stellen ——— 12—6.

seigr Peter Helgers coopman tot Zittardt, naederhandt raetsverwanter heft aen het convent vereert een goede quantiteyt bricken om tot synder memorie een vinster te stellen ——— 0—0—.

seigr Johan Backhuys op den Heuvel borgemeester ende schepen der stadt ende gerichts Susteren heft my in betalinghe van gelieverde deck = pannen quyt geslagen 3 pattacons om daer voor een vinster te stellen.

den seer eerw. meester P. Joannes Baptista Verwys provinciael heft in syne leste visitatie ter hulpe gegeven aen den bauw 13 ducaten ——— 106—12—.

Seeckere persoone in de quartieren van Hollandt heft in haer wterste ons beset ende gelaeten, om voor haere ziele te bidden, en om deelachtich te syn onser goede wercken de somme van 66 pattacons ——— 270—12.

mijnheer Cornelius van Twenhuysen (2) tot Zwol beyde der rechten doctoor heft over eenighe iaeren aent clooster gegeven 80 pattacons, om eenighe memorie te stellen; maer het clooster doon ter tyt in grooten noodt synde van levens middelen heft die moeten wtgeven om daer van te leven. (: desen goeden man mach ook wel gestelt ende getelt woorden onder de principaelste weldoenders want hy seer mennichmael syn milde handt tot ons heft wtgesteken, en ons een seer vaderlyck goet herte in veel occasien getoont heft :) ——— 328.—.

de eerw. paters P. Johannes Clots supprior alhier tot Sittart ende P. Hyacintus Corten oock naederhandt supprior alhier, vant convent van Maestricht hebben in ons eerw. clooster van Audergem den noodt geklaecht van onser nonnekens clooster tot Zittart, ende gerecommandeert den nieuwen aengevangene bauw, ende heft den seer eerw meester P Henricus Schelliers doenmaels bichtvader aldaer met oorlof van syne oversten gegeven

(1) Het woord „mijnen" is met potlood onderstreept.
(2) Een paar malen staat hiervoor: Swenhuysen.

3 souvereynen; ende de eerw. mevrouw priorinne 3 halve souvereynen. De selve twee eerw. paters voorders gaande tot in Vlaenderen hebben haer collecte ghebrocht tot 30 pattacons – —— 123—.

Anno 1662 den lesten february door Godts toulaeten den nieuwen bauw tot de onderste balcken tou omgesmeten synde door eenighen seer machtigen windt; tot weder-op-timmeringhe des selve syn daetelyck in de stadt Zittardt ende eenighe andere omliggende plaetschen omgegaen den eerw pater Raymundus a Campo bichtvader vergeselschapt met den heer borgemeester Alexander Simonis; ende den eerw pater Augustinus Berden praedicant van de kercke onser paters vergeselschapt met den heer borgemeester Johan Hamers; ende hebben gecollecteert als volght:

in de stadt Sittardt hebben sy omgehaelt de somme van omtrent 75 pattacons ——— 307—10.

de stad Walt-Vucht heft sonder omgaen ons vereert de somme van 25 pattacons ——— 102—10.

de stad Maseyck:

het eerw. capittel van Sittart wt de gemeyne casse eenen halven souvereyn ——— 12—6—.

het eerw. capittel van Hensbergh wt de ghemeyne kasse eenen gulden souvereyn ——— 24—12—.

den seer eerw. heer proost van Hensbergh voor sich noch int particulier 1 pattacon ——— 4—2—.

den heer vooght van Hensbergh heft gegeven eenen halven ducaton ——— 2—11—1/4.

twee oft dry borgers t'samen 8 schelling ——— 4—2.

de heer commandant Hulhoven heft vereert wt ouder affectie 3 pattacons ——— 12—6.

mevrouw Nieuhoff abdisse des vrye adelicken stifts S. Salvatoris in Susteren eenen pattacon ——— 4—2. dese goede matroone heft ons op andere tyden veel caritaten gedaen in brauwgoet ende koren.

de vreulein Limmericht dekenesse des voors. capittels een ducaet ——— 8—4—.

twee kanonikessen t' samen 1 Luyckerdaler ——— 2—1.

den eerw. heer Joannes Brockart, pastoor aldaer ende lantdeken eenen pattacon ——— 4–2—.

den eerw. heer. canonicus Salden een ducaton ——— 5–2—1/2—.

den eerw. h. canonicus Bres een vat roggen.

den heer gerichts=schryver Lambertus Kuper 6 Luyckerdalers ——— 12–6—.

den gestrenghen heer Hans Willem van Bentinck ambtman van Millen 2 ducatons ——— 10—5—.

den gestrenghen heer Hermannus van Breyl heere tot Limmericht eenen halven souvereyn ——— 12—6—.

mevrouwe Brembt van Holtem een pattacon ——— 4—2.

Peter Helgers, mulder tot Millen een pattacon ——— 4—2—.

Laurens Berchman coopman tot Amsterdam nu te Sittart present synde behalven eenen goeden penninck die hy te Amsterdam gegeven hadde ——— 9—.

heer pastoor van Heungen 1/2 pattacon ——— 2—1—.

heer Heenckelius pastoor in Beeck 1/2 pattacon ——— 2—1—.

eerw. heer Andreas van Buel heft ons gegeven ter hulpe aen den bauw 200 guld. Maestrichter cours capitael, staende geaffecteert op seecker huys van Geurdt Hillensbergh in de Schroutestraet tot Maestricht; de welcke wy hebben laeten staen, ende hebben daer tegen in den bauw geimployeert 50 pattacons, die ons getelt waeren van Jan Konnen tot Grevebicht voor een stuckscken lants, kommende van Enken Salden, die anderssins wederom souden hebben moeten aengeleght woorden ——— 205 —0—.

Seigneur Henrick van Twenhuysen coopman tot Zwol ons gesonden ter hulpe aen den bauw 20 pattacons omdat de religieusen voor synen soon, te Leyden kranck liggende gebeden hadden ——— 82—0.

eerw. pater Servatius van der Haghen heft ons ghesonden van Amsterdam 25 pattacons versoeckende onse gebeden ——— 102—10—.

Anno 1662 in Martio. ben ick met broeder Peter van Zele in Vlaenderen gewest by eenighe particuliere vrinden, ende hebben ghe = collecteert als volght:

eerw. pater Magister Henricus Schelliers, bichtvader tot Auderghem, heft ons gegeven met oorlof van syne oversten drie halve souvereynen ——— 36 - 18.

eerw. mevrouw priorinne van Auderghem ——— 30—.

den heer rentmeester aldaar 1 pattacon ——— 4—2.

eerw. pater Johannes Maleceys prior van Gent, vijf pattacons ——— 20—10.

p. Dominicus Florent 1/2 pattacon ——— 2—1.

in t groot begynhof omgegaen met R. p. Antoninus Gyselincx ende gecollecteert 17 pattacons ——— 69—14.

seigr. Biervliet coopman tot Gendt 4 ducatons ——— 20—10—.

joff. Coolmans tot Gent nichte van suster Ludovica de Scheppere een croon ad 14 schellinghen ——— 7—3 —1/2—.

verscheydene vrinden van broeder Peter mynen compagnon 11 pattacons ——— 45—2—.

eerw. heer pastoor van Wanneghem broeder van suster Adriaen Sibille de Porcq 4 pont vleems, doende hier ——— 40—.

François Gysselinx synen schoonbroeder ——— 15—7—1/2.

Levina van Zelen nichte van b. Peter ——— 1—0—1/2.

van seeckeren goeden vrindt niet willende ghenoemt syn ——— 10—3—.

Anno 1662 den 11 July ben ick noch eens nae eenighe quartieren van Hollandt vertrocken ende hebbe van goede vrinden ontfangen als volght:

mynen neef Pater Johannes van de Velde der Societeyt Jesu

missionarius van Groeningen, heft my gegeven met last van eenighe missen 19 guldens Hollants: maeckt hier omtrent ——— 31—0—.

eerw. pater Servatius van der Hagen 12 pattacons ——— 49—4.

Simon Pau coopman in Amsterdam 1 ducaton ——— 5—2—1/2.

eerw. pater Vincquenroy Augustinianer missionarius tot Amsterveen 1 ducaton ——— 5—2—1/2.

eerw. pater Baets missionarius tot Alckmaer 6 ducatons ——— 30—15.

Neultien Jans gheestelycke dochter aldaer 3 ducatons ——— 15—7—1/2.

Neultien Peters ook gheestelycke dochter aldaer eenen ducaton ——— 5—2—1/2.

Willemken de Meyte van pater Baets oock gheestelycke dochter een croon ——— 3—0—.

Francynten gheestelycke dochter ende meyte van Pater Servatius Hagen tot Amsterdam eenen ducaton ——— 5—2—1/2—.

Agnetien Servaessen oock gheestelycke dochter tot Amsterdam eenen ducaton ——— 5—2—1/2.

Geertien N. oock gheestelycke dochter aldaer eenen halven patacon ——— 2—1—.

Dirrickie Jans gheestelycke dochter aldaer eenen ducaton ——— 5—2—1/2.

Hermtie Jans gheestelycke dochter aldaer eenen pattacon ——— 4—2—.

Grietie Peters gheestycke dochter 1 pattacon ——— 4—2—.

Merieken Gerebrant. gheest. dochter 1 pattacon ——— 4—2.

Fieken Servaessen gheest. dochter ——— 2—11—1/4.

Merie Cornelissen. gheest. dochter 1 pattacon ——— 4—2—.

Anna Jans gheestelycke dochter een ton harincks ——— 0—.

eerw. pater Michiel Schelliers missionarius tot Amsterdam 1 1/2 pattacon ——— 6—3.

eerw. pater Johannes Buckelius missionarius tot Harlem eenen pattacon ——— 4--2—.

joffr. Laurents Berchmans coopman tot Amsterdam 2 ducatons ——— 10—5.

joff. Lysbet van Arras tot Amsterdam des cloosters insondere weldoendersse, hebbende op andere tyden dickwyls gesonden harinck, stockvisch, kees, peperkoecken etc.; heft ditmael gegeven eenen halven jacobus ——— 10—13—.

joff. Mericken Coop in Bickers eelandt eenen jacobus ——— 21—6--.

joncker Boetgreven tot Zwol daer suster Engelken eertyds by gewoont heft, ten respect van haeren getrouwen dienst, heft my tot den bauw vereert 100 pattacons ——— 410—.

mynheer doctor Cornelius van Twenhuysen schoonzoon van dito Boetgreven daer suster Engelken oock bygewoont heft, heft ons besorcht by seeckere ionge dochter een legaet van 60 pattacons te imployeren aen den bauw ——— 206—0.

mynheer doctor Twenhuysen voorss. die ons voor desen dickwylige groote caritaeten gedaen heft, heft voor ditmael gegeven 2 pattacons ——— 8—4—.

seigr Henrick van Twenhuysen coopman tot Zwol 2 ducatons ——— 10—5—.

seigr Mol apteecker tot Zwol 2 pattacons ——— 8—4—.

joff. Weenichmans tot Zwol eenen pattacon ——— 4—2—.

eerw. heer Westrenen tot Arnhem ——— 2—10—.

Andere quartieren

eerw. pater Johannes van de Velde mynen neve tot Groeninghen met last van eenighe missen door my besorcht gelesen te woorden 6 pattacons ——— 24—12.

mevrouw Breyl dekenisse tot Susteren, met last van een wekelycke misse een jaer lanck, door my gelesen eenen souvereyn ——— 24—12.

eerw. heer Andries van Buel met last van eenighe missen, door my besorcht te lesen ——— 11—2—3/4.

joff. Lysbet van Arras heft my gesonden 4 Henricus nobels om te bidden voor de siele van Jochem van Arras haeren man saliger ——— 72—16.

joff. Engel van Mehr met last van missen ——— 2—1.

seig[r] Henrick van Twenhuysen heft gesonden tot den bauw 10 pattacons versoeckende ons gebet ——— 41—.

eerw. pater Joannes van den Velde mynen neve met last van eenighe missen heft van Groeningen gesonden 5 pattacons ——— 20—10.

seig[r] Laurents Berchman 1 pattacon ——— 4—2.

mynheer Vaes canonick van S. Servaes, ten respecte van syne nichte moeder Alexia van Beul 7 patt. ——— 28—14—.

myn heer Henricus van Beul canonick van S. Denijs tot Luyck 3 pattacons ——— 12—6.

de vrinden van moeder Agnes. Crocx met last van eenighe missen ——— 21—10.

door dito moeder Agnes om te bidden voor haeren broeder Petrus Crocx in syn wtersten 1 pattacon ——— 4—2—.

joff. Maria Diez ionge dochter 1 pattacon ——— 4—2—.

mevrouw Agnes Hoen vrouw van S. Gerlach heft ons ettelycke eycken tot den bauw vereert om onser verdienstich deelachtig te syn ——— 0—0.

Oock syn wy hoochlyck verobligeert onser ghebeden ende verdiensten deelachtig te maken de halfwinnen ende andere dergelycke goede naebers van de omliggende dorpen die ons, het timmeren gedurende, int byhaelen van de materialen met hunne karweyen en diensten getrouwelyck en yverich hebben bygestaen. Item en mach wt het getal onser weldoeners niet uitgesloten syn den eerw. heer Nicolaus a Campo pastoor tot Gimmerich, dewelcke seer mennichmael, bysonderlyck als wy waeren in het bauwen, ons verlicht heft, op sich nemmende merckelyck getal van obligatien van missen, waer mede sommighe penningen belast

waeren die ons ter hulpe aen den bauw gegeven wierden; hy niet alleen in persoon syn misse dagelix voor ons applicerende, maer oock noch verscheydene andere goede pristers besorgende om ons hierin te assisteren.

Item en moeten niet vergeten syn de ghene die wercken der bermherticheyt aen ons gedaen hebben onse verstroyinghe en ballinckschap gedurende, naer de France wtplunderinghe. Namentlyck den heer Wustenraedt scholtis van Hoensbroeck, die ons niet alleen alle behulpsaemheyt bewesen heft int afhaelen onser meubelen aen de selve plaetsch besorgende op het casteel aldaer, maer oock syn huys ende syne tafel verleenende aen moeder priorinne met een goet getal van haere mede = susters, de selve so lang onderhoudende ende vrindelyck logerende tot dat hy aen deselve heft laeten inruymen de capellanie aldaer een seer bequaeme woonplaetsche, daer sy tsamen gewoont hebben cloosters gewys totdat de perikelen ende de benautheyt te Zittardt wat waeren overcommen, om wederom nae huys te trecken; inmiddels sorghe voor haerlieden dragende gelyck eenen vader over syne kinderen. Item de eerw. heer Thomas à Campo pastoor tot Munster-Geleen dewelcke seer minnelyck ontfangen ende eenigen tyt 's nachts gelogeert heft de werck = susterkens, die over dach quaemen het clooster gade slaan, ende door vreese en angste aen den avond gedwonghen wierden sich te retireren, beneffens andere inwoonders van Sittart van de welcke 's nachts nauwelix thien menschen in de stadt bleven. Item andere die in desė occasie hun goet herte tot de arme verstroyde schaepkens ghetoont hebben, als: den eerw. p. prior van Maestricht die = er drye aengenommen ende van onderhout en logement heft laeten voorsien. Den eerw. p. prior van Aken die = er twee heft aengenommen en laten besorghen.

Onse nonnekens = cloosters van Bruggen, Anderghem, Gendt, Antwerpen, Rurmonde, die = er elck een paer hebben aengenommen, en onderhouden tot datse wederom d' een voor d' ander naer tot haeren eygen schaepstal syn wedergekeert.

In sonderheyt hebben wy een eeuwighe obligatie aen ons convent van Maestricht; aen het welcke naest Godt den oorspronck, vortganck en opcomste dese onser fundatie moet tou geschreven woorden. Want hoewel het convent van Zittart staet geteeckent

op de eerste plaetsche onser weldoenders so is nochtans te bemercken dat ten tyde als principaelyck gearbeydt is woorden voor dese fondatie door onse paters van Sittardt, alsdan Sittart noch was een vicariaat van Maestricht, ende de ghene die nu den tyt van 30 iaeren herwaerts het convent gedient en opgeholpen hebben, ende haere bichtvaders gewest hebben, syn meerendeels religieusen gewest van het voorss convent van Maestricht.

Onder welcke bichtvaders den eerw. p. Thomas ab Heer in synen tydt besorcht heft een merckelycke somme tot betalinghe van de plaetsche daer het clooster gefondeert is.

Wt de navolgende copye van 't schryvens van den seer. eerw. meester provinciael blyckt, wat obligatie de religieusen hebben te bidden voor de weldoenders die ons met hunne caritaten hebben geassisteert int optimmeren van het nieuwe clooster.

Copye.

In dei filio sibi dilecto R. p. Raymundo a Campo ord praedicatorum ac confessario monasterij nostri monialium montis S. Agnetis in oppido. Sittardiensi. fr. Jacobus van den Heede S. Th. Mgr eiusdem ordinis ac per inferiorem Germaniam provincialis salutem.

Quando quidem moniales ordinis nostri praefati monasterij Sanctae Agnetis in oppido Sittardiensi ducatus Julia census cum magna totius populi (: etiam haereticorum :) aedificatione ibidem fundatae, in maxima necessitate et penuria sint constitutae; adeo ut a vento, pluvia, nive, grandine, aliaque aeris tempestate non valeant esse immunes, nec eis media ullo modo suppetant, unde aedificia sua renovare aut restaurare valeant; omnesque illas corporis incommoditates multis jam annis, maximâ cum patientia perpessa fuerint: nec propterea quidquam de divino officio, aut ordinis observantiâ intermiserint; quin imo per corporales illas adversitates magis in Dei amore accensae, ac velut aurum per ignem probatae fuerint; nos maximam eorum inopiam considerantes, eisque ex animo condolentes, eo quod in tam misero et deplorabili statu ulterius perdurare non valeant (: cum spiritus

quidem promptus sit, caro autem infirma:). Tibi praefato R. p. fr. Raymundo a Campo, quem praedictae moniales sibi in patronum et eleëmosynarum collectorem elegerunt, tenore praesentium, nostrique authoritate officij iniungimus, ac mandamus, ut quamprimum ad partes Geldriae, Hollandiae, et Frisiae te conferas, ut dictum christianae pietatis officium sedulo et charitative ibidem exequaris, atque ab omnibus pijs ac devotis christi fidelibus, maxime missionariis nostris, quibus specialiter pium hoc opus commendamus, ad praedictarum sanctimonialium solamen et sublevanem eleëmosynas humiliter ob christi amorem roges ac sollicites, eisdemque omnium orationum ac bonorum operum per eas fiendarum, participationem nomine nostro addicas ac promittas, prout per praesentes ad eandem participationem admittimus et acceptamus omnes qui aliquam eleemosynam praefatis monialibus ad dictum finem contulerint. In quorum fidem his officii nostri sigillo munitis, manu propria subscripsimus. Datum Trajecti, 11[a] Augusti 1661.

fr. Jacobus van den Heede
provincialis
[L. S.] qui supra.

+

Fundatie van jaergetyden, vigilien, ziel = missen, andere missen. h. Sacraments lof, item van het licht voor het h. Sacrament, en voor het weerdich bildeken van de H. Moeder Godts ende van dergelycke obligatien onser kercke van S. Agnetenbergh tot Sittardt.

Limbricht 1 singende Misse 11 Jan.

In den eersten, het clooster heft sich verbonden tot een eeuwich iaergetydt met een singende misse voor de ziele van den wel edelen gestrengen Heere Philips Hendrick von Bentinck vörstelycken hoofmeester, ende voor de afgestorvenen van syne familie, te geschieden den 11 January, oft op den eersten dach daer naer die niet belet en is, het welcke aldus geconditioneert wierde als den Eerw. P. Stephanus Schaep hem heeft afgekocht de oude voochdye waer op ons clooster gefondeert is voor de somme van 2000 Ryxdalers capitael.

Anno 1652 den 11 September is het contract der dote van de eerw Moeder suster Caecilia Alexia van Beul, gemackt tusschen R. p. Schaep ende haere vrinden heft het clooster bewillicht ende aengenommen de obligatie van een eeuwich iaergetydt met een singhende misse te geschieden den 14 February oft eerst daghs daernaer voor de afgestorvene ouders der voorgenoemde suster Caecilia Alexia, te weten, voor den H. pensionaris Jan van Beul haeren vader ende juff. Maria Vaes haere moeder. Ende voor der selve voor = ouders ende vrinden, in sonderheyt voor Myn Heer Antoon Vaes ende joff. Lysbet Printen, waer van dat comt meerendeels de dote van de voorsz suster Caecilia, te weten ons deel in den Merckerhof tot Grevebiecht, ende in de goederen op de Nieuw = stadt, genaemt de Printen erven. Ende is mede geconditioneert dat de religieusen op den selven dach over tafel sullen sullen hebben elck een witte brootien ende een portie rys.

van Beul 1 singende Misse in de weke van bloke Paschen.

In de weke naer beloken Paesschen een eeuwich iaergetydt met een singende Misse voor de ziele van suster Elizabette van Beul, gheestelycke dochter van onsen dender (= derden) regel ende suster van Moeder Caecilia Alexia. Tot fundatie deses iaergetydts heft sy door handen van R. p Schaep aen het clooster getelt ende gegeven de somme van 200 Ryxdalers: waer voor gekocht is de plaetsche lanx den wal, waer op eertyts gestaen heft het huys van joncker Dobbelsteyn, ende int iaer 1655 by onse plaetsche geincorporeert is.

van Beul 3 leesmissen in Jan.

Item hebben sich R. P. Schaep ende het convent verobligeert tot 3 siel missen die ten eeuwigen dagen gelesen moeten woorden int beginsel van Januarius voor de siele van Joff. Anna van Beul waer mede belast was seeckeren bembt omtrent Maestricht gelegen, synde oock mede een deel der dote van meer gemelde suster Caecilia Alexia van Beul: welcken R. P Schaep int iaer 1641 vercocht heeft voor sesthien hondert guldens om de voors: suster van Beul wt te rusten in haere kleydinghe ende professie, ende om haer van alle nootsakelyckheden te voorsien.

Gertruyt van Oost 2: singende 1. les Misse. Item int jaer 1652 heft het clooster door handen van den Eerw. Pater Schaep ontfangen 200 guldens Sittarder cours van Joff. Gertrudt Erft, tweede huysvrouw van h. borgemeester Huckelhoven tot fondatie van 2 singende missen ende een lees-misse, eeuwelyck te geschieden tot haere ende haerder twee mans, Conradi van Huckelhoven ende Martini Snijders, ende tot andere haere vrinden zielen = laeffenisse, de eerste moet gesongen woorden des dachs naer Allerzielendach: de andere op S^{e}. Gertruidendach; de derde synde alleen een lese misse, zal geschieden 's anderen daghs naer S. Gertruiden dagh ende dit moet wesen een Requiem = misse.

Christ. Soons 1. lesmisse 18 July Anno 1656 heft R. p. Schaep in name ende van weghen het convent aengenommen de obligatie van een iaerlixe leesmisse op S. Christynen dach den 18 July voor Christina Soons ende haere familie: ende tot fondatie deser misse heft Christina voors. ons gegeven een handtschrift iaerlixen interest van dit capitael 3 gulden $2^1/_2$ st. sprekende op Willem Vlogels ingen hout achter Doenraedt.

Waretz 1. sing: Misse 2 leesmiss. 27 December Item syn wy verobligeert tot een iaerlixe misse te singen op den feestdach van S. Jan Evangelist: ende tot 2 leesmissen terstont hiernaer: voor Juff. Maria de Waretz ende voor de siele van haeren man saliger Myn Heer Wilhelmus Frissche, eertyts gerichtschrijver van Dulken: tot fondatie deser missen heft Juff. de Waretz den clooster geschoncken ende quijtgescholden seeckere hondert guldens capitael, die sy den voorsch. clooster int beginsel in noodt synde voorgestreckt hadde. Item heft daer naer ons gegeven ende in handen gestelt een obligatie van den lantrent-meester Jan van goutguldens: en dor foute van betalinghe heft men sich laeten inverwonnen in eenige stucken ackerlants gelegen tot Born ende Buchten.

Huckelhoven 1. wekelycke Misse 1: Misse alle Vryda Anno 1654 den 9 Augusti ten tyde van R. Pater Schaep als bichtvader en tydelycken directeur heft den H. borghemeester van Huckelhoven schepen ende stadthelder der stadt ende hoeft-gerichts Sittardt onsen clooster opgedragen een iaerlixe rente van 150 Ryxdalers capitael den pensioen nae den penninck sesthien, geldende op huys en hof van Cathryn Ertweck in de

ghen der quatertempe item 8: leesmissen mackt op één jaer 64 Missen.

Plackstraet alhier: regenoet t' eender syde de huysinghe van Dries Erckens erffgenamen t' ander syde, het huys genaemt de vyf heringen: Item op een half boender landts tusschen Limmericht ende Sittert gelegen. Reginoot t' eender syde Jan Soutzen: t' ander syde Marie Pleughmekers: met een hooft op Cauten erven met het ander hooft op Gerrit Bex erven wtschietende: Met welcke 150 Ryxdalers hy by ons gefondeert heft als volght: Ten eersten Een weckelycke ziel = misse alle maendachs te lesen. Item Alle Vrydachs in de 4 quatertemper. Item op de naevolgende feestdaghen, te weten. Op den feestdagh van S Conradus den 20 Novembris: van St Agnes de monte Politiano, den 20 Aprilis. van S. Gertrudis den 17. Mert. van S. Anna, den 26 July: van S. Sebastianus den 20 January: van S. Bruno, den 10 Octobris: van Se Maria Magdalena, den 22 July; van S. Joseph, den 19 Mert. En dit voor syne ziele en voor de zielen synder twee huys-vrouwen, synde susters ende broeders, ende kinderen, ende synder vrinden ende verwanten; als luydt de hantschrift des voors: Huckelhoven hier over ons gegeven.

En omdat de rente deser 150 Ryxdalers niet wel bestorft en schenen te wesen tegen so grooten last en obligatien heft den voors: Huckelhoven int iaer 1660 in Maio den clooster noch eens vereert 100 Ryxdalers voor een caritaet, dewelcke niet en syn op rente wtgestelt gewoorden: maer het clooster doen ter tyt in grooten noodt en armoet synde heft de selve moeten wtgeven om daer af te leven. Item hadde de Heer borgemeester Huckelhoven int iaer 1659 den clooster gegeven de somme van 56 Ryxdalers eens, om die te employeeren tot Grevebicht als stonden op accoordt met de Gemeynte aldaer om ons guet aldaer schat vry te maken: maer en kennende ons doenmaels niet treffen noch tot het accoordt geraken: so is dit gelt eensdeels, te weten $17\frac{1}{2}$ Ryxdalers geimployeert in reparatie van de dycken, het water dit jaer buyten mate grooten schade gedaen so dat dese reparatie absolutelyck noodich was. De meerreste is wtgegeven tot onderhoudt van de arme gemeynte doen maels in groote armoet ende gebreck synde Dese penningen heft het convent geaccepteert met last van sondaghs en heyligen daghs licht te doen branden voor het beldeken van de h. moeder Gods ten tyde van de misse: Item onder obligatie van noch eene lees = misse iaerlyx op synen sterfdagh.

Huckeloven 1. lees-Misse.

N.B. Moet ondersoecht woorden onder de pampieren van dito Heer borgemeester, en ingesien woorden hoe dat het schryven van dit accoordt, om claere beduydenisse synder intentie te möghen weten. Syne intentie schynt te wesen (: gelyck den Eerw. Pater Thomas ab Heer doenmaels confessarius verklaert:) dat = een was = kerse oft 2 reut = kerssen ten minste sullen branden onder de misse. Jae Myn Heer Haeckh die het accoordt beschreven heft, vermeynde dat oock d' obligatie soude voldaen wesen als = er de lampe onder de misse branden soude, ende dat syne alleen was dat = er eenich liecht op den autaer van het beldeken soude branden, moet dan wel ondersoecht woorden, en daer naer hier wtdruckelyck aengeteeckent wesen.

Anno 1649 den 15 feb. heft de eerw. vrouw suster Margarita Gilkens supprieuse van ons clooster van Engelendale in Bruggen aen ons nieuw = aengevangene clooster S. Agnetenbergh gesonden de somme van 16 ponden Vleems, om de selve aen te leggen op iaerlixen interest tot fondatie van een eeuwich iaergetydt, met een singende misse (: oft lesende misse so daer merckelyck groot beletsel is:) ende met de vigilien, te houden den 13 Mert, voor de siele van myn heer Godefridus Gilkens in syn leven chancelier van syne koninklycke Maiesteyt van syne chancelerye des hertochdoms van Gelderlandt ende der graefschap Zutphen; die overleden is den 13 Mert 1625: ende oock van syne huysvrouwe saliger mevrouwe Jacquelyne van Hecke ende voor haerlieder 2 soenen joncker Leo ende joncker Carolus Gilkens, ende van haere 2 dochters mevrouw Levina Gilkens, ende de voors. vrouw supprieuse; dese penningen commen niet van haer, maer van haere vrinden schynt daerom dat wy absolutelyck tot dit iaergetydt verobligeert syn, hoewel pater magister van den Heerde provinciael contrarie verklaert, supponerende par abuse, dat de penningen quamen van suster Margarita religieuse, ende niet van de vrinden. Het gelt en is niet aengelaght op rente, maer is men int beginsel der nieuwe fondatie in armoet ende noodt synde genootsaeckt gewest het selve wt te gheven ende daervan te leven.

Gillekens 1 leesmisse.

Om de groote en dickwylige iae bynae dagelixe caritaten ende weldaden die wy van het beginsel = af onser fondatie nu den tyt van over de 30 iaeren genoten hebben van het adelyck huys

Limbericht en int particulier naer dat myn heer Hermannus Winandus van Breyl vrye heer van Limbericht in syn wtersten aen ons arm noch ongefondeert clooster hadde syne erffgenamen belast te tellen hondert specie = ryxdalers tot een aelmoesse, versoeckende de gebeden ende mededeelinghe van de goede wercken der religieusen tot laeffenisse synder ziele, en van de zielen synder ouders enz ende tot welvaert hunder familie; so heft R. p. Raymundus a Campo doen = maels onsen bichtvader, oock bicht = vader van het voors. huys Limbericht dese penningen wt handen van de twee susters van myn heer zaliger ontfangende, aen de selve tougesyt te sullen tot dan danckbaerheyt stellen eenighe memorie ende gedenckteecken van sodanighe mennichvuldighe caritaten het welcke aen dese 2 vreulens ons oock altyt seer geaffectioneerdt gewest synde heel aengenaem was. — Men heft oversulx goet = gevonden ende besloten dat vortaen iaerlix op den 9 dagh february synde den sterfdagh van myn heer zaliger, den eerweerdigen p. confessarius in syne misse sal singen oft lesen de gewoonelycke collecte Pro Vivis et defunctis, te weten: Omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum dominaris simul et mortuorum etc. en dit tot welvaert van deser familie ende tot laeffenis van de overledenen (: de misse vry blyvende ende sonder obligatie:) daer by dat de religieusen op dien dach oft in die weke (: den dach belet synde:) de zielen = vigilien tot deser intentie sullen houden, ende naer de Gratias lesen den Miserere ende De Profundis met de collecte Fidelium Deus etc.

Wordt dan aen onse naecommelingen hertelyck gerecommandeert dit selve in de toucommende tyden niet te versuymen; te meer om dattet niet en streckt tot eenighen bysonderen last van den prister oft van de gemeynte.

1680—7 Julij.

Noteert dat de religieusen zedert de aflyvicheyt van moeder Maria Sibilla van Bronckhorst eerste priorinne hebben in gewoonte genommen op haeren sterfdagh synde den 13 dagh Juny te laeten geschieden ende te houden haer iaergetydt met de vigilien: maer en is ten minsten gheene obligatie: want het is gheen gebruyck noch maniere, iae in eenighe capittels ook verboden, voor particuliere religieusen iaergetyden te houden: ons genoe-

gende met het iaergetydt dat men iaerlix den 17 Octobris houdt int generael voor alle afgestorvene broeders ende susters van het Orden. Maer moet iaerlix op haeren sterfdagh haeren naem, naer het Evangelie oft naer de lesse in de kalender afgelesen woorden, op deze maniere: *Obijt soror Maria Zibilla van Bronchost prima priorissa hujus conventus:* ende moet men dan datelyck voor haer lesen: De Profundis ende dese twee collecten; Quaesumus Domine pro tua pietate miserere animae famulae tuae; et a contagijs mortalitatis exutam in aeternae salvationis partem restitue. Fidelium Deus omnium conditor etc. Op deselve maniere moeten de namen van alle andere religieusen des convents op haere sterfdagh in kalenden afgelesen woorden, met de voorgeschrevene gebeden.

Suster Neesken Claessen gheestelycke dochter van onsen derden regel dewelcke den 14 October 1678 overleden ende by ons begraven is; heft in haer testament ons erfgenaem gemaekt van haere meubelkens ende geringe armoet. versoeckende dat wy haer particulierlyck sullen gerecommandeert houden en deelachtig maecken van de jaergetyden die men iaerlix hout den 12 July voor alle de ghene die by ons begraven syn: Ende den 5 September voor onse weldoenders: Ende den 17 October voor alle afgestorvenen broeders ende susters van het orden: Ende van den weckelycken *Libera me Domine:* dit moet dan oock also geschieden.

Corn: Kupers 1. sing: Misse 28 Febr:

Anno 1674 in Augusto heft den Eerw. Pater de Baetz missionarius tot Alckmaar in Hollandt door den Eerw Pater Stephanus Schaep ons overgesonden hondert ducatons in specie, dewelcke ons gelaeten waeren van suster Cornelia Kupers gheestelycke dochter aldaer, tot fondatie van een eeuwich iaergetydt te geschieden 28 february met eene singende misse, ende sielen vigilien: ende des middaghs ofte des avonts naer de Gratias in de gemeynte te lesen de Miserere ende den De Profundis, ende eenen Pater Noster ende den Oremus. Quaesumus Domine pro tua pietate, etc. deze penningen heft R: P: Schaep met wissel door Myn Heer Willem Fosseroul schepen tot Maestricht overgemaeckt, dewelcke de selve penningen met ons consent heft in handen gehouden ende gheft onder obligatie synder eygene handt den

iaerlixen interest nae den penninck 5 ten hondert, ende vervalt den 6 Septembrio.

Anno 1676 den 6 January 's morgens ten 6 uren is in het voorquartier van ons clooster deser werelt overleden suster Elisabeth Kupers gheestelyke dochter van onsen derden regel, ende heft bij testament aen ons clooster gelegateert hondert pattacons tot optimmeringhe van onse kercke (: moghen daerom so langh op interest, tot des cloosters profyt wtgestelt woorden tot dat men de kercke sal beginnen te timmeren :) Item heft de selve aen ons clooster gelaeten noch eens hondert pattacons tot fondatie van een eeuwich iaergetydt te singen int beginsel van Januarius voor haere ende haerder afgestorvene vrinden selven. Item met last van iaerlix eene misse te lesen ter eeren van de 7 wee der h. Moeder Godts. Item een misse iaerlix te lesen ter eeren van S. Joseph. Item noch iaerlix een misse te lesen ter eeren van de h. Moeder S. Anna.

Sr Kupers 1. sing: Misse in Jan: 3 leesmissen

O

Ulner 1: singende Misse

Anno 1696 den 11 February is overleeden in den Heer de Edele Juiff. Anna Maria d Ulner outste dochter van den Heer Petrus Ulner saligher, Voght alhier, ende heft gelaeten aen dit clooster hondert R: species eens voor een jaerlyckse solemnelle zielmisse voor haer ende haer ouders ende vrinden, dewelcke alle jaeren sal geschieden in Julius onder de octave van haere Patronesse de Heylighe Anna (Met een andere hand:) is *aengelegt aen den brief staende* op t dorp Wely van 600 R. species.

1 singende Mis. Joffer Hamers

Anno 1696 is gefundeert door den Heer borgemeester Hamers een singende jaergetyt tot Laefenisse van de ziele van syne dochter Sibilla saliger op de Vigilie van het hooghw. H: Sacrament.

Anno 1702. 6. M. is fefundeert door Maria Schellen geestelycke dochter een misse te lesen alle Maendaghen naer den 4 Sondagh van den Maent op den geprevilegiërden altaer van het broderschap van den dodtstrydt lesende 12 missen. Nota dat wy die 100 Rixdalers hebben moeten heden geven, over sulx en hebben wy geen obligatie meer.

Bocgholt een singende Mis en vigilie

Nota. dat vergeten is in desen boeck op synen post te setten ende nochtans staet in het sacristij boxken hoe dat die seer Edele Baronesse de Bockholt aen ons clooster heeft geleent duysent patacons in anno 1681 tot dienst des cloosters, welcke penningen aen de gemelde baronesse Alexandrina van Bocgholt van het stift van Munsterbilsen, oock getrouwelyck voor en naer syn wederom getelt latende van de selve voor een eeuwich jaergety 100 patacons specie, mits het convent dit gelt hadde genoten van het jaer 1665 tot den gemelden datum, dese gelden syn in het beginsel van dit clooster verbouwt — het jaergety valt den 16 Januarij een singende misse en vigilie.

heer canonick Eijssen een sing. Mise

item een eeuwigh jaergetyde voor den seer eerw. heer canonick Eyssen saliger, genoemt Geraerdus canonick van het vermaert capittel van Sint Servaes binnen Maestricht, is overleden in den jaere 1712 heeft aen ons clooster beset alle syn acquirierde goederen, onder de herelyck = heydt van Limbricht gelegen, omtrent $6^1/_2$ sill ackerlant, mit conditie dat het clooster alle jaeren sal moeten geven, voor een douceur aen syne nicht te weten massoeur Anna Rosa Eyssen 6— patacons specie so lang sie leven sal dus blyft dit lant voor eeuwigh aen ons convent voor een singende misse voor de familie moet gedaen woorden den 12 Juny oock den Miserere.

Jacob Crijns.

item een singende misse voor Jacob Crijns, ende syn familie daer voor heeft het convent ontf: alleen 100 guld specie, dit gelt is incomen anno 1716 en is uit armoede verteert, moet alle jaren een misse gesongen woorden den eersten July.

pater Schafs een singende Misse.

item een singende misse voor den seer eerw. pater Guilhelmus Schafs, die conf. van dit convent is geweest ontrent 24 achtervolgende jaeren, ende die door almoessen onse kercke heeft gebouwt, tot een teecken van danckbaerheydt sullen alle jaeren op synen sterffdagh den 4 8bris ofte eenen anderen dagh, voor syne sile een Misse singen ende vigilie doen.— hopende dat onse naerkomelingen sulx sullen naervolgen wt liefde.

Bitters Moeder. Anno 1719 den 11 9bris is de weduwe Bitters, Geertruy Knops aen ons clooster, in het voorhuys wonende, in den heer ontslapen, en in onse kercken kelder begraven ons laetende eenige meubelen, ende 1000 guld spec. capitael, staende tot Gelehn op een stuck ackerlant genoemt den steen, tot laste van Jasper Dullens ofte syne erven, doet jaerlyx 50 guld intresse; nota dat wy hiervoor belast syn alle jaeren met een sing. misse voor de weduwe, en oock een singende misse voor haer dochter onze massoeur Bitters; item noch 26 lesende missen; noteert dat

Sr. Bitter. (1) onse massoeur Bitters bekent heeft in haer doodtbedde aen onse eerw. pater conf. Joannis Geegen, als dat het den wille van haere moeder saliger alleen was, dat wy alle jaeren alleen twee singende missen souden doen, ende dat sie die anderen wt haer selven hadde bygestelt, dit kan altoost ondervraeght woorden by hooghgeleerde ofte het convent schuldigh is altoost desen grooten last te onderhouden ofte niet. wy hebbe het capitael *en alle meubelen, door prosses moeten uijtgeven aen de familie.*

Een singende misse Canter Wylers. Anno 1730 den 14 7bris voor eeuwigh alle jaeren een singende misse met een deel van de vigilie, voor de familie van den heer Cantor Wylers, hier voor ontf. 100 rixd. specie, is uitgestelt, de gemeynte moet alle jaeren hebben een pint wyn, wit efte root naer believen der priorinne, den dienst den 14 oft anders den priester moet eenen pot wijn hebben.

Borg. Schaep een singende misse. Item een singende misse alle jaeren den 26 october voor borgemeester Schaep saliger ende syne huysvrouw, het schient dat dit vergeten is op te schryven, maer de misse is nochtans vele jaeren gedaen, ick en vinde gene bryven ofte ander aenwysingen.

item synder alle jaeren 4 anniversarien tot onsen last moeten oock gesongen woorden.

weduwe Paes ende familie leesende misse. item alle jaeren een leesmisse voor de moeder van masoeur Anna Elisabeth Paes saliger ende familie, daer voor ontfangen courant 200 gulden.

---

(1) Door het midden van nevenstaand stuk zijn twee krassen getrokken.

Anni vers. voor de familie van sr. Rosa Schellen.

item 1747 den 21 augusti is voor eeuwigh gefondeert door Maria Rosa Schellen religieuse van dit cloester een singende misse voor haer ende haere familie jaerlyckx met de vigilie, waer voor dat ons door den heer schepen Bex ende syne huysvrouw Ida Schellen overgelevert is eenen segel en brief van 100 rixdalers species, ende op den dagh van dit jaer getydt moet de heele gemeente hebben een pint wyn. Nota dat sy dese fondatie gemaeckt heeft voor hare professie als sy heer en meester was van haere goederen.

1766 den 16 September heeft sigh den eersamen Wilhelmus Clynjens voor levenslanck, by ons veracordert, en ons overgedraghen eenen rientbrief van 4 hondert rixdalders staende op een huys in de Putstraet, neffens heer Arnoldus Dolmans; daer by heeft hy ons nogh gegeven hondert rixdalders en twe pistolen voor syne begraffenisse; hij was uytgeleeft by ons comende van jaren 71 soo dat hy maer 8 mant en 16 dagh aen de school in het kamerken gewoont heeft, siende in syn uyterste soo heeft hy versouckt, dat wy dogh soude laten jaerlix eene misse lesen tot laffenisse van syn ziel en van syne vrouw; hetgene is voorgestelt woorden van de erw: moeder priorinne naer syn doot, aen den raet, en is tou gesprocken siende een redelycke sack.

1788 anniv. voor Stephanus Linden

Den 22 Mey is voor eeuwig gefondeert eene jaergetyde, ofte singende misse voor Stephanus Linden saliger en familie, waervoor het convent ontfangen heeft 50 pattacons.

1789 anniv voor Franciscus Werden.

Den 2 januarius is voor eeuwig gefondeert een jaergetyd, ofte singende misse voor den heer Franciscus Werden Roomschen priester, waervoor het convent 100 risdaelers ontfangen heeft.

1791 annivers voor canonicus van Lambertz.

Den 23 Mey is voor eeuwig gefondeert een jaergetyd ofte singende misse voor den heer baron van Lambertz en Cortenbach saliger, en familie, gewesen canonicus van dese collegiale alhier, waervoor het convent ontfangen heeft 300 risdaelers edictmässig.

1796 anniv. voor Margaretha Smeetz. Den 4. meert is voor eeuwig gefondeert een jaergetyd, ofte singende misse voor Margaretha Smeets saliger, waervoor het convent onfangen heeft 100 pattacons.

Nota. Dese 4 voorseyde jaergetyde moeten hebben post Libera, oock Miserere ende vigilie.

+ De overledene susters: Ende deghene die by ons begraven syn.

Mater van Bronchorst. Anno 1652, den 13 Juny 's avonts omtrent te 6 uren is met droefheyt, niet alleen van de religieusen, maer oock van de geheele stadt seer godtvruchtelyck in den Heer ontslapen, voorsien synde met haere h.h. Sacramenten, de eerw. moeder suster Maria Sibille van Bronckhorst, fondatresse ende eerste priorinne des nieuw-aengevangene clooster S Agnetenbergh, achter laetende een schoon exempel des oprechte gheestelycke levens, ende van alle deuchden, wiens name so wy betrouwen staet aengeteeckent op het boeck van Godts wt-verkoren, en oock hier by ons niet lichtelyck en sal sterven. Light begraven voor den autaer van onse eerste capelle: nu noch kerckhof synde in onsen hof, ende moet in alle toucommende tyden in eeren gehouden woorden, en alle iaeren vernieuwt en opgemackt woorden haer graf ende andere graven der ghene die = er begraven liggen:

Godt geve haer leef ziele ende der sielen van alle dighen die haer wt dese plaetsche sullen volghen de eeuwighe ruste, ende den loon die aen de oprechte religieusen in het andere leven te verwachten staet.

2. sr. de Scheppere. A° 1658 op aller zielen dach, den 2 Novembris 's morghens tusschen 9 en 10 uren, is overleden gewapent synde met de h.h Sacramenten, suster Maria Agnes de Scheppere. Ende is begraven in de selve eerste capelle ter syden nae den hof suyderwarts achter de trallie van de sacristie.

3. sr. Smeets. A° 1658 den 30 Novembris op S Andries'dagh 's morgens tusschen 10 en uren is overleden in het voorquartier ontfangen hebbende haer kerckelycke rechten suster Maria Smeets gheeste-

lycke dochter van onsen derden regel, by ons woonachtich buyten het slot. Is begraven in de voornoemde capelle, recht achter het graf van suster Maria Agnes de Scheppere

4. sr. Veltmans tertiaria — Anno 1659 den 14 Mert 's morgens tusschen 7 en 8 uren is int voorquartier gestorven, ontfangen hebbende haere hh. Sacramenten suster Margriet Veltmans van Keullen, gheestelycke dochter van onsen derden regel. Is begraven in de voorz. capelle ter syde nae den hof suyderwarts so men de capelle ingaet.

5. sr. Walsenius — Anno 1662 den 9 July 's avonts omtrent ten 11 uren is overleden binnen de clausure bewapent met de hh. Sacramenten suster Gertruidt Walsenius. Van de Gemeynte ontfangen synde tot conversinne maer de doodt haer gheenen tyt gunnende om gekleedt te woorden: Is in het volle ordershabyt begraven bynae achter het graf van Moeder Bronckhorst zaliger.

6. Mr. van Beull. — Anno 1668 den 22 Augusti 's morgens tusschen 10 en 11 uren met haere hh. Sacramenten bewapent in salichlyck in den Heere ontslaepen de Eerw. Moeder suster Caecilia Alexia van Beul, in haer leven gewest synde suppriorinne, Meestersse van de Novitien ende tweemael priorinne. Light begraven in de nieuwe capelle neffens den wal, iust int midden van de selve.

7. sr. Maria de Scheppere — Anno 1670 den 29 July des morghens tusschen 9 en 10 uren is salichlyck wt dit leven gescheyden ontfangen hebbende haere kerckelycke rechten suster Maria Ludovica de Scheppere. Light begraven ter syden in de tegenwoordighe capelle.

8. Mr. Agnes Crox — Anno 1677 den 14 Aprilis des nachts tusschen 12 en 1 ure is salichlyck verscheyden, voorsien synde van de hh. Sacramenten de Eerw. Moeder suster Ida Agnes Crocx, een van de twee fondaterssen onses cloosters, gewest hebbende eens priorinne ende negen mael suppriorinne: naer latende een exempel van yver tot de observantie en bysonderlyck tot den Goddelycken dienst, van den welcken sy oock nu thieniarighe jubilaria by daghe ende by nachte haer nimmer en absenteerde, synde in den selven de eerste ende de leste. Haeren naem en sal niet vergaen maer in

memorie blyven onder anderen door die twee treffelycke choorboecken, die sy hier woonende met haere eygene handt geschreven heft. Light begraven voor den autaer van de h. moeder Godts.

9. sr. Kupers tertiaria. Anno 1676 op den h. Drye Koninghen dagh des morgens tusschen 4 en 5 uren, in ons voorhuys daer sy woonde is deser werelt overleden, hebbende haer van de hh. Sacramenten laeten voorsien suster Elisabeth Kupers gheestelycke dochter van onsen derden regel ende de eerste die in de stadt Sittardt den derden regel aengenommen hadde. Is in ons vol habyt begraven in onse capelle langhst den muyr neffens den hof, omtrent int midden.

10. sr Eschweiler Anno 1678 op goede Vrydach den 8 Aprilo des morgens omtrent 6 uren, is binnen de clausure met hope ende belofte van het h. habyt te ontfanghen in den Heere ontslaepen, haere hh. Sacramenten ontfanghen hebbende, Jenne Marie Eschweyler: ende is in ons vol habyt begraven in onse capelle neffens suster Elisabeth Kupers.

11. sr Botty Anno 1678 den 3 Septembris des naer middachs tusschen 3 en 4 uren is in den Heere ontslapen, ontfangen hebbende haere h.h. Sacramenten, suster Catharina Botty, geprofesde buytensuster: is gestorven binnen de clausure, daer sy om de france-krychs-troubbelen, ten tyde onser desolatie sich hadde moeten retireren. Light begraven in de capelle vast lanx den muyr neffens den hof, immediatelyck voor het choorken van de scholieren.

12. sr Neesken Claessen tertiaria. Anno 1678 den 14 October des nachts omtrent 2 uren, ontfangen hebbende de hh. Sacramenten, binnen Broeck Sittart daer sy om den francen troubbel gerefugeert was, is gestorven suster Neesken Claessen, gheestelycke dochter van onsen derden regel: veel iaeren by suster Kupers int voorquartier gewoont hebbende, volgens haeren wtersten wille begraven in onse capelle; light neffens de deure van den buytensten inganck, onder het wye-water-vat.

O

13. sr Morenay Anno 1680 den 3 December des Naemiddaghs omtrent 't 4 vyren versterckt synde met de H. Sacramenten is in den Heere

ontslaepen suster Petronella Hiacinta Morenay koersuster Light begraven neffen suster Cathrina Botty saliger.

14. Anno 1681 den 26 January des Avonts omtrent de 10 en 11
sr uyren versterckt synde met de Heilige Sacramenten Sr Margarita
Wyser Augustina Wyser light begraven in onse Cloosters capelle neffens suster Petronelle.

15. Anno 1681 den 29 Juny des naermiddaghs tuschen een en
sr twee uyren en eerst voersyen synde van allen Haere H. Sacra-
Helgers menten is gootvruchtelick in den Heere ontslaepen suster Anna Benedicte Helgers light al op desen rey neffens malckanderen.

16. Anno 1685 den 24 Decembris des smorgens tusschen 10 en 11
Mr uren versterckt synde met de heilige sacramenten is salichlick
Magd. in den Heere ontslapen de Eerw. Moeder suster Maria Magdalena
Maes. Maes. In haer leven gewesen Mestersse van de scholle kinders en Maistersse der Novitie ende susterkens en Priorinne 2 keren. Light begraven op de selven Rey.

17. Anno 1686 den 6 Junius s morgens tusschen 8 en 9 uren met
sr haer H. Sacrament bewapen is salichlick in den Heer ontslapen
Brouwers Soeur Mechtildis Brouwers ligende vast aen de capelle, van de kinderen en communy traille.

18. Anno 1687 den 4 Augusty s avonts tuschen 10—11 uren ist
sr in den heere ontslapen, eerst versterck sinde met de HH Sacra-
de Lon- menten onse seer Lieve mede suster Maria Rosa de Longyn,
gyns Ligende op den eersten rey tusche de hoge Hotart ende het sacristie.

19. Anno 1688 den 10 January, omtrent den 8 uren smorgens is
sr: salichlyck in den Heer ontslapen voorsien synde met alle Hey-
Hacke- lighe Sacramenten Sr: Catharina Hackesroy.
scroy

20. Anno 1688 den 18 december: des avonts ontrent de 10 uren is
sr: salichlyck gestorven voorsien synde met alle Heylighe sacramen-
Willem- ten sr: Willemken van Limit wercksuster, die met onse fonda-
ken tressen van Bruggen gecomen is.

21. sr Suysters — Anno 1691 den 14 december smorgens ontrent 9 uren is met een Apostuyme gestorven in den Heer subitelyck dry daghen van te voorent gecommuniceert hebbende suster Anna Gertruyt Suysters.

22. Mr: Marg: Otten. — Anno 1693 den 19 January snachts ontrent 12 uren in den Heer ontslapen voorsien synde van alle heylige Sacramenten Moder Joanna Margarita Otten, 28 jaren geweest synde Mesterse der Pensionairen, ende eenmael Priorinne deses convents.

Sr Denghien

23. sr Dengien — Anno 1694: den 27 January is in den Heer ontslapen voorsien weesende met alle heylighe Sacramenten suster Maria Theresia Denghien.

Sr: Engela Arents.

24. sr Engell — Anno 1695: den 13: Febr: is salichlyck in den Heere ontslapen voorsien wesende met alle Heylighe sacramenten onse metsuster sr: Engelken Arents. Leecke suster.

25. s: Clara Cryns — Anno 1701: den 10 Meert is gelucksaligh overleden sr: Clara Cryns leecke suster out synde van jaeren, 56; van Professie 35, de welcke lange jaren met een uytstekende, voorsichtighe, ende susterlycke liefde als koeckinne ons clooster seer profytelyck gedient hebbende, is den 28 Meert 1701 tot haren bruydegom Jezu en verlost synde uyt het vagenvier gelyck men devotelyck meynt.

26. P. A Campo. — Den seer Eerw. Pater Raymundus A Campo, hier voorens 5. verscheyde reysen profytighen bichtvader geweest synde, is devotelyck in den Heer ontslapen tot Mastricht in syn gebortigh convent den 7 December 1701 lange jaren sterck blint geweest hebbende. Requiescat in Pace.

27. sr Porck — 20 July 1702 des morgens ontrent 9: uren is in den Heer ontslapen Mater Adriana Sibilla de Porck out synde van jaren 75, van Professie 50, nu staende om haer jubilee te doen in het gezelschap van noch 8 andere haere mede susters, ten waere sy soo

haestigh niet geweest en hadde om haer jubilee te gaen doen met haeren bruydegom in den Hemel in haer leven 5 mael gewesen Priorinne.

[4. en 2 subpr. (met potlood)].

Requiescat in pace. Amen.

28. sr Agnes Lisbeth Penris. 27 December 1702 op sint Jans Evang. dagh ten 3 uren smorgens is Mas. Agnes Lisbeth Penris Choorsuster met haere kerckrechten in alles voorsien synde watersuchtigh seer devotelyck met voll verstandt tot haeren bruydegom vertrocken, in haer leven 16 ofs 17 jaren het moyelyk officie van Portiresse bedient hebbende met groote liefde ende gediensticheyt tot haere mede susters goethertichevt tot de Arme menschen, ende gestichticheijt van alle weerlycken, sr. Anna Theresia van Duren Priorinne synde ende den Eerw. Pater Guil. Sckafs confessarius.

29. sr. Beatrix Simpol 1703, 2 May is overleden sr Cath. Beatrix Simpol choor suster in haer leven Priorinne, voorsien synde met allen HH. Sacramenten.

30. sr Maria Mechtild Koninx 8 Juny 1703 smorgens ten 4 uren is in den Heer ontslapen, voorsien synde van alle haere kerck Rechten onder geleyt van den Eerw. P: Guil: Schafs, Prior, de goede Sr. Maria Mechtildis Koninx, out synde van jaeren 30, van Professie 12.

Requiescat in Pace. Amen.

31. Sr Maria Soutzen 3 Aug: 1705 smorgens tussen 2 ende 3 uren is Godtvruchtelyck in den Heer overleden de weerdighe Moder Maria Josepha Soutzen Jubilaria, synde voor het tweede mael Priorinne onder bestiringe van den Eew: Pater. Guil: Schafs, doenmaels Prior.

32. sr. Maria van Can 15 Juny 1706 naer Noen, ontrent 3 uren is overleden onse Lieve Medesuster Maria Magdalena van Can Choorsuster out synde van Jaren 41 — van Professie 19 — geadministreert van alle HH: Sacramenten door den Eerw: Pater Guil. Schafs als confessarius.

33. Sr. Dnca Pesch
Anno 1710 6 Meert ten 12 uren in den nacht is overleden Mater Maria Dominica Pesch Jubilaria voorsien synde van alle kerckelycke Sacramenten door den Eerw. P. Guil. Schafs confessarius alhier.

34. sr Agnes Weelen.
is salichlyck overleden sr. Agnes Weelen voorsien synde met alle H.H. Sacramenten.

35. Moder Francisca Bonhomme
9 February ten 4 uren smorgens 1711 is overleeden in den Heer de weerdighe Moeder Sr Francisca Bonhomme jubilaria out synde van jaeren 78: van Professie 60 jaren, geadministreert met alle heylighe sacramenten ende uytgelicht door den Eerw. Pater. Dubois doenmals Prior.

36. Sr Maria Beckers.
Den 31 Aug. 1712 ontrent de 9 uren s avonts is in den Heer door een heete corts naer het seggen van den doctoor door vlecke feber, overleeden sr: Maria Joseph Beckers out van jaren 24. van Professie 4 jaren voorsien synde van alle H.H. Sacramenten: uytgelight door den Eerw. Geeten.

37. sr. Donders
Den 31 Marty 1714 is overleden door een lanckdurighe teeringhe S: Maria Gertruyt Donners, out synde van jaren 30, van Professie 6 synde voorsien van alle HH Sacramenten.

38. suster Alet.
Den 28 January 1715 smorgens ten 2 uren is onze beminde suster Aldegonda overleeden synde Jubilaria en out 98 jaeren, synde bedlegerigh geweest 15 jaeren.

39. Mater Indersittert
den 27 Meert 1715 's avonts ontrent 10 uren is in den Heer ontslapen voorsien synde van de H.H. Sacramenten onse beminde massr = Indersittaerdt jubilaria out synde 81 jaren van profes. 64.

40. suster Christyn
den 28 Mei 1715 is van het vleeke feber voorsien synde van de HH. Sacramenten onse beminde suster Christyn Sibrigh, heeft op haer sterfbedde haer H. profes gedaen synde inde dertigh jaeren out.

41. Moeder Christyn Agata. — Anno 1716 den 4 Xbris is onse beminde moeder Christina Agatha de Moor overleeden voorsien wesende met de H.H. Sacramenten wesende 15 jaeren over haer jubilee.

42. Mater Scholastica — Anno 1717 den 20 7bris is onse beminde Moder Maria Scholastica De Standart in Christo overleden, van een beslagh niet connende genieten de H.H. Sacramenten, wesende oock 15 jaeren over het jubilee.

43. Sr. Goor — Anno 1717 den 1 van 9bris is overleden onse beminde massoeur Dominica Goor van een landurige teringe geprofesit ontrent 6 jaeren en voorsien van alle de H.H. Sacramenten.

44. suster Martin leeke — Anno 1717 den 11 April is onse beminde suster Martyn jubilaria overleden s morgens tussen 9 en 10 uren wel voorsien synde met de H.H. Sacramenten.

45. Suster Stockmans — Anno 1718 den 10 April is onse beminde leeke suster Maria Heleen Stockmans naer een landurige teeringe overleeden geadministreert synde met de H.H. Sacramenten synde ontrent 12 jaeren geprofessit

46 Mater Beckers Choor-suster. — Anno 1718 den 3 Juny is onse seer beminde medesuster Joanna Benedicta Beckers overleden van een beslagh in allen het lichaam, alleen voorsien wesende met den H. Olie synde geprofessiet ontrent 40 jaeren.

47. suster Maria leeke — Anno 1718 den 4 July is onse beminde suster Maria Habets leecke suster overleeden naer een lange water sucht wel voor sien wesende met de H.H. Sacramenten.

Pater Schafs — Anno 1718 den 4 october is onsen seer eerweerdigen Vader ende grooten weldoener pater frater Guylhelmus Skafs in den Here overleeden out synde 72 jaeren ende wesende geprofessit 52 jaeren waer voor alle naercomelingen in dit convent wt cracht van ewige obligatie altoost schuldigh syn het jaergetye te houden mits hy door almoessen onse kercke heeft opgebouwt ende 3 panden; hy is directeur van ons geweest door ons geduyrich supplieeren naer Romen, den tydt van 26 jaeren achter malcander.

48. Sr: Baggen
Anno 1720 den 29 February mits het schrickeljaer was, is onse beminde massoeur Maria Magdalena Baggen choorsuster overleeden van een beslagh in het bloedt eerst voorsien synde van de H. Sacramenten synde geprofessit ontrent 12 jaeren.

49. Pater Overloop
Anno 1720 den 5 Marty is onsen Eerweerdigen Pater conf. Antoninus van Overloop overleden en in onse kercke begraven mits hy van het convent van Gent was, hy was out 48 jaeren en geprofessit 28 synde wel voorsien van de H. Sacramenten.

50. Mrs: Bitters
Anno 1720 den 24 April is onse seer beminde massoeur Chatarina Sibilla Bitters overleden, naer een lange patientie van een kanker aen een borste, out synde 49 jare en geprofessit ontrent 33 jaeren choorsuster en mater a consilio.

51. Suster Lysbeth
Anno 1723 den 17 Juny is onse seer beminde leeke suster jubilaria Elisabeth Smeets overleden wesende 20 jaren over het jubilee.

52. sr. M. Magdalena Frischen choor suster
Anno 1725 den 2 february is in den heer ontslapen naer een teringe onse beminde mede suster sr Marie Magdalena Frischen, voorsien synde met de gewonelycke H. Sacramenten ontrent 2 jaer geprofessit ende ontrent 21 jaeren out.

53. suster Helena Damen.
Anno 1726 den 21 Octobris is in den heer ontslapen onse beminde suster Helena Damen hebbende alleen gebicht, sonder de H. Sacramenten mits haer hert overstulpt is gewoorden, van een coruptie ofte apostuym, out synde 66 jaer ende van Religie 39 jaer.

54. Sr. Dominica Koch
Anno 1727 den 11 Octobris is in den Heer ontslapen onse beminde mede suster sr: Dominica Clara Koch choor suster, naer een langdurige sieckte van een teringe, voorsien wesende van de H. Sacramenten, out synde ontrent 32 jaer, in de H. Religie geprofest 7 jaer.

55. Moder Anne Marie Bovie. Anno 1728 den 21 January is overleden onse beminde mede suster Mater Anna Maria de Bouvie, voorsien wesende met de H. Sacramenten, oud van jaeren ontrent 62 en van professie 41.

56. suster Agnes Botty. Anno 1732 den 8 Juny is overleden onse beminde suster Agnes de Botty jubilaria hebbende langen tydt, buyten suster geweest oock met het vol habydt ende daer op geprofest siet, daer naer door veel biddens en aen houden binnen het clooster comen, en op een Nieuws haer novitiaet houdende, heeft noch 3 jaer naer haer jubiley geleeft, en heeft met volle kennisse de H Sacramenten ontfangen.

57. Mater Anna Theresia Deuren Jubilaria choorsuster. Anno 1733 den 15 January is overleden ende by naer haestigh gestorven van een beslagh, ende belroos, onse seer beminde moeder Anna Theresia van Deuren jubilaria synde in haer leven seer yverich voor het gemeyn, en is oock 4 mael priorin geweest ontrent out 64 jaer en van profes 51 jaeren

58. suster Cornelia leeke. Anno 1733 den 24 February is godtsaligh in den Heere ontslapen, onse beminde suster Cornelia Raymakers, voorsien met de H. Sacramenten, naer een groote ende stichtbaere verduldigheydt out wesende 59 jaer, geprofesset 35 jaer.

59. Mater M. M. Indenbos. Anno 1734 den 28 Meert is in den Heer ontslapen, naer een felle corts onse beminde Moeder Maria Margareta Indenbos supprieus, voorsien van de H. Sacramenten, out synde ontrent 52 jaer, en van professie 34 jaer.

60. suster Geertruy Grimbosch. Anno 1740 den 25 January is overleden Geertruy Grimbosch leecke suster out synde 79 jaer en 47 jaer geprofest voorsyn met de H. Sacramenten naer een lange en verduldige sieckte.

61. suster Maria Anna Vlögels leecke. Anna 1741 den 19 Meert is overleden onse mede suster Maria Anna Vlögels, voorsyn wesende met de H. Sacramenten, van onse Moeder de H. Kerck out synde 42 jaeren, geprofessit 22 jaer.

62.
Mater Anna Rosa Eyssen

Anno 1741 den 9 April is overleden onse beminde mede suster, Mater Anna Rosa Eyssen, voorsien met de gewonelycke Sacramenten van onse Moeder de H. Kerck out wesende 67 jaer, geprofest 47 jaer.

63.
sr. Maria Francis Deltour choor suster.

Anno 1741 den 6 July is overleden onse beminde mede suster choor suster Sr Maria Francisca Deltour, out synde 37 jaer, geprofessiet 15 jaer, naer een haestige teringe, voorsien met de H. Sacramenten.

64.
sr. Anna Elisabeth Paes choor suster

Anno 1742 den 26 Mey is overleden onse beminde mede suster Anna Elisabeth Paes choor suster, door een beslaegh, nochtans voorsyn, met de gewonelycke Sacramenten van onse Moeder de H. Kercke out synde 42 jaer geprofesset 19 jaer.

65.
Sr. Swaerts choor suster.

Anno 1743 den 15 April is onse beminde Massoeur Theresia Swaerts overleden, out synde 38 jaer ende geprofest 17 jaer.

66.
Mater Huckelhoven

Anno 1743 den 12 Mey is overleden onse seer beminde Mater Anna Agnes Huckelhoven synde 3 maal priorinne geweest, out synde 55 jaer geprofesset 32 jaer, voorsien synde met allen de H. Sacramenten.

67.
Mater Maria Christina Köhlen Sub priorinne.

Anno 1745 den 15 Mey is overleeden onse seer beminde moeder subpriorinne sr Maria Christina Köhlen hebbende het officie van subpriorinne bedient, ende meer als 26 jaeren procuraterse, oock eenige jaeren novice meesterse voorsien synde van alle H. Sacramenten in den ouderdom van 63 jaeren ende geprofessiet 45 in eenen stoel veel maenden met het waeter ende de terringhe gesetende overleden.

68.
Mass. Maria Rosa Schellen.

Anno 1746 den 21 Augusti is overleden onse seer beminde suster masoeur Maria Rosa Schellen voorsien synde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 48 iaren geprofest 15 hebbende met de aldergroetste verduldigheydt in eenen stoel

eenige maenden alle benauwtheden onderstanden van eenen watersuchtigen mensch tot haer leste eynde.

69. Mater Johanna Barbara Heytman

Anno 1749 den 3 7ber is overleeden onse seer beminde suster, Mater Johanna Barbara Heytman, voorsien synde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 54 jaeren, geprofest 35.
Requiescat in pace.

70. masoeur Maria Angelina de Messina

Anno 1751 den 18 April, is overleeden ons seer beminde maseur, Maria Angelina De Messina, voorsien synde van alle H. Sacramenten in den ouderdom van 31 jaeren geprofest 12 jaeren.
Requiescat in pace.

71. suster Joanna Kleyntjens

Anno 1752 den 2 April is overleeden onse beminde suster Jeneke Kleyntiens voorsien synde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 62 jaeren ende van professie 34.
Requiescat in pace.

72. Mater Catharina Barbara de Gavarelle.

Anno 1756 den 24 9ber is overleeden onse beminde mede suster, mater Catharina Barbara de Gavarelle voor sien synde alleen van het h: Sacram: der bichte, in den ouderdom van 63 jaeren, van professie 40
Requiescat in pace.

73. Mater Maria Agnes Hoofsleeger

Anno 1757 den 6 Augusti is overleeden onse beminde suster Mater Maria Agnes Hoofsleeger, voorsien synde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 68 jaeren, van professie 50.
Requiescat in pace.

74. Mater Johanna Constantia de Villeneuf

Anno 1758 den 14 novembris is overleeden onse beminde medde suster mater Johanna Constantia de Villeneuf voor sien synde met alle H Sacramenten in de ouderdom van 78 jaeren, van professie. . . .
Requiescat in pace.

75. suster Clara Heynen.

Anno 1759 den 12 decembris is overleeden onse beminde suster Clara Heynen voor sien siende alleen van het h. sacrament des Olie in den ouderdom van 69 jaeren, van professie 50.
Requiescat in pace.

76. suster Eliesabeth Smets

Anno 1760 1 april is overleden onse beminde suster Eliesabeth Smets bevangen met een hastighen doodt sonder H. Sacramenten oudts siende 65 jaeren.

Requiescant in pace.

77. Mater Maria Mechtildis Meys

Anno 1762 den 30 Januarius is overleden onse beminde mede suster Mater Meys Jubylaria voor sien siende met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 78 jaeren.

Requiescant in pace.

78. suster Catharina Blom.

Anno 1763 21 februarius is overleden onse beminde mede suster, suster Catharina Blom voorsien siende met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 39 jaeren.

Requescant in pace.

79. Mater Anna Catharina Penris

Anno 1763 den 1 Juny is overleeden onse beminde mede suster Anna Catharina Penris jubilaria voorsien synde met alle H Sacramenten in den ouderdom van 67 jaeren.

Requiescat in pace.

80. Suster Cordula Weitz

Anno 1763 den 24 October is overleden onse beminde mede suster Cordula Weitz voorsien met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 72 jaeren.

Requiescat in pace.

81. masoeur Maria Theresia Walry

Anno 1763 den 11 Xber is overleden onse beminde mede suster Maria Theresia Walry voorsien synde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 35 jaeren.

Requiescat in pace.

82. suster Maria Michtildis Grouls

Anno 1766 den 8 agustus is overleden onse beminde mede suster Maria Mechtildis Grouls voorsien met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 40 jaeren

requiescat in pace.

83. Mater Maria Catharina Bonnekuer

Anno 1768 den 2 9ber is overleden onse beminde medesuster Mater Bonnekuer jubilaria voorsien siende met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 71 jaeren.

Requescant in pace.

84. suster Maria Agnes op den Kamp — Anno 1769 den 13 agustus is overleden onse beminde mede suster Agnes op den Kamp voorsien siende met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 32 jaeren.
Requescant in pace.

85. suster Maria Hamers — Anno 1770 den 9 Mey is overleden onse beminde mede suster Maria Hamers met een haestighe doot sonder H. Sacramenten in den ouderdom van 69 jaren.
Requescant in pace.

86. Mater Joseph Stootbank — Anno 1772 den 6 Juny is overleden onse beminde mede suster Maria Joseph Stootbanck voorsien synde met het H. Sacrament van de Beicht en H. Olyseel, maer heeft ons Heer niet konnen ontfangen mits sey genegen was tot fomeren, heeft het officie van priorin bedient 6 mael, van suppriorin novitie meestersse in den ouderdom van 82 jaeren jubilaria.
Requiescat in pace.

87. Mater Tresia Herffs. — Anno 1774 den 23 Augusty is overleden onse beminde mede suster Anna Theresia Heerffs voorsien siende met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 49 jaren.
Requiescat in pace.

88. mater Sibilla in der Sittart — 1781 den 14 agustus is overleden onse beminde mede suster Sibilla in der Sittart voorsien siende met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 68 jaeren.
Requiescat in pace.

89. Mater Catharina Kamps. — 1782 den 22 September is overleden onse beminde mede suster Catharina Angelina Kamps voorsien siende met de H. Sacramenten in ouderdom van 51 jaer, geprofest 29.
Requescant in pace.

90. suster Maria Anna Mertens. — 1783 den 17 april is overleden onse beminde mede suster Maria Anna Mertens, versien siende met de H. Sacramenten in ouderdom 65 geprofest 38.
Requescant in pace.

91.
Mater Maria Barbara Hellinx

1788 den 7 februarij is overleden ons beminde mede suster Maria Barbara Hellinx voor sien syende met alle de H. Sacramenten, in den ouderdom van 64, geprofest 46.
Requescant in pace.

92.
Masoeur Columba Krins

1789 den 26 January is overleden ons beminde mede suster Colomba Krins voorsien synde met alle de H. Sacramenten in den ouderdom van 46, geprofest 25.
Requescant in pace.

93.
suster Cornilia Kleyntiens

1789 den 24 february is overleden onse beminde medesuster Cornilia Kleyntiens voorsien synde met alle de H. Sacramenten in den ouderdom van 76, geprofest 46.
Requescant in pace.

94.
Mater Anna Francisca Werden

1722 den 3 May is overleden Mater Anna Francisca Werden onse beminde mede suster; sy heeft maer het H. Olyseel ontfangen mits de kranckheit haer in het verstaent geschlagen was en oock niet meer tot haer selven is gekomen in den ouderdom van 44; geprofest 27.
Requescant in pace.

95.
Mater Maria Magdalena De prez

1792 den 18 October is overleden onse beminde mede suster Mater Maria Magdalena De prez jubilaria voorsien synde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 85; van profes. 64.
Requescant in pace.

96.
Mater Anna Catharina Breuwers

1793 den 22 Juny is overleden onse beminde mede suster Mater Anna Catharina Breuwers voor syn sinde met alle H. Sacramenten in den ouderdom van 49; van prof. 29:
Requescant in pace.

97.
Mater Johanna Melchers

1794 den 27 october is overleden onse beminde mede suster Johanna Benedicta Melchers.

98. Mater Judith Kerchoff
1795 den 3 Meert is overleden onse beminde mede suster Judith Kerchoffs Priorissa.

99. seuster Catharina Mels
1795 den 31 Meert is overleden onse beminde mede suster Catharina Mels leeke seuster.

100. Anna Rosa Peters
1795 den 28 Julius is overleden onse beminde mede suster Anna Rosa Peters Priorissa.

101. Maria Christina Beusgens.
1795 den 12 9bris is overleden onse beminde mede seuster Maria Christina Beusgens.

102. Sr. Francisca Herfs jubilaria choorsuster
1799 den 2 7bris smorgens tusschen 9 en 10 is godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Francisca Herfs jubilaria oud synde van jaeren 72, van Professie 54 voorsien van alle HH. Sacramenten der stervende door den E. Priester Ludovicus Gabriel Opgenhaeffen, synde in de bediening als confessarius, mits dat alle PP. deporteert waeren over den Rhyn door de Fransche; sy is terstont, als sy administreert was, gestorven, want s avonts te vooren hadde sy in het Lof den orgel noch gespeelt soodat sy niet te bedde heeft gelegen; eertydts was sy geweest novitien meestersche drymael suppriorin, en priorin.

103. Sr. Maria Ludovica Krekels choorsuster
1801 den 31 8bris snachts om 2 ueren is Godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Maria Ludovica Krekels actualis suppriorin oud synde 53 jaeren, van Professie 37 jaeren voorsien van alle H.H. Sacramenten der stervende door denselven priester hier boven vermeld; sy hadde 6 maenden en 2 weeken te bedde gelegen, en soo men seyde, van de inwendige gichtsiekte.

104. Maria Josepha Ruebsaet choorsuster.
1805 den 6 December savonts om 9 uren is in Sittard buyten ons clooster ten tyde dat wy door de Fransche uyt hetselve gejaegt syn, godvruchtig in den Heer ontslapen sr Maria Josepha Ruebsaet, oud synde van jaeren 69, van professie 46, voorsien van alle H.H. Sacramenten der stervende, sy is begraven worden den 9 December op den kerckhof der parochie van Sittard.

105. Sr Maria Victoria Gottlieb choor suster. 1807 den 8 Augustus smorgens om 2 ueren is in Sittard buyten ons clooster ten tyde, dat wy door de Fransche uyt het selve gejaagt syn Godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Maria Victoria Gottlieb, oud synde van jaeren 33, van professie 15, voorsien van all H.H. Sacramenten der stervende, sy is begraven worden den 10 augustus op den kerckhof der Parochie van Sittard.

106. Sr Dominica Krekels leeke suster 1809 den 15 april is tot Lutteraed, buyten ons klooster ten tyde, dat wy door de Fransche uyt hetselve gejaegt syn, godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Dominica Krekels, leeke suster oud synde van jaeren 69; van professie 46, voorsien van alle H.H. Sacramenten der stervende; sy is begraven worden den 17 April op den kerckhof tot op-Geleen parochie van Lutteraed.

107. sr. Hyacintha Corten choor-suster 1810 den 8 junius is tot Lutterad, buyten ons kloosters ten tyde, dat wy door de Fransche uyt het selve gejaegt syn, godvruchtig in den Heer ontslapen, Sr. Hyacintha Corten, in haer leven, meestersche der pensionnairen in ons klooster oud synde van jaeren . . . . van professie 50, voorsien van alle H.H. Sacramenten der stervende; sy is begraven worden den 10 junii, op den kerckhof tot Opgeleen, Parochie van Lutterad.

108. Sr. Maria Elisabetha Pepels Leeke suster 1814, den 2 februarius is tot Stein, buyten ons klooster, ten tyde dat wy door de Fransche uyt het selve gejaegt syn, Godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Maria Elisabetha Pepels leeke suster oud synde van jaeren 86, van professie 54, voorsien van alle H.H. Sacramenten der stervende, sy is begraven den 4 feb op den kerckhof tot Stein.

109. Sr. Agatha Rademakers leeke suster. 1816, den 4 October snagts ontrent een uer is in Sittard buyten ons klooster ten tyde, dat wy door de Fransche uyt het selve gejaegt syn Godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Agatha Rademakers leecke suster, oud synde van jaeren 80, van professie 53, voorsien synde met de H. Olie, sy is begraven den 5 October op den kerckhof der parochie van Sittard.

110.
Sr. Dominica Constantia de Messina choorsuster

1819 den 18 Xbris smorgens om half vyf is in Sittard buyten ons klooster ten tyde, dat wy door de Fransche uit het selve gejaegt syn godvruchtig in den Heer ontslapen. Sr. Dominica Constantia De Messina, oud synde van jaeren 98, van professie 81 voorsien synde met den H. Olie, met het HH. Sacrament des Autaers konde sy niet voorsien worden, omdat sy niet goed konde nemen; sy waere in haer leven veele jaeren meestersse der novitien, en 23 jaeren priorin en was oock de laatste priorin; sy is begraven den 20 Xbris op den kerckhof der parochie van Sittard.

111.
Sr. Maria Albertina Penris choorsuster

1822 den 8 November s namiddags ontrent 5 ueren is te Elsloo buyten ons klooster ten tyde, dat wy door de Fransche uyt het selve gejaegt syn, godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Maria Albertina Penris, oud synde van jaren 77, van professie 54 jaeren, voorsien met de Heylige Biechte, en den H. Olie.

112.
(ontbreekt; er is daarvoor in het origineel eene spatie open gelaten.)

113.
Sr Maria Isabella Hartmans choorsuster

1823 den 21 Mey savonts om acht uren is in Sittard buyten ons klooster, ten tyde, dat wy door de Fransche uyt hetselve gejaegt syn, Godvruchtig in den Heer ontslapen Sr Maria Isabella Hartmans, oud synde van jaeren 73, van professie 56, voorsien synde met alle H.H. Sacramenten der stervende; sy was in haer leven meestersse der novitien, en 22 jaeren suppriorinne en was oock de laeste suppriorin. Sy is begraven den 23 Mey op den kerckhof der parochie van Sittard.

114.
Osanna

1846 den 23 Maart is te Nuth, buyten ons klooster, ten tyde dat wy er door Fransche uyt het selve gejaagd zyn, godvruch-

Joh. Maria L'Ortye choor-suster. tiglyk in den Heer ontslapen Sr Osanna Joh. Maria L'Ortye, oud synde 91 jaren, van professie 67, voorsien met de H. Sacramenten der stervenden.

115. Maria Anna Baggen

Circa 1840 obiit in...(?) chorista Maria Anna Baggen; habitum Ordinis susceperat 8va Xbris 1793 /vide supra hic/ desiderio autem ejus professionem emittendi annuere noluerunt Patres Dominicani, volentes ipsi relinquere libertatem propter instantem suppressionem quae autem tantum 1802 subsecuta est. Saeculo tradita honestum matrimonium inivit, in quo omnia mala cunctasque miserias perpessa, tandem aerumnis succumbens subito defuncta est, Sacramenta defectu temporis suscipere non valens. Hoc ipsi laudi dicendum est, quod, etsi chori virginum aggregare non meruerit tamen ut virgo et ut nupta Deo semper fideliter serviit ita ut sperare debeamus fore ut sinon inter virgines certe inter fideliter Deo servientes cœlesti gloria perfruatur.

116. Soror Columba Waelen

1855. 30 Juni adhuc viva superstes est veneranda et pia soror Colomba Wallen professa 1790. 18 Juli — modo habitat in Onzel. prope Beek, obiit 7 Decem. 1857 in pago Oenzel aetatis 87 & 5 mens.

Op een afzonderlijk blaadje papier achter in het boek, binnen in den omslag geplakt, staat:

Approbatio Reliquiarum Stae Catharinae de Riccijs.

Reverendus admodum Pater Vincentius Herffs natus in Millen, conventus Sittardiensis filius, St. Theologiae in alma Univ. Lov. doctor et strenuus Religionis nostrae contra Novatores viennenses tempore Jos. II defensor, obiit 1801—25 Febr. et sepultus in abbatia Park Ord. S. Norbert. in Heverly prope Lovanium.

Aenvanck ende Voortsganck van dit clooster Sint Agneetenbergh binnen Sittardt.

Aenvanck van dit Clooster.

Eerstelyck de per missie van den Landts Heere Wilhelm Wolftgangk in originali om dit clooster te bouwen, consenteerende in den aencoop der vooghdie tot Sittardt, in dato den 5 febr. 1647 alhier sub Litt. A onder conditie van schole te houden hier by is den Landtsheere gereserveert, dat ingevalle de Religieusen het clooster souden abandonneeren, dat als dan het clooster voor den coopschillingh van 2000 Rixdaeler aen den Landtsheere soude verblyven.

Tweedens den aencoop der voghdye voors. gedaen door den Heere Baron de Bentinck heere tot Wolffraede, den 25 January 1642 sub Litt. B.

Derdens den aencoop der voors vooghdyen en gaerde staende op eenen parquementen brieft ende de quittantien in dorso geteeckent Bentinck, in dato 12 jan. 1649, met vier hangende segels becrachtight, sub Litt. C.

Vierdens orloft om te bouwen van den Eerw. P. M. Provinciael in dato 7 marty 1648, sub Litt. D.

Viedens orloft om te bouwen van den Eerw. P. M. generael in dato den 17 Aug. 1648: sub. Litt. E.

Sesdens Licentia ordinarij in dato Bonn den 18 jan. 1649 sub Litt. F.

Sevendens quittantie van eenen aengekoghden Moesgaerde van Jor Agris van Laer, gelegen tusschen de voghdye ende den stadts wall in dato den 21 8bris 1655, sub Litt. G.

Achdens aencoop van eene huysplaetse groot ontrent dry A: vier Roeden gelegen tusschen de kercke en hoghtanders gedaen

den 16 juny 1700 van gertrud ende anthoneth Roden, belast aen de Rendtmeysterye jaerlycks dry achdendeel portrechts, en rectori alt. B: M: Maghdelena alhier $^3/_4$ stur, ende altarista B: urbani tot Ruremonde i i $^1/_4$ stur sub Litt: H:

Van de Canale en water Loop.

Negendens heeft dit clooster het recht van uyt de Molenbeecke boven de vollmoelen het waater in hunnen wyer door eene canale te trecken dat het altoost loopt welck blyckt uyt eene memoriale gemaekt over deses cloosters prothocolle, aenwysende eenige verhooren van getuygen dat het waater dagh ende nacht altoost heeft geloopen sub Litt. J.

Thendens verclaeren van den schepen Jacobus Baggen in dato den 31 (sic) juny 1748 gegeven, als dat dit clooster de gerechtigheydt heeft van eene canale tot het Leyden des waaters uyt de beecke tot in het clooster, ende dat de selve was loopende voorhooft Haecken gaerde, welcken gaerde hy eenige jaeren te bevoorens erffelyck aen sich hadde gekocht ende denselven met den synen geincorporeert, hebbende daer toe het consent van dit clooster en vervolgentlyck oock schrifttelyck gegeven dat ten allen tyden alsser reparatie aen den canal noodigh soude syn, het clooster berechtight sal syn om met graeven en arbeyders door desselfts gaerde de reparatie te doen sub Litt. K.

Van het kertsen Maecken en Hostie te Backen.

Elfdens, naer dat dit clooster moyelyckheidt heeft gehadt met eenige borgers deeser stadt over het kertsen maecken en hostien backen, heeft het selve den 27 martij 1747 geobtineert tot dusseldorff mandatum manutenentia in possessorio, dat dit clooster sulcks gedaen hadde nu ontrent de 100 jaeren, sub copia authemitica (!) Litt: L:

* * *

Arrêté du Commissaire Général du Gouvernement, qui prescrit un nouveau recensement des religieux et religieuses qui existent dans les maisons sur la Rive gauche du Rhin.

Mayence le 28 Frimaire, an 9 (1800 Dec. 29) de la République francaise, une et indivisible.

Le citoyen Jollivet, Conseiller d'Etat, Commissaire Général du Gouvernement dans les nouveaux Départemens de la rive gauche du Rhin;

Vu l'article 1er de l'arrêté du 11 Nivôse an 9 (1797 Dec. 31), (*1er Cahier du recueil des règlements, pag. 34*) qui défend à tout supérieur d'ordre, provincial, ou gardien, de faire sortir de leurs maisons aucun religieux, ni d'y en introduire de nouveau;

Vu aussi les articles Ler, II et III, de l'arrêté du 21 Pluviôse an 6, (1798 Febr. 9) *3e Cahier, pag. 2—5*), qui prohibent toute émission de voeux religieux et monastiques;

Vu enfin l'article IV de l'arrêté du 7 Germinal an 6 (1798 Maart 27), et l'art. III de celui du 9 Vendémiaire an 7 (1798 Sept. 30), qui prescrit la mise en séquestre de tous les biens et revenus des corporations ecclésiastiques, lorsque le nombre des membres qui les composaient à l'époque de la publication de l'arrêté du 11 Nivôse an 6, est réduit à moins de moitié;

Informé que, dans la vue d'éluder ces dispositions, et de perpétuer leur ordre dans l'étendue des quatre nouveaux Départemens, les supérieurs des maisons religieuses y établies, ne cessent d'y substituer aux anciens religieux ou à ceux qui sont décédés, des religieux venus de la rive droite souvent choisis parmi les novices nouvellement admis à profession;

Arrête:

Art. Ier. Les religieux *de quelqu'ordre que ce soit*, venus de la Rive droite du Rhin, postérieurement à la publication de l'arrêté du 11 Nivôse an 6 (1797 Dec. 31), et qui au jour de la publication du présent arrêté se trouveront sur la rive gauche, seront tenus de l'évacuer dans les dix jours de ladite publication, et de se rendre sur la rive droite, hors des lignes occupées par les armées de la République, sous peine d'être traités comme espions.

II. Seront punis des mêmes peines, et comme tels livrés aux tribunaux militaires aussitôt après leur arrestation, tous religieus

de quelqu'ordre que ce soit, qui après l'époque de la publication du présent arrêté, viendraient sur la rive gauche, sans y être spécialement autorisés par le Gouvernement ou son Commissaire Général dans les quatre nouveaux Départemens.

III. Les maisons religieuses qui les auraient reçus, seront dénoncées au Préfet du Département, et privées de l'administration de leurs biens. En cas de récidive, les religieux qui les composent seront renvoyés sur la rive droite du Rhin, et ne pourront ensuite revenir sur la rive gauche, sous les peines portées en l'article premier.

IV. Le premier Pluviôse prochain à neuf heures du matin, il sera fait par le Maire du lieu ou son adjoint, en présence du receveur de l'enregistrement et du domaine, un recensement des religieux et religieuses existans à cette époque dans les maisons de la rive gauche.

Tous ceux des religieux ou religieuses appartenant à ces maisons, qui ne s'y trouveraient pas à cette époque, seront réputés y avoir renoncé, et ne seront plus compris au nombre de la communauté.

V. Le procès-verbal de ce recensement sera rédigé en double minute, et signé tant par le Maire et le Receveur du domaine, que par les religieux ou religieuses présens que sauront ou pourront écrire.

VI. Il contiendra 1°. leurs noms de famille et de religion, leurs pronoms, les dates et lieux de naissance, jours et lieux de profession;

2°. L'époque à laquelle chacun d'eux est entré dans la maison, et les interruptions de leur séjour, s'il y en a eu depuis le 11 Nivôse an 7 (1798 December 31);

3°. Les déclarations des religieux présens sur les causes de l'absence de leurs collègues non décédés, qui avaient été compris dans le recensement fait en exécution de l'art. Ier de l'arrêté du 7 Germinal an 6 (1798 Maart 27), et dont un triple a du être déposé à cette époque chez le receveur de l'enregistrement;

4°. Les observations du Maire et celles du Receveur de l'enregistrement, sur les infractions aux arrêtés du 11 Nivôse et 21 Pluviôse an 6 (1797 Dec. 31, 1798 Februari 9), précités, ainsi qu'à ceux du 18 Nivôse an 6 (1798 Jan. 7) (*1er Cahier, pag. 44—48*), 7 Germinal an 6 (1798 Maart 27), (*5e Cahier pag. 102*), 9 Vendémiaire an 7 (1798 Sept. 30), (*13e Cahier, pag. 182*), et 14 Frimaire an 7 (1798 Dec. 4), (*16e Cahier, pag. 70—74*);

5°. Enfin les réponses que voudront y faire lesdits religieux ou religieuses présens.

VII. L'une des minutes dudit procès-verbal restera déposée entre les mains du Maire, qui dans la décade de sa clôture en transmettra trois expéditions au Souspréfet de l'arrondissement, lequel en gardera une, et dans les trois jours de leur réception fera passer deux autres au Préfet:

L'autre minute sera déposée au bureau du Receveur de l'enrégistrement et du domaine, pour en être délivré toutes expéditions qui seront demandées, soit par le Directeur des domaines, soit par les religieux ou religieuses intéressés.

VIII Les Préfets transmettront sans délai une desdites expéditions au Commissaire Général du Gouvernement:

IX. S'il résulte du procès-verbal, que la communauté religieuse qui en fait l'objet, se trouve dans le cas prévu par l'articie IV de l'arrêté du 7 Germinal an 6 (1798 Maart 27), le Préfet prononcera la dissolution de cette communauté, et fixera un délai de trois mois, après lequel les religieux ou religieuses seront tenus d'évacuer leur maison. Il ordonnera en même temps l'apposition du séquestre sur les biens meubles et immeubles à elle appartenans, et qu'à compter du jour de la notification de son arrêté, lesdits biens seront administrés à l'instar des autres domaines nationaux, conformément au règlement du 26 Ventôse an 6 (1798 Maart 16), sauf à faire jouir lesdits religieux et religieuses de la part et portion qui leur compète dans le revenu annuel desdits biens en vertu de l'article V de l'arrêté du 7 Germinal précité.

X. Dans le cas où la communauté religieuse tombant dans la suppression, ne jouirait d'aucun bien suffisant pour assurer à leur sortie la subsistance des religieux ou religieuses qui la composaient, ils seront libres de se retirer dans une autre maison de leur ordre, non encore supprimée, et à son défaut dans tel autre couvent que le Préfet leur indiquera; sans que les supérieures puissent se refuser à leur réception, et à pourvoir à leur entretien sur le même pied dont ils font jouir les anciens membres dudit couvent.

XI. A l'avenir et à compter du 1er Pluviôse prochain (1801 Jan. 21), les supérieurs en exercice des maisons religieuses des deux sexes, seront tenus de notifier tant au Maire du lieu qu'au Receveur de l'enrégistrement et du domaine dans l'arrondissement duquel lesdites maisons sont situées, le décès ou l'absence des religieux ou religieuses étant sous leur surveillance.

Cette notification dont le Maire et le Receveur donneront re connaissance à l'instant, aura lieu dans le jour du décès ou de l'absence, sous les peines portées par l'art. IV de l'arrêté du Directoire exécutif du 14 Frimaire an 7 (1798 December 4).

XII. Dans les cinq jours suivans, le Maire et le Receveur du domaine seront tenus de transmettre cet avis au Préfet du Département.

Celui-ci en fera l'annotation au bas du procès verbal du recensement prescrit par le présent arrêté, et prononcera, le cas échéant, la suppression du monastère ou du couvent, conformément à ce qui est réglé par l'article IV de l'arrête du 7 Germinal an 6 (1798 Maart 27), et par les articles IX et X ci-dessus.

XIII. Les Préfets et les Directeurs de l'enrégistrement, chacun en ce qui les concerne, sont chargés de l'exécution du présent arrêté qui sera imprimé au Bulletin des règlemens, et transcrit en présence et à la diligence du Maire, sur les régistres capitulaires de toutes les maisons religieuses des quatre Départemens.

Le Conseiller d'Etat Commissaire Général du Gouvernement,

Jollivet.

(Bulletin des règlemens et arrêtés publiés dans l'an IX par le Commissaire Général au Gouvernement dans les quatre Départemens de la rive gauche du Rhin n° XXXVI, pag. 12, Mayence, André Crass, 8. p.).

Afschrift van dit arrêté is te vinden in voormeld register: „Aenvanck ende voortsganck van dit clooster" . . . fol. 4 voor copie conform geteekend door: Sr. Johanna L'Ortye, procuratersse.

HET OUDSTE BURGERBOEK
VAN MAASTRICHT,
(1314—1379)

DOOR

DR P. DOPPLER,
HOOFDCOMMIES BIJ HET RIJKSARCHIEF IN LIMBURG.

Het hierboven vermeld burgerboek is een registertje op perkament dat geen titel draagt, doch waarvan de aard voldoende blijkt uit den inhoud.

Toen in 1909, ingevolge het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1907 (Stbl. n°. 278), van de notarissen, belast met de bewaring der notarieele protocollen in de arrondissementen Maastricht en Roermond, door den heer Rijksarchivaris in Limburg voor zijn archiefdepot werden overgenomen de protocollen van vóór 1811, werden met die van eerstgenoemd arrondissement eene hoeveelheid heterogene archivalia overgenomen, waarvan verreweg de meeste afkomstig zijn van de voormalige gerechten van Maastricht. Bij deze bevond zich het onderhavig registertje. Het is in klein folio, waarvan de folio's, 47 in getal, eene lengte hebben van $26^1/_2$ en eene breedte van $16^1/_2$ centimeter. De taal is de Latijnsche, slechts de folio's 33, 34 v. en 35 r. zijn in het Nederduitsch. Het is afkomstig van het voormalig Brabantsch gerecht of schepenbank van Maastricht en bevat behalve de namen van burgers, die uitsluitend tot de souvereiniteit van den hertog van Brabant als heer van Maastricht zijn toegetreden, *prescriptiones* (1) van die schepenbank.

---

(1) *Prescriptio*, *praescriptio*, *verdeeling* zooals de Nederduitsche tekst heeft, veroordeeling, is volgens du Cange, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae Latinitatis:* jus quoddam, ex tempore congruens, authoritate legum vim capiens, poenam negligentibus inferens et finem litibus imponens.

De attesten van burgerschap zijn ingeschreven op de folio's 1 v., 3—7, 14, 15, 17—20 v., 21 v., 22, 30, 31 v., 38 v., 43 v. en 47 v. (1 attest); de folio's 2, 9, 16 v., 21 v., 26, 27 v., 35 v., 38 v., 39—42 v., 44—46, zijn in blanco, terwijl de overige folio's de presciptiones bevatten en de folio's 8 en 23 uitgesneden zijn.

Op fol. 3 beginnen de oudste attesten van poorterschap met 1315, terwijl op fol. 1 r. zijn ingeschreven rente- en borgstellingen van 1320 en 1323. Het geheel loopt tot 1379, op enkele plaatsen door elkaar.

Wij geven het registertje, wat betreft alleen de attesten van burgerschap, uit zooals het is, in de volgorde zooals die attesten zijn ingeboekt en melden ter vergemakkelijking van de consultatie op den kant het folio en het jaartal herleid naar onze tegenwoordige jaartelling.

INLEIDING.

In de elfde, twaalfde en dertiende eeuwen, trad naast den adel en de geestelijkheid, eene nieuwe macht te voorschijn, de burgerij namelijk of de gemeenten. Deze krachtige instellingen uit den grond der zaken ontsproten, hadden spoedig hare vertakkingen heinde en verre verspreid en bij de volkeren het bewustzijn wakker gemaakt, dat alle menschen voor God gelijk geschapen zijn, dat allen rechten bezitten uit die gelijkheid ontsproten.

De klasse der vrijgeborenen, waartoe, onder Karel den Groote, nog een gedeelte des volks behoorde, verminderde allengs door de toename van het gezag der edelen. Deze gezagstoename ontstond doordien zeer vele vrijgeborenen, ten einde bescherming te bekomen tegen de invallen van vijanden van buiten, zich tot lijfeigenen van dezen of genen machtige, hertog of graaf, lieten verklaren. Met de erfelijkheid der hertogelijke of grafelijke waardigheid werd het gezag, dat dezen op hunne onderhoorigen uitoefenden ook erfelijk en daardoor de afhankelijkheid van laatstgenoemden veel grooter, zoodat zelfs de meesten alengskens afdaalden tot de klasse der lijfeigenen. Daarbij wist de adel zijne macht zoover uit te breiden, dat hij zijne onderhoorigen verbieden kon zich te onttrekken aan de dienstbaarheid van den grond.

Naarmate nu de adel zijne macht uitbreidde en die te drukkender deed gevoelen, werd het besef der noodzakelijkheid van eenen gemeenschappelijken band bij de zwakkeren levendiger en deed hen uitzien naar hulp en samenwerking van anderen, die eenzelfde lot deelden. Te dien einde zochten zij hunne kracht en sterkte in samenwoning rondom een bestaand centrum en vormden al spoedig gemeenschappen, waarbij zich nog anderen voegden, zoodat hun getal zoodoende toenam. Hier was het een bisschoppelijke zetel met eene rijke geestelijkheid of

een vereerd klooster, in wier onmiddellijke nabijheid men zich kwam vestigen. Op eene andere plaats was het een burchtslot, dat velen tot zijne onmiddellijke omgeving trok, aan wie dan de burchtvoogd, de graaf of hertog van het land eenige voorrechten schonk. Elders, en deze was wel de voornaamste oorzaak der centralisatie, was het de gunstige ligging eener plaats aan eene rivier om het onderling verkeer te bevorderen en den handel in het leven te roepen (1). Op dergelijke wijzen ontstonden steden, maar bijna allen nog zonder vrijheden, zonder middelen om zich tegen machtige vijanden te verdedigen. Doch de macht van hun samenzijn, de diensten, welke zij hunnen heeren konden betoonen en waarvoor zij belooning konden vragen, waren de oorzaak, dat zij van de heeren vrijwillig of gedwongen rechten verkregen; zoo ontstonden de gemeenten. Die rechten bepaalden zich gewoonlijk tot deze twee: het recht om zich met wallen en muren te omgeven, ten einde tegen de aanvallen van buiten verzekerd te wezen en vervolgens het recht om naar vastgestelde wettelijke bepalingen geregeerd te worden. De bewoners dier gemeenten werden in de middeleeuwen doorgaans poorters genoemd.

De groote voordeelen en de bescherming, die het lidmaatschap van eene gemeente gaf, deed bij zeer velen de begeerte ontstaan daaraan deelachtig te worden om hunne maatschappelijke positie te verbeteren. Zoodoende trokken vele lijfeigenen en zelfs vrijen naar de steden, vestigden er zich metterwoon en lieten zich onder het getal der burgers opnemen. Sommige vrijgeborenen, grondbezitters, lieten zich tot poorter maken, doch bleven bij uitzondering en met privilegie buiten de *vriheit* der stad wonen. Hun getal was niet zeer groot en in tegenstelling der gewone burgers werden zij *buitenpoorters*, dezen dan soms *binnenpoorters* genoemd.

Burger of poorter eener gemeente, waar zich van lieverlede de ambachten hadden ontwikkeld, werd men op tweeërlei manieren, door geboorte namelijk en door aanneming.

De aanneming tot poorter was niet overal dezelfde; hier werd men gemakkelijk, daar op minder eenvoudige wijze poorter, doch overal geschiedde dit toch onder zekere voorwaarden en ging

(1) Edm. Poullet, *Histoire politique interne de la Belgique*, p. 163.

met plechtigheden en formaliteiten gepaard (1). Van deze formaliteiten is betrekkelijk zeer weinig bekend; ze zijn nog met een dikken nevel omhuld. De reden daarvan is, dat de bescheiden, die tot ons zijn gekomen, daarover niet of weinig handelen en dan nog ter loops en in termen verstaanbaar ten volle alleen voor wie ze noodig hadden.

Zulks is ook het geval voor Maestricht. In de talrijke nog bestaande bescheiden, vindt men hier en daar iets vermeld over de voorwaarden, vereischt om zich tot burger te laten maken, of, om den geijkten term te bezigen, te laten *roepen*, en de formaliteiten daarbij gebezigd, doch dit alles in korte en soms, voor ons althans moeielijk te verklaren termen. Een document of register dat in bijzonderheden of uitsluitend over die aangelegenheden handelt, bestaat helaas niet.

Wij deelen hier het resultaat mede van onze nasporingen dienaangaande; zij werpen althans eenig licht op den maatschappelijken en socialen toestand van Maastricht onder dat opzicht.

Evenals elders werd te Maastricht onderscheid gemaakt tusschen burgers en buitenburgers. Deze laatsten waren slechts vijf in getal, namelijk: de vrijheer, later vrijbaron van Pietershem; de heer, later graaf van Gronsveld; de heer van Neerhaeren, de graaf van Hoensbroeck en de graaf van Berg-Trips. Hoewel volgens de wetten der stad, een burger die met zijn gezin gedurende een jaar en een dag buiten de stad bleef wonen, daardoor zijn burgerrecht verloor en voor een vreemde of *forain* werd gehouden, zegt artikel 12 van het IIe Capittel der Recessen dier stad van voornoemden, dat zij, hoewel buiten de stad woonachtig, „het Borger-Recht ende Privilegien genieten, soo wanneer sy hun Borgerschap hebben gereleveert" (2).

Het schijnt dat te Maastricht een meer of minder volledig burgerschap heeft bestaan, althans wordt dat vermoeden gewettigd

---

(1) Dr. H. Brugmans. *Het staatkundig en maatschappelijk leven der Nederlandsche steden*, bl. 120 en vlg.

(2) *Recueil der recessen wegens beyde de genaedige Heeren ende Princen alhier geëmaneert in den jaere 1665. Tot Maestricht by Lambertus Bertus, Stadts-drucker* 1719. 4° bl. 17.

door een besluit van den gemeenteraad van Januari 1407, dat wij om zijne karakteristieke bijzonderheden in zijn geheel hier laten volgen: „Item want Arnout van Mewen inden Raet gethoynt heefft, wie he synen portsscappe in langen tyden vorleden ander stat ende anden ambachte vanden scroederen vercregen heefft ende nergent anderswa portsscap me en hadde noch en vercreych ende eyn varende (1) man is ende ouch dat syne betste residentie mitten meysten deil van synen huisrade, den he hebben mach bynnen der stat van Tricht heefft ende hoopde daarom dat hy syne portsscap als eyn porter hoopt te genieten ende eyn *gantse* porter syn sal, hir op sich der gemeyne raet versien ende was dat meyste gevolge dar aff, alsoe verre Arnout dit ten heylgen alsus behalt, so sal he der portsscap ende vriheyt als eyn *gantse* porter genieten ende Arnout vurscreven den eyt alsus gedaen heefft ende dar om so sal he porter syn ende der portsscap genieten als andere porteren na der vryheit vander stat..... (2).

Welk het onderscheid is tusschen „gantse porter" en andere poorter hebben wij niet kunnen ontdekken.

Wat nu betreft de voorwaarden vereischt en de formaliteiten gebruikt bij het *roepen* tot burger, daarvan vinden wij het eerst gewag gemaakt en dan nog in sobere termen, in het *Statutenboek* der stad van het jaar 1380. Dat Statutenboek werd door de burgemeesters, de gezworenen, de gouverneurs (dekens) der ambachten en den raad der stad samengesteld en op den grondslag van breede gedachten opgebouwd. Daarin zijn de oude gebruiken en gewoonten in vasten vorm van wetgeving gelegd; het handelde niet alleen over de rechtspraak en de jurisdictie, maar ook over de politieke organisatie der stad.

Twee artikelen van dat *Statutenboek*, het XCV[e] en het CXI[e] (3), handelen over het *roepen* tot burger.

Het eerste meldt, dat, zoo een vreemdeling burger wordt gemaakt, zijn naam zal worden afgeroepen en tevens bekend gemaakt, dat een dusdanige burger is geworden. Wanneer nu een ingezetene met hem vijandschap, twist of eenig ander geschil had vóór dat

---

(1) Reizende.

(2) Raadsnotulen deel genummerd 32, fol. 29 (96).

(3) Louis Crahay, *Coutumes de la ville de Maestricht*, p. 101 et 110.

hij burger was geroepen, kan deze zijn burgerschap betwisten binnen de 40 dagen volgende op de roeping; en zoo die burger werkelijk hem een geschil of proces aandoet, dit dan den vreemdeling niet zal kunnen schaden wat betreft zijn burgerschap; deze zal intusschen zich laten opnemen in een der ambachten en zijn poorterschap van de stad bekomen.

Het toetreden tot lid van een der ambachten was een vereischte om het burgerschap te bekomen. Zoo iemand daaraan niet voldeed, werd hij als een vreemdeling en niet als burger beschouwd en kon dus geene aanspraken maken op de rechten en voordeelen van deze laatsten. Wij zien dan ook de Raad der stad meermalen een besluit uitvaardigen om de tragen en de weerspannigen te dwingen daaraan te voldoen en zelfs den tijd vaststellen binnen welken dat moest plaats vinden. Zoo o. a. een besluit van 16 Februari 1380:

„Item (des XVI daighs Febr.) so we sich niet in eyn ambacht en deit ende die buycvaste zidt inder stat, dat sich die in eyn ambacht doen tusschen dit ende den Sondaigh half vasten neest comende (4 Maart) of men sal hem voor vremde man halden" (1).

De intrede in een der ambachten was aan eene taxe, ambachtsgeld geheeten, onderworpen. Die taxe was verschillend voor burgers en vreemdelingen; voor laatstgenoemden bedroeg zij twaalf Rijnsche gulden, voor eerstgenoemden slechts de helft, welke som dezen ook moesten betalen wanneer zij zich in een tweede of derde ambacht lieten opnemen. Dit meldt een raadsbesluit van 28 November 1468 aan het slot waarvan deze voor ons onverklaarbare zin: „Behalve die ambachten die erflicheit hebben, die saick vander erflicheit sal stoin als van autz gewoinlyc is" (2).

Het tweede artikel waarvan zoo even gewaagd is, schreef voor, dat voortaan geen vreemdeling die buiten de *vriheit* der stad gevestigd is, tot burger kon worden geroepen noch tot burger aangenomen, tenzij hij zich metterwoon binnen de stad vestige.

Nadere omschrijving der formaliteiten, gebruikt bij de roeping tot burger, geeft het zoogenaamde *Oude privilegie* van 23 October

---

(1) Raadsnotulen deel 31, fol. 3, verso.

(2) idem, deel 34, fol. 90, verso.

1413. Dat *Oude privilegie*, hetwelk door de beide Heeren der stad, den Prins-Bisschop van Luik Jan van Beieren en den hertog van Brabant Anthonis, afzonderlijk, maar op denzelfden dag aan de stad Maastricht werd verleend, had ten doel de groote misbruiken, welke sinds langen tijd in de regeering der stad waren binnen gesloopen te verbeteren en het groot aantal misdrijven van elken aard tegen te gaan.

Artikel 19 van dat privilegie bepaalde, dat alwie verlangde burger te worden, zich moest laten opnemen in een der dertien (1) ambachten, waarvan de bestuurderen, *raedtsluden*, hem zullen voorstellen aan den schout, de burgemeesters en schepenen der stad. Dezen zullen hem dan naar den inhoud der „aude carten" van 1284 afvragen tot welk gerecht hij behoort. Als hij dit zal hebben gekozen en geantwoord, zal het worden ingeschreven *daer des noet is*. Hij zal aan den schout en de burgemeesters hun wijn geven en ook zal hij trouw zweren aan den heer tot wiens jurisdictie hij behoort en aan de stad Maastricht, welker vrijheden en verordeningen hij helpen zal in stand houden. Eindelijk zullen de burgemeesters in naam der beide heeren en in hunnen naam, door hun gezworen *knapen*, zijne aanneming tot burger doen afkondigen aan het gemeentehuis (2).

Nadere verklaring verdient hetgeen hier bedoeld wordt volgens de „aude carte". Artikel 2 daarvan verklaart, dat alwie, zoo man als vrouw, behoort tot de kerken van O. L. Vrouw en St. Lambertus te Luik, O. L. Vrouw van Maastricht, O. L. Vrouw van Tongeren, O. L. Vrouw van Hoei en van Sint Oda te Amay, binnen Maastricht behoort tot de jurisdictie van den Prins-Bisschop van Luik. Als aanvulling daarop zegt artikel 13 dat wanneer een vreemdeling binnen Maastricht komt wonen en er burger wil worden, hem op zijn eed zal worden afgevraagd tot welke kerk *oft stoel* hij behoort; en wanneer hij dan verklaart te behooren tot eene der voornoemde kerken, zoo moet en zal hij blijven

(1) De ambachten, die van den beginne af 23 in getal waren, werden bij reglement van 2 October 1413 door hertog Anthonis tot 13 gereduceerd en bij ordonnantie van 12 Augustus 1420 van Jan IV, hertog van Brabant, op het oude getal van 23, teruggebracht.

(2) Louis Crahay, Op. cit. p. 155. — *Publications de la société historique et archéologique dans le duché de Limbourg*, tom. III, p. 354.

onder de jurisdictie van den Prins-Bisschop, in het tegenovergesteld geval, onder die van den Hertog van Brabant.

Hierop doelen zonder twijfel ook de uitdrukkingen: *et elegit ecclesiam sancti Mathie*, *sancti Johannis*, *sancti Martini* enz. welke wij vinden in het burgerboek van 1421—1444, na de vermelding van het ambacht waarin de nieuw geroepen burger was ingetreden. Dit burgerboek, blijkbaar dat der Brabantsche ingezetenen der stad, is vermengd met attesten.

De hierboven bedoelde plaats van inschrijving *daer des noet is*, wordt nader aangeduid in een raadsbesluit van 25 Juli 1469 en genoemd het *statboeck*.

Welke de hoeveelheid wijns was, die de nieuw geroepene den schout en burgemeesters vereeren moest, is ons niet gelukt te vinden.

Eene eigenaardige voorwaarde bij de aanneming tot burger werd vastgesteld bij raadsbesluit van 11 September 1469, bepalend, dat voortaan alwie tot burger wilde geroepen worden, moest geven een lederen emmer ter waarde van minstens een halven Rijnschen gulden, welke emmer dan op de „lanscroon", het gemeentehuis, in de daartoe bestemde plaats opgehangen werd (1).

Het is niet uitgesloten dat sommigen in de plaats van den emmer, zijn waarde in geld gaven, welk geld geheeten werd „portergelt". Dat geld werd in tijden van grooten nood wel eens voor andere doeleinden gebezigd dan voor het aanschaffen van een brandemmer. Dit blijkt uit een besluit van den raad van 26 September 1503, waarbij bepaald werd het „portergelt" bestemd tot het aanschaffen van een lederen brandemmer te „bekeren in anderen noetsaecken der stadt" (2). Het poortergeld werd bij raadsbesluit van 10 Januari 1639 gebracht op 3 gld. 10 stuiver, te betalen in handen van den Peymeester.

Ten slotte vorderde de gemeente, en te recht, van den nieuw te roepen burger een attest van goed gedrag van de plaats zijner herkomst, welk attest genoemd werd „*synen brieff*". Aan die voorwaarde werd nog al eens te kort gekomen, zoodat de

(1) Raadsnotulen deel 34, fol. 98 v.
(2) ibid. deel 37, fol. 151.

raad meermalen genoodzaakt was tot de vervulling daarvan aan te manen, zelfs met bedreiging het poorterschap niet te zullen bekomen; onder anderen bepaalde het raadsbesluit van 26 November 1437 dat voortaan niemand meer tot burger kon worden geroepen alvorens hij eerst „behoerlycke attestatien van syne conduyten" had gegeven (1), terwijl een besluit van denzelfden raad van 3 November te voren de overlegging van een attest van goed gedrag insgelijks vorderde en tevens bepaalde, dat de roeping tot burger volgens stadtsrechten alleen des Zaterdags zou plaats hebben (2).

Van die gebruiken en formaliteiten zijn enkele later in onbruik geraakt, zooals blijkt uit de Recessen der stad. Deze Recessen, die de geheele wetgeving en verordeningen der gemeente omvatten en in 1665 voor het eerst tot een geheel zijn gevoegd, handelen in *Capittel II* over de verhouding en de verplichtingen der burgers. De artikelen 7 tot 10 van dat *Capittel* behelzen de aanneming van nieuwe burgers. Het daarbij bepaalde komt hierop neer. Een vreemdeling, die zich te Maastricht metterwoon vestigen wil, zal het poorterschap moeten aannemen. Dit kan hij niet eerder bekomen, tenzij hij er zes maanden onafgebroken gewoond heeft en een attest van goed gedrag heeft overgelegd van de plaats zijner herkomst, of van zijn goed gedrag voor het gerecht kan getuigen; daarenboven moest hij de verklaring afleggen dat hij in zijn onderhoud en dat van zijn gezin kon voorzien door zijn ambacht of uit andere middelen, en hij en zijn gezin niet ten laste der gemeente of der burgers zouden komen. Vervolgens wordt van hem vereischt de opname in een der ambachten naar zijne keuze, waarvan de meesters verplicht zijn hem voor te stellen aan de hoogschouten en burgemeesters om in handen der eerstgenoemden den eed van getrouwheid aan de beide heeren der stad af te leggen en van laatstgenoemden, de wetten en verordeningen der stad te zullen nakomen en handhaven.

Hier wordt niet gesproken van het „portergelt" noch van den wijn, welke den schout en burgemeesters geschonken moest worden.

---

(1) Index der raadsnotulen.

(2) Raadsnotulen deel 33, fol. 67.

Ten jare 1678 deden de burgemeesters in de raadvergadering van den 5 December het voorstel om door het schenken van bijzondere voorrechten en vrijdommen vele vreemden tot de stad te trekken en het burgerschap te doen aannemen. De lezer oordeele zelf over dat voorstel, dat de raad ten volle beaamde:

„Op de propositie vande heeren Borgemeesters ofte het niet dienstigh en waare om dese stad meer ende meer te multipliceeren met inwoonderen, dat men daar toe een yder soude noodigen by affictie van byljetten (1) onder beneficie, dat deselve soude exempt syn van militaire belastinge voor den tyt van 6 achtereenvolgende jaaren mitsgaders vereerende het borgerschap aan die geene die het selve sullen begeeren geschoncken te hebben, alsoock vrydom voor den tyt van dry jaeren om alhier haar koopmanschap ende handtwerck t'exerceeren sonder gehouden te weesen in dien tyt de ambachten te koopen off te verkrygen. Is by den raedt gelaudeert en sal tselve diensvolgens overal by affictie van bieljetten bekent gemaeckt worden (2).

Wij willen nog een enkel woord melden over het verlies van het burgerschap. Dit kon verloren worden door vertrek uit de stad, of wanneer de burger een geheel jaar achtereenvolgens buiten de stad vertoefde zonder in de stad „vlamme ende vier te houden continuelyck", of ook door opzegging van wege de overheid tengevolge van het niet nakomen der vereischten of bij wijze van straf om politieke of andere redenen.

Collette in zijne handschriftelijke nalatenschap (3) heeft de volgende verklaring opgeteekend — jammer genoeg dat hij niet zegt van wanneer ze dagteekent — welke in een proces tusschen Lysbet Nipels en Lambertus Salm door meerderen afgelegd werd in tegenwoordigheid der Burgemeesters en der Commissarissen Instructeurs:

„Gehoort van den ouders en practisyns deser stadt, dat de gene die alhier voor borgers willen gehouden worden, dat deselve door hen selve off henne familie jaer inne ende uyt binnen dese stadt moeten huys houden, vier stooken, vlamme laten opgaen,

(1) Bij aanplakbiljetten.
(2) Raadsnotulen deel 58, fol. 16.
(3) Collectanea deel VI, fol. 558.

lieff ende leet metter borgerye hebben ende alle lasten helpen dragen. Ende indien sy een gansse jaer buyten de stadt blyven, dat sy alsdan van de borgerye en porterschap berooft syn ende op een nieuws moeten gelden, uytgenomen ioncgesellen die daer aff niet berooft worden, soo lange sy ongehuwet blyven, maer indien sy buyten de stadt gehuwen ende binnen jaers henne aen de Borgemeesters niet en presenteeren, dat sy alsdan oock berooft syn ende blyven van den borgerye en porterschappe".

Wij laten hier een drietal attesten van goed gedrag afdrukken, respectievelijk van 1488 September 30, October 9 en 1523 Juni 30, welke wij vonden in het burgerboek loopende over de jaren 1436—1481.

Universis et singulis presencia visuris Et precipue burgimagistris, proconsulibus et consulibus opidi Traiectensis Leodiensis diocesis Goedefridus Baeten et plebanus ecclesie parochialis sancti Nicolai dicti opidi Traiectensis Salutem in Domino. Noveritis quemdam Johannem Bremans, meum parochianum, latorem presencium fore virum bonorum nominis et fame et conversacionis honeste, filium sancte matris ecclesie nullo vinculo excommunicationis ab aliquo enormi crimine innodatum vel vicio suspectum. Quod vobis dominis et omnibus quibus interest sigillo dicte mee plebanie presentibus inpresso in veritatis testimonium significo. Datum anno Domini M° CCCC lxxx mensis Septembris die ultima.

Universis et singulis et presertim venerabilibus viris burgimagistris, consulibus opidi Traiectensis Leodiensis dyocesis ad quos presentes littere pervenerint Laurentius Clerx, presbyter officians ecclesiam parochialem sancti Johannis Baptiste opidi eiusdem, in Domino mutuam caritatem. Noveritis quod Henricus Cornely de Weert est meus parochianus, homo catholicus, vir boni nominis et fame, laudabilis conversacionis, non excommunicatus nec aliquo crimine enormi seu vicioso irretitus, Quod vobis venerabilibus vyris et omnibus quorum interest per sigillum dicte ecclesie presentibus impressum significo et confirmo. Datum anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo mensis Octobris die nona.

Anno XV[c] XXXIII den lesten dach Junii heeft sich erschenen inder pastorien der kercken van St. Niclaes bennen der Eerwerdigher stadt van Maestricht gelegen eyn eerbaer manspersone met naeme gheheyten Johan Jacobs van Hertten begeerde van mich als synen pastoer bescheitt ende ghetugenisse syns levens ende conversatie: van welliken ich schryve mich anders niet wetent (sic) dat her is eyn gode kersten mensche ende eyn ghehoersam kynt der heiligen Kercken ende bennen mynen weeten met eghens ban beknecht. In eyn zeker teken der waerheit hebbe ich dese cedule des ghetugenisse met myner eyger hant ghescreven ende aldus onderteykent.

Conrardus . . . . viceplebanus ecclesie S. Nicolai suprafate manu et signo propriis.

In dorso:

Johannes Jacobus van Herten exhibuit presentem litteram ultima Junii anno etc. XXXIII.

A° 1323.

Fol. I r. Isti sunt opidani qui satisfecerunt opido in hereditate assignata coram Henrico de Rosis et Liberto de Bergerhusen scabinis.

1320. Johannes Schefart de Oys assignavit xx solidos Leodienses annui census ad domum sitam apud atrium quam Lodewicus filius Johannis inhabitat et satisfecit oppido anno Domini M° CCC° XX° in die Servatii (1320 Mei 13).

Item Renerus de Fletingis, filius quondam Alexandri assignavit xx solidos Leodienses annui census coram Liberto de Bergerhusen et Johanne de Libra, scabinis, ad domum Ide relicte Johannis filii quondam Philippi cerdonis, voluntate et consensu Arnoldi dicti Hane, cuius fuerat ipse census, quem resignavit ipse Arnoldus et satisfecit opido in presentia Ide supradicte que promisit dare ipsum censum opido.

Item Rutgerus de Assele coram Henrico de Rosis et Waltero de Hogem, scabinis, posuit Libertum scabinum et Florentium Overstolzs, suum consanguineum tamquam debitores pro xx solidis Leodiensibus annui census, qui ad bona eorum hereditaria receperunt et promiserunt satisfacere opido pro ipso Rutgero.

Item coram Liberto de Bergerhusen et Johanne de Libra, scabinis, Henricus scultetus (?) assignavit xx solidos Leodienses annuatim recipiendos ad domum Henrici in Duobus Montibus ex opposito curie sue pro Theoderico de Mabertingen et satisfecit opido.

Item coram Florentio et Henrico de Yseren, scabinis, Gerardus de Mabertingen assignavit xx solidos census ad domum

quam inhabitat et satisfecit opido pro Lamberto filio Capelle de Mabertingen. Fol. I r.

Item anno Domini M° CCC° XXIII° feria secunda post Dyonisii (October 10) effectus est opidanus Marsilius filius quondam Marsilii de Udenkove, pro jure suo apponendo, fideiussores (?) Giso suus frater et Tilmannus de Bursen (?) ad pan... Fol. I v. 1323.

Item anno Domini M° CCC° XXIIII° feria secunda post Viti martyris (Juli 18) effecti sunt opidani Traiectensis Arnoldus et Godefridus dictus Wythe dicti Pagde fratres; fideiussores pro iure eorum appendo Henricus Sac pro XX solidis, ut asseruit et Godefridus dictus Morseil integraliter pro dicto jure ipsorum. 1324.

Baldewinus de Wange, flockenarius (1), opidanus effectus est; fideiussor eius Egidius pyncerna in domo pretorii pro X marcis apponendis anno Domini M° CCC° XIIII° in octava Purificationis (1315 Februari 9) (2). Fol. III r. 1315.

Item Arnoldus de Hellenyurs (3) effectus est opidanus,

(1) Het woord flockenarius is onbekend aan Du Cange, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae Latinitatis*. Wellicht komt het af van *flocca, floccus, flocus*, dat volgens voornoemden Du Cange is: een monnikskleed met breede mouwen; *monachorum vestis quas amplas habit manicas, vulgo froc*. Van dit laatste woord stamt af *frockenaer* dat beteekent volgens E. Verwys en J. Verdam *Middelnederlandsch woordenboek*, iemand die een „*froc*" van de stad ontvangt, die zijn bovenkleeding niet zelf behoeft te bekostigen. Wellicht beteekent het hierboven vermelde *flockenarius* hetzelfde.

(2) Hier is de Paaschstijl gebezigd. — Deze stijl waarbij het nieuwe jaar met Paschen begon, juister gezegd met Paasch Zaterdag na de wijding der paaschkaars, werd te Maastricht gebruikt van af omstreeks 1230 tot ongeveer 1388. Men raadplege daarover ons artikel: *Bijdrage tot de geschiedenis der tijdrekenkunde te Maastricht in de middeleeuwen* in: *Publications de la société historique et archéologique dans le Limbourg* deel 42 bl. 212 en als inleiding van het tweede deel onzer *Schepenbrieven van het kapittel van St. Servaas te Maastricht*. De daar aangehaalde bewijzen voor het gebruik van den Paaschstijl kan nog vermeerderd worden met een van 1383 vermeld op fol. 31 verso van ons burgerboek: — Item anno Domini millesimo CCC^mu octuagesimo tercio prout adhuc scribitur *de consuetudine dicti opidi Traiectensis secundum quam* DATA IN PASCHA renovatur. . . .

(3) De woorden *Item Arnoldus* de Hellenyurs zijn doorgehaald en met eene latere hand de geheele aanteekening.

Fol. III r. 1315. fideiussor Wilhelmus de Ruchlar dictus advocatus Traiectensis M° CCC° XIIII° in crastino beati Gregorii pape (1315 Maart 13).

Item Rutgerus de Assele effectus est (1) opidanus eodem anno XV (2) maritus Mechtildis relicte Johannis Crusen feria quinta post Georgii martyris (April 24); fideiussores Libertus de Bergerhusen, scabinus, Henricus de Hasse consanguineus et Herbertus suus sororius.

Item Wilhelmus de Hoburne effectus est (3) opidanus eodem anno quinto decimo feria secunda post Galli abbatis (October 20); fideiussores Rolandus de Fraypont, Johannes Manesin, Renerus Dulway pro x marchis apponendis.

Item Walterus dictus Stome effectus (4) est opidanus ipso anno feria quarta ante Severini episcopi (October 12); fideiussores Libertus de Bergerhusen, scabinus, et Florentius Overstolzs pro x marchis apponendis.

Item Arnoldus de Hoburne et Baldewinus de Jupenella (5) effecti sunt opidani ipso anno in crastino beati Severini episcopi (October 24); fideiussores Henricus de Sancto Petro, Wilhelmus de Hoburne et Theodericus de Oys, scultetus, pro x marcis apponendis.

1316. Item ipso anno Stasemus de Tungris, mercenarius (6), effectus est opidanus feria sexta ante conversionem Pauli (Januari 22); fideiussor Paulus mercenarius pro x marcis apponendis.

Item ipso anno Johannis dictus Hanuuq (?) de Kaster (7)

(1) De woorden *Item* tot en met *effectus est* zijn doorgehaald.
(2) Het getal xv is later erbij geschreven om aan te duiden dat het jaar niet 1314 maar 1315 is.
(3) *Item* tot en met *effectus est* zijn doorgehaald.
(4) De woorden *Item* tot en met *effectus est* zijn doorgehaald.
(5) *Baldewinus de Jupenella* doorgehaald.
(6) *Stasemus* tot en met *mercenarius* insgelijks doorgehaald.
7) De woorden *Johannis* tot en met *Kaster* zijn doorgehaald, later het geheele.

effectus est opidanus feria secta post Agathe (Februari 12) et aponet x marcas et hoc recepit supra bona sua in Traiecto. Fol. III r.

Godefridus de Canne, effectus est opidanus Traiectensis domini ducis cum sua parentela. Fol. III v.

Item dominus Johannes de Pytershem, miles, effectus est opidanus; fideiussor Gerardus de Rolingis nomine suo M° CCC° XVI° in crastino Epyphanie (Januari 2) (1). 1317.

Item Johannes Campengeon de Leodio effectus est opidanus; fideiussor Henricus de Sancto Petro nomine suo in crastino Agathe virginis eodem anno (Februari 6) (2).

Item Winekinus de Viseto, frater Johannis, effectus est opidanus eodem anno in die Valentini episcopi (Februari 14).

Item Johannes Schone de Viseto ipso anno et die effectus est opidanus; fideiussor Henricus scultetus de Duobus Montibus eorum amborum.

Item Johannes filius Gosuini Quade (?) de Viseto (3) effectus est opidanus eodem anno et die beati Valentini; fideiussor ipse Henricus scultetus.

Item ipso anno et die dominus Johannus Haspengouwere, miles, effectus est opidanus; fideiussor idem Henricus (4) scultetus de Duobus Montibus et Winekinus de Viseto.

Item Johannes Scheyfart ipso anno in die palmarum (Maart 27) effectus est opidanus; fideiussor Lodewicus Caseus,

---

(1) Het jaar en dag zijn later bijgevoegd.

(2) Het jaargetal en dagteekening zijn van eene latere hand.

(3) De woorden *Item* tot en met *Viseto* zijn doorgehaald en er boven geschreven: qui Johannes de Viseto positus est ad locum pistrinum.

(4) De woorden *die* tot en met *Haspengauwere* zijn doorgehaald.

Fol. III v. scabinus, socer suus; postea (1) assignavit XX solidos ad bona Lodewici apud atrium (2).

Item Godefridus Quacelthere de Oys anno Domini M° CCC° XVII° dominica post Tyburcii (April 17) effectus est opidanus; fideiussit bona sua sita in Wich.

Item anno Domini M° CCC° XVII° in die (3) Nativitatis beate Virginis (September 8) Conradus de Hoghem (4) effectus est oppidanus; fideiussit bona sua sita in Wich.

Item Lambertus de Mabertinge filius Capelle effectus est opidanus anno Domini M° CCC° XVII° in die beati Martini hyemalis (November 11); inde sunt fideiussores pro [jure] apponendo Johannes filius Winandi Gruter suus sororius et Gerardus de Mabertingen in foro lingnorum (5).

Theodericus de Mabertingen effectus est opidanus Traiectensis anno Domini M° CCC° XVII° in crastino beate Lucie virginis (December 14); fideiussor pro apponendo iure suo Henricus de Duobus Montibus.

Fol. IV r. 1318. Item anno Domini M° CCC° XVII° in die Mathie apostoli (6) (Februari 24) effectus est opidanus Johannes de Susgen, filius Conradi; pro iure suo apponendo infra annum sunt fideiussores Manegoldus (7), Olbertus de Hese et Muschart supra Monetam.

---

(1) *Postea* en volgende woorden zijn later bijgevoegd.

(2) *Atrium* = het Vrijthof.

(3) Er stond *Dominica post* (Zondag na het feest van O. L. Vrouw Geboorte); die woorden zijn doorgehaald en er boven geschreven *in die*.

(4) De naam is doorgehaald.

(5) *Forum lignorum* = de Houtmarkt. De Houtmarkt was dat gedeelte van de tegenwoordige Groote Markt, dat aan de buitenzijde van den ouden wal, die van de Groote naar de Kleine Gracht dwars over de markt liep, gelegen was; het binnen gedeelte van de markt noemde men *Saterdachs markt*, omdat aldaar evenals heden nog des Zaterdags de markt der veldproducten gehouden werd.

(6) De woorden in die Mathie apostoli zijn er boven geschreven.

(7) Een Manegoldus, zoon van Renerus gezegd Manegolt, droeg 3 April 1311, met toestemming zijner echtgenoote en kinderen aan den kanunnik van St. Servaaskerk,

Item ipso anno et die Gosewinus de Gozenhoven (1), opidanus effectus est; pro iure suo fideiussor est Henricus de Lychtenberg. Fol. IV r.

Wilhelmus de Eylen, effectus opidanus Traiectensis est anno Domini M° CCC° XVIII° feria quarta post Georgii martyris (April 26); pro jure suo apponendo sunt fideiussores Johannes Scheyfart de Oys, Renerus de Mosa et Johannes dictus Quaede.

Item eodem anno in crastino beati Laurenty (Augustus 11) Ida relicta Stascini de Here effecta est opidana, fideiussit bona sua ad speculum (2).

Item in crastino Remigii (October 2) effectus est eodem anno Domini M° CCC° XVIII° Stascinus opidanus; pro jure suo apponendo fideiussit bona sua in Wich.

Item eodem anno Domini Sabbato post Lucie (December 16) effectus est coopidanus Theodericus de Yseren; fideiussor Rutgerus de Lodenake pro jure apponendo.

Item ipso anno et die predictis Conradus de Hogem, carpentarius, effectus est opidanus; fideiussor Macarius de Hogem pro iure apponendo.

Item Adam domicellus de Haren effectus est opidanus Traiectensis eodem anno in crastino Letare Jherusalem (Maart 19); fideiussores Johannes Scheyfart et Renerus de Mosa; pro jure suo postea assignavit aquam (?) suam dictam *salmeworp* et terram sibi adjacentem pro se et Anna matre sua. 1319.

Johannes de Gandavo, op $1^1/_2$ bunder en $5^1/_2$ roeden bouwland in een perceel gelegen achter de hoeve *Scarweyre* onder het rechtsgebied der proostdij van die kerk.

(1) Een Goswinus de Gosenhoven, ridder, gehuwd met Katharina.... wordt vermeld in 1323, in welk jaar hij bij schepenbrief van 12 Maart meerdere cijnzen overdroeg aan Johannes Withuys, lakenscheerder te Maastricht. Hij had een zoon insgelijks Goswinus geheeten.

(2) De Spiegel, een uithangbord.

Fol. IV r. Item eodem anno dominica post Epyphaniam Domini (Januari 7) effectus est Arnoldus de Synpirs, filius Gisonis quondam de Viseto, opidanus Traiectensis; fideiussores pro jure suo apponendo Johannes dictus Scheyfart de Oys et Johannes dictus Quaede de Wic.

Fol. IV v. Rutgerus de Udenkoven filius Georgii quondam effectus est opidanus anno Domini M° CCC° XVIII° in crastino Annunciationis beate Virginis (Maart 26); pro jure suo Walramus Bille.

Item anno Domini M° CCC° XIX° Sabbato ante Viti martyris (Juni 9) effecti sunt opidani fratres de Valle dicti Sach, Gerardus et Johannes (1); inde sunt fideiussores consangwinei eorum Johannes et Henricus fratres, filii Henrici quondam Sach, pro jure eorum appronendo.

Item Henricus filius Marie de Ambey effectus est opidanus Traiectensis eodem anno.

Item domina de Haren, Nesa, mater Ade, effecta est ipso anno opidana Traiectensis et posuit fideiussores pro jure suo apponendo Henricum de Duobus Montibus et Johannem de Libra, scabinos.

Item Johannes de Rode, sororius Florentii Overstolzs anno Domini M° CCC° XIX° effectus est opidanus dominica post Egidii (October 2); inde fideiussor pro jure suo apponendo idem Florentius Overstolzs.

---

(1) Van de familie Sach, Sack, Sagh, Sac vinden wij vermeld: Sac, Henricus 1310, 1316, 1323; — Johannes priester, 1372, 1375; — Johannes provisor der arme scholieren van St. Servaaskerk te Maastricht in 1374: — Wiricus 1337; — Sach, Henricus 1346, 1361; — Johannes, 1368, 1373; — Johannes beneficiant van het altaar ter eere van den H. Judocus in de St. Servaaskerk te Maastricht, 1359, 1362; — Johannes schepen dier stad in 1356, 1359, 1361; schepen van Lenculen 1393, 1395, 1398.

Item Renerus de Bredeloy (1) effectus est opidanus anno Domini M° CCC° XIX° feria quarta post Epyphaniam Domini (1320 Januari 8) et assignavit xx solidos census ad bona sua supra forum Sabbati (2). Fol. IV v. 1320.

Item eodem anno feria quarta post octavam Epyphanie Domini (Januari 15) Johannes dominus de Pytershem effectus est opidanus Traiectensis et pro jure suo apponendo fideiussor est Henricus de Duobus Montibus scultetus in Traiecto.

Arnoldus de Sancta Margareta effectus est opidanus eodem anno in vigilia beati Petri ad Cathedram (Februari 21); pro jure suo apponendo fideiussor Henricus de Duobus Montibus (3), scultetus.

Tilanus de Muntenaken effectus est opidanus eodem anno feria sexta ante Gertrudis virginis, pro jure suo apponendo obligavit bona sua in Traiecto sita.

Wilhelmus filius quondam Waltelini in claustro sancti Servatii effectus est opidanus anno Domini M° CCC° XX° dominica post Ambrosy (April 6), fideiussit bona sua in Traiecto.

Item eodem anno dominus Wilhelmus de Hamele, miles, sabbato ante Walburge (April 26) effectus est opidanus; pro jure suo apponendo sunt fideiussores Johannes de Mulken (4) scabinus et Aurelius de Elderen supra bona sua.

Item ipso anno XX° dominica ante Walburge (April 27) dominus Wilhelmus de Leuthe, miles, effectus est opidanus; fide- Fol. V r.

(1) Een naamgenoot Reynerus de Breydelo komt in 1361 voor als kapelaan van St. Servaaskerk.

(2) De Zaterdagsmarkt, zie hiervoor noot onder bl. 322.

(3) Deze heette Henricus de Loë of Loy, en woonde te Tweebergen (Duobus Montibus); van daar zijn naam *de Duobus Montibus*. Hij was Brabantsch hoogschout en als zoodanig vermeld van 1317—1326. (*Maasgouw*, 1890—1891 bl. 90).

(4) Jan van Mulken, ridder, was Brabantsch schepen van Maastricht. Volgens den heer Franquinet (*Publications* . . . . deel XIV bl. 135) van 1321 tot 1334. Uit het bovenstaande blijkt dat hij die waardigheid reeds een jaar vroeger bekleedde.

Fol. v r. iussor Mech de Susgen pro jure suo apponendo supra bona sua.

Item eodem anno feria tercia post Tyburcii et Valeriani (April 15) effectus est Theodoricus de Oys opidanus Traiectensis; bona sua sita apud capellam sancti Jacobi (1) in Traiecto titulo obligavit opido.

Item Arnoldus dictus Noyst effectus est opidanus in crastino beati Viti martyris (Juni 16); fideiussores census sui quos habet ad bona filiarum Penres et ad bona Johannis dicti Hertoyge, fullonis, pro marcha apponenda.

Item eodem anno effectus est opidanus Traiectensis sabbato ante Egidii abbatis (Augustus 30) Theodericus filius Theoderici de Viseto; fideiussores pro jure suo apponendo Johannes filius Gerardi quondam de Boxberg (2) et Johannes frater Macary de Wyc na . . . in Fletingis.

---

(1) De kapel van den H. Jacob was gelegen op den hoek der Breede- en der St. Jacobsstraat. Aan die kapel was verbonden of liever zij was verbonden aan een gasthuis dat diende ter herberging van de pelgrims, die in de 13e en 14e eeuw door Maastricht trokken op hun bedevaart naar St. Jacob van Compostella in Gallicië. Toen in latere eeuwen die bedevaart niet meer gevolgd werd, sloot het kapittel van St Servaas het gasthuis en voegde de inkomsten ervan bij die van St. Servaasgasthuis. De kapel evenwel bleef voor den eeredienst geopend; zij was nog al ruim; na de capitulatie der stad in 1632 diende zij tot parochiekerk in de plaats van de St. Janskerk tot aan het einde van het oud-regiem met onderbreking der jaren 1673—1678. In 1675 heeft er eenigen tijd gerust en werd er vereerd het miraculeus beeld van de „Sterre der Zee", thans hoogelijk vereerd in de O. L. Vrouwenkerk, toen het in dat jaar van uit Tongeren teruggebracht was.

(2) In een schepenbrief van 12 November 1345 vinden wij vermeld een Johannes de Boxberch, gehuwd met Katharina, dochter van Arnoldus de Scarne en Dilla, welke laatste in dat jaar weduwe was. Bij die schepenbrief droegen Dilla, Johannes en dezes schoonbroeders Raso en Johannes over aan de broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk eene jaarlijksche rente van 7 Luiksche schellingen. — Een Gerardus de Boxberg droeg bij schepenbrief van 6 October 1285 over aan het kapittel van St. Servaas eene jaarlijksche rente van 18 Luiksche schellingen ten behoeve van 6 altaren in die kerk gelegen en bij schepenbrief van 5 April 1319 stelt Gerardus de Boxberg, zoon van wijlen Franco zich borg voor Robertus genaamd Bert, zoon van wijlen ridder Lambertus Gruyart, die eene jaarlijksche rente van 10 Luiksche schellingen en 1 kapoen opdraagt ten behoeve van 3 altaren in de St. Servaaskerk gelegen (zie P. Doppler: *Schepenbrieven van St. Servaaskapittel deel I bl.* 9, 90, 224).

Item eodem anno in vigilia Thome apostoli (December 20) Fol. v r.
effectus est Henricus Reych de Uteren (1) opidanus Traiectensis; fideiussor Henricus de Brede dictus de Cruce pro jure apponendo.

Gerardus de Boxberg effectus est opidanus Traiectensis 1321.
eodem anno in die beati Vincenty martyris (1321 Jan. 22) fideiussit bona sua in Trajecto.

Item eodem anno in nocte beati Ambrosy (April 3) effectus est opidanus Bruno de Fletingis (2), gener Waltgeri pistoris; fideiussor ipse Waltgerus pro jure suo apponendo.

Item Symon de Aquis dictus de Corvo ipso anno effectus est opidanus; fideiussor Gobelinus factor pilleorum (3) in Wic.

Item anno Domini M° CCC° XX° primo feria sexta ante Servacii episcopi (Mei 8) est effectus opidanus Johannes filius quondam Johannis de Kestele in Traiecto; fideiussores Macarius, Giselbertus dictus Bolle de Fletingis fratres sui et Arnoldus Hane de Kestele (4).

Item eodem anno feria secunda ante Servatii episcopi (Mei 11) effectus est opidanus Traiectensis Macarius frater supradicti Johannis de Kestele; fideiussores ipse Johannis frater, Giselbertus Bolle de Fletingis et Arnoldus Hane de Kestele.

Item eodem anno primo in octava beati Servatii (Mei 20) effectus est opidanus Traiectensis Godefridus de Nederbruch; fideiussit bona sua hereditaria pro jure apponendo.

---

(1) Neeroeteren?
(2) Een Bruno de Fleytingis stichtte voor zich en zijne echtgenoote met 2 schellingen 's jaars een jaargetijde bij de broederschap van kapellanen, dat op 20 September in het necrologium staat ingeboekt.
(3) Hoedenmaker.
(4) *Kestele* = Kestelt gehucht van Veldwezelt.

Fol. v v. Item eodem anno dominica post Processy et Martiniani (1321 Juli 5) Henricus de Hallenbay se transtulit ad ducem in Traiecto et postea effectus est opidanus Traiectensis et pro jure suo posuit domum suam in capunstrate.

Item eodem anno in vigilia Mychaelis (September 28) effectus est opidanus Lambertus filius Gualteri (?) dicti Wrede de *Walt-wilre;* fideiussor Johannes de Wilre pro jure suo apponendo.

Item eodem anno in die Francisci (October 4) effectus opidanus Lambertus de Udenberg; fideiussores pro suo jure apponendo Johannes suus frater, Johannes de Lyre.

Item Henricus dictus Witken de *Rosmere* eodem anno in vigilia Symonis et Jude Apostolorum (October 27); fideiussores pro jure apponendo Johannes de Lyre supra montem sancti Servaty, Petrus de Lenculis ronre (sic) et Conradus de Rosmere, sororius ipsius Henrici Witken.

1322. Item in eodem anno Sabbato post Epyphanie Domini (1322 Januari 9) effectus est opidanus Gerardus dictus Manschone filius Arnoldi Quade de *Rosmere*, pro jure suo apponendo infra annum et diem sunt fideiussores Johannes de Libra, scabinus, et Tilmannus de Rosmere, scriptor opidi (1).

Item Wilhelmus de Rendelburne effectus est opidanus Traiectensis anno Domini M° CCC° XXII° in die Barnabe apostoli (Juni 11); fideiussor Giselbertus Bolle de Fletingis (2) pro apponendo suo jure.

---

(1) Tilmannus de Rosmere komt als *scripor oppidi*, secretaris der gemeente nog voor in 1323, in welk jaar hij uitvoerder was van het testament van Tilmanus de Ytteren, clericus, met Jacobus *corduenarius*. Bij schepenbrief van 27 April van dat jaar droegen zij in die hoedanigheid over aan de broederschap van kapellanen der St. Servaas eene jaarlijksche rente van 5 Luiksche schellingen.

(2) Een Giselbertus Bolle van Vleytingen komt voor in een schepenbrief van Maastricht van 23 November 1329, waarbij van hem gezegd wordt dat hij woonde in een huis in de Hoenderstraat.

Item ipso anno Domini M° CCC° XXII° feria secunda ante Viti martyris (Juni 14) Nicolaus de Waltwilre filius Thome (1) effectus est opidanus Traiectensis; fideissor Johannes de Wilre cerdo (2), pro jure apponendo. Fol v v.

Item anno predicto Sabbato post Petri et Pauli apostolorum effectus est opidanus dominus Wilhelmus de Goere, miles, debitor una secum Libertus supra Atrium, pro jure apponendo.

Item domina Nesa de Goere mater ipsius domini Wilhelmi effecta est opidana in Traiecto in dominica ante Assumpcionem Virginis (Augustus 8) eodem anno; fideiussor pro jure suo apponendo Godefridus Boghm de *Grunselt* (3).

Item anno Domini M° CCC° XX° secundo Luce ewangeliste (October 18) effectus est opidanus Thilmannus de Bursen et fideiussor pro jure Lambertus Strodel.

Item eodem anno feria sexta ante Simonis et Jude (October 22) effectus est opidanus Willelmus de Bride; fideiussor Johannis Musghe, cerdo, pro jure suo.

Item anno Domini M° CCC° XX° tercio feria tercia post Marci ewangeliste (April 26) Johannes de Elsbruch effectus est opidanus Traiectensis et pro jure suo apponendo est fideiussor Jacobus dictus Coppin supra novum oppidum frater Johannis Rufi. Fol. VI r. 1323.

Item eodem anno in Ascensione Domini feria quinta post Inventionem sancte Crucis (Mei 5) effectus est opidanus Traiectensis Johannes filius Henrici Robini in Rodere apud Ytthere; fideiussores pro jure apponendo Rutgerus de Molenheim, Henricus Reych et Jacobus de Wic, pistor.

---

(1) De woorden *filius Thome* zijn er boven geschreven.
(2) *Cerdo* = leerlooier.
(3) Gronsveld.

Fol. VI r. 1323. Item eodem anno XX° tercio effectus est opidanus Traiectensis Lambertus de Leythoven; fideiussores Renerus frater ipsius Lamberti, Johannes de Reichem supra forum lingnorum ac Johannes dictus Witterman (1) pro jure suo apponendo feria quinta port Servatii episcopi (Mei 19).

Item eodem anno Sabbato post octavas beati Servaty episcopi (Mei 21) effectus est oppidanus Johannes de Werte dictus de Raderwenne; fideiussor pro jure Johannes de Werthe, corduonarius (2).

Item eodem anno Joannes Veken de *Redekem* (3) effectus est opidanus feria quinta ante divisionem Apostolorum (Juli 14); fideiussores pro jure Arnoldus de Bursen et Godefridus de Kaster (?!).

Item ipso anno Wilhelmus de Lutte dictus de Velde effectus est opidanus in divisione Apostolorum (Juli 15); sunt debitores pro jure apponendo Johannes de Molenhem (4) et Johannes de Lutte.

1326. Item anno Domini M° CCC° XX° quinto feria secunda (1326 Januari 6) effectus est Godefridus de Mayo opidanus Traiectensis; fideiussor pro jure suo apponenendo Libertus de Bergerhusen scabinus (5).

Item anno Domini anno M° CCC° XXV° in die beate Gertrudis (1326 Maart 17) effectus est opidanus Henricus de Wydoi, tincor, pro jure suo apponendo sunt fideiussores Johannes de Fletingis, cerdo, et Henricus filius Henrici supradicti.

---

(1) In het necrologium der broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk komt op 27 Augustus voor het jaargetijde van Johannes gezegd *Wicterman*, dat omstreeks 1350 gesticht werd met eene jaarlijksche rente van 5 schellingen.

(2) Schoenmaker.

(3) Reckheim.

(4) Een Johannes de Molenheym komt in 1319 voor als testamentaire uitvoerder van Walramus in een schepenbrief van 28 December, terwijl een gelijknamige, wellicht hij zelf, zich 19 April 1323 borg stelt voor Gisekinus, den zoon van Walramus, zoon van wijlen Billa.

(5) Libertus de Bergerhusen komt als schepen van Maastricht voor reeds in 1317 en van den Vroenhof in 1316.

Item anno Domini M° CCC° XXVI° feria secunda post Inventionem sancte Crucis (Mei 5) effectus est opidanus Johannes de Brogele, filius Conradi de Eisde; fideiussores Wilhelmus de Susgen pro jure suo apponendo. Fol. VI r. 1326.

Item eodem anno in crastino Philippi et Jacobi apostolorum (Mei 2) effectus est opidanus Wilhelmus de Stenvorde, frater domini de *Pytershem;* fideiussor pro jure suo Egidius de Heppenart. Fol. VI v.

Item Beatrix relicta Wilhelmi de Mersene eodem anno effecta est opidana supra hereditatem suam in fero segetum (1) penes bona Godefridi de Mersene, in crastino beati Laurentii (Augustus 11).

Item eodem anno fiebat opidanus Gherardus de Nuecthen, dictus de Inferno feria sexta ante Bartholomei (Aug. 22) . . . fideiussores Henricus dictus Bovier, cervisiator (2), et Johannes (?) dictus Rode, pellifex (3), de Nuecthe, pro marcha ut solitum est.

Item eodum anno feria sexta post Dyonisy (October 10) effectus est opidanus Henricus, carpentator (4), qui habet filiam domini Henrici de Gudenghoven, militis, ex latere sinistro fideiussores receptor quondam de Loys et Wilhelmus Craye pro jure apponendo sicut moris est adjacendum.

Item eodem anno dominica ante Martini (November 9) Johannes Proyt de Wyfsete (5) effectus est opidanus; pro jure apponendo fideiubebant Henricus de Atrio cum panno meliore et Johannes Riddere supra forum lingnorum.

---

(1) De graanmarkt die gelegen was achter de O. L. Vrouwenkerk, tusschen het koor en de huidige Helstraat.

(2) Brouwer.

(3) Bontwerker.

(4) Wagenmaker.

(5) Wellicht voor *Wyssete*, *Viseto*, *Viseto Campi* = Veldwezelt.

Fol. VI v. 1326. Item anno supradicto in die beati Nicolai episcopi (December 6), effecti sunt opidani in Traiecto Giselbertus de Vlecke et suus filius Giselbertus; pro jure eorum apponendo Henricus Happart, Hermannus Scule et Renerus dictus Meywe, sciendium est quod postea Giselbertus se dictaverit ad dominum ducem.

1327. Item anno supradicto in die feria sexta post Annunciacionem beate Virginis (Maart 27) effectus est opidanus Johannes dictus Engelre de *Herderen*, carpentarius; fideiussor pro jure apponendo, ut moris est, Lambertus ...... Ogeri, advocati, et intrabit opidum manendi infra hinc ad octavam Pasche (19 April).

Fol. VII r. Item anno domini M° CCC° XXVII° effectus est opidanus Johannes de Bursen factor cyrrcecarius (?); fideiussor pro jure apponendo Johannes cervisiator de Utengreven feria sexta ante Martini hyemalis (November 6).

1328. Item feria quinta ante Antony (Januari 14) Henricus Crencken cum una manu effectus opidanus ipso anno supradicto; pro jure suo apponendo fideiussores Tilmannus de Rosmere et Egidius de Heppenart.

Item Sabbato ante dominicam qua cantatur Invocavit (1328 Febr. 21) Rodulphus dictus Rouuer de Groten Rake cum una manu effectus est opidanus ipso anno supradicto; pro jure suo apponendo fideiussores Giselbertus dictus Bollo de Lichtenborch et Lambertus maritus Elisabet, filie primogenite Arnoldi de Mosa, venditor lignorum, infra octavam Pasche (vóór 10 April 1328).

Item anno Domini M° CCC° XX° septimo Sabbato ante Invocavit me (Februari 20) effectus est opidanus Giselbertus Bullo de Lychtenberg; fideiussor Bollo de Fletingis pro jure apponendo infra annum et octavam Pasche.

Jacobus de Leuthe dictus de Syghene effectus est opidanus

anno octavo feria quinta ante Remacli (September 1); debitores Fol. VII r.
Arnoldus Nust et Lambertus de Rolingis (1), scabini, pro jure 1328.
suo infra annum apponendo.

Item anno Domini M° CCC° XX° octavo in crastino Remigii (October 2) effectus est opidanus Colinus dictus Frepont et persolvit jus suum pro quo fuit fideiussor Johannes de Libra.

Anno Domini M° CCC° vicesimo nono feria tertia post domi- 1330.
nicam Invocavit (Februari 27) effectus est opidanus Wilhelmus filius Philippi de Wilre; supra bona sua Lenculensia assignavit unam marcham.

Anno Domini M° CCC° XXX° feria sexta ante beati Servatii episcopi (Mei 11) effectus est oppidanus dominus Gerardus de Marcha, miles, dictus de Redekeim (2) apponet x marchas Leodienses infra annum; fideiussor Wolterus Prumart.

Item anno jamdicto feria sexta ante Omnium Sanctorum (October 26) effectus est opidanus Ogerus de Haren, armiger; fideiussor Henricus de Yseren pro jure suo (3).

Item eodem anno jamdicto in die beati Huberti (November 4) effectus est opidanus Hermannus de Woenrode fideiussor Henricus de Lorte pistor.

---

(1) Lambertus de Rolingis komt als schepen van Maastricht voor in acten van 1309 tot 1327.

(2) Gerard de la Marck, ridder, was zoon van Engelbert I graaf de la Marck en diens tweede echtgenoote Elisabeth, dochter van Dirrik I heer van Valkenburg. Als heer van Obbicht was hij leenman van Jan III hertog van Valkenburg, welke heerlijkheid hij verkocht aan Godfried II heer van Heinsberg. In 1317 werd hij heer van Reckheim wat hem recht gaf op de voogdij van Fize-le-Marsal. Hij wordt nog genoemd in 1344 doch schijnt een hoogeren ouderdom bereikt te hebben. Zijne echtgenoote was Elisabeth de Dommartin de Neufchâteau, met wie hij twee dochters had. (J. de Chestret de Haneffe. *Histoire de la maison de la Marck y compris les Clèves de la seconde race*, p. 13, 14.)

(3) Zou deze zijn Ogier III, die in de genealogie de heeren van Haren vermeld wordt als ridder en schout der Hertogen van Brabant van de stad Maastricht in 1293 (?).

Fol. VII v. Item Mathyas de Else, frater Godefridi Raets, tinctoris,
1330. effectus est opidanus anno Domini M° CCC° tricesimo in die Innocentium martyrum (December 28); fideiussor pro suo jure Thylmannus de Rosmer receptor episcopatus Leodiensis.

1331. Anno Domini M° CCC° XXX° primo effecti fuerant opidani Thomas et Johannes fratres filii Absloens feria tercia ante Nativitatem beate Marie Virginis (September 3); fideiussores Johannes super Cellarium, Godefridus de Vleitingen, tinctor (1), et Goffinus qui fuit frater sancti Anthonii (2).

1332. Anno Domini M° CCC° tricesimoprimo in crastino beate Gertrudis virginis (Maart 18) effectus est opidanus Giso dictus Bech de *Montenaken;* fideiussores Arnoldus Hane (3), scabinus, et Johannes eius pater pro appositione.

1333. Anno Domini M° CCC° tricesimotercio feria sexta post beati Ambrosy (April 9) effectus est opidanus Gerardus dictus Plets; fideiussor et condebitor Florentius dictus Overstont (4) pro marca emenda more solito.

Item anno jamdicto effectus ut opidanus Johannes frater Reneri de Herborgh (5) et fideiussor eius idem Renerus pro appositione.

(1) Verver.

(2) Religieus der Antonieten, die zich in 1309 te Maastricht vestigden in de straat naderhand naar hunnen patroon den H. Antonius abt, de St. Antoniusstraat genaamd.

(3) Hane, Haen, Haene. Als schepen vinden wij hem nog vermeld in 1354. Zijn zegel: Twee aan het benenedeneind elkaar kruisende bloementakken, in het vrijkwartier een dwarsbalk van sabel, waarop rechts een naar rechts gewende haan; randschrift: *S. . . . rndi Haene . scabi.*

(4) Florentius genaamd Overstont en zijne echtgenoote Elisabeth, stichtten bij schepenbrief van 4 Juni 1332 bij St. Servaaskapittel een jaargetijde voor Hildebrand Rode (Ruffi, de Lubeke met 20 Luiksche schellingen 's jaars. Dit jaargetijde werd op 28 Mei gehouden en is aldus vermeld in het necrologium: *Commemoratio Hylbrandi Rufi, xx solidos, socii et officiati* II *denarios.*

(5) Bij schepenbrief van 13 December 1355 schonken Reynerus de Herborch en zijne echtgenoote Maria eene rente van 20 schellingen 's jaars aan het altaar ter eere van de H.H. Georgius martelaar, Quirinus en Ewaldus in de St. Servaaskerk te Maastricht en eene van 5 schellingen aan de armentafel van den H. Geest, welke renten zij 30 Januari te voren bekomen hadden.

Anno Domini M° CCC° tricesimotercio effectus est opidanus Lambertus de Mobertinggen sororius Johannis Gruter (1), nostri conscabini; pro iure suo apponendo sunt fideiussores Godefridus Gruter magister communitatis (2), Renerus dictus Melys et Henricus de Mabertingen (3) supra forum lignorum. Fol. VII v. 1333.

Nos Florentius, Henricus de Rosis, Henricus de Yseren et Arnoldus Nuest interfuimus tanquam scabini, ubi Johannes dictus Pobeyn, frater Arnoldi de Oborne, ex una parte promisit supra pandonem centum et quinquaginta librorum nigrorum Turonensium nullum facere dampnum quovismodo alicui nisi interdicet antea per spatium trium dierum; una secum condebitores Arnoldus de Oborne et Reinerus Dolway (4).

Tempore quo Johannes Lupus junior fuerat magister communitatis xl quinto. Fol. XIIII r.

Anno Domini millessimo CCC° xl quinto feria quinta ante festum beati Huberti episcopi et confessoris (November 3) Gyso dictus Hout de *Sittert* effectus est oppidanus domini ducis; magister Johannes chyrurgus est fideiussor pro marcha infra annum et diem apponenda, more solito. 1345.

Anno Domini Millesimo CCC° xlsexto dominica ante festum beati Jacobi apostoli (Juli 23) domina Yda relicta domini Wynandi de Dyeteren, militis, effecta est oppidana domini ducis, assignavit marcam suam ad domum suam quam inhabitat, sitam in lata platea (5). 1346.

---

(1) Hij was schepen van de Luiksche zijde, van wege den Prins-Bisschop van Luik; wij ontmoeten hem nog in 1350.

(2) Burgemeester.

(3) Henricus de Mobertinghen woonde op de Houtmarkt; hij overleed omstreeks 1373. Dit blijkt uit een schepenbrief van 24 September van dat jaar waarbij eene rente van 17 schelling uit zijn huis dat toen eigendom was van Wilhelmus Boers, brouwer, geschonken werd aan de broederschap van kapellanen van St. Servaaskerk; daar wordt gezegd: uit het huis van wijlen Henricus de Mobertinghen.

(4) Deze acte is geschreven op een los stuk perkament dat in de vouwen vastgestoken is.

(5) De Breedestraat.

Fol. XIIII r. Eodem anno dominica post Nativitatem beate Marie Virginis
1346. gloriose (September 10) Wilhelmus de Roesmar dictus de Eymole effectus est oppidanus domini ducis; Johannes Goeswyn de *Sancto Petro* (1) et Henricus dictus Sterfs soen, fideiussores pro marcha sua, ut premissum est, apponenda.

Eodem anno feria secunda post Nativitatem beate Marie Virginis gloriose (September 11) Reynerus dictus Reynson de *Eymale* effectus est oppidanus domini ducis . . . fideiussores Gyso dictus Vleysser et uxor Gisonis Queech pro marca apponenda.

1347. Anno Domini millesimo CCC° XL^mo septimo prima die mensis Aprilis domina abbatissa Thorensis (2) soror domini comitis Lossensis effecta est opidana domini ducis; fideiussor pro marcha apponenda est Marsilius de Thoren eius famulus.

1348. Anno Domini millesimo CCC° xloctavo in crastino beati Dyonisii martyris (October 10) Nycholaus de Viseto effectus est oppidanus domini ducis; fideiussores pro marcha apponenda sunt Gerardus Manshoven et Nycholaus de Mulinghen.

Eodem anno in die beati Clementis pape (November 23) Henricus dictus Quodeyster de *Here* effectus est opidanus domini ducis et assignavit marcham suam ad domum suam sitam in ordone in Wych, ubi itur versus curiam quondam Nycholai de Here, scabini (3).

1349. Eodem anno effectus est Johannes de Pelle, nauta, opidanus domini ducis in die beati Valentini martyris (Februari 14); fideiussores pro marcha apponenda est Theodorus cognatus domini Ar-

(1) Goeswinus (Goeswyn) de Sancto Petro, brouwer, en zijne zuster Margareta de Eckelrode droegen bij schepenbrief van 31 Augustus 1333 over aan Egidius, barbier, wonende te Maastricht tegenover de Predikheeren in de huidige Groote Staat, eene jaarlijksche rente van 10 Luiksche schellingen.

(2) Margareta van Heinsberg, als abdis van Thorn vermeld in charters van 1338—1378.

(3) Nicolaus de Here vinden wij als schepen van Maastricht vermeld in acten van 1329—1344.

noldi Nuest, militis, et Lambertus filius Jacobi, cervisitor, ante logenport (1). Fol. XIIII r. 1348.

Anno Domini Millesimo CCC° xlseptimo feria secunda post Inventionem sancte Crucis (Mei 7) Arnoldus dictus de Cayghart de Tongerlo effectus est oppidanus domini ducis; condebitor una secum Arnoldus de Mosa, carnifex, pro marca apponenda quam quitabit. 1347.

Anno Domini Millesimo CCC° xlnono circa Viti martyris (Juni 15) effectus est opidanus domini ducis Johannes de Polle. 1349.

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Arnoldus Leony; fideiussores pro jure apponendo Henricus Hoelbuch, Petrus suus filius et Johannes filius Hexken.

Anno Domini M° CCC° xlnono effecta est oppidana domini ducis domina de Stheyne (2) circa Cecilie virginis (November 22); fideiussor pro marca apponenda dominus Arnoldus de Sympir, miles (3). Fol. XIIII v

Eodem anno effecta est opidana domini ducis domina de Pytersheym; fideiussor dominus Arnoldus de Sympyr, miles.

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Georgius de de Udencoven (4).

Anno Domini Millesimo CCC° quinquagesimo in die beatorum Tyburcii et Valeriani (April 14) effectus est opidanus domini ducis, Olbertus cognatus domini de Nyderharen. 1350

(1) De Logenporte, leugenpoort was gelegen bij den ingang der Kleine Gracht aan de Markt.

(2) Wellicht Cunegunda de la Marck echtgenoote van Thierry II, graaf van Looz en Chiny, heer van Heynsberg en Blankenberg.

(3) Den 2 Juni 1358 ontving hij van Jan de Wambeke, kanunnik van St. Servaaskerk te Maastricht van wege Nicolaas van der Bruggen en Jan van Nederheym, burgers van Brussel die hij gevangen had genomen in den oorlog tegen den hertog van Brabant, de som van 485 oude ducaten. (J. Th. de Raedt, *Sceaux armoriés*, III, p. 386).

(4) Georgius de Udecoven wordt nog vermeld in 1360 en 1368.

Fol. XIIII v. 1350. Anno eodem circa Petri ad Vincula (Augustus 1) effectus est opidanus domini ducis Everardus de Crayghen.

Eodem anno in crastino beati Petri ad Vincula (Augustus 2) effectus est opidanus domini ducis Johannes dictus Knevel van den Loer.

1351. Anno Domini Millesimo CCC° quinquagesimo primo in die beati Vitalis (April 28) effectus est opidanus domini ducis Jacobus de inferiori molendino de *Bouchout* iuxta *Brede.*

Eodem anno feria sexta post beati Bartholomei apostoli (Augusti 26) effectus est opidanus domini ducis Henricus de Tylia de *Weyrt;* fideiussores pro marca apponenda Jacobus de inferiori molendino de *Bouchout* iuxta Breyde et Wolterus Rodreger.

Fol. XV r. 1353. Anno Domini M° CCC° quinquagesimotercio feria quinta ante festum beati Andree apostoli (Novembri 28) effecti sunt opidani domini ducis Christianus et Johannes de Herborch fratres.

1354. Anno Domini Millesimo CCCmo quinquagesimotercio in crastino Epyphanie Domini (Januari 7) effectus est opidanus Wilhelmus dictus Stas de Canne; fideiussor pro marca apponenda Lambertus de Canne.

Anno Domini Millesimo CCCmo quinquagesimoquarto in octavis beati Johannis Baptiste (Juli 1) Gyso de Fleytingis, filius quondam Johannis dicti Soenkens de *Fleytingis* effectus est opidanus domini ducis; fideiussor pro marca apponenda Johannes Meuwe et Everardus piscator et Gyso promisit eos acquitare et Johannes Muwe promisit Everardum acquitare.

Eodem anno feria quinta ante festum beati Bartholomei apostoli (Augustus 22) dominus Rutgerus de Tylia, miles, effectus est opidanus domini ducis.

Anno Domini Millesimo CCC[mo] quinquagesimoquinto in die beati Tyburcy (April 14) effectus est opidanus Reynerus de Mobertingen, filius quondam Anglici de Udencoven. Fol. xv r. 1354.

Effectus est opidanus domini ducis Johannes gener Johannis de Hese (1), scabini Traiectensis, eodem anno.

Effectus est opidanus domini ducis Franco dictus Fleschen de Stocheym anno lxi (1361). 1361.

Effectus est opidanus Johannes Andree de Blisea eodem anno.

Effectus est opidanus Wilhelmus Vyselboen van *Sint Martyns linne* (2) eodem anno.

Effecti sunt oppidani Leonardus et Johannes, fratres, filii Offermans de *Redicheym* (3) eodem anno.

Anno Domini M° CCC° quinquagesimosexto in quadragesima (4) (Maart 13) effectus est opidanus domini ducis Rogerus de Sypde, armiger, et apposuit marcam suam. Fol. xvii r. 1356.

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis magister Nylkinus de Beke; fideiussor pro marca apponenda est dictus *Coele*, cerdo (5).

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Henricus de Mayo, apposuit marcam.

Effectus est opidanus Gerardus de Audenvalkenborch, et apposuit marcam suam anno Domini Millesimo CCC[mo] quinquagesimoseptimo dominica ante beati Medardi episcopi (Juni 4). 1357.

Eodem anno effectus est opidanus Johannes dictus Harde-

(1) Johannes de Hese, schepen van Maastricht, vinden wij vermeld in de jaren 1339 en 1359.

(2) St. Maartenslinden.

(3) Reckheim.

(4) *Quadragesima* is de Zondag *Invocavit*, de eerste Zondag der vasten.

(5) Leerlooier.

Fol. XVII r. vuest de *Haren* feria secunda sequinti (Juni 5); fideiussor pro
1357. marca apponenda Reymoldus, caligator (1).

Eodem anno effectus est opidanus Godefridus de Vinea, filius Florentii de Vinea scabini (2).

Effecta est opidana Ida filia Bonen de Sittert, in die beati Remigii.

Effectus est opidanus Rutgerus de Sypde, armiger.

Effectus est opidanus Johannes, gener quondam Wilhelmi de Here, armigeri.

1359. Anno Domini M° CCC° lix° feria tercia post festum beate Lucie virginis (December 17) Godefridus de Eyka effectus est opidanus domini ducis.

1360. Anno Domini M° CCC° lx° feria tercia post Assumptionem beatissime Marie Virginis (Augustus 18) Theodoricus de Weyrt effectus est opidanus domini ducis et fideiussores pro marcha apponenda infra annum et diem sunt Henricus de Weyrt et Gobelinus de Wyert sui consanguinei, quos ipse Theodoricus promisit quitare.

Anno Domini M° CCC^mo sexagesimo circa Luce ewangeliste (October 13) effectus est opidanus domini ducis Goswinus de Werde.

1362. Anno Domini M° CCC° sexagesimoprimo circa diem beatorum Tyburcy et Valeriani martyrum (April 14) effectus est opidanus domini ducis Gerardus de Stocheym, filius Franconis de Stocheym dicti Fleyschen.

Anno eodem effecti sunt opidani domini ducis Gerardus, filius Fraconis Flesghen de *Stocheym* et Petrus Clocker de *Zuetendayl* in septimana ante Servacii episcopi (Mei 8—13).

---

(1) Schoenmaker.

(2) Florentius de Vinea, schepen van Maastricht reeds in 1326 komt als zoodanig nog voor in 1368.

Eodem anno in octavis beati Servatii (Mei 20) Godefridus Fol. XVII v.
Wuest, armiger, effectus est opidanus domini ducis. 1362.

Eodem anno feria sexta ante Medardi (Juni 3) Petrus de Stocheim dictus der Lombarder effectus est opidanus domini ducis.

Anno Domini Millesimo CCCmo lxquarto in crastino Epi- 1365.
phanie Domini (Januari 7) effectus est opidanus Trajectensis Wilhelmus, filius Gertrudis de Elslo.

Anno Domini M° CCC° tricesimo sexto, Florentio Overstont Fol. XVIII r.
magistro communitatis [1] existente, Gerardus dictus Cruder 1336.
de *Werfelt* effectus opidanus domini ducis; fideiussor pro iure apponendo. . .

Anno Domini Millesimo CCCmo tricesimo septimo in vigilia 1337.
Inventionis sancte Crucis (Mei 2) Gobbellinus dictus Edelhout de *Breyde* effectus est oppidanus domini ducis.

Anno eodem effectus est opidanus domini ducis Jacobus dictus Coppart Scheyleneuden soen.

Anno Domini Millesimo CCC° tricesimo octavo sabbatho ante 1338.
Mathei apostoli et ewangeliste (September 19) effecti sunt opidani domini ducis Nycholaus de Udenbergh, filius quondam Theoderici de Leyten et Petrus de Roesmar [2], predicti Nycholai frater; fideiussores ipsimet et Johannes de Roesmer pro jure infra annum et diem apponendo.

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Tilmannus frater Nycholai et Petri predictorum feria quinta post festum

[1] Burgemeester. Hij staat ook vermeld op fol. x r. van dit registertje, waar de *prescriptiones* beginnen, nl. met 1336 October 1. In 1337 October 28 was *magister communitatis* Wiricus de Grays. De hier vermelde burgemeesters zijn die van Brabantsche zijde.

[2] Een Petrus de Roesmar, Roysmer, Roesmer komt voor in schepenbrieven van 1331 en 1357.

Fol. XVIII r. 1338. beati Mathei apostoli (September 24); ipsemet fideiussor pro jure apponendo; assignaverunt III marcas ad domum magistri (?) Gerardi Beckeneelre. . . . resident (1).

1339. Eodem anno effectus est oppidanus Mathias de Berghe domini ducis in Traiecto videlicet sabbato post Mathie apostoli (Februari 27) (2).

Anno Domini Millesimo CCC^mo tricesimo nono ipso die Inventionis sancte Crucis (Mei 3) effecta est Helewigis de Udenbergh oppidana domini ducis; assignavit marcam in presentia Henrici de Yseren et Nicholai de Mauro ad bona de *Lancdrysgh*, que habet et tenet Tilmannus de Roesmar (3), scabinus Leodiensis, voluntate ipsius Tilmanni (4).

Anno supradicto feria sexta ante diem beati Laurentii martyris (Augustus 6), Oda, relicta Gerardi de Breyde, est effecta opidana domini ducis.

Anno supradicto circa festum sancti Martini episcopi (November 11) dominus Adam de Mobertingen (5), miles, filius

---

(1) De woorden van af *assignaverunt* zijn later erbij gevoegd.

(2) Een Matthias de Berghe die *campsor* (wisselaar) was stichtte, bij de broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk, een jaardienst voor zich en zijne echtgenoote Katharina met eene jaarlijksche rente van 5 Luiksche schellingen. Die jaardienst werd gehouden op 1 Mei, feest der H.H. Apostelen Philippus en Jacobus.

(3) Tilmanus de Roesmar, Roesmer, Rosmer, meer onder den waalschen naam Tilman de Rosmel bekend, was schepen van Luik van 1334 tot 1345, in welk jaar hij volgens den kroniekschrijver Hemricourt zou zijn vermoord door zekeren Crassemoule van Teuven die te Maastricht werd veroordeeld. Van 1330 tot 1344 is hij vermeld als ontvanger-generaal van het bisdom Luik. Hij is zonder twijfel afkomstig van Rosmel, Roesmer, Rosmer, een gehucht van Battice, waar zich nog een oud kasteel bevindt, zetel eener oude heerlijkheid, die van het leenhof van Limburg releveerde (zie: C. de Borman, *Les échevins de la souveraine justice de Liége*, tom. I, p. 180—181).

(4) In plaats der woorden van af *assignavit marcam* stond het volgende dat doorgehaald is: *et est fideiussor Lambertus de Mobertingen pro marca apponenda infra annum et diem et veniet Traiecti morandi infra festum beati Johannis Baptiste* (Juni 24).

(5) Ridder Adam de Mobertingen stelde zich met ridder Ogerus van Haren en Winand van Dieteren, man van wapenen, borg voor Daniel de Ghore alias de

Theoderici de Mobertingen, effectus est oppidanus domini ducis. Fol. XVIII r.
1339.

Anno eodem Johannes Hankart de *Holsit* effectus est opidanus.

Anno eodem Libertus de Yle effectus est opidanus domini ducis; assignavit I marcam ad domum Arnoldi sui filii de XXXII solidis Leodiensibus quos emit . . . . residet (1).

Eodem anno Goffinus dictus van der Loer effectus est opidanus domini ducis.

Anno eodem feria sexta post Annunciationem beate Marie 1340.
Virginis (Maart 31) effectus est opidanus domini ducis Gerardus dictus Hobbelrey (2) de *Bruecheym* (3); fideiussor Libertus de Yle predictus pro jure apponendo.

Anno Domini M° CCC° quadragesimo circa festum beati Fol. XVIII v.
Georgii martyris (April 23) Luca filia Leonii de Blisia, relicta Stannichs effecta est opidana domini ducis; fideiussores pro jure apponendo dominus Leonius, presbyter, et Wolterus cervisiator de Duobus Montibus.

Eodem anno Elisabet de Merheym, relicta Giselberti de Merheym effecta est opidana domini ducis; fideiussor Goffinus de Loer et Wolter, cervisiator.

Eodem anno Johannes Knoep (4) de *Stachouven* effectus est

Wouverade, toen deze 25 Mei 1361 voor zich en namens zijne broeders Henricus en Willelmus en zijne schoonbroeders Emundus de Bermen en Ogerus voornoemd aan het kapittel van St. Servaas te Maastricht overdroeg eene jaarlijksche erfpacht van 3 mudden rogge en 1 mud tarwe, alsmede eene jaarlijksche rente van 15 Luiksche schellingen.

(1) De woorden van af *assignavit* zijn van eene latere hand.

(2) In het necrologium der broederschap van kapellanen staat op 9 November ingeboekt het jaargetijde van een Gerardus Hobbelrey en van diens zoon Johannes: *Anniversarium Johannis Hobbelrey de Los et Gerardi patris eius, II vasa siliginis.*

(3) *Brouckhom of Brouken*, in de buurt van Loon.

(4) Een Johannes Cnoup, vleeschhouwer, vinden wij vermeld in een schepenbrief van 12 januari 1354, die achter het dinghuis, de huidige Smedenstraat woonde en in een schepenbrief van 19 Juli 1359, een Johannes Cnoup de Viseto, wiens woning gelegen was in de Kwadevliegenstraat, *quodevligen*.

Fol. XVIII v. 1340. opidanus domini ducis et apposuit marcham suam in Wyc in introitu Maii (1).

Eodem anno Theodericus de Eycke dictus van der Roderborch effectus est oppidanus domini ducis; apposuit marcham suam.

Eodem anno Johannes dictus Siegel de *Blisia* effectus est oppidanus domini ducis; fideiussor Henricus de Blisia et Wilhelmus Bras necnon Lambertus dictus Dyster pro jure apponendo.

Eodem anno Wilhelmus filius magistri Lamberti de Los effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Macharius de Eycke et Libertus de Yle et Gerardus Hobbelrey pro jure suo; assignavit marcam ad domum suam sitam supra fossatum (2), quam tenet a Reynero, filio Melle et residet (3).

Eodem anno in septimana precedente Servacy (4) Gerardus de Buecshoven effectus est oppidanus domini ducis; fideiussor(sic) Libertus de Yle, Gerardus Hobbelrey et Abroen de Los pro marca apponenda; marcham assignavit ad domum suam iuxta Elisabet Spets et residet (5).

---

(1) *In introitu Maii* = *intrante mense Maio*, beteekent, in het begin, in de eerste helft der maand Mei. Deze wijze van tellen, de *consuetudo Bononiensis* geheeten, was al zeer vroeg in Noord- en Midden-Italië in gebruik, in Lombardije reeds in de 8e en 9e eeuw. Bij deze wijze van tellen werd de maand verdeeld in tweeën. De eerste helft omvattende de 15 of 16 (14) eerste dagen werd geheeten *mensis intrans, introiens, incipiens, inicians;* de tweede helft werd aangeduid door de woorden *mense exeunte*, minder dikwijls *in exitu* of *in fine mensis*. De eerste dag der maand heette *primus dies mensis*, de tweede dag *dies secundus mensis intrantis* enz. tot de 15 (16) dag; de volgende dag, de 16e (17e), werd genoemd de *primus dies mense exeunte*, de volgende dag *dies secundus mense exeunte*.

Voor *exeunte mense* werd hier en daar ook wel de uitdrukking *in exitu, in fine mensis* gebezigd.

(2) De Groote Gracht.

(3) De woorden van af *assignavit* tot *residet* zijn later bijgevoegd.

(4) De week vóór 13 Mei.

(5) De woorden *marcam* tot en met *residet* zijn van eene latere hand.

Eodem anno sabbato scilicet in octavis sancti Servacii episcopi Fol. XVIII v.
(Mei 20) domicella Ysabel beghena de Buecshoven effecta 1340.
est opidana domini ducis; fideiussor pro jure apponendo Libertus de Yle et Abroen de Los; residet [1].

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Petrus Crach de *Stocheym;* fideiussor pro marcha apponenda Johannes dictus Meyster, textor, manens in *Ramstrate* [2].

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Arnoldus Degelmen; fideiussores Gerardus Hobbelrey, Gerardus de Boecshoven et Wilhelmus de Los pro marca apponenda; assignavit ad domum quam edificavit et residet [3].

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Arnoldus de Scalckoven; fideiussores pro jure apponendo scilicet Johannes Knop de *Scalckoven*, cervisiator, et Henricus de Vledermoel.

Eodem anno effecta est opidana domini ducis Maria de Scalchoven cum Gerardo suo filio et duobus suis filiabus; fideiussor Arnoldus, filius Liberti de Yle.

Eodem anno circa Omnium Sanctorum (November 1) effectus est opidanus domini ducis Wilhelmus, tonsor, de Blisia; fideiussor Johanna de Herle, tinctor.

Henricus van den Bruych eodem anno in Conversionis Pauli 1341.
(1341 Januari 25) effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Wilhelmus, filius magistri Lamberti, Abraham de Los, Libertus de Yle et Gerardus Hobbelrey [4]; assignavit ad domum suam et residet.

---

(1) Het woord *residet* is er bijgevoegd.

(2) De Raamstraat.

(3) De woorden van af *assignavit* zijn naderhand geschreven.

(4) In het necrologium der broederschap van kapellanen van St. Servaaskerk is op 9 November ingeschreven de jaardienst van Gerardus Hobbelrey, die aldaar is aangeduid als vader van Johannes: *Anniversarium Johannis Hobbelrey de Los et Gerardi patris eius, II vasa siliginis.*

Fol. XIX r. Eodem anno effecte sunt opidane domini ducis Gertrudis,
1341. relicta Laurentii de Vlydermoel et Yda, relicta Henrici supra Hengheboecker; fideiussores pro iure apponendo Johannes Knoep de *Scalckoven*, Henricus filius Volquini et Franco de Vlydermoel, Johannes filius Gertrudis et Henricus filius Yde predicte; assignaverunt ad domos suas in Wyc... resident.

Eodem anno sabbato post Agathe virginis (Februari 10) effectus est opidanus domini ducis Johannes de Widdoe, filius Hermanni Buelkens; fideiussores Gerardus de Buecshoven, Wilhelmus, filius magistri Lamberti de Los et Libertus de Yle.

Eodem anno circa Gregory pape (Maart 12) Arnoldus dictus Hubertingen de *Horpmoel* effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Abraham de Los et Lambertus filius Bartholomei residentiam....

Anno Domini Millesimo CCC^{mo} xl^{mo} primo circa Georgii martyris (April 23) effectus est opidanus domini ducis Wilhelmus dictus Mulenman de *Hoelbech;* fideiussor Godefridus de Blisia suus frater et Wilhelmus suus sororius.

Eeodem anno effectus est opidanus ducis Hermannus filius Hermanni de Haren iuxta *Tongris;* fideiussores pro marcha apponenda Arnoldus Haen de *Tongris*, Rutgerus Hayway (1) Wilhelmus Groet de *Rutten* et Goffinus de Wellen (2); Hermannus et Arnoldus quitabunt; residet (3).

Eodem anno effecta est opidana ducis Helewigis filia quondam

---

(1) Een Rutgherus Hayway van Lenculen stichtte bij de broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk met 5 schellingen cijns zijn jaargetijde dat 22 September gehouden werd.

(2) Bij schepenbrief van het hof van Lenculen van 31 October 1330 droegen de deken en het kapittel van St. Servaas door bemiddeling van hunnen *claustrarius*. Henricus de Molendino, in erfrecht op de helft van een huis met hofstede onverdeeld gelegen in de Capucijnenstraat aan zekeren Goffinus de Wellen, zoon van Arnoldus, terwijl een brief der schepenen van Maastricht van 14 April 1344 spreekt van een erf van Goffinus de Wellen, brouwer, gelegen op de Kersenmarkt.

(3) Dit woord is door eene latere hand bijgeschreven.

Theoderici de Beke, cognata quondam investiti de *Elslo;* fideiussor pro jure apponendo Nycholaus Menteler. Fol. XIX r. 1341.

Eodem anno effectus est opidanus ducis Henricus de Rudichoven, sororius Wilhelmi supra Iecoram, factor calopedarum (1); fideiussor idem Wilhelmus supra Iecoram et condebitor.

Eodem anno effecti sunt opidani domini ducis Mechtildis, relicta Lamberti Leonii de *Blisia* et Leonius suus filius; fideiussor Wolterus, cervisiator, de Duobus Montibus feria tercia post Viti martyris (Juni 19).

Eodem anno effectus est opidanus domini ducis Johannes dictus de Widdoe; fideiussor Libertus de Yle pro marcha opponenda.

Eodem anno circa Jacobi apostoli (Juli 25), effectus est opidanus domini ducis dominus Johannes de Pytersheym, miles, dominus de *Werde;* fideiussor dominus Arnoldus de Sympyr (2), miles, pro marca apponenda.

Eodem anno die beati Petri ad Vincula (Augustus 1) effectus est opidanus ducis Johannes dictus curia de Scanckoven; fideiussor pro marcha apponenda Johannes Knoep de ibidem.

Eodem die Godefridus de Yle effectus est opidanus domini ducis; fideiussor Libertus de Yle pro marcha apponenda.

Eodem anno circa Bartholomei apostoli (Augustus 24) effectus est opidanus domini ducis Rolandus dictus Rulin Roef de *Berlinghen;* fideiussores Abraham de Los et Gerardus Hobbelrey; residet, assignavit ad domum suam (3). Fol. XIX v.

(1) Schoenmaker.

(2) In het necrologium der broederschap van kapellanen staat op 8 Juli ingeboekt het jaargetijde van ridder Arnoldus de Sympir en van zijne echtgenoote Elisabeth, gesticht met een jaarcijns van 5 schellingen, terwijl aldaar op 10 September het anniversarium is ingeboekt van ridder Johannes de Petershem senior.

(3) De woorden van af *residet,* zijn van eene latere hand.

Fol. XIX v. 1341. Eodem anno et die effectus est opidanus ducis Johannes Abbatis de *Berlinghen;* fideiussores iidem.

Eodem anno dominica post Egidii abbatis (September 2) effectus est opidanus domini ducis Godefridus Smeit de *Berlinghen;* fideiussor pro marca apponenda Gerardus Hobbelrey; assignat marcham ad domum suam iuxta Johannis Ludowici .... et residet (1).

Eodem anno et die effectus est opidanus domini ducis Theodericus Pistor de Los; fideiussor pro marca apponenda idem Hobbelrey; assignavit marcham ad domum suam [in] Duobus montibus . . et residet (2).

Eodem anno sabbato ante Lamberti episcopi (September 15) effectus est opidanus domini ducis Phylippus de Bruest; fideiussores pro jure apponendo Johannes dictus Menken et Henricus Gruter.

Eodem anno sabbato ante Mathei apostoli et ewangeliste (September 15) effectus est opidanus domini ducis Wilhelmus dictus Scheremeyder de *Collen;* fideiussores pro jure apponendo Wynandus de Cigno, Johannes dictus Haen de *Lumme.*

Eodem anno effecta est opidana domini ducis feria sexta post Remigii episcopi (October 5) Katharina dicta Ute den Bruyck de *Rommershoven* (3); fideuissores pro jure apponendo Gerardus Hobbelrey, Willelmus suus filius; assignavit ad domum suam .... residet (4).

Eodem anno Johannes dictus Hoenshoven effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Arnoldus de Goetheyn et Henricus Endenbruech.

---

(1) *Assignat* en de volgende woorden zijn van eene latere hand.
(2) De woorden van *assignavit* af zijn later er bij gevoegd.
(3) *Rommershoven* een dorp ruim een uur ten Noord-Oosten van Loon gelegen.
(4) Van eene latere hand zijn de woorden van af *Willelmus.*

Eodem anno Wynkinus de Herle sancti Huberti effectus est opidanus; fideiussores Johannes de Scalkkoven, Arnoldus ibidem et Henricus manens in curia domini Gringart. Fol XIX v. 1341.

Anno Domini millesimo CCC° xl^mo^ primo (1) Nycholaus dictus Moude de *Horpmoel* effectus opidanus domini ducis; fideiussor Lambertus filius Bartholomei de Wyc.

Eodem anno Johannes Couman de *Henderken* (2) effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Libertus de Yle et Gerardus Hobbelrey.

Eodem anno Reynerus filius Gerardi de Eymoel effectus est oppidanus domini ducis; fideiussor pro jure apponendo Henricus Magnus *iuxta atrium* (3) pro jure apponendo.

Eodem anno Gerardus dictus de Endebruec effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Arnoldus de Goetheym et Henricus de Endebruech pro jure apponendo.

Eodem anno Petrus de Valle est effectus oppidanus domini ducis; fideiussores pro jure apponendo Reynerus de Rosis (4), scabinus, et Henricus Sach (5).

---

(1) Er stond *eodem anno;* deze woorden zijn doorgehaald en de jaartelling door eene latere hand er boven geschreven.

(2) Wellicht *Hendrieken* eene gemeente van het kanton Looz ongeveer 20 minuten ten Zuid-Westen van Looz gelegen.

(3) Henricus Magnus, die nabij het Vrijthof woonde, verkreeg bij schepenbrief van 16 November 1338 eene jaarlijksche rente van 5 Luiksche schellingen te beuren uit een huis gelegen in de Mariastraat, welke hij bij schepenbrief van dezelfde dagteekening overdroeg aan de broederschap van kapellanen van St. Servaaskapittel voor de stichting van zijn jaargetijde en dat zijner echtgenoote Heilwigis. Den 9 April 1342 schonk hij aan de arme scholieren van dat kapittel ongeveer 7½ roeden akkerland nabij het dorp Wilre (Oud-Vroenhoven) in den Kuil gelegen.

De jaardienst zijner echtgenoote staat in het necrologium der broederschap ingeboekt op 25 Juni: *Anniversarium Heylwidis uxoris Heynrici Magni iuxta atrium*, v *solidos*, het zijne op 9 September.

(4) Reynerus de Rosis komt als schepen van Maastricht voor van 1325—1368; in 1358 was hij zulks ook van de proostdij van St. Servaas.

(5) Een Henricus Sach vinden wij vermeld in een schepenbrief van Maastricht van 15 Juli 1346, waarin genoemd wordt eene hem toebehoorende hofstede gelegen

Fol. xix v. 1341. Eodem anno Wilhelmus de Hoebaemt et Gerardus de Hoebaemt effecti sunt opidani domini ducis; fideiussores Henricus dictus Entbruech et Gerardus dictus Entbruech.

Fol. xx r. Eodem anno Elisabet dicta van Overbech ende van Vlydermoel effecta est opidana domini ducis; fideiussores Libertus de Yle et Gerardus Hobbelrey, et Henricus de Vlydermoel quitare promisit alios.

Eodem anno Gertrudis de Drakenveels [1] effecta est oppidana domini ducis; fideiussor Henricus Corsuel.

Eodem anno Marsilius de Scharne, cervisiator [2], effectus est oppidanus domini ducis; fideiussor Johannes de Neynen.

Eodem anno effectus est oppidanus domini ducis Lambertus dictus der Kueker de *Millen;* fideiussores pro marca apponenda Johannes Puesel et Wolterus der Kueker; primus conscabinus.

Eodem anno effectus est oppidanus domini ducis Cono de Meterenbergh; fideiussores Cono dictus Drie Steyn et Johannes Udencoven pro marca apponenda.

Eodem anno effectus est oppidanus domini ducis Gerardus Steylart de *Bruest;* fideiussor Phylippus de Bruest pro marca apponenda.

Eodem anno .... Johannes Henxst dictus der Kueker de *Millen;* fideiussor Henricus de Oppheym pro marca apponenda.

---

te Maastricht op de Houtmarkt en in een van 26 Augustus 1361 waar, behalve van hem, gewag wordt gemaakt van zijn schoonzoon Johannes genaamd Nicholai, die eene rente te betalen had van 46 penningen en 2 kapoenen 's jaars uit de ramen te Maastricht tegenover de hoeve der Duitsche Orde gelegen en afkomstig van Ogerus van Fee, man van wapenen.

(1) In het necrologium der broederschap van kapellanen des St. Servaaskapittels is op 5 December vermeld het jaargetijde van: Henricus de Los ac de Drakevels.

(2) *Cervisiator* = bierbrouwer.

Eodem anno Tilmannus dictus Menken de Bruest; fideiussor Phylippus de Bruest. Fol. xx r. 1341.

Anno Domini Millesimo CCC^mo xl^mo secundo feria tercia post translationem beati Martini episcopi (Juli 9). Wolterus de Bruecheym de *Vulen* (1), Wilhelmus filius Nese de Vulen et Everardus carpentator de Vulen effecti sunt oppidani domini ducis; fideiussor Arnoldus de Horpmoel. 1342.

Eodem anno Theodericus de Eymoel, filius Gerardi de Eymoel, effectus est oppidanus domini ducis; fideiussor Henricus Magnus iuxta atrium.

Eodem anno feria secunda post Jacobi apostoli (Juli 29) Godefridus Gruter de Lewe effectus est opidanus domini ducis et assignavit marcam suam ad domum suam sitam in lata platea (2).

Eodem anno circa Petri ad Vincula (Augustus 1) Henricus, filius Lammen de *Coeten* effectus est oppidanus domini ducis; assignavit marcam suam ad duas novas domos in vico pistorum (3) contigue penes domum Arnoldi dicti Neulhen (4), pistoris.

Tempore Arnoldi Nuest, iunioris, magistri communitatis.

Eodem anno circa Nycholai episcopi (December 6) Wilhelmus Hoen de *Kyrnyele* (5) effectus est oppidanus ducis; fideiussores pro marca apponenda Gerardus Hobbelrey, Theodericus, pistor.

Eodem anno effectus est oppidanus Nycholaus bastardus de

(1) Zeer waarschijnlijk *Veuen (Foulogne)* niet ver van Loon gelegen, een der dorpen van Redemptie.

(2) De Breedestraat.

(3) De Stokstraat.

(4) Een Arnoldus Nuetken en zijne vrouw Yde stichtten 6 October 1366 bij de broederschap van kapellanen van St. Servaaskapittel voor zich en hun zoon Arnoldus priester. een jaargetijde dat in de maand September gevierd werd.

(5) *Kerniel* ten Noord-Oosten van Loon gelegen.

Fol. xx r. 1342. Valkenberg; fideiussores pro marca apponenda Hermannus de Stocheym [1] et Christianus, frater Henrici *supra portam textorum*.

Eodem anno Johannes de Goetheym effectus est oppidanus; fideiussores Arnoldus suus frater et Johannes Ludowici de Duobus Montibus.

Fol. xx v. Eodem anno Egbertus de Beke, faber, effectus est oppidanus domini ducis; fideiussores pro marcha apponenda Reynerus dictus Toeker, carnifex, et accessit in vigilia Nativitatis Domini (December 24).

Eodem anno domicella Oda de Borsen, filia quondam Gerardi de Eymoel, effecta est oppidana domini ducis; fideiussores pro marca apponenda Rolandus Walteri et Theodericus de Redicheym.

Eodem anno Rutgerus de Putte, filius Gobbelini de Mersghe, effectus est oppidanus domini ducis; fideiussores pro marcha sua apponenda dominus Wilhelmus de Stheyne [2], Reynerus de Borsen [3] et Wilhelmus de Borsen, cervisiator.

---

[1] In een schepenbrief van Maastricht van 22 Februari 1343 is melding van het huis van Hermannus de Stockheyn dat gelegen was in de Looierstraat, terwijl bij een brief der schepenen dier stad van 14 April 1384 zekere Thomas de *Stoccheym*, Lollard, bij de broederschap der kapellanen van St. Servaaskapittel stichtte een jaardienst voor Jacobus, goudsmid, en diens echtgenoote Elizabeth, dochter van wijlen Hermannus de Stoccheym, lakenwever.

[2] Wilhelmus de Stheyne was priester, wat aangeduid is door het woord *dominus* voor zijn naam. Een Willem de Steyne, priester en lid der broederschap van kapellanen, was overleden omstreeks 1350 Zijn jaargetijde, bij die broederschap gesticht, werd gehouden op 19 Augustus: *Anniversarium Wilelmi de Steyne, presbyteri et fratris* I *solidum* aldus in het necrologium dier broederschap; zijn vader Wolterus was overleden in de maand Maart; zijn jaargetijde is in dat necrologium vermeld op 25 Maart en dat zijner moeder Beatrix op 20 September.

[3] Een Reynerus de Borsen woonde in 1343 in de Vijfharingenstraat; bij schepenbrief van 22 Februari van dat jaar schonk Gerardus de Scarwier de jonge eene jaarlijksche rente van 16 schellingen, 11 penningen en 8 kapoenen aan het kapittel van St. Servaas, waarvan 2 marken en 2 kapoenen op diens huis gevestigd stonden.

Anno Domini Millesimo CCC^mo^ xltercio feria tercia ante Thome apostoli (December 16), dominus Theodericus dominus de Nyderharen, miles, effectus est oppidanus domini ducis. Fol. xx v. 1343.

Eodem anno Mathias dictus Groet Matys de *Roesmaer*, colonus Tilmanni receptoris quondam Leodiensis de Ambey, effectus est oppidanus domini ducis.

Anno Domini Millesimo CCC^mo^ quinquagesimo primo effectus est opidanus domini ducis Wynkinus filius quondam Winandi de Viseto. 1351.

Effectus est opidanus Wilhelmus filius Wilhelmi Dobbelsteyn.

Effectus est opidanus Gerardus de Borsen.

Effectus est opidanus Henricus, filius magistri Johannis de Haren, carpentatoris; fideiussor pro marca apponenda Lambertus Paradon.

Effectus est oppidanus dominus Hermanus de Hulsberg, miles.

Effectus est oppidanus Johannes Romppheym de *Bunde;* fideiussor Lambertus de Rympst (1) pro marca apponenda.

Effectus est oppidanus Johannes Oem de *Prenthaghen;* fideiussor pro marca apponenda . . .

Effecta est opidana relicta domini Hankardi, militis.

Effectus est opidanus Johannes filius Johannis Sceylart de *Beke;* fideiussor Johannis de Beke, mercenarius.

Effectus est oppidanus Petrus de Putte.

---

(1) Het necrologium der broederschap van kapellanen vermeldt op 18 Juli het jaargetijde van Lambertus de Ryemst en van zijne echtgenoote, dat uit de helft der 14e eeuw dagteekent: *Anniversarium Lamberti de Ryemst et Gertrudis eius uxoris*, VI solidos, II capones.

Fol. xx v. 1351. Effectus est oppidanus Conrardus de Haysdayl; fideiussor Johannes de Haysdayl, suus frater, sellifex.

1353. Effecti sunt opidani Egidius et Wilhelmus, filii quondam Johannis de Cadyrs, anno Domini millesimo CCCmo quinquagesimotercio circa Servatii (Mei 13).

Fol. xxi v. 1361. Anno Domini Millesimo CCCmo sexagesimoprimo in die Nicholai episcopi (December 6) Johannes, filius Johannis dicti Vummer de *Hese* effectus est opidanus domini ducis.

1362. Anno Domini M° CCC° sexagesimosecundo in Inventione sancte Crucis (Mei 3) Wilhelmus de Esde effectus est opidanus domini ducis et habet inducias usque ad festum Omnium Sanctorum (November 1).

Eodem anno sabbato post beatorum Viti et Modesti martyrum (Juni 18) Johannes dictus Edelman de Steyne effectus est opidanus domini ducis.

Anno eodem in septimana ante festum beatorum Symonis et Jude apostolorum (October 23—8) Johannes dictus Deman de Haversroede effectus est opidanus ducis.

In eadem septimana Tilkinus, filius Baudwini de Hoetersbeym alias de Rympst, effectus est opidanus domini ducis.

In eadem septimana domicella Nesa de Steynvurde relicta Egidii receptoris quondam Lossensis effecta est opidana domini ducis

1363. Item effectus est opidanus domini ducis Johannes de Lovanio[1], frater Egidii de Lovanio generi Godefridi Becke-

---

[1] Een Johannes de Lovanio vader, nam bij schepenbrief van 9 Juli 1357 in erfpacht van de broederschap van kapellanen van St. Servaas een huis in den Ververhoek gelegen tegen eene jaarlijksche rente van 2 Luiksche marken, 14 schellingen en 4 kapoenen, onder beding binnen het jaar en dag 20 kleine goud-

neelre (1), eodem anno in die beate Scolastice virginis (1363 Febr. 10). Fol. XXI v. 1363.

Anno Domini M° CCC^mo^ lxIII° feria secunda post Divisionem Apostolorum (Juli 17) Tilmannus de Hasselt effectus est opidanus domini ducis.

Anno Domini M° CCC° lxIIII° Dominica post Laurenty martyris (Augustus 11) fuit effecta opidana Traiectensis Jutta dicta *des Drughen wyf* et omne ius assignavit. 1364.

Item anno predicto feria tercia post festum Nativitatis beate Marie Virginis (September 10) effectus fuit [opidanus] Johannes dictus Reveyl de *Stocheim;* pro jure suo permanserunt Johannes Spruuch, cervisiator, et Hermannus de Dilsen commorans in Wych.

Item anno Domini M° CCC° lxquinto in nocte sancti Petri ad Vincula (Juli 31) fuit effectus opidanus Lambertus Roleder. 1365.

Item anno predicto effectus fuit opidanus in crastino Petri ad Vincula (Augustus 2) Jacobus filius Heinrici de Millen tenens domum Henrici Heelbuc.

Item anno lxvI° ante octavam Pasche (vóór April 4) effectus fuit opidanus Theodericus Steynacke de *Neder ghelene* pro jure suo Johannes Oem in Wyck approbavit. 1366.

---

gulden te zullen besteden voor verbeteringen aan dat huis of ten minste 10 schellingen dier rente met 20 Luiksche gulden te zullen aflossen. — In 1378 wordt vermeld een Johannes de Lovanio, die met Tilmannus de Wilre uitvoerder was des testaments van Arnoldus genaamd Kreyssche beneficiant van het altaar der H. Maagd gelegen in de kapel van den H. Georgius, welke kapel stond in de naar haar genoemde St. Jorisstraat, later de Groote Staat geheeten.

(1) Godefridus Beckeneelre was met Johannus Kyepart, priester en *investitus* van Limmel, en Arnoldus Kickelmoy uitvoerder van het testament van Margareta Preeckers weduwe van Petrus de Herborch, in welke hoedanigheid zij bij schepenbrief van Maastricht van 7 Mei 1384 aan de broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk overdroegen eene jaarlijksche rente van 5 schellingen voor de stichting van een jaardienst voor Margareta die 22 Mei gehouden werd.

Fol. XXI v. Item eodem anno Thomas filius Thome de Blisea effectus
1366. est opidanus domini ducis Brabancie dominica ante Martini episcopi Hyemalis (November 8) et mansit pro eo Johannes dictus Hexken pyscator.

Fol. XXII r. Item anno predicto effectus est opidanns ducis Brabancie opidi Traiectensis feria sexta post Martini (November 13) Arnoldus dictus Mulart de *Stocheym* et pro jure suo mansit dominus Hermanus dictus Gans (1) de *Stocheym*, presbyter, tamquam laycus.

Item anno predicto effectus est opidanus ducis Brabancie opidi Traiectensis quinta die mensis Decembris (December 5) Gobbelius de Brieda, qui jure hereditario accepit domum de drakenvels (2).

1367. Item anno Domini M° CCC° lxseptimo in vigilia Nativitatis beate Marie Virginis (September 7) effectus est opidanus domini ducis Brabancie Willelmus de Gyverich et pro suo jure mansit. . . .

Item anno predicto effectus est opidanus domini ducis in nocte beati Lamberti episcopi et martyris (September 16) Heinricus de Eelcht, colonus puerorum de Eelcht, et pro suo jure mansit Arnoldus de Eelcht.

Item anno predicto effectus est opidanus domini ducis tercia

---

(1) Hij is wellicht dezelfde als Hermannus de Stocheym genaamd Gans, lid der broederschap van kapellanen der St. Servaaskerk, wiens jaargetijde bij die broederschap gehouden werd op 2 October. Ook stichtte hij bij die broederschap een jaardienst voor zijn vader Arnoldus Gans dat gevierd werd *in nocti Sancti Martini*, dat is daags voor het feest van St. Maarten, den 10 November en een voor zijne moeder Nesa Gans, die gehouden werd 27 April. In 1360 was hij rentmeester van voormelde broederschap in welke hoedanigheid hij bij schepenbrief van 18 December van dat jaar aan Heylwig Voets, begijn, in erfrecht opdroeg een huis bij den stadsmuur achter het St. Hilariuskerkhof, het huidige Lang Grachtje gelegen.

(2) Dit huis was gelegen in de Groote Staat iets hooger op dan de Vijfharingenstraat; althans een gevelsteen in een der huizen aan dien kant gelegen, „in 't drakenveld" herindert nog aan dat huis.

die mensis Marcii Arnoldus de Duren, socer quondam Gode- Fol. XXII r.
fridi dicti Gruyter, et pro suo jure mansit Nycholaus de 1367.
Lewis.

Item eodem anno effectus est opidanus Henricus dictus Venckart de Lire domini ducis in opido Traiectensi et pro jure suo mansit Mathias de Eycke

Anno lxoctavo duodecima die mensis Aprilis effectus est opi- 1368.
danus domini ducis dominus Arnoldus dictus de Steyne [1] et pro jure suo mansit Johannes dictus van der Eycke.

Item eodem anno XVII die mensis Junii effectus est opidanus domini ducis Arnoldus de Novo opido atque uxor sua mansit domino duci in querendo.

Item eodem anno effectus est opidanus domini ducis in Traiecto in crastino Conceptionis beate Marie Virginis (December 9)• Johannes de Eesde, gener Arnoldi dicti Heerken et pro suo jure mansit Gerardus de Stallinghen.

Item eodem anno effectus est opidanus domini ducis Brabancie 1369.
in Traiecto Johannes de Grembeyde, molendinarius, et pro suo jure mansit dominus Johannes de Wambeke, canonicus ecclesie beati Servatii Traiectensis, mensis Marcii die XIII.

Item eodem anno effectus est opidanus domini ducis in Traiecto Gerardus de Hese, cervisiator, commorans in Lenculen, qui jure hereditario accepit cambam dictam *des Weerts panhuys*, mensis Marcii die XV.

Item eodem anno effectus est opidanus domini ducis in Traiecto decimaseptima die mensis Marcii Symon de Aubulen et pro suo jure mansit Gobbelius Fager, campsor opidi predicti.

---

[1] Wij vinden een Arnoldus de Steyne vermeld in een schepenbrief van Maastricht d.d. 25 Mei 1237, waarbij het huis van wijlen Arnoldus Creytmeysen gelegen in de Raamstraat naast het zijne in erfrecht wordt overgedragen aan Joannes Thoreman voor 2 kapeenen cijns 's jaars.

Fol. XXII v. Anno Domini Millesimo CCC[mo] lxnono sabbato ante diem
1369. beatorum Philippi et Jacobi apostolorum (April 28) effectus est opidanus domini ducis in Traiecto Arnoldus de Masenhoven et Arnoldus Nuest (1), scabinus, mansit pro suo jure.

Item eodem feria sexta post diem beati Servatii episcopi et confessoris (Mei 18) effectus est opidanus domini ducis in Traiecto Johannes filius quondam Johannis de Budinghen et pro suo jure mansit Johannes de Juleymont (2), scabinus Traiectensis.

1371. Item anno lxxi mensis Novembris die decima quinta effectus opidanus Traiectensis domini ducis Walterus Timmerman de *Redekeym* (3) mansit pro eo Mathyas Bobart.

Fol. XXIV v. Item Rutgerus filius Gertrudis effectus est opidanus anno Do-
1322. mini M° CCC° XX° secundo in die Bonifacii episcopi; fideiussor Johannes dictus Soone de Visito suus avunculus pro jure suo apponendo.

Isti sunt qui a jurisdictione Episcopi Leodiensis in Traiecto se convertebant legitimo modo ad dominum Ducem, in primis Theodericus Brymmestoch, Petrus de Esde, Magnus, Franco venditor peplorum (4), Godefridus de Hulslar, Tilmannus de Nussia, Gerardus Strannic (?). Gerardus opilio (5) de Wich, Johannes dictus Eylman, Johannes Juste de Wich, Egidius de Wich pistor, Nicolaus de Eckelrode, Johannes eius frater, Henricus de Rosmere barbitonsor, Renerus eius frater, Johannes dictus Avenyeon, Jacobus de Ghencke faber (6).

---

(1) Arnoldus Nuest (Nuesten) komt als schepen voor in brieven van 1325—1375.

(2) Johannes de Juleymont zegelde als schepen van Maastricht schepenbrieven van de jaren 1268 tot 1403; hij was ook schepen van Lenculen.

(3) Reckheim.

(4) Verkooper van vrouwenkleederen.

(5) Herder.

(6) Deze mededeeling is geschreven op eene strook perkament, tusschen fol. 24 v. en 25 r. in de vouw gestoken; jammer dat het jaar niet is aangeduid.

Anno Domini M° CCC° lxxquinto sabbato post Nativitatem Domini (December 29) Fol.xxxr. 1375.

Giselbertus filius Giselberti de Haere de *Blisia* (1) effectus est opidanus Traiectensis domini ducis et promisit venire commorare in opido Traiectensi predicto infra hinc et festum Pasche (tusschen 1375 December 29 en 1376 April 13) proxime venturum.

Anno lxxmo sexto feria quarta post Inventionem sancte Crucis (Mei 7) tempore Macharii de Hese, magistri communitatis, Johannes dictus Coperdroet de *Briede* effectus est opidanus Traiectensis domini ducis. 1376.

Johannes et Lambertus filii predicti Johannis Coperdroet de *Briede* effecti sunt opidani Traiectenses domini ducis eodem anno sabbato post Ascensionem Domini (Mei 24).

Item eodem tempore effectus est opidanus Johannes dictus Dwenclant.

Lambertus dictus van den Bossche junior commorans in *Canne* effectus est opidanus Traiectensis domini ducis eodem anno ac tempore iamdicto.

Anno Domini M° CCC° lxx septimo feria tercia ante festum Pasche (1378 April 13) videlicet mensis Aprilis die XIII in presentia Pauli subsculteti, Florentii Weylde (2), et Servatii de Mulken scabinorum et Macharii de Hese magistri civium, Franco de Warwello, lumbardus, effectus est opidanus opidi Traiectensis ex mandato domini nostri ducis Brabantie ac domine ducisse Brabantie necnon communis consilii opidi predicti, de quo mandato litteras patentes modo habet. 1378.

(1) Bilsen.

(2) Florentius Weylde, vinden wij als schepen van Maastricht bezegelend schepenbrieven van 1359 tot 1395 en Servatius Mulken schepenbrieven van 1379—1407; eerstgenoemde vinden wij als schepen van Lenculen zegelend schepenbrieven van 1358—1395 en laatstgenoemde in diezelfde hoedanigheid een schepenbrief van 1382 en een van 1398.

Fol.XXXI r. 1379. Anno Domini Millesimo CCC^mo septuagesimo nono tempore Henrici de Hese, magistri civium, circa festum Nativitatis Domini nostri (December 25) effecti sunt oppidani Traiectenses more solito et consueto opidi predicti videlicet Johannes et Gerardus dicti Quinquer de *Lovanio* confratres et sororii Henrici de Lovanio.

Fol. XXXVIII v. 1335. Anno Domini M° CCC° tricesimo quinto feria tercia ante Luce ewangeliste (1335 October 17) effectus est opidanus domini ducis Reynerus filius Reyneri de Borsen (1); fideiussores sui sunt pro una marcha more solito apponenda Herbertus de Caudenberch (2) et Wilhelmus braxator manens in opposito sancti Spiritus (3).

Anno predicto in die beati Luce ewangeliste (October 18) Gerardus filius Spennen de *Nonnespauden* effectus est opidanus; fideiussores pro marcha apponenda, Gerardus de Mobertinghis, Gerardus Reyneri de Breydelo et Lambertus filius Soelen.

1336. Anno predicto in octavis Epiphanie Domini (1336 Januari 13) effectus est opidanus Johannes de Olmen, armiger.

Anno predicto feria quarta ante Gregorii pape (1336 Maart 6) Gerardus de Steyfelt effectus est opidanus; Reynerus de Herborch (4) est fideiussor.

---

(1) Reynerus de Borsen wordt vermeld in een schepenbrief van Maastricht van 22 Februari 1343, waarbij melding gemaakt wordt van zijn huis gelegen in de Vijfharingenstraat.

(2) Een Hubertus de Caudenberg vinden wij vermeld als borg in een schepenbrief van Maastricht van 14 Juni 1342, waarbij Petrus de zoon van Arnoldus Hoen, voller, aan Johannes zoon van Godfridus de Herborch en zijne erven afstand doet van een jaarlijkschen cijns van 1 mark gevestigd op het nieuw gebouwde huis op de Kleine Gracht tusschen zijn steenenhuis en het huis van Wolterus de Petershym gelegen.

(3) Hier is bedoeld de armentafel van den H. Geest, een gemeentelijk gasthuis, dat gelegen was in de Groote Staat tusschen de Nieuwstraat en de Spilstraat. Aan dat Gasthuis herinnert nog het H. Geeststraatje dat op de Markt tusschen beide voormelde straten gelegen is.

(4) Een Reynerus de Herborch en zijne echtgenoote Maria schonken 16 Augus-

Fol. xxxviii v. 1336. Anno Domini millesimo CCC^{mo} XXXVI^{to} feria quarta post Medardi (Juni 12), Arnoldus dictus Neude filius Scheylneude de Venle effectus est opidanus domini ducis; fideiussores Gerardus de Rosis et Henricus Hoelbuych.

1338. Anno Domini millesimo CCC^{mo} tricesimo septimo circa Circumcisionem Domini (1338 omstreeks Januari 1) effectus est oppidanus domini ducis Cristianus de Herborch . . assignavit marcham Leodiensem ad domum unam sitam *in vico pullorum* (1) inter domum Johannis de Nortbeke (2) et domum Petri de Sancta Margareta.

Fol. xliii v. 1335. Anno Domini M^{o} CCC^{o} XXXV° circa omnium Sanctorum (November 1) feria tercia effectus est opidanus Andreas de Zittert.

1336. Item anno iamdicto feria quinta post beate Agathe virginis (Februari 7) effecti sunt opidani Lambertus de Hoyo manens ad sanctum Hubertum (3) in Leodio et Reinerus dictus Reynsun eius filius.

Fol. xlvii v. 1374. Anno lxxquarto feria quinta ante festum beatarum XI^{m} Virginum (October 19) Johannes dictus Begynken fiebat domini ducis, se ad ipsum vertens prout moris et juris erat.

---

tus 1359 eene jaarlijksche rente van 10 Luiksche schellingen aan de broederschap van kapellanen van St. Servaaskapittel en 2 April 1361 aan de kanunniken van dat kapittel eene rente van 5 Luiksche schellingen 's jaars voor hun jaargetijde.

(1) De Hoenderstraat.

(2) Den 2 Januari 1334 vestigden Johannes gezegd Putgyeter en zijne echtgenoote Menta op het huis van Johannes de Noortbeke voornoemd, dat eene brouwerij was, eenen cijns van 6 Luiksche schellingen 's jaars ten behoeve der broederschap van kapellanen van St. Servaaskerk.

(3) Met die woorden wordt bedoeld, dat hij te Luik woonde onder de parochie van den H. Hubertus.

TEN ZEVENTIGSTEN VERJAARDAG

VAN

Jonkheer Mr. V. DE STUERS

20 OCTOBER 1913

DOOR

A. J. A. FLAMENT.

Ter gelegenheid van dezen gedenkdag van hem die van 't begin der oprichting lid was van ons Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, meende het bestuur, daarvan, in naam der leden, zich niet onbetuigd te moeten laten en heeft aan Jhr. de Stuers de volgende oorkonde doen toekomen, in fraai gothiek letterschrift uitgevoerd door broeder Wulfrannus van de Congregatie van O. L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen. De tekst daarvan luidt aldus:

> Aan Jonkheer Mr Victor de Stuers, oud-referendaris der afdeeling Kunsten en Wetenschappen bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op zijn zeventigsten verjaardag.

Het Bestuur van het Provinciaal Geschied- en Oudheidkundig Genootschap in Limburg, dankbaar in de eerste plaats voor hetgeen Jonkheer de Stuers gedaan heeft van zijn vroegste jeugd af met pen en teekenstift, later met woord, geschrift en daad, te midden van strijd ondanks tegenkanting en onverschilligheid tot bereiking van het hooge doel, waartoe ook dit genootschap

is gesticht en tracht mede te werken: het behoud en herstel van de oude monumenten in dit gewest, in het bijzonder in deze aloude stad van Tricht en het opwekken van belangstelling en liefde daarvoor in ons Vaderland.

Dankbaar vervolgens ook voor al wat hij in het belang van het genootschap heeft verricht door voorbeeld en raad niet alleen, maar ook door zoovele kostbare geschenken, waarvan onder meer de portefeuilles vol teekeningen en platen, waarop afgebeeld is al wat Limburg aan natuur- en stedenschoon en aan gebouwen en monumenten bezit, getuigenis geven, en eindelijk door zoo dikwijls verleenden finantiëelen steun tot aankoop van hoogst belangrijke oudheden en kunstwerken voor het Museum van het genootschap, biedt hem op dezen zijn hoogst gedenkwaardigsten Zeventigsten Verjaardag namens het geheele Genootschap zijne oprechte hulde en erkentelijkheid aan met de beste wenschen „ad multos annos” in het belang ook der kunst en oudheid.

Op verzoek van eenige leden van ons genootschap laten wij hier overdrukken het artikel, op uitnoodiging der redactie van den Limburger Koerier, door ons voor het nummer van Zaterdag 18 October l.l. geschreven, waarin ik getracht heb de beteekenis van Jonkheer de Stuers te schetsen:

Als het waar is dat, voor een groot deel althans, de mensch het product is van twee verschillende factoren: zijn aanleg en de omstandigheden waarin hij is geplaatst, dan is er veel verklaard in het zeventigjarig leven van hem, wiens naam boven ons artikel is neergeschreven, een naam die klinkt als een strijdleus tegen vandalisme, verwaarloozing en, erger nog, onverschilligheid voor onze vaderlandsche kunst en oudheden, als de strijdleus van een geweldige.

Van huis uit zat hem liefde voor kunst, en onze goede Nederlandsche kunst in het bizonder, in het bloed. Zijn ouders en grootouders waren menschen van kunstsmaak en omringden zich

reeds in hun woning van wat fraai en sierlijk was: schilderijen en kunstvoorwerpen geven daar getuigenis van. Daar had de jonge de Stuers gelegenheid tot ontwikkeling en veredeling van zijn aanleg. Maar niet minder was hij erfelijk begaafd met een strijdvaardigen moed tot bekamping van al wat hem hinderen zou in wat hij later als levenstaak, doel zijns levens, zou kiezen. Van zulk een moed gaf reeds zijn grootvader (1), de momboir-fiskaal van het Hof van Oostenrijksch Gelder te Roermond, blijk, toen hij 't wettig gezag des Keizers hooghield, zoodat hij zelfs door de patriotten in 1789, op last van generaal van der Mersch, hoofd der Belgische patriottische troepen, werd gevangen genomen; van dien moed gaven ook getuigenis zijn vader, hoofd der expeditie op Borneo's Westkust en die tegen Tanette en Soepa, bij een ouder geslacht zoozeer bekend, de hersteller der rust op Sumatra's Westkust; diens broeder F. V. A. de Stuers, de held van de gedenkwaardige schipbreuk van Luci Para, waar hij gedurende 37 dagen met doodsverachting aan 140 schipbreukelingen 't leven redde; diens andere broeder Lambert, die, tijdens den Belgischen opstand bevelhebber te IJperen, in 1831 weigerde zijn eed aan Willem I te schenden en, toen het volk zijn huis plunderde, alles achterliet behalve 's Lands vlag, die hij om zijn lichaam bond om er mede naar Holland te vluchten. En nog een andere broeder streed als een held en stierf op het veld van eer te Borowsk in 1812. Is het dan wonder, dat onze de Stuers opgroeide tot een man, van wien men getuigde:

De Stuers is iemand
Die bang is voor niemand.

Zoo iemand kon dan ook niet zoetsappig toekijken, toen hij reeds als jongeling tot bewustzijn kwam, dat er *something rotten*

(1) Deze, Pierre Jean Jos. Bern. de Stuers, was dus geen bevelhebber van Roermond gelijk bladz. 136 van *Het Levenswerk van Jhr. Mr. V. de Stuers* (Utrecht 1913) wordt gezegd en ook niet generaal der cavalerie, beroemd wegens zijne meesterlijke charges, gelijk p. 137 daar is te lezen. Twee zijner zoons, Hubert en Lambert waren resp. kapt. adj. majoor bij de Garde of roode lanciers en kapitein bij de fuseliers-jagers van de Garde (laatstelijk kolonel) onder Napoleon.

was in den staat der Nederlanden, nl. de zorg voor 's Lands kunst en monumenten. Al vroeg leerde hij ze liefhebben. Nauwelijks deed hij zijn eerste wandelingen in het aloude Maastricht, of op het eenig Vrijthof bewonderde hij de strenge lijnen van St. Servaas, den slanken toren van St. Janskerk, voor welker restauratie hij later zooveel deed. Hij zag die monumenten, maar geschonden en verwaarloosd en verknoeid, als zij toen waren, en wel kwam reeds toen de gedachte aan restauratie in zijn geest op, die hij gelukkig mocht tot werkelijkheid brengen. Verontwaardiging en ijver zullen hem hebben aangegrepen, zoodra in hem, reeds vroeg, ontwaakte het bewustzijn zijner roeping, bij het besef van zooveel onverschilligheid. Ging hij naar buiten, dan zag hij met welgevallen naar die oude vesting, 't werk voor een deel van Vauban en Coehoorn, en dan greep hij al spoedig naar de teekenstift en, terwijl anderen naar de café's gingen, zat hij te meten en te teekenen op een of ander punt der vesting, om zoo, bij de naderende slooping, de herinnering er van te bewaren.

Als één ongeluk gelukkig is, dan is het dat hij teleurgesteld werd in zijn sollicitatie naar de betrekking van adjunct-griffier bij den Hoogen Raad. Nu had hij tijd en gelegenheid zich op de kunst en de kunstgeschiedenis toe te leggen, op te merken en te schrijven en zich voor te bereiden tot zijn levenstaak. 't Waren geen liefelijke pastoralen en verzuchtingen, zijn geschriften tegen 't vandalisme. Een aangename, zachte schommeling, om een ander beeld te gebruiken, had ons volk niet opgeschrikt uit zijn sloomen, droomerigen, suffen slaap van onverschilligheid voor al wat de vaderlandsche kunst betrof, neen de gruwelen der verwoesting in 't heiligdom der kunst schokten hem tot in elke zenuw, en hij deed den kalmen nog nooit bewogen waterspiegel vol vlakken vrêe, van 's volks kunstbewustzijn golven en koken. *Saevitque... tridenti Nereus* (1), zooals de oude dichter ons den zeegod voorstelt, als hij gram zijn macht over golven en stormen ontketent, en dan stelde hij aan de kaak *„Holland op zijn smalst"*, Holland als kunstlievende natie; 't hielp niet. Nog eens: *„Iteretur decoctum"*,

(1) En Nereus (Neptunus) woedde met zijn drietand.

zoo klonk 't; *Saevitque... tridenti Nereus:* weer een strijdschrift „*Unitis viribus*" (met vereende krachten) of, in 1877, „*Een bouwkunstig spook*", waarin hij de dwaze vrees van sommigen voor de oude kunst te lijf gaat. Duidelijker nog klinkt zijn krachtige stem in *Da Capo: Een woord over regeering, kunst en oude monumenten* (1875). „De Stuers est là", zou de Franschman zeggen.

En nu, tel ze, zoo gij kunt, al zijn geschriften, strijdkreten grootendeels. Ik heb mij in 1900 bij zijn zilveren jubileum als referendaris, de moeite gegeven er een lijst van sa̍men te stellen: zes bladzijden 4°, vol titels!

En zal ik opnoemen, hoe zich dat alles in daden omzette: al de monumenten tot welker herstel of behoud hij meewerkte, St. Servaas, St. Jan, het Kruisheerenklooster, de kerk der Minderbroeders (Rijksarchief) hier ter stede-, de ruïne van Brederode, de kerk te Zutphen, de Loterij-zaal (Grafelijk Hof) te 's-Gravenhage. Ik noem er eenige uit de vele.

Ziehier wat J. van Vloten (Nederlands dicht en ondicht der negentiende eeuw) van hem getuigt: „Hij.... scherpte in den „*Gids* en elders met goed gevolg zijn pen, om op al de tekortkomingen en gebreken van Staat en Volk in de behartiging der „kunst te wijzen.... Als Referendaris blijft hij echter, in spijt „van sommiger bekrompen tegenwerking, onverdroten voortgaan „de belangen van kunst en kunstnijverheid, in verband ook met „het volksonderwijs, te behartigen, en houdt ook op een verbeterd archiefwezen — zooveel de staat van 's Lands geldmiddelen voor 't oogenblik gedoogt — zijn aandacht voordurend „gevestigd". Zoo schreef Van Vloten omstreeks 1880; en we voegen bij dit alles, dat hij nog als lid der commissie van monumenten en van de Tweede Kamer dezelfde bleef.

Dat een man als hij zich vijanden maakte, dat is het noodzakelijk logisch gevolg van wat wij hebben gezien. 't Kan niet anders. Een man met een heel kalm, zacht, meegaand temperament had niet veel uitgewerkt; men ware blijven slapen, ondanks al zijn schoone vertoogen, zijn geleerdheid, ijver en bekwaamheid, ja ondanks zijn geniale gaven en groote geestkracht. Voor groote kwalen dienen geweldige middelen en menschen. Maar altijd

doelde zijn aanval, hoe krachtig, hoe schokkend ook, niet op den persoon maar op de zaak, al waren zijn woorden en geschriften ook niet prettig en aardig voor wie ze betroffen. Toch was 't soms na het voorbijtrekken van die stormen, of eene aangename herinnering, als de kalmte, die na het ontketenen der natuurkrachten pleegt te beheerschen, ervan overbleef. Dat voelen nu vriend en vijand, bewonderaar en bestrijder bij zijn gedenkwaardigen zeventigsten verjaardag. Als om strijd hebben zelfs de tegenstrevers van gisteren zich met zijn vrienden tot huldebetoon vereenigd en allen beseffen het nu: de man, wien het geldt heeft gehandeld, heeft gestreden, zooals hij noodzakelijk zoude en moest, aangelegd als hij was en onder de omstandigheden waarin hij leefde, en tegen de bezwaren en hindernissen, die hij op zijn langen weg aantrof.

TABLE ALPHABÉTIQUE.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

H.

I.

J.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

X.

Y.

Z.

TABLE DES MATIÈRES.

